

รายงานฉบับสมบูรณ์

“การสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย”

The Cultural Data Searching of Sukothai

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวัฒน์ พิระสันต์ และคณะ

เมษายน 2553

รายงานฉบับสมบูรณ์

“การสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย”

The Cultural Data Searching of Sukothai

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. รศ.ดร.จิรวัดน์ พิระสันต์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. รศ.ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ดร.พีรธร บุญยรัตพันธุ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
4. นายอนันต์ ชูโชติ	สำนักงานศิลปากรที่ 6 สุโขทัย
5. นางสาวทัศนีย์ น้อยวงศ์	โรงเรียนอุดมตรุณี สุโขทัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความคิดเห็นรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย เรื่องการสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยในครั้งนี้สำเร็จลงด้วย
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ จินายน อธิการบดีมหาวิทยาลัย
นเรศวร ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. กาญจนา เกรียงมี รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัย
นเรศวร ผู้บังคับบัญชาระดับสูง รวมทั้งกัลยาณมิตรทางปัญญาหลายท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์
ดร.พีรเดช ทองอำไพ รองผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.เสมอ ถาน้อย ผู้ประสานงานสำนักงานประสานงานวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง
สกว. และที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้หมดได้ช่วยชี้แนวทางในการเรียบเรียงวัตถุดิบจำนวนมากมาย
และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้การวิจัยเล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณและระลึกในความกรุณาเป็นอย่างสูง

กราบขอบพระคุณ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี สมาคมการ
ท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ในจังหวัด
สุโขทัย นายดำรงวุฒิ วิริยะ ผู้อำนวยการสนามบินสุโขทัย ผู้ประสานงานภาคสนาม ปราชญ์
ท้องถิ่น รวมทั้งนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยที่ปรากฏนามในภาคผนวกที่กรุณา
ช่วยเหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดเวลาที่ศึกษาข้อมูลภาคสนาม ในการช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งการ
ออกแบบ สัมภาษณ์ และบันทึกภาพต่าง ๆ อย่างอดทนที่ต้องใช้ความตั้งใจสูง

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นการสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของ
จังหวัดสุโขทัยด้วยกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบ และการค้นคว้าองค์ความรู้ด้วยกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์ เพื่อเป้าหมายสูงสุด คือ การสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย อันจะ
นำไปสู่การค้นพบแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน และ
สังคมส่วนรวมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรวัฒน์ พิระสันต์

หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

การนำวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา ต้องให้ความสำคัญกับธรรมชาติของวัฒนธรรม และความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน การนำหลักคิดแบบปฏิฐานนิยมที่ถือว่า ธรรมชาติของความจริงหรือความรู้เป็นสิ่งที่มิได้อยู่เป็นเอกเทศและมีความเป็นวัตถุวิสัย มาอธิบายเรื่องวัฒนธรรมคงไม่เพียงพอ เพราะวัฒนธรรมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับสรรพสิ่งมากมาย และเป็นสิ่งที่ถูกคัดสรรจากชุมชนแล้วว่ามีคุณสมบัติเป็นสากล และเป็นทางเลือกที่หลากหลาย ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของบุคคลและชุมชนได้ วัฒนธรรมที่พบจึง มิใช่ “ความจริงที่ถูกสร้างขึ้น” (Data are Created) โดยนักวิจัย แต่เป็นสิ่งที่คนในชุมชนสร้างขึ้นผ่านการเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตีความประสบการณ์ใหม่ตามบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจริง และบอกเล่าผ่านการสนทนาสาธารณะ โดยนัยนี้ วัฒนธรรมหลายเรื่อง จึงมีหลายสมมุติฐานและแตกต่างกันไปตามภูมิหลังของผู้แสดงทางสังคมและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่วัฒนธรรมสังกัดอยู่

ดังนั้น การจัดการความรู้และการกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนา จึงควรต้องอาศัยการร่วมสืบค้น การร่วมพัฒนาโครงข่ายของวัฒนธรรม และการเปิดพื้นที่ทางปัญญาสาธารณะ เพื่อให้ผู้แสดงทางสังคมได้มีโอกาสและมีบทบาทในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมในมิติที่เป็นนามธรรมเข้ากับวัฒนธรรมในมิติที่เป็นรูปธรรม

สรุปโครงการวิจัย

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม 5 มิติเชิงลึกโดยการมุ่งเน้นที่การสืบค้นองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ในลักษณะของข้อมูลย้อนหลัง 100 ปี จากทุกหมู่บ้านของจังหวัดสุโขทัยประกอบด้วยวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อมาในรูปลักษณะต่างๆ ได้แก่ 1.มุขปาฐะ 2. ศิลปะการแสดง 3. ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 4. ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน และ 5.ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง โดยในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ประกอบด้วย อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 11 ตำบล 108 หมู่บ้าน อำเภอกิ่วลม จำนวน 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 5 ตำบล 55 หมู่บ้าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 7 ตำบล 71 หมู่บ้าน อำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 9 ตำบล 84 หมู่บ้าน 1 เทศบาล อำเภอศรีนคร

จำนวน 5 ตำบล 49 หมู่บ้าน อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 11 ตำบล 133 หมู่บ้าน อำเภอศรีสำโรง
จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน และอำเภอสวรรคโลก จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน 1 เทศบาล

ผลที่ได้จากการสืบค้นวัฒนธรรมใน 5 ลักษณะคือ วัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดต่อเนื่องมา
ของจังหวัดสุโขทัย ผ่านนิทาน ตำนาน ประวัติศาสตร์ที่ได้จากการบอกเล่า ชื่อบ้านนามเมือง จำนวน
ภายิต ผญาเกี่ยว คำอุบ่าวสาว และปริศนาคำทายและอื่น ๆ สำหรับวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง
คณะผู้วิจัยสืบค้นผ่าน คนตรี การแสดงในพิธีกรรม ตลอดจนเพลงร้องพื้นบ้าน และอื่น ๆ สำหรับ
ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สืบค้นจากการตั้งถิ่นฐาน อาหาร การกิน
การดูแลสุขภาพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ ในส่วนของ
ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน สืบค้นผ่านผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องรัก
เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
และในส่วนสุดท้ายได้แก่การสืบค้นขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง ซึ่งคณะผู้วิจัย
ดำเนินงานผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม งานฉลอง
และอื่นๆ

โดยในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบว่าการใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสาน (Multi-
Medthodology) เป็นรูปแบบที่เหมาะสม เพราะการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสืบค้นหา
ปราชญ์และผู้รู้ในชุมชน ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและย้อนหลัง 100 ปี ที่อยู่ในพื้นที่
เป้าหมาย ช่วยทำให้คณะผู้วิจัยสามารถรวบรวมข้อมูลในภาพกว้าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
วัฒนธรรมของสุโขทัยได้เป็นอย่างดี หลังจากนั้น เมื่อทำการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative
Research) ช่วยทำให้คณะผู้วิจัยสามารถเข้าพบและสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับ
ปราชญ์ และเข้าสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในวิถีการดำเนินชีวิต
พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆของท้องถิ่น ซึ่งวิธีวิทยาดังกล่าว ช่วยทำให้คณะผู้วิจัย เกิด
ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในวัฒนธรรมด้านต่างๆ

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น (Community Data base Analysis) และ
การพัฒนากระบวนการสื่อสารสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Communication/ PPC)
ขึ้นในชุมชน ก่อนจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม (Cultural Strategic Mapping) เพื่อ
วิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ เส้นทางของความสัมพันธ์ พัฒนาการทางความรู้ของคนในชุมชน คุณ
ค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน และพลวัตของวัฒนธรรม ช่วยทำให้คณะผู้วิจัย สามารถตรวจสอบความ
ถูกต้องของข้อมูลกับผู้รู้และปราชญ์ในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังเป็นการคืนกลับข้อมูล
ให้แก่ท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งผลจากการดำเนินการวิจัยในลักษณะดังกล่าวช่วยทำให้เกิด

ความตื่นตัว ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการธำรงรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองอย่างกว้างขวาง

ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยกระทำผ่านวิธีการสัมมนาวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรมและผู้แทนของจังหวัดสุโขทัย ยังช่วยทำให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม อาทิ เกิดโครงการย่อยๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สืบค้น และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นขึ้นทั้งในระดับตำบลและจังหวัด นอกจากนี้ การที่คณะผู้วิจัยจัดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานวิจัย และการคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายทิศทาง (Multi-angulations Method) ยังช่วยทำให้ได้ข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยที่แม่นยำยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดตามเงื่อนไขของเวลาและงบประมาณที่มีอยู่

ผลการการสืบค้นข้อมูลวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมมิใช่สัญลักษณ์ แต่คือสิ่งที่มนุษย์สร้างและกำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบโดยใช้สัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต แล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ การที่คณะผู้วิจัยพบว่า วัฒนธรรมมุขปาฐะ เป็นวัฒนธรรมที่พบได้มากที่สุด และยังมีการสืบทอดเล่าขานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยอาศัยการเรียนรู้และการถ่ายทอด นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการสืบค้นยังสะท้อนให้เห็นถึง ระบบและความสัมพันธ์ในครอบครัวของชาวท้องถิ่นสุโขทัย ที่ยังมีความแน่นแฟ้น และวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ทั้งหมดของสังคมสุโขทัยในปัจจุบัน ตั้งแต่ภายในจิตใจ ค่านิยม คุณค่าทางใจ คุณธรรม ลักษณะนิสัย แนวความคิด สติปัญญา ทำดี วิธีปฏิบัติ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ทั้งระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองและ การปฏิบัติของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีวัฒนธรรมที่แสดงถึงการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม ภูมิปัญญาทั้งหมด ที่ช่วยให้ชาวสุโขทัยอยู่รอดและเจริญสืบต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบัน

ผลของการสืบค้นแสดงให้เห็นถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พบในระดับพื้นที่ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ เพราะวัฒนธรรมเป็นผลรวมทางด้านความคิดของมนุษย์ในแต่ละสังคม ซึ่งคนในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้เพื่อกระทำได้อย่างถูกต้องตามสังคมที่ตนอาศัยอยู่ การมีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในท้องถิ่นของสุโขทัย จึงเกิดขึ้นจาก การมีอยู่ดำรงอยู่ของวัฒนธรรม ในฐานะที่เป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสมบัติของส่วนรวม ที่ยังคงมีการถ่ายทอดจากบุคคลรุ่นก่อน ซึ่งเป็นผู้รักษาวัฒนธรรมเอาไว้สู่คนรุ่นปัจจุบัน ผ่านการสั่งสมถ่ายทอดต่อเนื่องมาเป็นกระแส ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบและสาระของวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา วัฒนธรรมบางส่วนที่คณะผู้วิจัยสืบค้นได้ กำลังจากสลายตัวหรือเสื่อมไป จึงต้องมีการเก็บรวบรวมเพื่อจัดแสดงและเผยแพร่ให้คนรุ่นต่อไปได้รับรู้ เพื่อจะได้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นตน ในขณะที่

วัฒนธรรมที่คนในท้องถิ่นเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ ก็ควรได้รับการสืบทอดต่อไป เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต

ดังนั้น วัฒนธรรมของสุโขทัยจึง เป็นวิถีการดำเนินชีวิตทางสังคมของชาวสุโขทัย เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน มีทั้งสาระ และรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวสุโขทัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า สังคมวัฒนธรรมชุดใดชุดหนึ่ง (culture complex) จะมีศูนย์กลางอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่ง และแพร่กระจายออกไป ขยายอิทธิพลใหญ่ขึ้น ๆ จนครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง ในลักษณะของศูนย์กลางวัฒนธรรม (culture core) และเขตวัฒนธรรม (culture area) ศูนย์กลางของวัฒนธรรมมีหลายศูนย์กลางและเมื่อต่างฝ่ายต่างขยายอิทธิพลก็อาจเกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับซึ่งกันและกันได้ เมื่อใดที่อิทธิพลของศูนย์กลางวัฒนธรรมอ่อนแอหรือเขตวัฒนธรรมกว้างขวางมากและวัฒนธรรมจากศูนย์กลางแพร่กระจายไปได้ไม่เต็มที่ ความเข้มข้นน้อย จะพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมชายขอบ (marginal culture) ที่อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมศูนย์กลาง ตัวอย่างที่เห็นกันชัดเจนในกรณีของสุโขทัยคือ ข้อแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหลวงและวัฒนธรรมราษฎร์ (great tradition และ little tradition) ที่พบกระจายตัวอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบประเด็นเชิงโต้แย้งในเรื่องการจำแนกประเภทของวัฒนธรรมที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การจำแนกประเภทของวัฒนธรรม ควรจำแนกตามความหมายเชิงปฏิบัติการของวัฒนธรรม ที่แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ซึ่งก็สอดคล้องกับที่นักสังคมวิทยาได้เคยจำแนกไว้ กล่าวคือ จำแนกออกเป็น

1. วัฒนธรรมด้านจิตใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นรากฐานหรือพื้นฐานของความรู้สึกนึกคิดที่โน้มนำให้มนุษย์คิด พุฒ และทำ ด้วยความรักและความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เป็นไปด้วยความอบอุ่น ได้แก่ ภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม อุดมการณ์ เป็นต้น

2. วัฒนธรรมด้านสังคม หมายถึง ระเบียบแบบแผนแห่งการดำเนินชีวิตที่ช่วยให้มนุษย์อยู่อาศัยและทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความเรียบร้อยงดงาม ได้แก่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

3. วัฒนธรรมด้านวัตถุ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่แสดงออกซึ่งความประณีตแห่งความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาคาร เครื่องประดับตกแต่ง ศิลปกรรม ตลอดจนผลงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น โดยวัฒนธรรมทั้ง 3 ประเภทนี้ ย่อมต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสมและสมดุล

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยยังพบว่าในกรณีของจังหวัดสุโขทัย มุขปาฐะ เป็นเครื่องมือ (Tool) ไม่ใช่รูปแบบ (Form) เพราะมุขปาฐะ เป็นวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นเกือบทุกรูปแบบ การสื่อสารเชิงวัฒนธรรมตามนัยนี้ จึงมีหลายวิธีการ อาทิ มุขปาฐะ ได้แก่ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ ตำนานปรัมปรา นิทานสัตว์ มุขตลก นิทานศาสนา นิทานเรื่องผีและนิทานเข้าแบบ เป็นต้น โดยพบว่า นิทานของสุโขทัยส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อให้ความเพลิดเพลิน นิทานสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจิตนาการ นิทานปลูกฝังจริยธรรมและรักษามรดกฐานของสังคม

ในกรณีของความรู้เรื่อง จักรวาลทัศน์ ของสุโขทัยนั้นพบว่า ครอบคลุม ปรัมปราคติหรือสำนึกต่อโลกของชาวสุโขทัยซึ่งมีการสื่อออกมาด้วยสัญลักษณ์ภายใต้การพรรณนาเรื่องเล่าเหนือธรรมชาติ จักรวาลทัศน์ที่พบที่สุโขทัยเสนอความจริงเกี่ยวกับการมีอยู่ของมนุษย์ในจักรวาล การเกิดและการตายของชีวิต การดำรงอยู่และการดำเนินไปของโลก

สำหรับกรณีของงานช่างฝีมือพื้นบ้านซึ่งพบที่จังหวัดสุโขทัยนั้นพบว่ามีความโดดเด่นมาก โดยเฉพาะบริเวณตำบลเมืองเก่า ที่พบว่ามีปราชญ์กระจุกตัวอยู่มากที่บ้านเมืองเก่าและที่บ้านวังตะคร้อ โดยงานช่างที่พบบนครอบคลุม ช่างรัก ช่างถม ช่างทอง ช่างจักรสาน ช่างเขียน ช่างไม้ ช่างหล่อ โดยงานที่พบมีลักษณะของการผสมผสานระหว่างเป็นช่างหลวง หรือช่างประจำในสังกัดของ เจ้านาย ช่างวัดและช่างชาวบ้าน โดยงานช่างชาวบ้านหรืองานช่างท้องถิ่นสุโขทัยเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตกันเพื่อใช้ภายในครัวเรือน โดยการฝึกฝนให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความชำนาญมากกว่าการเรียนรู้ทางทฤษฎี ลักษณะงานที่ทำได้จึงแสดงถึงอิทธิพลของช่างหลวง ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และความคิดของช่างในปัจจุบัน ที่พยายามผสมผสานองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ใช้ในปัจจุบัน วิธีการผลิตมักจะเป็นไปตามธรรมชาติที่เรียบง่ายและมีความประสานกลมกลืนระหว่างเทคโนโลยีพื้นบ้าน กับเทคโนโลยีสมัยปัจจุบัน

นอกจากนี้ งานหัตถกรรมพื้นบ้านของสุโขทัย ยังเป็นวัฒนธรรมอีกประเภทหนึ่งที่มีความโดดเด่นมาก โดยเฉพาะในอำเภอบ้านด่านลานหอย บริเวณหมู่บ้านลานหอย และที่อำเภอกงสุทธานภพ บริเวณตำบลกลางดง โดยเฉพาะบริเวณบ้านกลางดง บ้านห้วยคันฝั่ง และบ้านโป่งผาง ซึ่งหากพิจารณาถึงเงื่อนไขด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อุดมสมบูรณ์และ ทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่ยังมีมากในท้องถิ่น ก็จะเห็นว่า วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของการพัฒนาได้เป็นอย่างดี ดังพบว่า อาชีพที่ทำควบคู่กับอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรชาวสุโขทัย และจัดเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้ให้มากกว่าอาชีพหลักในบางครั้ง เนื่องจากสุโขทัยต้องประสบกับธรรมชาติ อาทิ ภัยแล้ง หรือน้ำท่วมอยู่เนืองๆ โดยวัฒนธรรมที่นำมาสู่อาชีพของเกษตรกร ได้แก่ ผ้า

ทอ เครื่องปั้นดินเผา งานจักสานลายและไม้ไผ่ งานโลหะ งานตีเหล็ก ผลิตภัณฑ์ดนตรีพื้นเมือง งานอัฐ และงานแกะสลัก เป็นต้น นอกจากนี้ งานช่างไทยที่พบที่สุโขทัยยังรวมถึงสถาปัตยกรรม จิตรกรรมและประติมากรรมอีกประการหนึ่งด้วย

สำหรับศิลปะการแสดงที่พบที่สุโขทัย นั้นสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่แนบแน่นระหว่างชีวิตชาวบ้านของชาวสุโขทัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยพบว่า ศิลปะการแสดงแบบดั้งเดิม ทั้งที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่มากระทบกับวิถีชีวิตชาวบ้าน เรื่องเกี่ยวกับศาสนา เป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพรจากเทพเบื้องบนให้ประทานความสุขความเจริญและพืชพันธุ์ธัญญาหารในช่วงที่ประสบภัยธรรมชาติ ยังมีการถ่ายทอดออกมาอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน โดยศิลปะการแสดงที่มหาชนนิยมดู ยังถูกสืบทอดในรูปของการแสดงประกอบในพิธีกรรมและในงานเฉลิมฉลองโดยมีเจ้าภาพเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย และมีชาวบ้านทั่วไปเป็นผู้ดู อาทิ ลิเกลูกทุ่ง เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้านและฟ้อนพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพลงพื้นบ้านสุโขทัยเป็นวัฒนธรรมที่รวมบทร้อยกรองและดนตรีพื้นบ้านเข้าด้วยกัน และมีการสืบทอดกันมาด้วยปากเปล่า ทั้งที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เพลงในเทศกาลและเพลงพื้นบ้านที่เป็นมหรสพ เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่า เพลงพื้นบ้านไทยมีส่วนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมสุโขทัย และยังมีบทบาทหลายด้านต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น อาทิ บทบาทด้านให้ความบันเทิง บทบาทในด้านสร้างความสามัคคี บทบาทด้านให้การศึกษา ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ บทบาทในด้านบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และบทบาทด้านระบายความคับข้องใจ โดยดนตรีพื้นบ้านที่พบ ยังถูกสืบทอดกันมาตามประเพณีมุขปาฐะ เพียงแต่ปราชญ์ที่สืบทอดส่วนใหญ่อยู่ในวัยชรามากแล้ว จึงควรต้องมีการพิจารณาถึงประเด็นของการจัดเก็บในรู้ของวิถีทัศน์และภาพยนตร์สารคดีอีกประการหนึ่งด้วย เพราะจะช่วยให้คนรุ่นหลังมีโอกาสได้เรียนรู้จากการฟังและการเล่นตามได้ เพราะดนตรีพื้นบ้านของสุโขทัยส่วนใหญ่เป็นการแต่งขึ้นขับพ้องตามปฏิภาณของผู้เล่น โดยไม่มีการเขียน โน้ต ซึ่งต่างจากดนตรีที่เล่นบรรเลงทั่วไป

โดยสรุป วัฒนธรรมสุโขทัยจึงเกิดขึ้นจากการประพุดปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวทางเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในท้องถิ่น และเมื่อเห็นว่าการเหมาะสม ก็มีการสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เพียงแต่ส่วนใหญ่สืบทอดโดยวิธีมุขปาฐะ แต่ก็พบเช่นเดียวกันว่า การสืบทอดด้วยวิธีอื่น ๆ ก็มิใช่ว่าจะกว้างขวาง เช่น ในรูปของเป็นสิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรมทางสังคม นอกจากนี้ การปรับปรุง คิดค้นและสร้างสรรค์วัฒนธรรมขึ้นใหม่ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา วัฒนธรรมของสุโขทัยจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้หน่วยทางสังคมที่มีพลวัต วัฒนธรรมของสุโขทัยจึงเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่ใช้แก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของคนใน

ท้องถิ่น การสร้างคนให้คิดจึงเริ่มต้นได้ผ่านการผลิตทางวัฒนธรรมทั้งการผลิตซ้ำและการสร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ และพึงตระหนักว่า วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นล้วนมีความแตกต่างหลากหลาย โดยมีทั้งเนื้อหา รูปแบบ บทบาท และหน้าที่แตกต่างกันไป หากมีการปลูกฝังให้คนเรียนรู้เรื่องวัฒนธรรม ก็จะเป็นการปลูกฝังให้คนเรียนรู้เรื่องความแตกต่างหลากหลายของคนและสังคม ว่าความแตกต่างนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมแต่อย่างไร แต่การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลายต่างหากที่จะนำพาสังคมไปสู่การพัฒนาที่ก้าวพ้นการเป็นสังคมเสี่ยงภัยได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสุโขทัยล้วนอยู่ในรูปของมุขปาฐะ ดังนั้นจึงควรเร่งสืบค้นและจัดทำเป็นฐานข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ ก่อนที่จะสูญหายไปพร้อมกับปราชญ์ซึ่งในปัจจุบันนี้มีอายุมาก และมีปัญหาด้านสุขภาพ
2. ควรมีการรวบรวมและจัดทำทำเนียบปราชญ์ พร้อมปรับปรุงให้ข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ
3. ควรจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนเป็นสวัสดิการสังคมให้แก่ปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสิทธิพิเศษ อาทิ การเดินทางโดยรถขนส่งมวลชนขึ้นประหยัดโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และ กองทุนปราชญ์ท้องถิ่น เป็นต้น
4. ควรมีการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษาระดับสูง ในการศึกษาวิจัยต่อยอด เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่มีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ควรเร่งดำเนินการทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันให้ เกิดการบูรณาการพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และองค์ความรู้ของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม ผู้เป็นเจ้าขององค์ความรู้นั้นได้รับประโยชน์สูงสุด
6. มีการนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปสังเคราะห์และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และค้นคว้าวิจัยต่อไปทั้งในระบบโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
7. ควรมีการประสานงานและออกแบบรูปแบบของความร่วมมือกับผู้รู้และผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม
8. ฐานข้อมูลที่จัดทำแล้วเสร็จ ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยหน่วยงาน ปราชญ์และผู้รู้ด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น

9. การนำฐานข้อมูลไปสู่การออกแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรมีการสำรวจความต้องการของคนในท้องถิ่น ความพร้อมขององค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละเส้นทาง

บทคัดย่อ

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม 5 มิติเชิงลึกโดยการมุ่งเน้นที่การสืบค้นองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ในลักษณะของข้อมูลย้อนหลัง 100 ปี จากทุกหมู่บ้านของจังหวัดสุโขทัย ประกอบด้วยวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อมาในรูปลักษณะต่างๆ ได้แก่ 1.มุขปาฐะ 2.ศิลปะการแสดง 3. ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 4. ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน และ 5.ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง โดยในการวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ประกอบด้วย อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 11 ตำบล 108 หมู่บ้าน อำเภอคีรีมาศ จำนวน 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 5 ตำบล 55 หมู่บ้าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 7 ตำบล 71 หมู่บ้าน อำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 9 ตำบล 84 หมู่บ้าน 1 เทศบาล อำเภอศรีนคร จำนวน 5 ตำบล 49 หมู่บ้าน อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 11 ตำบล 133 หมู่บ้าน อำเภอศรีสำโรง จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน และอำเภอสวรรคโลก จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน 1 เทศบาล

โดยในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยพบว่าการใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสาน (Multi-Methodology) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสืบค้นหาปราชญ์และผู้รู้ในชุมชน ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและย้อนหลัง 100 ปี ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) กับปราชญ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ในวิถีการดำเนินชีวิต พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆของท้องถิ่น หลังจากนั้นจึงใช้วิธีการวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น (Community Data base Analysis) และการพัฒนาระบบการสื่อสารสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Communication/ PPC) ก่อนจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม (Cultural Strategic Mapping) โดยในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งคณะผู้วิจัยกระทำผ่านวิธีการสัมมนาวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรมและผู้แทนของจังหวัดสุโขทัย และจัดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานวิจัย และการคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายทิศทาง (Multi-angulations Method)

ผลที่ได้จากการสืบค้นวัฒนธรรมพบว่า ทุกอำเภอของสุโขทัยมีประเภทของวัฒนธรรมครอบคลุมทั้ง 5 ลักษณะคือ วัฒนธรรมมุขปาฐะได้แก่ นิทาน ตำนาน ประวัติศาสตร์ที่ได้จากการบอกเล่า ชื่อบ้านนาเมือง ลำานวน ภาษีต ฃญาเกี่ยว คำอู้บ่าวสาว และปริศนาคำทายและอื่น ๆ สำหรับวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง อยู่ในรูปของคนตรี การแสดงในพิธีกรรม ตลอดจนเพลงร้อง

พื้นบ้าน และอื่น ๆ สำหรับความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในรูปของอาหาร การกิน การดูแลสุขภาพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ ในส่วนของความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน อยู่ในรูปของผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องรัก เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และในส่วนของขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในรูปของพิธีกรรมและงานฉลอง

Abstract

This research aimed to investigate 5 major categories of culture in Sukthai province. These included non-verbal culture, art and performance, knowledge related to universes and natural resource management, local handicraft, and traditional practices. 9 districts, 84 sub-districts, 834 villages and 2 municipalities or totally 836 local areas were researched. These were Konkairaj, Kirimaj, Toungsaream, Bandanlanhoi, Muang Sukothai, Srinakorn, Srisachanarai, Srisomrong, and Sawankalok. This research applied multi-methodology including quantitative, qualitative, and operational methods. The analytical techniques were community data base analysis, participatory public communication (PPC) and cultural strategic mapping.

This research found that every districts, sub-districts, and villages in Sukothai had 5 categories of culture. They were developed, changed and adopted to daily living among local people in various forms. First, it included non-verbal culture such as myth, legend, names of places, mottos, local quotations, and stories. Second, in terms of art and performance, they were in the forms of music, local performance in ritual ceremonies and local songs. Third, the forms of knowledge concerning universe and natural resources management were mostly in the forms of food, consuming habit, healthcare, natural resources management, fortune telling and astrology. Fourth, the local handicraft and local art, the findings were mostly in the form of weaving, ceramics, metallic, leather, and jewelry. The last categories of this investigate was ritual ceremony and traditional culture. It was found in forms of local ritual and traditional practices.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของโครงการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรม	13
เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนา	29
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	62
การวิเคราะห์ข้อมูล	64
4 ผลการวิจัย	
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย	67
ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย	73
5 อภิปรายและวิจารณ์ผล	
การอธิบายผล	245
การวิจารณ์ผลการวิจัย	250
6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	261
ข้อเสนอแนะ	275

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	277
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	283
ภาคผนวก ข ระบบฐานข้อมูลทางวัฒนธรรม	288
ภาคผนวก ค สรุปตารางรายชื่อปราชญ์	293
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้นำทางเข้าภาคสนาม	407
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ช่วยนักวิจัย	411
ภาคผนวก ฉ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	414
ภาคผนวก ช โครงการการนำเสนอผลงานวิจัย	416
ภาคผนวก ซ ภาพกิจกรรมจากการดำเนินการวิจัย	421
ประวัติผู้วิจัย	428

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย	73
2 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	76
3 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	79
4 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย	82
5 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	84
6 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย	87
7 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย	89
8 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย	94
9 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	97
10 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	100
11 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกกแรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	102
12 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	104
13 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	106
14 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	107
15 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	109
16 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงเคียง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	111
17 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าฉนวน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	113
18 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	114
19 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศจังหวัดสุโขทัย	116
20 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าแฝก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	118
21 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย	120
22 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีคีรีมาศ อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	121
23 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลโตนด อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	123
24 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งยางเมือง อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	125
25 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งหลวง อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	126
26 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	128
27 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านน้ำพุ อำเภอกิ่วมาศ จังหวัดสุโขทัย	129

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
28	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านป้อม อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย 131
29	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสามพวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย 132
30	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองกระดัง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย 134
31	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองจิก อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย 135
32	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 137
33	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 139
34	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 141
35	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 143
36	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่ไชยเมงคผล อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย 145
37	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลดั่งลิ้งชั้น อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 147
38	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 149
39	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 150
40	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 152
41	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวังน้ำขาว อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 154
42	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 156
43	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย 157
44	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตาลเดี่ยว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 159
45	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 160
46	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 161
47	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 163
48	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 165
49	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 167
50	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากพระ อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 168
51	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 170
52	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 172
53	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 174
54	สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองมะพลับ อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย 175

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
55 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนครเค็ด อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย	177
56 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของตำบลน้ำชุม อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย	179
57 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลศรีนคร อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย	181
58 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลหนองบัว อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย	183
59 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงคู่ อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	184
60 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตำบลท่าชัย อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	186
61 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านแก่ง อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	188
62 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	190
63 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าจี่ อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	192
64 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่สำ อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	194
65 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่สิน อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	196
66 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีสนาลัย อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	198
67 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสารจิต อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	200
68 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	202
69 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหาดเสี้ยว อำเภอสรีสนาลัย จังหวัดสุโขทัย	204
70 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเกาะตาเลีย อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	205
71 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองตาล อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	207
72 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	208
73 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลนาขุนไกร อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	210
74 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านช่าง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	212
75 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านนา อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	213
76 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	215
77 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลราวคันจันทน์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	216
78 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังทอง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	217
79 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังลึก อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	219
80 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านวังใหญ่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	220
81 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวัดเกาะ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	221

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
82 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย	222
83 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	224
84 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	225
85 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	227
86 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาทุ่ง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	228
87 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลในเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	230
88 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากน้ำ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	232
89 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	234
90 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	236
91 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	237
92 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลย่านยาว อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	238
93 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังพิณพาทย์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	240
94 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังไม้ขอน อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	241
95 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลหนองกลับ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	242

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงแผนที่จังหวัดสุโขทัย	66
2 แสดงตราประจำจังหวัดสุโขทัย	68
3 แสดงธงประจำจังหวัดสุโขทัย	69

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันประเทศต่างๆทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคมบนพื้นฐานของการจัดทำฐานข้อมูล เก็บรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระบบข้อมูลด้านวัฒนธรรมหรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในสังคมของตน เพื่อการพัฒนาสังคมไปสู่สังคมแห่งองค์ความรู้ (Knowledge Based – Society) ซึ่งเน้นการพัฒนาคน การบริหารจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) และนำองค์ความรู้ที่ได้รับการจัดระบบแล้ว ไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้การที่นานาประเทศที่เจริญแล้ว ต่างหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาประเทศ ที่วางอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจ การสร้างเสริมศักยภาพของชุมชน และการพัฒนาทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) และทุนทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Capital) นับเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ และที่สำคัญที่สุดคือการที่รัฐมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานที่มีมาตรฐานสากล และการทำงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาล โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนและทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับชั้น ต่างต้องเร่งกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา กำหนดนโยบาย จัดทำแผน และกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานของการจัดกระทำกับข้อมูลพื้นฐานและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน เพื่อการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นองค์รวม

สังคมไทยมีลักษณะพิเศษคือมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การกิจของคนไทยคือการศึกษาความหลากหลายในแต่ละท้องถิ่น เรียนรู้คุณค่าของความหลากหลายเพื่อใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม และแสวงหาสู่ทางพัฒนาความหลากหลายให้คงอยู่ ปัจจุบันความหลากหลายของวัฒนธรรมไทยถูกคุกคามทั้งจากสภาพภายในและภายนอกประเทศ ดินแดนที่เป็นประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่เรียกว่าสุวรรณภูมินั้น มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายอยู่ร่วมกันมาช้านาน ภาคเหนือมีกลุ่มชาติพันธุ์ไม่น้อยกว่าสิบกลุ่ม โดยชาวลัวะ ซึ่งกลุ่มชนที่พูดภาษาตระกูลมอญเขมรอยู่ร่วมกับชาวลื้อและชาวยวนที่พูดภาษาตระกูลไท ส่วนภาคอีสานประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมและกลุ่มที่อพยพเคลื่อนย้ายมาใหม่ มีทั้งวัฒนธรรมไทยลาว ผู้ไท ไทดำ ญ้อ กูย แสกเยอ โส้ เวียดนาม มอญ จีน แต่ละกลุ่มต่างมีจารีตประเพณี มีพิธีกรรมที่สะท้อนความเชื่อดั้งเดิม

เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ประเพณีบุญเลี้ยงบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ต่างกล่าวต่าง มีอัตลักษณ์ของตนเองและเคารพในสิทธิของกลุ่มอื่น มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มดั้งเดิมและกลุ่มที่อพยพมาที่หลัง ส่วนภาคใต้ภาคกลางและภาคตะวันออกก็มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมเช่นกัน สังคมไทยจึงเป็นสังคมที่มีอัตลักษณ์ในพหุลักษณะ มีทั้งวัฒนธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีทั้งวัฒนธรรมราษฎร์และวัฒนธรรมหลวง มีทั้งวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมพื้นเมือง

หากกล่าวถึงหลักวิชาทางด้านวัฒนธรรมของประเทศไทยพบว่าเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษ วิธีการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏเป็นโบราณวัตถุและโบราณสถานในพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะที่จังหวัดสุโขทัย ล้วนได้ศึกษาตามแนวทางของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งพระองค์ทรงเขียนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เรื่อง “ตำนานพุทธเจดีย์” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 เป็นต้นมา และในปี พ.ศ. 2471 ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ก็ใช้วิธีเดียวกันนี้เผยแพร่ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในหนังสือชื่อเรื่อง Les Collection archaeologiques du Musee national de Bangkok จากเอกสารทั้ง 2 ชิ้น ได้อ้างถึงศิลปวัฒนธรรมที่ปรากฏในจังหวัดสุโขทัยว่า เป็นสมัยสุโขทัย ซึ่งตั้งชื่อตามพื้นที่ของวัตถุที่ปรากฏอยู่ โดยเฉพาะการกล่าวอ้างถึงข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยเชื่อว่าสร้างขึ้นในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ตามหลักฐานการศึกษาของ ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ โดยมีความสำคัญดังนี้

“...สุโขทัยเป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว รอยอดีตแห่งความรุ่งเรืองเห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ ประวัติศาสตร์สุโขทัยเริ่มเมื่อประมาณ พ.ศ. 1800 เมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถม พระบิดาพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองสุโขทัยสิ้นพระชนม์ ขอมสมาดโหลยล่ำพง ข้าหลวงจากเมืองนคร (นครธม) ได้เข้ายึดครองเมือง พ่อขุนบางกลางหาวเจ้าเมืองบางยาง และพ่อขุนผาเมือง เจ้าเมืองราด รวมพลกันที่เมืองบางขลัง และได้ยึดเมืองคืน สร้างเมืองสุโขทัยขึ้นเป็นราชธานี สถาปนาพ่อขุนบางกลางหาวเป็น “พ่อขุนศรีอินทราทิตย์” เป็นปฐมกษัตริย์ปกครองเมืองสุโขทัย เป็นอาณาจักรแห่งแรกของประเทศไทย

นอกจากนี้ในหลักศิลาจารึกบอกรถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรสุโขทัยสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ว่ามีอาณาเขตกว้างขวางมาก ทิศเหนือ จดเมืองแพร่ น่าน และหลวงพระบาง ทิศใต้ จดนครศรีธรรมราช ทิศตะวันออก จดเมืองเวียงจันทน์ และ ทิศตะวันตก จดเมืองหงสาวดี

การปกครองบ้านเมืองเป็นระบบ “พ่อปกครองลูก” ประชาชนมีความเป็นอยู่ดี มีสิทธิเสรีภาพดังคำจารึกว่า “...ไพร่ฟ้าหน้าใส ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เพื่อนจูงวัวไปค้า จัมนำไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า...”

สมัยนั้นชาวสุโขทัย ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริบูรณ์ทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการสร้างเขื่อนสำหรับกักน้ำ ไว้ใช้เมื่อหน้าแล้งเรียกว่า “ทำนบพระร่วง” หรือ “ศรีดงสัก” สุโขทัยเป็นศูนย์กลางการค้าและผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า “สังคโลก” ส่งขายยังต่างประเทศ หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของสุโขทัยได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบัน...”

จากหลักฐานการศึกษาของ ศาสตราจารย์ออร์ซ เซเคส์ หากวิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า วิธีการศึกษาดังกล่าว เป็น วิธีการจำแนกวัฒนธรรมโดยใช้หลักเกณฑ์ทางประวัติศาสตร์กำหนดระยะเวลา จากนั้นจะนำราชอาณาจักรของอาณาจักรกำหนดชื่อ และจะใช้โบราณวัตถุเป็นเครื่องสนับสนุน ต่อมาได้มีนักวิชาการหลายท่านได้มีความเห็นที่แตกต่าง โดยเฉพาะโบราณวัตถุและโบราณสถานที่สร้างขึ้นในสุโขทัย เช่นจากการค้นคว้าโบราณวัตถุสถานของไทยโดยชาวฝรั่งเศส 2 คนได้แก่ นายแอล ฟรุเนอโร และพันตรีลูเน เดอลาองเกียน ซึ่งใช้วิธีจำแนกวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณวัตถุที่พบในสุโขทัยเป็นหมวดหมู่ใหม่ โดยอาศัยรูปแบบที่ใกล้เคียงกันเป็นหลัก ศึกษาการให้อิทธิพลซึ่งกันและกัน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการขึ้นลงของราชอาณาจักร ดังนั้นผลงานของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ และศาสตราจารย์ออร์ซ เซเคส์ จึงเป็นการค้นคว้าทางด้านโบราณคดี แต่วิธีการของนายแอล ฟรุเนอโร และพันตรีลูเน เดอลาองเกียน เป็นหลักวิชาทางด้านประวัติศาสตร์ ที่มุ่งข้อมูลอันได้แก่ศิลปวัตถุเป็นหลัก จากนั้นจะใช้ประวัติศาสตร์เป็นเครื่องทดสอบ ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ปรากฏเป็นครั้งแรกในหนังสือ *Le Siam Ancien* ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2438 และ พ.ศ. 2451 และพันตรีลูเน เดอลาองเกียน ในบทความเรื่อง *Le domain archaéologiques de Siam* ในวารสาร *Bulletin de la Commission Archéologiques de L'Indo-chine*

จากเหตุผลและวิธีการที่แตกต่างกันนี้ได้สร้างความคลุมเครือให้แก่วงการวิชาการทางด้านวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ต่อมาในปีพ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยศิลปากรและระดับอุดมศึกษาอีกหลายแห่ง เช่นสถาบันทักษิณคดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต่างเห็นว่าการจำแนกวัฒนธรรมโดยเฉพาะโบราณวัตถุและโบราณสถานตามหลักวิชาประวัติศาสตร์ออกจากหลักวิชาโบราณคดี ซึ่งจะนำไปสู่การอธิบายความหมายได้มากกว่า เช่น อายุ ความงาม ความเชื่อ สภาพสังคมในช่วงระยะเวลานั้น และการที่ศาสตร์ทั้งสองศาสตร์แยกออกจากกัน ทำให้ความสับสนต่างๆลดน้อยลงไปเป็นอย่างมาก

ดังนั้นจากการแยกศาสตร์ทั้งสองออกจากกันแล้ว สิ่งก็ตามมากลับไม่ได้เป็นอย่างที่มุ่งหวัง ที่สำคัญกลับทำให้การอธิบายความหมายของวัฒนธรรมด้านต่างๆ แย่ไปกว่าเดิมอีก การที่นักวิชาการความเห็นที่แตกต่างได้นำไปสู่การขัดแย้งทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ดังนั้นการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในจังหวัดสุโขทัยได้กระทำอย่างจริงจังครั้งแรกในประเทศไทย คือ วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของนายเลอ เมย์ ที่เสนอต่อมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เรื่อง A Concise History of Buddhism in Siam ได้ใช้ทฤษฎีตามแนวของพันตรี ลูเน่ เดอลาองเกียน โดยจำแนกความแตกต่างทางรูปแบบเป็นหลัก และใช้คำว่า ศิลปะ สกุลช่าง แทนคำว่า สมัย คือ สกุลช่างไทย (สุโขทัย) แทนคำว่า สมัยสุโขทัย แต่น่าเสียดายว่าผลงานของนาย เลอ เมย์ ไม่กล้านำเสนอแนวคิดของตนนี้โดยอิสระ แต่ได้นำเอาการจำแนกสกุลช่างนี้ ไปผนวกกับการจำแนกยุคสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช และศาสตราจารย์ฮอร์ช เซเคส์ ทำให้การศึกษาวิชาเรื่องราวของสุโขทัย ที่มีแนวทางอันแตกต่างจากของเดิมก็จะจกกันไปอีก การนำเอาสมัยและสกุลช่างมาผนวกกันนี้ทำให้การจำแนกวัฒนธรรมที่ใช้เป็นมาตรฐานกันอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ดร. พิริยะ ไกรฤกษ์ ได้เสนอการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในหนังสือแบบอย่างศิลปะในประเทศไทย (พ.ศ. 2520) โดยยึดแบบอย่างของวัฒนธรรมและแหล่งที่มาเป็นเกณฑ์ในการจำแนกโดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากการขาดแคลนหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ความยุ่งเหยิงและความแตกต่างของแบบศิลปวัฒนธรรม จำเป็นต้องจัดตั้งระบบการจำแนกแบบอย่างวัฒนธรรมที่แน่ชัด ในขณะเดียวกันก็ให้ยืดหยุ่นได้พอที่จะจำกัดข้อแตกต่างภายในกลุ่มที่จำแนกได้พอสมควรและมีการกำหนดโบราณวัตถุว่า เป็นโบราณที่เคลื่อนที่ไปได้ ส่วนโบราณสถานได้แก่สิ่งที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบสถ์ วิหาร วัง โดยทั่วไปถ้าสิ่งใดมีอายุเกิน 100 ปี จัดเป็นของโบราณ ถ้าอายุต่ำกว่านั้นแต่เป็นวัฒนธรรม หากสิ่งของเหล่านั้นเป็นของสิ่งามจัดเป็นศิลปวัตถุ

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาตามหลักประวัติศาสตร์หรือตามหลักโบราณคดีที่มักมุ่งแสวงหาหลักฐาน เพื่อกำหนดอายุโบราณวัตถุและโบราณวัตถุ และเชื่อมโยงกับบริบทในแต่ละยุค- สมัย กับทำให้สับสนรวมทั้งหาข้อยุติไม่ได้ เช่น พื้นที่การปกครองสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชกว้างใหญ่อย่างที่กล่าวอ้างข้อมูลในหลักศิลาจารึกฯจริงหรือเปล่า หรือหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชใช่ของจริงหรือไม่เป็นต้น จากความคลุมเครือทั้งหลักฐานและวิธีการหาข้อมูลดังกล่าว ทำให้คนในท้องถิ่นอย่างคนสุโขทัยกลับไม่ได้เกิดความสำนึกรักในวัฒนธรรมของตน ทั้งนี้เพราะหลักวิชาต่างๆ ในท้องถิ่นของตนได้ถูกระงับโดยบุคคลภายนอกโดยเฉพาะนักวิชาการที่มีบทบาทสำคัญของไทยและชาวต่างชาติทั้งทั้งสิ้น

ดังนั้น การนำแนวคิดเรื่องการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาสังคม จึงต้องทำความเข้าใจกับตามมิติวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ และกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม

ท้องถิ่นกับวัฒนธรรมระดับอื่น ๆ ในต่างสังคมวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการเรียนรู้และการคิด กระบวนการระบบของคนในสังคมหรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้วัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงผลผลิตของ ความคิดที่ยึดติดอยู่กับขอบเขตทางกายภาพของชุมชนเพียงเท่านั้น

ปัจจุบันการสืบค้นวัฒนธรรมของในแต่ละภูมิภาคได้ก้าวหน้ากว่าเดิมมาก กล่าวคือตั้งแต่ ปัจจุบันจนถึงย้อนหลังไปอีก 100 ปี นักวิชาการจะสืบค้นโดยวิธีสอบถามและสัมภาษณ์กับผู้ที่ได้ชื่อว่าปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งนี้องค์ความรู้ดังกล่าวเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากภูมิปัญญาในการแก้ปัญหาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ทำให้กระบวนการดังกล่าวได้รับการยอมรับในวงกว้าง หากมองถึงความหมายของวัฒนธรรมแล้ว จะครอบคลุมวิถีชีวิตของมนุษย์มากกว่าโบราณสถานและโบราณวัตถุ นอกจากนี้องค์ความรู้ต่าง ๆ มักจะหายไปกับปราชญ์ชาวบ้าน ทั้งนี้องค์ความรู้ดังกล่าวมิได้จัดบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่จะใช้การจำและการเข้าใจเป็นหลัก

จังหวัดสุโขทัย เป็นที่ตั้งอาณาจักรแรกของชนชาติไทยเมื่อ 700 ปีที่แล้ว คำว่า " สุโขทัย" มาจากสองคำ คือ "สุข+อุทัย" หมายความว่า "รุ่งอรุณแห่งความสุข " รอยอดีตแห่งความรุ่งเรือง เห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีผู้คนเข้ามาพักอาศัยและตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยทวารวดี สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ และสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบันบริเวณที่ราบตอนล่างของภาคเหนือของไทย เคยเป็นดินแดนที่มีมนุษย์มาตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากหลักฐานทางโบราณคดีพบเครื่องมือหินที่เขานน เขากา ในเขตตำบลนครดิฐ อำเภอศรีนคร แหล่งโบราณคดีบ้านวังหาด ตำบลตลิ่งชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย บ้านบึงหญ้า ตำบลหนองจิก อำเภอคีรีมาศ ฯลฯ ชุมชนเหล่านี้อยู่ต่อเนื่องกัน และตั้งเป็นบ้านเมืองขึ้นในเวลาต่อมา จนถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา ได้มีการติดต่อกับดินแดนอื่นในแถบบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมแบบทวารวดี โดยได้พบโบราณวัตถุที่มีลักษณะคล้ายกันได้แก่ ลูกปัด เครื่องมือสำริด เหล็ก เงินเหรียญที่มีรูปพระอาทิตย์ รวมทั้งโครงกระดูกมนุษย์ ที่แหล่งโบราณคดี วัดชมชื่นในเขตเมืองเชลียง ซึ่งมีแหล่งดินเผามีลวดลายนอกจากนี้จากการพบโบราณสถานในศิลปะขอมที่บ้านนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ ชาวบ้านเรียกว่า ปรางค์เขาปู่เจ้า และศาลาตาผาแดง ในเขตเมืองเก่าสุโขทัย แสดงว่าในพุทธศตวรรษที่ 18 มีการติดต่อกับอาณาจักรขอมแล้วประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 18 ปรากฏเรื่องการตั้งตนเป็นอิสระเพื่อปกครองสุโขทัยของกลุ่มชน ซึ่งต่อมาเป็นบรรพชนของคนไทยในปัจจุบัน

ดังจะเห็นได้จากมีเอกสารหลายชิ้น มีความเห็นตรงกันว่า “...ใน พ.ศ. 1890 กรุงศรีอยุธยา มีอำนาจมากขึ้น และเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจแทนสุโขทัย แต่สุโขทัยก็ยังมีความสำคัญปกครองติดต่อกันมาอีก 2 พระองค์ จึงสิ้นราชวงศ์พระร่วงและได้ร่วมกันเข้ากับอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงแก่พม่าครั้งที่ 2 แล้ว พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงมีพระราชดำริว่าเมืองสุโขทัยนั้น ผู้คนไม่พอที่จะต่อสู้รักษาให้พ้นจากการรุกรานของข้าศึกได้ จึงโปรดฯ ให้ย้ายผู้คนมาตั้งเมืองใหม่ที่บ้านธานี (ท่าหนิ) ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำยม เมื่อ พ.ศ. 2336 ซึ่งเป็นที่ตั้งจังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน บ้านธานีเคยถูกยุบเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสวรรคโลก เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นสุโขทัยธานี เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2475 จนถึง พ.ศ. 2482 จึงได้ยกฐานะเป็นจังหวัดสุโขทัยมาจนถึงทุกวันนี้...”

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีแม่น้ำยมไหลผ่านตั้งแต่ตอนเหนือตลอดถึงตอนใต้ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของประชากรในท้องถิ่น แม้ว่าสุโขทัยจะมีช่วงที่เจริญสูงสุด และเสื่อมลงในเวลาต่อมา แต่ชื่อของสุโขทัยก็มิได้เลือนหายไปจากใจของคนไทยทั้งมวล มรดกทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ที่บรรพชนได้สร้างสมไว้ ยังหลงเหลือไว้ให้นุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและรำลึกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นชาติไทยในอดีตเป็นอย่างดี

จากเหตุผลดังกล่าวพบว่าจังหวัดสุโขทัยได้ผ่านกาลมาอย่างยาวนาน ดังนั้นจึงควรตระหนักถึงความสำคัญของการสืบค้นวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเบื้องต้นจังหวัดสุโขทัยควรสืบค้นข้อมูลและการจัดการองค์ความรู้ รวมทั้งระบบการขึ้นทะเบียนทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติให้สามารถตรวจสอบได้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดองค์ความรู้บนพื้นฐานของวัฒนธรรมในจังหวัดสุโขทัยโดยมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาคมทุกภาคส่วน ของจังหวัดสุโขทัย ในมิติการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นแนวทางในการพัฒนา

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายหลักของการจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ “ การสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้คนในท้องถิ่นรับรู้ถึงคุณค่า และความสำคัญของมรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อการอยู่เย็นเป็นสุข ” เพราะเมื่อทุกคนรับรู้และเข้าใจในคุณค่าด้านต่าง ๆ แล้ว จะเป็นแรงจูงใจให้ทุกคนช่วยกันอนุรักษ์และปกป้องมรดกของท้องถิ่น รวมไปถึงการแปลความหมายให้กับผู้ที่มาเยือนให้ทราบถึงความสำคัญและช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อการสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม 5 มิติเชิงลึกโดยการมุ่งเน้นสืบค้นองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ข้อมูลที่ได้จะย้อนหลังไป 100 ปี ทุกหมู่บ้านของจังหวัดสุโขทัยประกอบด้วย

- 1.1 วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา
- 1.2 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง
- 1.3 วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.5 ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจะใช้พื้นที่ที่ศึกษาทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ประกอบด้วย

1. อำเภอกงไกรลาศ	11 ตำบล	108 หมู่บ้าน
2. อำเภอกิรีมาศ	10 ตำบล	100 หมู่บ้าน
3. อำเภอทุ่งเสลี่ยม	5 ตำบล	55 หมู่บ้าน
4. อำเภอบ้านด่านลานหอย	7 ตำบล	71 หมู่บ้าน
5. อำเภอเมืองสุโขทัย	9 ตำบล	84 หมู่บ้าน 1 เทศบาล
6. อำเภอศรีนคร	5 ตำบล	49 หมู่บ้าน
7. อำเภอศรีสัชนาลัย	11 ตำบล	133 หมู่บ้าน
8. อำเภอศรีสำโรง	13 ตำบล	117 หมู่บ้าน
9. อำเภอสวรรคโลก	13 ตำบล	117 หมู่บ้าน 1 เทศบาล

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีความเกี่ยวเนื่องกับการสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมเชิงลึกย้อนหลังไป 100 ปี โดยมุ่งเน้นการสืบค้นข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่นประกอบไปด้วย

1. วัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา

- 1.1 นิทาน
- 1.2 ตำนาน
- 1.3 ประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า
- 1.4 ชื่อบ้านนาเมือง
- 1.5 ลำนวน ภาษิต
- 1.6 ผญาเกี่ยว
- 1.7 คำอุ้วบ่าวสาว
- 1.8 ปริศนาคำทายและอื่น ๆ

2. วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

- 2.1 ด้านดนตรี
- 2.2 ด้านการแสดง
- 2.3 ด้านดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม
- 2.4 เพลงร้องพื้นบ้าน และอื่น ๆ

3. ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- 3.1 การตั้งถิ่นฐาน
- 3.2 อาหาร การกิน
- 3.3 การดูแลสุขภาพ
- 3.4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 3.5 โหราศาสตร์
- 3.6 ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ

4. ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน

- 4.1 ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า
- 4.2 เครื่องจักสาน
- 4.3 เครื่องรัก
- 4.4 เครื่องปั้นดินเผา
- 4.5 เครื่องโลหะ
- 4.6 เครื่องไม้
- 4.7 เครื่องหนัง
- 4.8 อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

5. ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง

5.1 ความเชื่อ

5.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี

5.3 พิธีกรรม

5.4 งานฉลอง และอื่น ๆ

3. ขอบเขตด้านช่วงเวลา

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งนักวิจัยในทีมนี้ หมายถึง คณะวิจัยที่ประกอบด้วยนักวิจัย ปราชญ์พื้นบ้าน นักวิชาการ นักโบราณคดี ผู้นำท้องถิ่น และศิลปินท้องถิ่น ทั้งของมหาวิทยาลัยนเรศวร และหน่วยงานของจังหวัดสุโขทัย ที่มีส่วนร่วมตลอดทุกขั้นตอนของการวิจัย ใช้เวลาทั้งสิ้น 2 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีฐานข้อมูลด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัยที่ถูกต้อง มีมาตรฐานและเป็นระบบ มีข้อมูลทางวิชาการที่มีมาตรฐานสากลด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ที่สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ได้ทั้งในรูปเอกสารทางวิชาการและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย

- 1.1 วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา
- 1.2 วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง
- 1.3 วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.5 ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน

2. ผลจากการวิจัยจะนำไปสู่การจัดทำแผนที่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หลักสูตรท้องถิ่น และเครือข่ายปราชญ์ท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัยต่อไป

3. มีข้อมูลแก่จังหวัดสุโขทัยในด้านการจัดการความรู้บนพื้นฐานของวัฒนธรรมท้องถิ่น ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน การปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การนำวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนา ต้องให้ความสำคัญกับธรรมชาติของวัฒนธรรม และความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชน การนำหลักคิดแบบปฏิฐานนิยมที่ถือว่า ธรรมชาติของความจริงหรือความรู้เป็นสิ่งที่มิได้อยู่เป็นเอกเทศและมีความเป็น

วัตถุวิสัย มาอธิบายเรื่องวัฒนธรรมคงไม่เพียงพอ เพราะวัฒนธรรมที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ได้แสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับสรรพสิ่งมากมาย และเป็นสิ่งที่ถูกคัดสรรจากชุมชนแล้วว่ามีคุณสมบัติเป็นสากลและเป็นทางเลือกที่หลากหลาย ที่สามารถตอบสนองความต้องการที่ไม่สิ้นสุดของบุคคล และชุมชนได้ วัฒนธรรมที่พบจึง มิใช่ “ความจริงที่ถูกสร้างขึ้น” (Data are Created) โดยนักวิจัย แต่เป็นสิ่งที่คนในชุมชนสร้างขึ้นผ่านการเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นตลอดเวลาผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การตีความประสบการณ์ใหม่ตามบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจริง และบอกเล่าผ่านการสนทนาสาธารณะ โดยนัยนี้ วัฒนธรรมหลายเรื่อง จึงมีหลายสมมุติฐานและแตกต่างกันไปตามภูมิหลังของผู้แสดงทางสังคมและบริบททางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่วัฒนธรรมสังกัดอยู่

ดังนั้น การจัดการความรู้และการกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนา จึงควรต้องอาศัยการร่วมสืบค้น การร่วมพัฒนาโครงข่ายของวัฒนธรรม และการเปิดพื้นที่ทางปัญญาสาธารณะ เพื่อให้ผู้แสดงทางสังคมได้มีโอกาสและมีบทบาทในการเชื่อมโยงวัฒนธรรมในมิติที่เป็นนามธรรมเข้ากับวัฒนธรรมในมิติที่เป็นรูปธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ มีการสั่งสมสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนสามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ในงานวิจัยนี้หมายถึง วัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ประกอบไปด้วย

1.1 มุขปาฐะ หมายถึง นิทาน ตำนาน บทสวดในพิธีกรรม คำอุบาสว ลำานวน ภาษิต ประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า ชื่อบ้านนามเมือง ฝนญาติว ปริศนาคำทาย และอื่นๆ

1.2 ศิลปะการแสดง หมายถึง ด้านดนตรีด้านการแสดง ด้านดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม เพลงร้องพื้นบ้าน และอื่นๆ

1.3 ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม และงานฉลอง หมายถึง ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรม เช่น การทำมาหากิน การดูแลสุขภาพ การเปลี่ยนผ่านของชีวิต ประเพณีในรอบปี (12 เดือน)งานฉลองอื่นๆ

1.4 ความรู้และข้อปฏิบัติเกี่ยวกับจักรวาลและธรรมชาติ หมายถึง การตั้งถิ่นฐาน อาหาร การกิน การดูแลสุขภาพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และอื่นๆ

1.5 งานช่างฝีมือพื้นบ้าน หมายถึง ผ้าผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องรัก
เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง อัญมณีเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยซึ่งนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

1.2 ประเภทของวัฒนธรรม

1.2.1 ประเภทมุขปาฐะ เช่น นิทานพื้นบ้าน ฯลฯ

1.2.2 ประเภทความรู้เรื่องจักรวาล

1.2.3 ประเภทความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ

1.2.4 ประเภทประเพณีพิธีกรรม

1.2.5 ประเภทงานช่าง

1.2.6 ประเภทศิลปะการแสดง

1.3 ขอบข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมกับการพัฒนา

2.1 การพัฒนาวัฒนธรรม

2.2 การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม

2.3 การพัฒนาสังคมด้วยวัฒนธรรมไทย

2.4 การพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเรื่องวัฒนธรรม จากรายงานการประชุมใหญ่รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งสถานภาพการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย จากนั้นจึงทบทวนความถูกต้องของข้อมูลจากเอกสารข้างเคียงอื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรม

1.1 ความหมายของวัฒนธรรม

การนำเสนอแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาเพื่อศึกษาวัฒนธรรมนั้น เป็นการเลี้ยงที่จะถูกวิจารณ์อยู่บ้าง เพราะเรื่องวัฒนธรรมเป็นเรื่องใกล้ตัวของทุกคน ดังนั้นทุกคนล้วนเป็นเจ้าของวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คติความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี เหมือนกับว่าทุกคนรู้จักความหมายของวัฒนธรรมอยู่แล้ว บางคนอาจมองว่าชีวิตเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและไม่จำเป็นที่จะต้องสร้างทฤษฎีหรือกำหนดวิธีวิทยาขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาวัฒนธรรม เพียงแต่ทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็ใช้ชีวิตตามวัฒนธรรมของตนเป็นปฏิบัติการทางวัฒนธรรมไปด้วย การศึกษาวัฒนธรรมในลักษณะนี้เป็นการมองจากทัศนะของผู้อยู่ในวัฒนธรรมในฐานะผู้ปฏิบัติ เป็นวิธีคิดแนวทางหนึ่งที่ใช้ประสบการณ์เป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยวิถีทางที่จะทำให้มนุษย์อยู่ในโลกได้ด้วยความผาสุก มนุษย์จึงสร้างวัฒนธรรมขึ้นเพื่อการดำรงชีวิตและการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ดังนี้

เกษม อุทยานิน อ้างถึงใน วิเชียร รักการ (2529 : 25) กล่าวว่า...วัฒนธรรมเป็นบรรดาแบบอย่างทั้งปวงที่ควบคุมความเป็นอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ได้รับความสำเร็จในความต้องการทางสังคม...

อมรา พงศาพิชญ์ (2534 : 1-2) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไว้ว่า...วัฒนธรรมคือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น กำหนดขึ้น มิใช่สิ่งที่มนุษย์ทำตามสัญชาตญาณ ฉะนั้นวัฒนธรรม คือ ระบบในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น มิใช่ระบบที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ตามสัญชาตญาณ ดังนั้น วัฒนธรรมเป็นระบบสัญลักษณ์ในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาแล้วจึงสอนให้คนรุ่นหลัง ๆ ได้เรียนรู้หรือนำไปปฏิบัติ วัฒนธรรมจึงต้องมีการเรียนรู้และมีการถ่ายทอด

อามาตุ มาหิตารี เอ็มโบว์ อดีตผู้อำนวยการใหญ่องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สมคิด โชติภาณิชย์, 2531) กล่าวว่า...วัฒนธรรมในความหมายสากลคือ ผลผลิตขั้นสุดท้ายของสรรพสิ่งซึ่งสังคมใดสังคมหนึ่งได้สร้างสรรค์สั่งสมมาเป็นเวลาช้านาน และในปัจจุบันก็ยังคงดำเนินการสร้างสรรค์อยู่อย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เป็นสิ่งหนึ่งที่หล่อหลอมความคิดใคร่ครวญ และการจินตนาการของชุมชนนั้น ทำให้สามารถกำหนดวิถีทางที่เขาเหล่านั้นเป็นอยู่และมองเห็นโลก ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนหัวใจของมนุษย์ที่กำหนดให้มีชีวิตอยู่ในสังคม...

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2536 : 1) ได้อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้ในการแสดงปาฐกถา 100 ปี พระยาอนุমানราชชน เมื่อ พ.ศ. 2531 ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ระบุว่า...วัฒนธรรมเป็นผลรวมแห่งการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรม ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรม รวมไปถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ทั้งหมดของสังคมตั้งแต่ภายในจิตใจของคน ค่านิยม คุณค่าทางใจ คุณธรรม ลักษณะนิสัย แนวความคิด สติปัญญา ท่าที วิธีปฏิบัติของมนุษย์ต่อร่างกายและจิตใจของคน ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ตลอดจนความรู้ความเข้าใจ ท่าทีการมองและการปฏิบัติของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมเป็นการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม ภูมิปัญญาทั้งหมดที่ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ อยู่รอดและเจริญสืบต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบัน...

พระยาอนุমানราชชน (2515 : 70, 110-115) ผู้ซึ่งองค์การยูเนสโกได้ประกาศให้เป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมระดับโลก ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า...วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วนรวม วัฒนธรรม คือ วิถีแห่งชีวิตของมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้ เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้ วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวม ที่มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนแต่ก่อนสืบต่อกันมา เป็นประเพณีกันมา วัฒนธรรม คือ มรดกแห่งสังคม ซึ่งสังคมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงามสำหรับวัฒนธรรมไทยนั้น พื้นฐานหรือมูลฐานแห่งวัฒนธรรมไทย คือ ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งคิดเป็นทายาทมาจากมรดกแห่งสังคมของชาติไทย แล้วสืบต่อเป็นประเพณีกันมา มีการแสดงออกทั้งสิ่งที่มองเห็นได้ และมองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ แต่ว่ามีพลังแห่งบุคลิกลักษณะของชาติ ซึ่งแสดงให้เห็นอยู่ในประวัติศาสตร์ในอดีต และวิถีแห่งชีวิตในปัจจุบันของชาตินั้น...

นอกจากนี้พระยาอนุমানราชชนได้กล่าวไว้เพิ่มเติมว่า (2531 : 34)...วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่คนสร้างขึ้น จึงมีลักษณะเป็นทำนองเดียวกับคนซึ่งเป็นเจ้าของผู้สร้าง คือ มีส่วนต่าง ๆ ที่คนปรุงแต่งและประกอบกันขึ้น เป็นองค์ประกอบแห่งวัฒนธรรม ซึ่งจะมีสภาพสูงหรือต่ำ เจริญหรือเสื่อมก็แล้วแต่คนผู้สร้างขึ้น...ถ้าวัฒนธรรมของชาติตายชาติก็ตาย แต่ถ้าชาติตายวัฒนธรรมของชาติลงอย่าง เช่น ศิลปะและวรรณคดีอาจไม่ตายตามก็ได้ เพราะมีชาติอื่นรับช่วงเอาไปสืบต่อเป็นวัฒนธรรมแห่งชาติของตน....

ฉะนั้น กระแสความสนใจวัฒนธรรมแนวใหม่ที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษนี้ จึงเป็นเรื่องที่น่ายินดีและสัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคการปฏิรูปตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ที่มุ่งการกระจายอำนาจตลอดจนให้สิทธิต่างๆ แก่ชุมชนท้องถิ่นในการดูแลตัวเองมากขึ้น แม้ว่าการศึกษาในแนวทางเก่าๆ จะยังทรงอิทธิพลอยู่อย่างมาก แต่ก็เชื่อว่าจะค่อยๆ ถอยห่างไปยืนอยู่ในพื้นที่ของตัวเองตามความจริงต่อไป ขณะเดียวกันประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแนวใหม่ก็ได้เดินทาง

มาถึงช่วงเวลาอันเหมาะสมและได้รับความสนใจอย่างรวดเร็วจึงหวังได้ว่าในทศวรรษนี้และทศวรรษต่อไป วัฒนธรรมแนวใหม่จะมีพลังเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับบริบทของโลกในยุคปัจจุบัน เพราะเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและจินตนาการ ซึ่งจะผลิดอกออกผล ตลอดจนมีพลังเข้าไปแบ่งปันอยู่ในจิตใจของผู้คน เป็นความรู้จากอดีตที่จะเอื้อประโยชน์ต่อประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535 :ข) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ 2 ประการ คือ

1. วัฒนธรรมในความหมายทั่วไป

วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการปฏิบัติ และการแสดงออกซึ่งออกความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ชาบซึ่ง ยอมรับ และใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

2. วัฒนธรรมในความหมายเชิงปฏิบัติการ

วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผล ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (2531 : 37) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า “...วัฒนธรรม หมายถึง ความดี ความงาม และความจริงใจในชีวิตมนุษย์ ซึ่งปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในสมัยปัจจุบัน หรือที่ว่าเราได้ปรับปรุงและสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยของเราเอง...”

จากความหมายทั้งหมด อาจพอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมจะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ เพราะวัฒนธรรมไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ แต่วัฒนธรรมเป็นผลรวมทางด้านความคิดของมนุษย์ในแต่ละสังคม ซึ่งคนในแต่ละสังคมจะต้องเรียนรู้เพื่อกระทำได้อย่างถูกต้องตามสังคมที่ตนอาศัยอยู่

2. วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคม วัฒนธรรมเป็นสมบัติของส่วนรวม และถ่ายทอดจากบุคคลรุ่นก่อน ซึ่งเป็นผู้รักษาวัฒนธรรมเอาไว้สู่คนรุ่นต่อไป มีการสั่งสมถ่ายทอดต่อเนื่องไปเป็นกระแส

3. วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัย การเปลี่ยนแปลงบางอย่างอาจใช้เวลาาน กว่าจะปรากฏให้เห็นได้ แต่บางอย่างอาจเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มองเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน

4. วัฒนธรรมอาจสลายตัวหรือตายไปได้ เมื่อคนในสังคมไม่มีการยอมรับ หรือไม่มีการถ่ายทอดต่อไป

อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางวัฒนธรรมที่สำคัญนั้นจะต้องมี “ความจริงและความดีงามเป็นแกน” (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2537 ข : 3) จึงจะสามารถทำให้วัฒนธรรมนั้นดำรงอยู่ และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงกับคนในสังคม พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2537: ข) ได้กล่าวถึงความจริงในตัววัฒนธรรมว่า วัฒนธรรมนั้นมาจากความจริง 3 ระดับ คือ

ระดับรากฐานที่สุด ได้แก่ สัจธรรม คือ ตัวความจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติของธรรมชาติ เป็นตัวแท้ที่สำคัญที่สุด ต่อจากสัจธรรม ได้แก่ จริยธรรม เป็นข้อผูกพันที่โยงสัจธรรมนั้นเข้ากับชีวิตและสังคมของมนุษย์ เป็นหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความดีงาม ซึ่งเป็นความจริงที่มนุษย์ต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามความเป็นจริงของธรรมชาติ และสุดท้าย ได้แก่ วัฒนธรรม เป็นรูปแบบหรือวิธีปฏิบัติตามจริยธรรมที่ปรากฏในวิถีชีวิตจริงของสังคมมนุษย์

สัจธรรมเป็นสิ่งที่คงตัว แต่วัฒนธรรมเป็นเรื่องของรูปแบบภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างเรื่อย ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ถิ่นฐานบ้านเมือง และยุคสมัย เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการหรือการดำรงอยู่ของมนุษย์ขึ้นพื้นฐานตามธรรมชาติ

พระยาอนุมานราชธน (2498 :13) ได้กล่าวถึง ลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมว่า มีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. มีสะสม คือ จะต้องมิของเดิม และมีการสะสมพอกพูน
2. มีปรับปรุง คือ จะต้องรู้จักดัดแปลงสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมของคนที่เราเห็นว่ายังบกพร่องอยู่ให้เหมาะสมแก่สมัยแห่งความเป็นอยู่ของตน
3. มีถ่ายทอด คือ มีการกระทำวัฒนธรรมของตนให้แพร่หลาย มีอบรมและเผยแพร่แก่อนุชนของตน ตลอดจนคนอื่นให้เป็นผู้สืบต่อเอาไว้ไม่ให้ขาดตอน

ถ้าวัฒนธรรมใดบกพร่องด้วยลักษณะใดลักษณะหนึ่งใน 3 ประการนี้ วัฒนธรรมส่วนนั้นก็หมดสภาพแห่งความเจริญงอกงาม อันอาจมีผลสะท้อนไปถึงวัฒนธรรมส่วนอื่นให้บกพร่องไปด้วย

ชุกดา จิตพิทักษ์ (2528:14) กล่าวว่า “คำที่เป็นเครื่องหมายบ่งชี้ลักษณะอาการของวัฒนธรรม ได้แก่ แบบแผน การจดจำ และการถ่ายทอดกับการเรียนรู้”

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมจะต้องประกอบด้วยความคิด การสร้าง การสะสม การปรับปรุง แก้ไข และการถ่ายทอด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535: 3-7) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า มนุษย์สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาเพื่อประโยชน์แห่งการดำรงชีวิตและการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ในเมื่อ

การดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นเรื่องที่กว้างใหญ่และมีแง่มุมต่างๆ ให้พิจารณาอย่างซับซ้อน เรื่องของวัฒนธรรมจึงพลอยมองได้หลายแง่มุมไปด้วยดังจะเห็นได้ว่าทุกวันนี้มีผู้ให้ความหมายคำว่า

วัฒนธรรมคือ ผลรวมของทุกสิ่งซึ่งเป็นความเจริญงอกงามที่สังคมนั้น ๆ ได้ทำไว้หรือได้สั่งสมมาจนถึงบัดนี้

วัฒนธรรม คือ ผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะและพุทธิปัญญาทุกแขนง

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีตกทอดมาจากบรรพบุรุษ

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่ดีมีค่าแสดงรสนิยมของผู้ดีหรือชนชั้นสูงที่มีการศึกษา และฐานะดี

ในเอกสารหลักที่พิมพ์เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.(2538:4)ก็แสดงความหมายของวัฒนธรรมไว้ต่างกัน เช่นวัฒนธรรม เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกัน นอกนี่ยังพบข้อมูลอีกว่าวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ วัฒนธรรมมีทั้งสาระ และรูปแบบที่เป็นระบบความคิด วิธีการ โครงสร้างทางสังคม สถาบัน ตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2534 : 1)

ในโลกตะวันตก การเติบโตของกระแสความสนใจวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากปฏิกิริยาที่ต่อต้านความไม่มั่นคงของชีวิตในโลกสมัยใหม่ กล่าวคือความเจริญทางด้านวัตถุที่มนุษย์ครอบครองนั้นใหญ่โตมากขึ้น บางครั้งเป็นสิ่งที่ยากต่อการเข้าใจและไม่สามารถควบคุมได้ ด้วยเหตุดังนั้น ผู้คนจึงมุ่งที่จะศึกษาบางสิ่งบางอย่างซึ่งพวกเขาสามารถที่จะกำหนดพื้นที่และค้นพบความหมายชีวิตส่วนตัวอย่างปัจเจกได้ ผู้คนที่ต่อต้านชีวิตสมัยใหม่บางด้านนี้ส่วนหนึ่งจะมุ่งให้ความสนใจ แต่วัฒนธรรมขณะเดียวกันก็ได้นำเอาความเจริญของเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเอื้อประโยชน์ให้กับกิจกรรมของตนเองไปด้วย ดังนั้นนักวิชาการไทยได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไทยในบริบทไทยดังนี้

วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของคนในชุมชนและในสังคมโดยรวม ซึ่งกินความรวมถึงทั้ง สังคมวัฒนธรรมและศิลปวัฒนธรรม วัฒนธรรมมิใช่เป็นนามธรรมและรูปธรรมที่หยุดนิ่ง แต่เปลี่ยนแปลงมีพลวัต ตลอดเวลา โดยวัฒนธรรมมุ่ง ความอยู่ดี มีสุข ของคนและสังคมโดยส่วนรวม วัฒนธรรมจึงต้องเชื่อมโยงระหว่างสภาพตนเองต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและสภาพรอบโลก ต้องเชื่อมโยงระหว่างความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และต้องเชื่อมโยงระหว่างคนกับธรรมชาติ วัฒนธรรมจะพัฒนางอกงามได้ ต้องอาศัยความเชื่อมโยงและความเข้าใจในความหลากหลาย ความแตกต่าง และจุดร่วมของวัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของโลก ซึ่งมีวิวัฒนาการและมีความเปลี่ยนแปลง มีพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง การประสาน เชื่อมโยงและถักทอชีวิตของคนและชุมชนต่าง ๆ รอบโลก และกับธรรมชาติ เท่านั้นที่จะทำให้การพัฒนายั่งยืนได้ (ลีปพนนท์ เกตุทัต. 2542 :104)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2530 : 746) ก็ได้นิยามความหมายของ วัฒนธรรมไว้เป็น 4 นัย ดังนี้ 1) สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ 2) วิถีชีวิตของหมู่คณะ 3) ลักษณะที่แสดงความถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน และ 4) พฤติกรรมและสิ่งทีคนในหมู่พลิตสร้างขึ้นด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใช้อยู่ในหมู่พวกของตน

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2538:92-93) เมื่อคราวแสดงปาฐกถาพิเศษ 100 ปี พระยาอนุมานราชชน เรื่อง “วัฒนธรรมกับการพัฒนา” ก็ได้อธิบายความหมายของวัฒนธรรมไว้เป็นหลายนัยอย่างน่าพิจารณา ดังนี้

วัฒนธรรม เป็นการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา ทั้งหมดที่ได้ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ อยู่รอดและเจริญสืบต่อมาได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในบัดนี้

วัฒนธรรม คือผลรวมของทุกสิ่งซึ่งเป็นความเจริญงอกงาม ที่สังคมนั้น ๆ ได้ทำไว้หรือได้สั่งสมมาจนถึงบัดนี้

วัฒนธรรม เป็นทั้งสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามสืบมา และเป็นเนื้อตัวของความเจริญงอกงามที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็พื้นฐานของความเจริญงอกงามต่อไป ตลอดจนเป็นเครื่องวัดระดับความเจริญงอกงามของสังคมนั้น ๆ

ความหมายของวัฒนธรรมดังกล่าวมาแสดงไว้ข้างต้น แม้จะดูแตกต่างกันมากบ้างน้อยบ้าง ก็ล้วนมีคุณค่าในตัวเองในการชี้ให้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของวัฒนธรรม จึงยังคงมีผู้ใช้อยู่ทุกความหมาย ประเด็นความสำคัญของเรื่องนี้จึงมิได้อยู่ในการหาข้อยุติเกี่ยวกับความหมายของวัฒนธรรม เพราะเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะกระทำได้และไม่จำเป็นต้องกระทำ ดังที่ศาสตราจารย์ ดร.พทยา สายหู ก็เคยตั้งข้อสังเกตไว้แล้วว่า “สภาพการใช้ความหมายที่ต่างกันของคำว่า “วัฒนธรรม” มีทั้งในภาษาไทย และภาษาต่างประเทศทุกแห่งหน และทุกวงการ” สิ่งที่พึงกระทำก็คือ ต้องศึกษา และทำความเข้าใจความหมายอันหลากหลายของวัฒนธรรมอย่างรอบคอบ กับต้องสามารถจับสาระสำคัญของวัฒนธรรมให้จงได้ ซึ่งศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก ก็ได้กรุณาสรุปนำทางไว้ให้แล้วว่า “ไม่ว่าเราจะนิยามวัฒนธรรมกันอย่างวิจิตรพิสดารหรือลึกซึ้งอย่างไรก็ตาม แก่นสารจริง ๆ ของเรื่องทั้งหมดก็คือชีวิตคนนั่นเอง” พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) ดังได้ยกมาแสดงไว้แล้วข้างต้น ผวนกเข้ากับทัศนะอันลุ่มลึกของศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ ที่ว่า “วัฒนธรรมคือวิถี

ดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นความเจริญงอกงามของชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการแสดงออก และการสื่อความหมายของความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มชน เป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ ที่เห็นได้ทั้งในรูปธรรมและนามธรรม และแน่นอนที่สุด วัฒนธรรมเป็นผลแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยีทั้งปวง” (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2535 :5)

ข้อสังเกตในเรื่องของวัฒนธรรมที่ควรคำนึงในการศึกษาเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม คือ

1. สังคมวัฒนธรรมชุดใดชุดหนึ่ง (culture complex) มีศูนย์กลางอยู่ที่จุดใดจุดหนึ่งและแพร่กระจายออกไป ขยายอิทธิพลใหญ่ขึ้นๆ จนครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง ในลักษณะของศูนย์กลางวัฒนธรรม (culture core) และเขตวัฒนธรรม (culture area) ศูนย์กลางของวัฒนธรรมมีหลายศูนย์กลางและเมื่อต่างฝ่ายต่างขยายอิทธิพลก็อาจเกิดการแลกเปลี่ยนและยอมรับซึ่งกันและกันได้ เมื่อใดที่อิทธิพลของศูนย์กลางวัฒนธรรมอ่อนแอหรือเขตวัฒนธรรมกว้างขวางมากและวัฒนธรรมจากศูนย์กลางแพร่กระจายไปได้ไม่เต็มที่ ความเข้มข้นน้อย จะพบว่าลักษณะของวัฒนธรรมชายขอบ (marginal culture) อาจแตกต่างจากวัฒนธรรมศูนย์กลาง ตัวอย่างที่เห็นกันชัดเจนคือ ข้อแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมหลวงและวัฒนธรรมราษฎร์ (great tradition และ little tradition) Robert Redfield เป็นผู้ชี้ให้เห็นประเด็นนี้ชัดเจนที่สุด (Redfield 1965 :29)

2. เนื่องจากสังคมวัฒนธรรมมีความหลากหลายทางคุณลักษณะและรูปแบบ วัฒนธรรมแต่ละชุดย่อมมีเหตุผลของการเกิดและมีคุณค่าสำหรับสังคมนั้นๆ การเปรียบเทียบวัฒนธรรมในเชิงคุณค่าหรือความเจริญก้าวหน้าในลักษณะใดดีกว่ากันจึงเป็นการไม่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมมีลักษณะสัมพัทธ์ (cultural relativism) วัฒนธรรมแต่ละชุดมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสภาพสังคมของตน การเกิดวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีลักษณะเฉพาะตัวเปรียบเทียบกันได้ยาก

3. เมื่อวัฒนธรรมแพร่กระจายจากศูนย์กลาง (cultural diffusion) และไปมีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมข้างเคียงที่มีอยู่แล้ว (cultural interaction) ย่อมมีการเรียนรู้และรับรู้ซึ่งกันและกันในระยะแรกอาจรับวัฒนธรรมใหม่ชั่วคราว (cultural borrowing) และต่อมารับอย่างถาวร (cultural adoption) กระบวนการและปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมีหลายลักษณะ ในกรณีที่วัฒนธรรมมีคุณลักษณะใกล้เคียงกันพอยอมรับซึ่งกันและกันได้ ปฏิสัมพันธ์จะอยู่ในรูปแบบสันติวิธี แต่ปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมอาจมีลักษณะของความขัดแย้ง ถ้าวัฒนธรรมสองชุดมีความแตกต่างกัน ไม่สามารถปรับรับหรือยอมรับกัน และต่างฝ่ายต่างไม่ยอมให้อีกฝ่ายหนึ่งครอบงำความขัดแย้งทางวัฒนธรรมนี้อาจมีผลทำให้เกิดกรณีพิพาทหรือกลายเป็นสงครามได้ กรณีของความขัดแย้งเห็นได้ชัด

ในความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ หรือความขัดแย้งทางศาสนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจหรือการใช้อำนาจ

ในงานวิจัยครั้งนี้ใช้ความหมายของวัฒนธรรมในเชิงชีวิตวัฒนธรรม ซึ่งเป็นองค์รวมของวิถีคิด คุณค่า และอุดมการณ์ของสังคมที่มนุษย์สร้างสรรค์และสั่งขึ้น ในความพยายามที่จะแสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ และการปรับตัวกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและธรรมชาติภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนพลังที่อยู่เบื้องหลังศิลปะ และวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์ ซึ่งจะมีความหลากหลายและซับซ้อนแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีพลังเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ ด้วยการผลิตใหม่ของชุมชนเจ้าของวัฒนธรรม เพื่อปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขและบริบทของสถานะแวดล้อม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535:6) ได้เสนอไว้ดังนี้

ความหมายทั่วไป วัฒนธรรม หมายถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจซาบซึ้ง ยอมรับและใช้ปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ

ความหมายเชิงปฏิบัติการ วัฒนธรรมหมายถึง ความเจริญงอกงามซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และวัตถุ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันควรค่าแก่การวิจัย อนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเอตทัคคะ และการเปลี่ยน เพื่อสร้างเสริมคุณภาพแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติ ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสันติภาพ สันติสุข และอิสรภาพ อันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติ

แม้ว่าสังคมไทยจะคุ้นเคยกับ “วัฒนธรรม” มานานแล้ว แต่การศึกษาที่มีลักษณะสืบค้นแบบวิชาการอย่างจริงจังนั้นเพิ่งเริ่มต้นขึ้นภายหลังปี พ.ศ. 2516 มาแล้ว นับจนถึงปัจจุบันก็เป็นระยะเวลาประมาณ 3 ทศวรรษเท่านั้น จึงนับว่าวัฒนธรรมไทยยังอยู่ในระยะเริ่มต้นเมื่อเทียบกับการศึกษาในโลกตะวันตกที่ได้ดำเนินมานานนับเป็นทศวรรษ อย่างไรก็ตามเมื่อมองย้อนกลับไปที่เห็นได้ว่าวัฒนธรรมไทยได้เติบโตมาอย่างต่อเนื่องพอสมควร ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่ชัดเจนมากขึ้นตามลำดับ และในปัจจุบัน (ทศวรรษ 2553) การศึกษาเรื่องดังกล่าวก็ได้ก้าวหน้าไปอีกระดับหนึ่ง ทั้งในด้านของเนื้อหา แนวคิด ตลอดจนถึงวิธีการและเป้าหมายของการศึกษา จน

อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันนี้วัฒนธรรมได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในแนวทางใหม่ที่สามารถแยกประเภทได้ดังนี้

1.2 ประเภทของวัฒนธรรม

นักสังคมวิทยาได้จำแนกวัฒนธรรมเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับวัตถุ (material cultura) ได้แก่ วัตถุอันเกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ ตลอดจนผลในทางศิลปกรรมของมนุษย์

2. วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวกับวัตถุ (non-material cultura) ได้แก่ อุดมการณ์ ค่านิยม แนวความคิด ความเชื่อ ความสนใจ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ซึ่งเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นได้ อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า วัฒนธรรมทางจิตใจ

วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ ย่อมต้องสัมพันธ์กัน จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งก็จะไม่สมบูรณ์ ถ้าวัฒนธรรมของชาติใดหันไปในประเภทใดประเภทหนึ่งเกิดความไม่สมดุลกัน ถ้าเจริญไปในทางวัตถุเกินไปแต่ทางจิตใจไม่เจริญ ก็จะกลายเป็นความหายนะ แต่ถ้าเจริญทางจิตใจเกินไปทางวัตถุไม่เจริญ ก็เป็นเรื่องของการตัดขาดจากสังคม เพราะฉะนั้นวัฒนธรรมทั้ง 2 ประเภทนี้ จึงต้องสัมพันธ์กันตามส่วนที่เหมาะสม อยู่ในดุลยภาพของแต่ละสังคม

นอกจากนี้วิเชียร รักการ (2527 : 31-32) ยังกล่าวถึงองค์ประกอบของวัฒนธรรมมีส่วนประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. องค์คติ (concepts) หมายถึง แนวความคิดร่วมของสังคม อันได้แก่ ความเชื่อ ความคิด ความเข้าใจ และอุดมการณ์ต่าง ๆ

2. องค์พิธีการ (usages) ได้แก่ วัฒนธรรมที่แสดงออกในรูปพิธีกรรมต่าง ๆ

3. องค์การ (organization) ได้แก่ สถาบันและองค์การต่าง ๆ ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นอย่างมีระเบียบแบบแผนแน่นอน

4. องค์วัตถุ (instrumental and symbolic objects) ได้แก่ วัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้น เป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้ รวมทั้งสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์

องค์ประกอบของวัฒนธรรม จึงพอสรุปได้ว่ามี 2 รูปแบบ คือ

1. ชนิดที่ไม่มีรูปแบบ และเนื้อหาที่ชัดเจน เรียกว่า “นามธรรม”

2. ชนิดที่มีรูปแบบ และเนื้อหาที่แน่นอนชัดเจน เรียกว่า “รูปธรรม”

สำหรับการแบ่งประเภทของวัฒนธรรม พระยาอนุมานราชชน (2531 : 34) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมไว้อย่างกว้าง ๆ 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสுகาย เพื่อได้อยู่ดีกินดี มีความสะดวกสบายในการครองชีพ วัฒนธรรมประเภทนี้ได้แก่ สิ่งจำเป็นเบื้องต้นในชีวิต 4 อย่าง และสิ่งอื่นๆ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ ตลอดจนอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เป็นเครื่องป้องกันตัว

2. วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ปัญญาและจิตใจมีความเจริญงอกงาม ได้แก่ การศึกษา วิชาความรู้ อันบำรุงความคิดทางปัญญา เช่น ศาสนาและจรรยา ศิลปะและวรรณคดี กฎหมายและระเบียบประเพณี ซึ่งส่งเสริมความรู้สึทางจิตใจให้งอกงาม หรือสบายใจ

วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้ ย่อมพัวพันและเหลื่อมล้ำกันอยู่ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งจะไม่สมบูรณ์ ถ้าวัฒนธรรมของชาติใดเจริญไปทางด้านใดด้านหนึ่งจนเกิดความไม่สมดุลกัน เช่น มีความเจริญทางวัตถุมากเกินไป แต่จิตใจไม่เจริญตาม ในที่สุดจะเป็นหายนะกรรม ในทางกลับกัน ถ้าวัตถุไม่เจริญแต่เจริญในทางจิตใจมากเกินไป จะเป็นการตัดขาดจากสังคม (พระยาอนุมานราชธน. 2531 : 34) วัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้จึงต้องมีความสมดุลตามส่วน อันอยู่ในดุลยพินิจของสังคม

จากการประชุมระหว่างชาติ เรื่องนโยบายวัฒนธรรม ซึ่งจัดขึ้นโดยองค์การยูเนสโก ณ กรุงเวนิส พ.ศ. 2513 ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (2531:10) ได้จัดแบ่งประเภทของวัฒนธรรมตามหลักสากล ดังนี้

1. ศิลปกรรม ภาษาและวรรณคดี การละคร นาฏศิลป์ วิจิตรศิลป์ การดนตรี สถาปัตยกรรม ประติมากรรม ศิลปกรรมที่เกิดใหม่ด้านวิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์

2. มนุษยศาสตร์ ศาสนา จริยธรรม ปรัชญา ธรรมเนียม ประเพณี มานุษยวิทยา อุดมการณ์ ทักษะคติของคนในชาติ กฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย ฯลฯ

3. การช่างฝีมือ การทอ การแกะสลัก การเย็บปักถักร้อย การทำเครื่องเงิน การทำเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องถม การทำเครื่องปั้นดินเผา การจักสาน ช่างเหล็ก ช่างไม้ ฯลฯ

4. การกีฬาและนันทนาการ การกีฬาพื้นเมือง การละเล่นต่างๆ การต่อมวย การฟันดาบ กระบี่กระบอง ฯลฯ

5. คหกรรมศาสตร์ อาหารการกิน เสื้อผ้า การแต่งกาย การตกแต่งบ้านเรือน การเลี้ยงดูอบรมลูก มารยาทการต้อนรับ การอยู่กันเป็นครอบครัว

สำนักวัฒนธรรมทางระเบียบประเพณี สถาบันวัฒนธรรมแห่งชาติได้จำแนกหัวข้อวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นหลักสำหรับดำเนินการให้การศึกษาวัฒนธรรมแก่ประชาชนออกเป็น 4 สาขา คือ (2506 : 104-105)

1. วัฒนธรรมทางศีลธรรม (moral culture) ได้แก่ วัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจและศีลธรรม ซึ่งได้มาจากศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณีเป็นประการสำคัญ

2. วัฒนธรรมในทางวัตถุธรรม (material culture) ได้แก่ วัฒนธรรมในทางวัตถุ เช่น เรื่องเกี่ยวกับการกินดีอยู่ดี เครื่องนุ่งห่ม บ้านเมือง ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ ซึ่งเป็นความเจริญงอกงามทางวัตถุ

3. วัฒนธรรมทางเนติธรรม (legal culture) ได้แก่ วัฒนธรรมในทางกฎหมาย รวมทั้งระเบียบประเพณีที่ยอมรับนับถือกันว่ามีความสำคัญพอ ๆ กับกฎหมาย

4. วัฒนธรรมในทางสหธรรม (social culture) ได้แก่ วัฒนธรรมทางสังคม ซึ่งนอกจากจะหมายถึง คุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้คนเราอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกแล้ว ยังรวมทั้งระเบียบแบบแผนจรรยาบรรณที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับสังคมทุกชนิดด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535:6) ได้กำหนดไว้ใน การให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทมุขปาฐะ เช่น นิทานพื้นบ้าน ฯลฯ

นิทาน คือเรื่องเล่าที่เล่ากันมาจนถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง เรียกว่านิทานพื้นบ้าน บ้านนิทานพื้นเมืองบ้าง ลักษณะสำคัญที่สุดของนิทานพื้นบ้านอยู่ที่ต้องเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมา ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าเป็นผู้แต่ง ใครเล่าเป็นครั้งแรก ทราบแต่ว่าเป็นเรื่องเล่าสืบทอดกันมา อาจถ่ายทอดด้วยปากหรือด้วยการเขียนก็ได้ นิทานพื้นบ้านจำแนกเป็นหลายประเภท เช่น นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานวีรบุรุษ นิทานประจำถิ่น นิทานอธิบายเหตุ ดำเนินปริมาตร นิทานสัตว์ มุขตลก นิทานศาสนา นิทานเรื่องผีและนิทานเข้าแบบ

นิทานมีบทบาทในสังคมหลายประการคือ นิทานให้ความเพลิดเพลิน นิทานสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว นิทานให้การศึกษาและเสริมสร้างจินตนาการ นิทานปลูกฝังจริยธรรม และรักษาบรรทัดฐานของสังคม

นิทานมีปรากฏทุกชนชาติ การนำนิทานเล่าสู่กันฟังทำให้นิทานแพร่กระจายไปยังที่ต่าง ๆ เช่น นิทานอินเดีย นิทานเยอรมัน นิทานยุโรป ผู้ที่นำนิทานจากแหล่งหนึ่งไปสู่แหล่งหนึ่งในสมัยก่อนได้แก่ พ่อค้า กลาสิเรือ ผู้สอนศาสนา ทหารที่ไปรบ นิทานส่วนใหญ่เดิมมีลักษณะเป็นมุขปาฐะแล้วมีผู้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตามนิทานบางเรื่องอาจเป็นลายลักษณ์อักษรแล้วมีผู้นำไปเล่าต่อ ๆ กันไป

2. ประเภทความรู้เรื่องจักรวาล

จักรวาลทัศน์ คือปริมาตรคติหรือสำนึกต่อโลกของมนุษย์ซึ่งสื่อด้วยสัญลักษณ์ภายใต้การพรรณนาเรื่องเล่าเหนือธรรมชาติ จักรวาลทัศน์เสนอความจริงเกี่ยวกับการมีอยู่ของมนุษย์ในจักรวาล การเกิดและการตายของชีวิต การดำรงอยู่และการดำเนินไปของโลก

ความรู้เกี่ยวกับจักรวาล เป็นระบบความเชื่อดั้งเดิมหรือศาสนาดั้งเดิมของแต่ละชนเผ่า เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการของสังคมระดับต้น เนื้อหาของปรัมปราคติประกอบด้วย ความคิดเรื่องต้นกำเนิดของโลกและจักรวาล ความคิดเรื่องวาระสุดท้ายและความพินาสของจักรวาล ความคิดเรื่องกำเนิดโลกใหม่เชิงอุดมคติ ความคิดเรื่องชะตาชีวิตและโชคเคราะห์ ความคิดเรื่องเทพเจ้าในธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ความคิดเรื่องการพัฒนาสังคม หน้าที่ของปรัมปราคติคืออธิบายธรรมชาติแวดล้อม อธิบายสังคมและวัฒนธรรมผ่านรูปแบบเรื่องเล่า สนับสนุนการดำรงอยู่ของระเบียบและจารีตในสังคม ปลุกฝังอุดมการณ์และสั่งสอนบุคคลถึงวิถีบรรลุดมคติ

3. ประเภทความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ

ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ หมายถึงความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ประกอบเป็นระบบนิเวศหรือระบบกระบวนการเกสรในพื้นที่แต่ละแห่ง ความหลากหลายทางชีวภาพมีความสัมพันธ์กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การศึกษาธรรมชาติในมิติทางวัฒนธรรมเป็นการศึกษาระบบนิเวศเกษตร คือระบบการผลิตพืช สัตว์ ประมงและป่าไม้ ที่มนุษย์ได้กระทำให้เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ เพื่อการแลกเปลี่ยนและการค้าขาย โดยมีองค์ประกอบที่เป็นสิ่งมีชีวิต ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ พืช และองค์ประกอบที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศและแสงแดด รวมไปถึงปัจจัยที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ เทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคม ประเพณีและการเมือง ทั้งหมดนี้จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทำให้เกิดเป็นระบบนิเวศเกษตร ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ได้แก่ พันธุ์พืช ชาติ สัตว์ปีก สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน ระบบนิเวศน้ำจืด ระบบนิเวศน้ำเค็ม แม่น้ำลำธาร ทะเลสาบ แหล่งน้ำท่วม อ่างเก็บน้ำ ปากแม่น้ำ ป่าชายเลน แนวปะการัง หาดหินดินทราย การศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านที่เกี่ยวกับธรรมชาติมีน้อยมาก ควรศึกษาถึงเทคนิคการทำนา ทำสวน และบริบททางวัฒนธรรมในการคิดค้นเทคนิคต่าง ๆ ควรศึกษาถึงประโยชน์ที่ชุมชนใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและความเชื่อมโยงกับความเชื่อประเพณีในสังคม ตลอดจนแบบแผนการจัดการระบบนิเวศ

4. ประเภทประเพณีพิธีกรรม

ประเพณีพิธีกรรม คือกฎเกณฑ์หรือการควบคุมทางสังคม ที่ทำหน้าที่ชี้แนะและควบคุมพฤติกรรมของผู้คนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน มีรากเหง้าเดียวกัน ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีสัมพันธภาพที่ดีและสมศักดิ์ศรีความเป็นคน ศาสนาดั้งเดิมของชาวไทยคือความเชื่อเรื่องภูตผีวิญญาณ เมื่อศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์เข้ามาสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ จึงผสมกลมกลืนเป็นศาสนาชาวบ้านที่มีความเชื่อถือทั้งผี พราหมณ์ พุทธ ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาโดย เรียกว่าประเพณีการทำบุญ เช่น ประเพณีการทำบุญเทศน์มหาชาติ ประเพณีอุปสมบท

ประเพณีการทำบุญข้าวประดับดินและข้าวสาก ประเพณีบุญสงกรานต์ เป็นต้น ประเพณีไทยโดยทั่วไป มีสามลักษณะ ประเพณีที่สังคมถือว่าใครฝ่าฝืนหรือดเว้นถือเป็นผิดหรือชั่ว เรียกว่า จารีตประเพณี ประเพณีที่สังคมถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาสามัญ ไม่ถือว่าผิดศีลธรรมเป็นแต่เพียงว่าควรประพฤติ เรียกว่า ธรรมเนียมประเพณีหรือวิถีประเพณี ในทัศนะของคนภายนอกชุมชนเห็นว่าประเพณีพิธีกรรมทางศาสนา มีลักษณะพิเศษที่ดึงดูดความสนใจเช่นแปลกประหลาด ไม่เป็นเหตุเป็นผล ลึกลับ ซับซ้อน มีความหมายเชิงลึกลับ Max Weber เสนอแนวคิดที่ว่า ประเพณีพิธีกรรมทางศาสนาเป็นเวทีเปิดโอกาสให้หลักการและความเชื่อทางศาสนา แสดงความหมายต่าง ๆ ออกมาในชีวิตจริงของผู้คน ในลักษณะที่ตรงข้ามกับความจริง

5. ประเภทงานช่างฝีมือพื้นบ้าน

ช่างในคดีของศิลปะไทย หมายถึงผู้ทำงานฝีมือ เรียกตามลักษณะของวิธีการทำศิลปะแต่ละประเภท ได้แก่ ช่างรัก ช่างถม ช่างทอง ช่างจักรสาน ช่างเขียน ช่างไม้ ช่างหล่อ ดังที่มีชื่อเรียกรวมว่า ช่างสิบหมู่ อันหมายรวมถึงช่างฝีมือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นช่างหลวง หรือช่างประจำในสังกัดของเจ้านาย การช่างไทยเป็นงานศิลปะที่สร้างด้วยมือด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อการใช้สอยและวัตถุประสงค์อื่น ๆ ศิลปหัตถกรรมวิธีการผลิต หรือจำแนกตามสถานภาพของช่างได้แก่ ช่างหลวง ช่างวัดและช่างชาวบ้าน งานช่างชาวบ้านเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตภายในครัวเรือน โดยการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญมากกว่าการเรียนรู้ทฤษฎีแน่นอน ลักษณะงานที่นำเสนอถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ วิธีการผลิตมักจะเป็นไปตามธรรมชาติที่เรียบง่ายและมีความประสานกลมกลืน ทำให้เกิดความงามที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นที่แตกต่างไปจากสินค้าอุตสาหกรรม งานหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นอาชีพที่ทำควบคู่กับอาชีพเกษตรกรรมที่ผลิตกันอย่างแพร่หลายได้แก่ ผ้าทอ เครื่องปั้นดินเผา งานจักสานลายและไม้ไผ่ งานโลหะ งานตีเหล็ก ผลิตภัณฑ์ดนตรีพื้นเมือง งานอิฐ และงานแกะสลัก นอกจากนี้งานช่างไทยยังรวมถึงสถาปัตยกรรม จิตรกรรมและประติมากรรมด้วยเอกลักษณ์ของงานช่างไทยคือ รูปแบบกระบวนการผลิตและวัสดุที่ใช้ผลิตปัจจัยทั้งสามประการนี้ ทำให้งานช่างไทยมีลักษณะแตกต่างตามสภาพการดำรงชีวิตและสภาพของสิ่งแวดล้อม

6. ประเภทศิลปะการแสดง

ศิลปะการแสดงในสังคมไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตชาวบ้านมานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบันศิลปะการแสดงแบบดั้งเดิมเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่มากระทบกับวิถีชีวิตชาวบ้านและเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา เป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อขอพรจากเทพเบื้องบนให้ประทานความสุขความเจริญและพืชพันธุ์ธัญญาหาร

ศิลปะการแสดงที่มหาชนนิยมดูในอดีต ได้แก่ การแสดงในพิธีกรรมและในงานเฉลิมฉลอง โดยมีเจ้าภาพเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ชาวบ้านทั่วไปเป็นผู้ดู ปัจจุบันยังคงมีประเพณีการแสดงเช่นนี้ เช่น หมอลำ โนรา หนังตะลุง ลิเก ลิเกลูกทุ่ง ลิเกขอ ละครชาตรี หุ่นกระบอก เป็นต้น ศิลปะการแสดงที่ชาวบ้านมีส่วนในการสร้างสรรค์ได้แก่ เพลงพื้นบ้าน คนตรีพื้นบ้านและฟ้อนพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมที่รวมบทร่ายกรองและคนตรีพื้นบ้านเข้าด้วยกัน สืบทอดกันมาด้วยปากเปล่า เช่น เพลงสวดทางศาสนา เพลงประกอบพิธีกรรม เพลงปฏิพากย์ เพลงในเทศกาล และเพลงพื้นบ้านที่เป็นมหรสพ

เพลงพื้นบ้านไทยมีส่วนสัมพันธ์กับวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม มีบทบาทหลายด้าน ได้แก่ บทบาทด้านให้ความบันเทิง บทบาทในด้านการสร้างความสามัคคี บทบาทด้านให้การศึกษา ปลุกฝังค่านิยมบทบาทในด้านบันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และบทบาทในด้านระบายความคับข้องใจ ปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงทำให้เพลงพื้นบ้านหมดไปหรือเหลือน้อยลง ส่วนคนตรีพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตามประเพณีมุขปาฐะ เรียนรู้จากการฟังและการเล่นตามเทศกาลงานบุญ คนตรีพื้นบ้านแต่งขึ้นฉับพลันตามปฏิภาณของผู้เล่น โดยไม่มีการเขียน โฉด ซึ่งต่างจากดนตรีที่เล่นบรรเลงทั่วไป นอกจากนี้เครื่องดนตรีพื้นบ้านมีลักษณะงานหัตถกรรมที่ล้ำค่า ศิลปะการแสดง ลีลาศ การรำเต้นล้วนบอกลักษณะนิสัยร่าเริงกระฉับกระเฉงและเด็ดขาด อันนี้เห็นได้ชัดจากการรำโนรา และการเชิดหนังตะลุง

การแสดงพื้นบ้านมีทั้งที่รู้จักกันแพร่หลายในบริเวณกว้าง สิ่งที่อยู่จักกันเฉพาะท้องถิ่น และสิ่งที่เป็นการแสดงของชนกลุ่มน้อยเช่น เงาะซาไก ไทยมุสลิม ฟ็อนไตใหญ่ ฟ็อนเงี้ยว ฟ็อนญไท แสกเต็นสาก กันตรึม เจริงเมริน อาโย กะโนบดิงดิง โจลมามีวด เป็นต้น

องค์การสหประชาชาติและองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรม จึงได้ประกาศให้ปี พ.ศ.2531-2540 เป็น “ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม” (WORLD DECADE FOR DEVELOPMENT) โดยได้ขอให้รัฐสมาชิกร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายของทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม 4 ประการ คือ 1) เน้นการใช้มิติวัฒนธรรมในกระบวนการพัฒนา 2) เสริมสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวัฒนธรรม 4) ส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (สมัชชาศิลปวัฒนธรรมไทย สถาผู้แทนราษฎร,ม.ป.ป. : 1) ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ป.ยุคุโต) (2538 : 87-88) ได้ชี้ให้เห็นว่าการเน้นความสำคัญของมิติวัฒนธรรมในการพัฒนาเช่นนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการตื่นตัวครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นทั่วไปในช่วงนี้ของโลก โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้มองเห็นความผิดพลาดและผลร้ายของการพัฒนาที่ผ่านมาว่า ถึงแม้จะประสบความสำเร็จที่มีคุณค่าประโยชน์ แก่ปัญหาให้แก่มนุษยชาติได้มากมายก็จริง แต่

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่มุ่งความเจริญทางวัตถุ การขยายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยให้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเรื่อนำจนกระทั่งทำให้รู้สึกกันว่าความเจริญนั้นได้มาถึงจุดติดตันแล้ว ถ้าจีนดำเนินต่อไปในทิศทางนั้น มนุษยชาติอาจจะถึงกับประสบความพินาศสูญสิ้นไปได้

1.3 เอกสารเกี่ยวกับข้อบ่งชี้การดำเนินงานวัฒนธรรม

องค์กรสหประชาชาติ ได้ประกาศ “ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม” (พ.ศ.2531-2540) ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงความสำคัญของงานวัฒนธรรมที่จะต้องเข้ามามีบทบาทอย่างเด่นชัดในการสร้างสันติภาพ สันติสุขและอิสรภาพให้แก่มวลมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้วิเคราะห์จากธรรมชาติของวัฒนธรรมซึ่งจะพบว่าวัฒนธรรมต้องมีการริเริ่มสร้างสรรค์ มีการสั่งสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง คือ มีลักษณะเป็นดังกระแสธารที่ไหลจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน และพุ่งไหลออกไปสู่นาคต กระแสธารแห่งวัฒนธรรมนี้จะเหือดแห้งมิได้ เพราะมันย่อมหมายถึงความสูญสลายแห่งวิญญาณและเอกลักษณ์ของเผ่าพันธุ์ จากความจริงข้อนี้ทำให้ต้องมีงานวัฒนธรรมอย่างน้อย 3 งาน คือ งานถ่ายทอด งานส่งเสริม และงานเสริมสร้างเอตทัคคะ

เนื่องจากกระแสธารแห่งวัฒนธรรมต้องไหลผ่านหลายยุคสมัย อีกทั้งต้องเผชิญกับเหตุการณ์นานาประการ ประกอบกับสภาพปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยล้วนผิดแผกกัน จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมไทยตามกาลเวลาด้วย เป็นเหตุให้วัฒนธรรมบางอย่างสูญหายหรือเสื่อมคลายความสำคัญลง และวัฒนธรรมบางอย่างอาจจะหมดความเหมาะสมกับยุคสมัย ความจริงข้อนี้ทำให้ต้องมีงานวัฒนธรรมอย่างน้อย 3 งานคือ งานอนุรักษ์ งานฟื้นฟู และงานพัฒนา

มาในปัจจุบันนี้ การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็ว การไหลบ่าของวัฒนธรรมระหว่างภูมิภาค และระหว่างประเทศก็เป็นไปอย่างรวดเร็วด้วยในสภาวะเช่นนี้อาจเกิดความขัดแย้ง หรือไม่ก็อาจเกิดการครอบงำทางวัฒนธรรมขึ้นได้ จึงจำเป็นที่คนที่วัฒนธรรมต่างกันควรจะเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน ซึ่งจะช่วยให้บังเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เกิดความเคารพในวัฒนธรรมของกันและกัน อีกทั้งยังช่วยให้สามารถเลือกสรรกลั่นกรองเอาแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์จากวัฒนธรรมอื่นมาปรับหรือดัดแปลงให้กลมกลืนเข้ากันและบังเกิดคุณค่าอันวชิประโยชน์ต่อชีวิตและสังคมของตนอย่างแท้จริง จากความจริงข้อนี้จึงต้องมีงานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอีกงานหนึ่ง งานนี้ควรจะกระทำทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

ในการทำงานวัฒนธรรมให้บังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริงนั้นจำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมอย่างรอบด้านและอย่างเป็นระบบ จึงต้องมีงานวิจัยวัฒนธรรมอีกงานหนึ่งด้วย โดยที่งานนี้จัดว่ามีความสำคัญถึงขั้นที่เรียกได้ว่าเป็นฐานรองรับงานอื่นๆ ทั้งหมดทีเดียว

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ขอบข่ายงานวัฒนธรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535:13-21) ได้กำหนดเป็นแนวในการดำเนินงานทั้ง 8 ลักษณะงาน เป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

1. งานวิจัยวัฒนธรรม หมายถึง การสำรวจ ศึกษา สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูล ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างอัตลักษณ์ และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม
2. งานอนุรักษ์วัฒนธรรม หมายถึง การพิทักษ์รักษา และธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของคนรุ่นหลัง
3. งานฟื้นฟูวัฒนธรรม หมายถึง การเลือกสรรวัฒนธรรมที่สูญหายหรือกำลังเสื่อมสลายมาทำให้มีความหมายและความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในชาติ
4. งานพัฒนาวัฒนธรรม หมายถึง การริเริ่ม สร้างสรรค์ และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย บังเกิดคุณประโยชน์แก่ชีวิต สังคม และธรรมชาติ โดยที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย
5. งานถ่ายทอดวัฒนธรรม หมายถึง การนำวัฒนธรรมที่ผ่านการเลือกสรรกลั่นกรอง และไปใช้ในกระบวนการให้การศึกษา อันจะยังผลให้สมาชิกในสังคมเกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า แล้วนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัย
6. งานส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม หมายถึง การสนับสนุนให้บุคคลหรือหน่วยงานสามารถจัดกิจกรรมวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
7. งานเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรมได้มีโอกาสแสดงออกและพัฒนาความรู้ความสามารถอย่างเต็มตามศักยภาพถึงขั้นที่สมควรได้รับการยกย่องว่าเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติในด้านนั้น ๆ รวมถึงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลและหน่วยงาน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ได้ทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในอนาคต

8. งานแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเพื่อสร้างเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน อันจะนำไปสู่สันติภาพและสันติสุขแห่งการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติ

กล่าวโดยสรุปเราจะพบว่าวัฒนธรรมเพื่อค้นหาความรู้ต่างๆอย่างละเอียดรอบด้าน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้เป็นฐานสำหรับวางแผนนโยบายพัฒนาท้องถิ่นที่ยึดเอาประชาชนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงนอกจากนี้องค์ความรู้และกระบวนการวิจัยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็จะ เป็นประโยชน์ โดยตรงกับพวกเข้าในการเรียนรู้เรื่องราวตัวเองและจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้คนรุ่นหลังได้สืบทอดและตระหนักในประวัติศาสตร์แบบใหม่ที่เห็นความสำคัญของคุณค่าของประชาชนมากยิ่งขึ้น สำนักดังกล่าวย่อมนำไปสู่แสงสว่างแห่งปัญญาที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างแท้จริง ซึ่งหมายถึงมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิตมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีทางเลือกในการปรับตัวและแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างเหมาะสมกับ ทิศทางวัฒนธรรม ที่มีอยู่ในชุมชน จนสามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกปัจจุบันได้อย่างมั่นคง

2. เอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมกับการพัฒนา

นักวิชาการและนักพัฒนาจำนวนหนึ่งเห็นว่า การพัฒนาที่มุ่งเน้นอยู่แต่การบริโภคมากกว่า การสร้างสรรค์สังคมอย่างเป็นระบบพื้นฐานของต้นทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่มีอยู่แล้ว ผลที่ตามมาก็คือ วัฒนธรรมต้องสูญเสียดั้งเดิมและไม่สามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อไปได้ในขณะเดียวกันการให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้กว้าง ๆ มักจะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เพราะทำให้ขาดความชัดเจน เลื่อนลอย และไร้พลังที่จะมีต่อสังคม ดังนั้นจึง จำเป็นต้องทำความเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมให้ถ่องแท้และชัดเจนเสียก่อน

ศรีศักร วัลลิโภดม (2536:14-26) ได้ชี้ให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจวัฒนธรรมในความหมายของ “ศิลปวัฒนธรรม” คือ มองวัฒนธรรมว่าเป็นเพียงรูปของศิลปะและประเพณี ปัญหาสำคัญของการให้ความหมายของวัฒนธรรมในทำนองนี้คือ ทำให้มองเห็นวัฒนธรรมในลักษณะหยุดนิ่ง ล่องลอย และไร้ชีวิตชีวา เพราะขาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มชนผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้น ซึ่งมีพัฒนาการที่เคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นน่าจะต้องหันมามองวัฒนธรรมในอีกลักษณะหนึ่งที่เรียกว่า “สังคมวัฒนธรรม” หรือ “ชีวิตวัฒนธรรม” เพราะการมองวัฒนธรรมในลักษณะนี้จะกระตุ้นให้เกิดความสนใจวิเคราะห์สังคมและชีวิตของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กับการทำความเข้าใจลักษณะทางวัฒนธรรมที่ต้องปรับตัว

เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อมอยู่เสมอ เพราะไม่มีวัฒนธรรมใดอยู่โดดเดี่ยวแต่ต้องสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อนหลายชั้น ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับโลก

หากจะพิจารณาความหมายของวัฒนธรรมในเชิงชีวิตวัฒนธรรมแล้ว วัฒนธรรมน่าจะถือได้ว่าเป็นองค์รวมของวิถีคิด คุณค่า และอุดมการณ์ของสังคมที่มนุษย์สร้างและสะสมขึ้นมา ในความพยายามที่จะแสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ และการปรับตัวกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและธรรมชาติภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน ตามนัยนี้วัฒนธรรมจึงเปรียบเสมือนพลังที่อยู่เบื้องหลังศิลปะ และวิถีชีวิตของสังคมมนุษย์ ซึ่งจะมีความหลากหลายและซับซ้อนแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็มีพลังเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ ด้วยการผลิตใหม่ของชุมชนเจ้าของวัฒนธรรม เพื่อปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขและบริบทของสภาวะแวดล้อม

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2538: 5-9) ได้เสนอว่า วัฒนธรรมในฐานะองค์รวมนั้นประกอบด้วยระบบใหญ่ ๆ อย่างน้อย 3 ระบบซ้อนรวมกันอยู่อย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันคือ

1. ระบบคุณค่า ซึ่งหมายถึง ศีลธรรมของส่วนรวม และจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์ที่สร้างสรรค์ มักแสดงออกในรูปของจักรวาลความคิดที่ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรม ความอุดมสมบูรณ์และความยั่งยืนของสังคมและธรรมชาติบนพื้นฐานของการเคารพต่อส่วนรวมและเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองในสังคมที่เป็นจริงจะเห็นระบบคุณค่านี้ในรูปของ ศาสนา และความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ

2. ระบบภูมิปัญญา ซึ่งครอบคลุมวิถีคิดของสังคม โดยเฉพาะการจัดการกับความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับธรรมชาติแวดล้อม มักปรากฏให้เห็นในรูปของกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตใหม่ และการถ่ายทอดความรู้ผ่านทางองค์กรทางสังคมในท้องถิ่น เพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม นอกจากนั้นยังสามารถเห็นได้จากแบบแผนของความสัมพันธ์ทางสังคม

3. ระบบอุดมการณ์อำนาจ หมายถึง ศักดิ์ศรี และสิทธิของความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือเป็นสิทธิตามธรรมชาติ ที่จะเสริมสร้างความมั่นใจและอำนาจให้กับคนในชุมชนหรือสังคมท้องถิ่น เพื่อเป็นพลังในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ ผลิตใหม่ และถ่ายทอดภูมิปัญญา ในการพัฒนาสังคมให้เป็นไปตามหลักของศีลธรรมที่เคารพความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม และความยั่งยืนของธรรมชาติ นอกจากนั้นอุดมการณ์อำนาจนี้ยังจะแสดงถึงศักยภาพของชุมชนในการผลิตใหม่ของความเป็นชุมชนเพื่อรักษาความเป็นอิสระของตนเอง เมื่อต้องเผชิญหน้ากับการครอบงำจากภายนอก เพราะอุดมการณ์อำนาจนั้นเป็นระบบสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ทางสังคมในรูปต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชน ท้องถิ่น เพศ หรือชาติพันธุ์ ซึ่งสามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนา

เมื่อพูดถึงมิติทางวัฒนธรรม มักจะหมายรวมถึง มุมมองที่มีองค์ประกอบ 3 ส่วนด้วยกัน คือ ความหมายของวัฒนธรรมดังกล่าวไปแล้วข้างต้น ระบบคิดทางวัฒนธรรม และกระบวนการทางวัฒนธรรม

1. ความหมายของวัฒนธรรม หมายถึง คุณค่าของความเป็นมนุษย์ จารีตกฎเกณฑ์ที่หลากหลาย และอำนาจของชุมชนท้องถิ่น

2. ระบบคิดทางวัฒนธรรม หมายถึง วิธีคิดแบบองค์รวม ที่มองความเชื่อมโยงอย่างมีบริบทและเงื่อนไขโดยแยกส่วนต่าง ๆ ออกจากกันอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้เพื่อการวิเคราะห์และค้นหาหลักการที่อยู่เบื้องหลังความสัมพันธ์ต่าง ๆ ซึ่งมักเกี่ยวข้องกับคุณค่า กฎเกณฑ์ และอำนาจของชุมชน ที่เป็นพลังสำคัญของชุมชนในการสร้างสรรค์และผลิตใหม่

3. กระบวนการทางวัฒนธรรมหมายถึง การเคลื่อนไหวเพื่อเรียนรู้ สร้างสรรค์ ผลิตใหม่ และปรับตัวของชุมชนท้องถิ่น ภายใต้บริบททางสังคมและธรรมชาติแวดล้อม ซึ่งมีความหลากหลายและแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชน ในขณะที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้ชุมชนต้องคิดค้นและแสวงหาทิศทางการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน และการเคารพหลักการของวัฒนธรรมอื่น กระบวนการทางวัฒนธรรมนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา

ด้วยเหตุนี้กระบวนการทางวัฒนธรรมต่างๆ จึงมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาอย่างมาก เพราะช่วยให้เข้าใจลักษณะที่เคลื่อนไหวของวัฒนธรรม ในความพยายามที่จะสืบทอดคุณค่าของความเป็นมนุษย์และอำนาจหรือศักดิ์ศรีของชุมชน ดังจะเห็นได้จากกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตใหม่ และการปรับตัวของชุมชน ซึ่งจะต้องมีการศึกษาเป็นกรณี ๆ ไป เพื่อจะเข้าใจถึงศักยภาพในการพัฒนาของชุมชนระดับต่าง ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางวัฒนธรรมกับการพัฒนา อาจถือได้ว่า มิติทางวัฒนธรรมมีฐานะเป็นพลังที่สร้างสรรค์ต่อการพัฒนาในด้านหลัก ๆ อย่างน้อย 3 ด้านคือ

1. ด้านเป้าหมายการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรม จะช่วยกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาให้ชัดเจนตามความหมายของวัฒนธรรมซึ่งสามารถจำแนกออกได้ 3 เป้าหมายที่เชื่อมโยงกัน คือ การเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ การเสริมสร้างความเป็นธรรมในสังคม และความยั่งยืนของธรรมชาติแวดล้อม

2. ด้านทิศทางการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรมจะช่วยให้มองเห็นทิศทางการพัฒนาที่หลากหลายแนวทางมากขึ้น แทนที่จะจำกัดอยู่เพียงแนวทางเดียว เพราะระบบคิดทางวัฒนธรรมจะให้ความสำคัญกับการคิดอย่างมีบริบทซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละกรณี และยังช่วยในการศึกษาปัญหาของการพัฒนาอีกด้วย ทำให้เกิดทางเลือกในการพัฒนาและการแลกเปลี่ยนแนวทางในการพัฒนาระหว่างชุมชนแทนการครอบงำทิศทางการพัฒนา

3. ด้านกระบวนการพัฒนา มิติทางวัฒนธรรมจะช่วยให้มองเห็นความสำคัญของศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาตนเอง เพราะสามารถเข้าใจว่ากระบวนการทางวัฒนธรรมต่าง ๆ นั้น เริ่มต้นได้ในชุมชนเอง ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตใหม่ และการปรับตัว ซึ่งจะผลักดันให้การพัฒนาสอดคล้องกับบริบททางสังคม และธรรมชาติแวดล้อมของชุมชนมากที่สุด ตลอดจนการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือกับสังคมภายนอกในระดับต่าง ๆ

ในมิติทางวัฒนธรรม การพัฒนาจึงไม่ใช่มีความหมายเพียงแค่การเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นเท่านั้น ซึ่งเป็นการมองอย่างกว้าง ๆ ในด้านบวกทิศทางเดียว แต่การพัฒนาหมายถึง การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและสิทธิที่ให้ทุกส่วนของสังคมสามารถกำหนดวิถีชีวิตในความเป็นมนุษย์ของตนเองได้อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2538:32-37) ได้เสนอว่าแนวทางการพัฒนาที่ผ่านมาแท้ที่จริงแล้วไม่ได้ขาดมิติวัฒนธรรม หากแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดทางวัฒนธรรมแบบหยุดนิ่งและตายตัว จึงทำให้มองการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันเท่านั้น ซึ่งผิดทั้งข้อเท็จจริงและธรรมชาติของสังคมมนุษย์ อีกทั้งยังแสดงนัยของการครอบงำอย่างเต็มเปี่ยม ดังนั้นจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีคิดและกระบวนการทัศน์ ด้วยการหันมาหามิติวัฒนธรรมที่เคลื่อนไหวและมีชีวิตแทนที่ เพื่อที่จะได้เข้าใจทางเลือกในการพัฒนาให้มีทิศทางที่หลากหลายมากขึ้น และสามารถกำหนดทางเลือกในการพัฒนาได้สอดคล้องกับความเป็นจริงทางสังคมและวัฒนธรรม

ตามนัยดังกล่าวการลงทุนพัฒนาใด ๆ จำต้องมีการลงทุนทางวัฒนธรรม ความคิดควบคู่ไปด้วยหากการพัฒนาเน้นหมายถึงการเพิ่มศักยภาพในการกำหนดวิถีชีวิตของความเป็นมนุษย์ เพราะการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมนั้นประกอบไปด้วยกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่การเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตใหม่และการปรับตัวเกี่ยวกับระบบคุณค่าอุดมการณ์ ระบบภูมิปัญญา และระบบสิทธิอำนาจ ซึ่งต้องปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง ด้วยการลงทุนลงแรง ในทำนองเดียวกับการลงทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเอง และด้านการศึกษา

ในการลงทุนพัฒนาทางวัฒนธรรมความคิด เพื่อให้มิติวัฒนธรรมแบบองค์รวมสามารถเป็นพลังชี้นำแนวทางการพัฒนาทางการเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางการเมืองได้นั้นคงต้องเริ่มจากความเข้าใจก่อนว่าทุกสังคมมีต้นทุนทางวัฒนธรรมสะสมอยู่ก่อนแล้วทั้งสิ้น ในรูปแบบที่

หลากหลาย ตั้งแต่ศีลธรรม ศิลปะ และภูมิปัญญา การสูญเสียต้นทุนทางวัฒนธรรมเหล่านั้นไป ก็จะทำให้สังคมนั้นล้มละลายทั้งทางศีลธรรมและด้านอื่นๆ ตามมา ไม่แตกต่างมากนักกับการล้มละลายทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้นประเด็นสำคัญในการแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาในมิติวัฒนธรรมจึงไม่ใช่เพียงการทำให้ทันโลกทันสมัยเท่านั้น หากแต่อยู่ที่กระบวนการต่าง ๆ 4 ประการ คือ

1. การเสริมสร้างพื้นที่ทางวัฒนธรรม มนุษย์ทุกคนต้องการแสดงออกอย่างเท่าเทียมกัน และสามารถแสดงออกได้ดีที่สุดในเวทีที่เรียกว่า พื้นที่ทางวัฒนธรรม เพราะพื้นที่นี้ถือเป็นสมบัติร่วมกันของทุกคน ปรากฏในรูปต่าง ๆ ทั้งภูมิปัญญาความรู้ อุดมการณ์ คุณค่าทางศีลธรรม และทรัพยากรของส่วนรวม ซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมของการรวมหมู่ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และเกิดความต้องการทำกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกัน ในพื้นที่ทางวัฒนธรรมนี้มนุษย์จะสามารถเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลิตใหม่ และปรับตัวได้ ด้วยเหตุนี้เองจึงเปรียบได้กับต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเสมือนพลังของชุมชนในการเปลี่ยนแปลง

2. การเสริมสร้างประชาสังคม ซึ่งเป็นการพัฒนาในมิติทางวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง เพราะแสดงถึงความสามารถในการผลิตใหม่ทางวัฒนธรรมที่ดึงให้ชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างแท้จริง ด้วยการเข้ามามีส่วนในการวางกฎเกณฑ์และกติกาของสังคม เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งรับผิดชอบ ตรวจสอบ และได้ประโยชน์จากสังคมอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งจะช่วยผลักดันให้การพัฒนาในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองก้าวหน้าไปได้พร้อม ๆ กัน เพราะทุกคนจะรู้สึกได้ว่าได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอกัน ชุมชนท้องถิ่นก็สามารถปกป้องสิทธิพื้นฐานของตนได้ ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบดังที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

3. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรชุมชน กระบวนการสร้างประชาสังคมจะเป็นจริงได้นั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสำคัญ คือ องค์กรชุมชนต้องเข้มแข็ง เพื่อจะได้ทำหน้าที่ตรวจสอบและปกป้องสิทธิของท้องถิ่นได้เต็มที่ นอกจากนั้นความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนยังมีส่วนช่วยเสริมให้ท้องถิ่นมีศักยภาพมากขึ้นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการแสวงหาทางเลือกในการพัฒนา ตลอดจนเป็นกำลังพื้นฐานของระบบประชาธิปไตยแบบประชาสังคมในระดับรากหญ้าต่อไป

4. การเคารพสิทธิของความแตกต่างหลากหลายของพหุสังคม มิติวัฒนธรรมนั้นมีลักษณะเด่นอยู่ที่การแสดงออกถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการเคารพสิทธิชุมชน อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาไปสู่ความเป็นพหุสังคมที่ผู้คนแตกต่างกันทั้งในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ระบบการผลิต วิถีชีวิต และชาติพันธุ์ ดังเช่นสังคมไทยในปัจจุบัน ยิ่งสังคมมีความหลากหลายมากขึ้น

เท่าใด ยิ่งต้องเน้นในระบบคุณค่าที่เห็นคนเป็นคน และเน้นความคิดที่เคารพสิทธิของกันและกัน มากยิ่งขึ้น

ประเวศ วะสี (2537:13-20) ได้ชี้ให้เห็นว่าถ้าเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมในเชิงชีวิต วัฒนธรรมแล้วจะสามารถสรุปคุณลักษณะของวัฒนธรรมได้ 8 ประการ คือ

1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรมจะมีลักษณะหลากหลายไปตามชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ถ้าเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมก็ต้อง ส่งเสริมความเป็นตัวเองทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ก็เท่ากับเป็นการกระจายอำนาจ และส่งเสริมการเมืองระบอบประชาธิปไตย การเห็นคุณค่าและส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ท้องถิ่นจึงเป็นการพัฒนาประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ จุดแข็งของไทยที่คนอื่นไม่มีคือ วัฒนธรรมไทย ควรคิดเรื่องเศรษฐกิจกับวัฒนธรรมให้เชื่อมต่อกัน เพราะเศรษฐกิจในรูปแบบ ปัจจุบันมีลักษณะกระจุกรายได้สูง วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการกระจายรายได้
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรม คือ ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นซึ่งมี รากย้อนไปไกล ถ้าเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นย่อมมีศักดิ์ศรี ถ้าชุมชนท้องถิ่นมีศักดิ์ศรี คนทั้งประเทศก็จะมีเกียรติ มีความสุข เป็นการเปิดทางเลือกกว้างขวางอยู่ให้ผู้คน ลดความเครียด และความขัดแย้งในสังคม
4. ความเป็นบูรณาการ วัฒนธรรมเป็นเรื่องของความเชื่อมโยงอย่างเป็นบูรณาการทุก มิติวัฒนธรรมเป็นเรื่องของคนทั้งหมดในชุมชนหรือสังคม ที่มีความเชื่อและระบบคุณค่าและการ ปฏิบัติร่วมกัน เป็นทั้งเรื่องของเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมพร้อมกันไปหมดเป็น เรื่องเดียวกัน
5. สร้างความบรรสานสอดคล้อง (HARMONY) และความสมดุลยั่งยืน เพราะความ เป็นบูรณาการและความที่มีรากลึกยาวนาน วัฒนธรรมจึงมีลักษณะผสมผสานหรือมีความบรรสาน สอดคล้องระหว่างมนุษย์ทั้งกายและใจ กับสังคม และกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง ทั้งหลายทั้งปวงตามธรรมชาติ
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง การพัฒนาทางวัตถุไม่คำนึงถึงคุณค่าทาง จิตใจและวิญญาณ วัฒนธรรมคำนึงถึงเรื่องจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้งสุนทรียกรรมให้ความสุขทาง จิตใจ

7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม ต้องส่งเสริมให้สังคมเข้มแข็งจึงจะถ่วงดุลอำนาจ และฟื้นฟูบูรณะศีลธรรมได้ วัฒนธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม เพราะวัฒนธรรมต้องมีความเป็นชุมชน ความเป็นชุมชนต้องมียศกรชุมชน การมียศกรชุมชนทำให้ชุมชนหรือสังคมเข้มแข็ง

8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม เมื่อวัฒนธรรมมีลักษณะทั้ง 7 ประการดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นการผดุงศีลธรรม

ประเวศ วะสี (2537:23-26) ได้เสนอยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางใหญ่ ๆ สำหรับส่งเสริมเรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนาไว้ 7 ประการดังนี้

1. การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้ทั่วทั้งสังคมว่าวัฒนธรรมคืออะไร และวัฒนธรรมสำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างไร เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุด เพราะเมื่อเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องแล้ว สังคมก็จะปฏิบัติถูกต้องได้เอง

2. การสนับสนุนเวทีทางวัฒนธรรมในชุมชนท้องถิ่น ควรสนับสนุนเวทีวัฒนธรรมในรูปแบบที่หลากหลายในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ริเริ่มโดยชุมชนท้องถิ่น

3. ส่งเสริมสถาบันครอบครัว ไทยเคยมีวัฒนธรรมครอบครัวที่อบอุ่น แต่บัดนี้สถาบันครอบครัวได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการพัฒนาแบบทันสมัย

4. ส่งเสริมองค์กรชุมชนและกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ชุมชนที่เข้มแข็ง คือ ผู้ปฏิบัติวัฒนธรรม และชุมชนที่เข้มแข็งจะก่อให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน

5. ปรับการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย การศึกษาของไทยในปัจจุบันตัดขาดจากรากทางวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งเป็นเหตุสำคัญของความเสื่อมสูญทางวัฒนธรรมและเกิดปัญหาต่าง ๆ จากความขาดแคลนทางวัฒนธรรม ควรปรับการศึกษาให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไทย เพราะวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการปฏิบัติและการซึมซับ ถ้าการศึกษาเอาความเป็นจริงเป็นตัวตั้ง การศึกษาก็จะสัมผัสกับวัฒนธรรม

6. วัฒนธรรมกับเศรษฐกิจ เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ และการรักษาสภาพแวดล้อมดังกล่าวแล้ว ควรร่วมมือกันสร้างความเข้าใจเรื่องนี้ให้ชัดเจน และกำหนดยุทธศาสตร์ในการนำมิติทางวัฒนธรรมเข้ามาพัฒนาเศรษฐกิจ

7. กองทุนและการบริหารงานวัฒนธรรม ในการส่งเสริมวัฒนธรรมกับการพัฒนาต้องการเงินทุนและการบริหารจัดการที่คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มเงินกองทุนวัฒนธรรมให้มีจำนวนมากพอ

ในแนวทางในการศึกษาส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมนั้น วัฒนธรรมเป็นทั้งพื้นฐานและเครื่องมือสำหรับสร้างเสริมความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชาชน

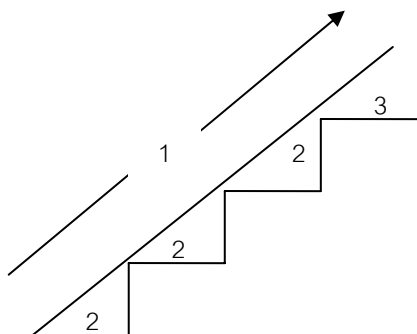
วัฒนธรรมจะช่วยชักนำให้คนประพฤติดี ปฏิบัติธรรม และพร้อมที่จะเผชิญชีวิตร่วมกันบนพื้นแผ่นดินเดียวกันทั้งในยามสุขและยามทุกข์ วัฒนธรรมเป็นกรอบและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกของสังคม ซึ่งอาจจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาตลอดทั้งตอบสนองความต้องการของสมาชิกและของสังคมได้ วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ หรือประจำหมู่คณะ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ชนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน อันจะทำให้บังเกิดความรักสามัคคีกันและจะส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะและธำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ

2.1 การพัฒนาวัฒนธรรม

วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง เสรี พงศ์พิศ (2529 : 20) กล่าวว่า “...วัฒนธรรมเป็นชีวิต ไม่มีใครหยุดมันได้ ประเด็นไม่ใช่การหยุดหรือการถอยหลัง แต่คือการสืบทอดหรือผลิตใหม่ อย่างมีความหมาย...” ดังนั้น การรู้จักเลือกวัฒนธรรมที่มีความหมายต่อสังคมในปัจจุบัน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับอนาคตจึงมีความสำคัญ พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2536 :5) กล่าวว่า “การพัฒนาวัฒนธรรม หมายถึง การทำให้วัฒนธรรมได้รับการปรับปรุงและปรับตัวให้มีค่าสมสมัย และบังเกิดคุณประโยชน์แก่ชีวิตและสังคม อันเป็นจริงที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันและกำลังก้าวเดินไปในอนาคต”

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2535 ค : 10) ได้กล่าวไว้ว่า “งานพัฒนาวัฒนธรรม หมายถึง การริเริ่มสร้างสรรค์และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัย บังเกิดคุณประโยชน์แก่ชีวิต สังคม และธรรมชาติ โดยที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย”

การพัฒนาวัฒนธรรมหรือการปรับปรุงวัฒนธรรมจะต้องอยู่บนรากฐานของคุณค่าดั้งเดิม เพราะถ้าการพัฒนาวัฒนธรรมเป็นการนำวัฒนธรรมใหม่เข้ามา โดยถอนรากฐานวัฒนธรรมเดิม ละเลยคุณค่าความหมายที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมเดิมโดยสิ้นเชิง จะก่อให้เกิดการสูญเสียบุคลิกลักษณะของความเป็นชาติของตนเองไป ซึ่งอาจอธิบายได้จากภาพดังนี้ (เสรี พงศ์พิศ, 2529 :12)

หมายเลข 1 หมายถึง คุณค่าดั้งเดิม ที่เป็นสายใย เป็นรากเป็นแก่น ของความเป็นชาติ ที่ถ่ายทอดกันมาโดยตลอด

หมายเลข 2 เป็นรูปแบบของสังคมที่ปรับเปลี่ยนเรื่อยมาตามกาลเวลา และมีวัฒนธรรมใหม่ ที่มีสายใยหรือรากฐานคุณค่าแห่งความเป็นชาติแฝงอยู่

หมายเลข 3 เปรียบเสมือนสังคมใหม่ในปัจจุบัน ที่แสวงหาวัฒนธรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้โดยโยงใยนำสายใยและแก่นสารของอดีต หรือรากฐานเดิมของชาติ ปรับให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่สำหรับสังคมใหม่

การพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมให้ดำรงอยู่อย่างมีความหมาย และมีคุณค่าแก่คนในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้นั้น พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2537 ข) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. การศึกษาและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นมา ต้นตอ ความสืบเนื่องของวัฒนธรรมนั้น ๆ
2. ศึกษาเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมนั้น ๆ ว่ามีรายละเอียดอย่างไร มาจากสังขรณ์อะไร
3. นำวัฒนธรรมที่ได้จากการศึกษาอย่างดีแล้วมาปรับปรุงให้มีรูปแบบสอดคล้องกับยุคสมัยในภาพปัจจุบัน พร้อมทั้งจะเป็นฐานของความองอาจต่อไปข้างหน้า

อาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาวัฒนธรรมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมให้ได้ผลจะต้องมาจากการศึกษาให้รู้จริงในวัฒนธรรมนั้น จึงจะทำให้สามารถเลือกสรรและปรับปรุงให้เหมาะสมต่อไป และการศึกษาจนทราบถึงแก่นสารที่แท้จริงของวัฒนธรรมจะทำให้เกิดความชื่นชม และภาคภูมิใจในวัฒนธรรมนั้น ๆ สามารถนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อวัฒนธรรม

2.2 การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2521 : 16) ได้ให้ความเห็นในเรื่อง การศึกษากับการสืบทอด และการเสริมสร้างวัฒนธรรมไว้ว่า ความสับสนด้านวัฒนธรรมไทยเกิดมาจากคนไทยไม่สนใจ วัฒนธรรมของไทยด้วยความเห็นดีเห็นงาม หรือด้วยความรู้อย่างซาบซึ้งในวัฒนธรรม แต่มอง วัฒนธรรมในทัศนะของชาตินิยม คือ ต้องการจะรักษาถ่ายทอด และเสริมสร้างวัฒนธรรมของไทย เพราะความรู้สึกว่าเป็นของไทยเท่านั้น โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมลึกลับซึ่ง ความประณีตงดงามของวัฒนธรรมนั้นแต่อย่างใด ในที่สุดจะรักษาไว้ไม่ได้ ดังนั้น ในการส่งเสริมและถ่ายทอด วัฒนธรรมจะต้องให้คนไทยได้รับการอบรมหรือได้รับการศึกษาให้มีนิสัยสูงให้มีวิจรรณญาณ ให้มีความรักสวยรักงาม และให้เห็นความประณีตต่าง ๆ ในวัฒนธรรมไทยและควรจำเป็นต้อง เลือกรสรพิจารณาว่า อย่างไรควรรักษาให้มีชีวิตอยู่ อย่างไรควรที่จะเข้าพิพาทกัน

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2539 ฉ : 8) ได้กล่าวไว้ว่า “การศึกษาทำหน้าที่ดำรงรักษา และถ่ายทอดศิลปวิทยาการ หรือจะเรียกว่าวิชาการ ตลอดจนวัฒนธรรมให้แก่สังคม ...เป็นส่วน หนึ่งของหน้าที่ที่สำคัญ ...ถือว่าเป็นบทบาทที่น่าภาคภูมิใจของการศึกษา ซึ่งทำให้อารยธรรมของ มนุษย์ชาติเจริญรุ่งเรืองสืบมา”

กรณีการ์ สัจกุล (2537: 160) กล่าวถึงการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดวัฒนธรรมไว้พอสรุปได้ว่า การกิจหลักของการศึกษา คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรม โดยการศึกษาเป็นบทบาทในการส่งเสริมพัฒนา วัฒนธรรม ดังนี้

1. การศึกษาช่วยจรรโลงวัฒนธรรมในส่วนที่ดั่งงาม เพื่อเป็นสมบัติกลางแก่พลเมือง เพื่อ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นของชาติ
2. การศึกษาช่วยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนที่ควรแก่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น
3. การศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมให้ยั่งยืนต่อไป
4. การศึกษาทำหน้าที่ปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่พลเมือง

อุทัย บุญประเสริฐ (2536 : 10) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับวัฒนธรรมไว้ว่า

1. การศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมและมรดกทางสังคมสู่คนรุ่นใหม่
2. การศึกษาทำหน้าที่ช่วยพัฒนาคนให้มีใจกว้าง มีทัศนะเปิด มีโลกทัศน์กว้าง พร้อมทั้ง จะเข้าใจหรือทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลง รู้จักเลือกสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์ รู้จักปรับสิ่งเก่าให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ทางวัฒนธรรมได้ตามสมควร
3. การศึกษาทำหน้าที่รักษา สนับสนุน หรือเป็นตัวกลาง ในการพัฒนาระบบจริยธรรม และคุณธรรมประจำสังคมนั้น ๆ

4. การศึกษาเป็นแกนกลางในการส่งเสริมเอกลักษณ์ของสังคมของชาติ โดยให้ความรู้ ส่งเสริมความเข้าใจ เสริมสร้างความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีประจำชาติ

5. การศึกษาเสริมสร้างความรู้รักเป็นชาติให้แก่ชุมชนในชาติ

ชนิตา รัชกุลเมือง (2525 : 75) กล่าวว่า การถ่ายทอดวัฒนธรรมนี้ระบบการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียนทำหน้าที่ได้ดีที่สุด การศึกษาจะต้องไม่เพียงแต่ถ่ายทอดและบำรุงรักษาวัฒนธรรมในอดีตเท่านั้น แต่จะต้องสร้างให้สมาชิกของสังคมตระหนักถึงปัจจุบันและอนาคต นั่นคือการศึกษาคือตัวการที่จะสร้างวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้

นิคม ทาแดง (2523 : 13) กล่าวว่า การศึกษานอกจากจะทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงให้แก่สังคม บางครั้งการศึกษายังเป็นตัวการ หรือปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมให้แก่สังคมอีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทอย่างมากในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่คนในสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย การศึกษาที่จัดอย่างเหมาะสมจะสามารถรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมที่มีความหมายให้กับคนในรุ่นต่อไปได้เป็นอย่างดี อันจะทำให้คนในรุ่นต่อไปรู้จักและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติของตน พร้อมทั้งสามารถปรับปรุงวัฒนธรรมเดิมให้มีความหมายและมีคุณค่ากับชีวิตในยุคของตนได้

2.3 การพัฒนาสังคมด้วยวัฒนธรรมไทย

การพัฒนาด้วยวัฒนธรรม หรือการใช้วัฒนธรรมในการพัฒนา หมายถึงการนำเอาประสบการณ์ ความชัดเจน และภูมิธรรม ภูมิปัญญาที่ได้สั่งสมสืบต่อกันไว้ในสังคมของตนออกมาใช้เป็นเครื่องมือในการที่จะเผชิญ ต้อนรับ ปรับ ดัดแปลง และสร้างสรรค์ จัดทำสิ่งใหม่ ๆ ให้เข้ากัน และบังเกิดคุณค่าอำนวยประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง (กรรณิการ์ สัจกุล, 2537)

การพัฒนาด้วยวัฒนธรรมนี้เป็นคิดหนึ่งของการพัฒนาแบบยั่งยืนที่ได้นำวัฒนธรรมมาเป็นแกนหลักในการพัฒนา โดยเชื่อว่าปัจจัยต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สมดุล (ยูเนสโก คูริเย, 2538:ก) ดังนั้น องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ที่เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดการพัฒนาด้วยวัฒนธรรมนี้ จึงได้มีมติในวันที่ 8 ธันวาคม 2529 ประกาศให้ พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2540 เป็น “ทศวรรษโลกเพื่อการพัฒนาวัฒนธรรม” (World Decade for Cultural Development) โดยได้เสนอกรอบของกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาไว้ 4 ประการ คือ

1. การยอมรับมิติทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา
2. การส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยมีการอนุรักษ์เพิ่มพูนรักษามรดกทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์ การถ่ายทอดวัฒนธรรมไปยังเยาวชน การอนุรักษ์และปรับปรุงคุณค่าทางวัฒนธรรม
3. การขยายขอบเขตของการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม
4. การส่งเสริมความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

แนวคิดดังกล่าวนี้หมายถึง การพัฒนาในประเทศโดยอยู่บนฐานของวัฒนธรรมในประเทศนั้นเป็นสำคัญมิใช่การรับวัฒนธรรมจากประเทศอื่นเข้ามาพัฒนาประเทศของตนเอง ซึ่งประเทศไทยได้มีการตอบรับการพัฒนาตามกรอบของมิติทางวัฒนธรรมนี้ต่อเนื่องกัน

ดังนั้นการพัฒนาด้วยวัฒนธรรมของประเทศไทย จึงต้องเป็นการดำเนินการโดยนำ “วัฒนธรรมไทยมาใช้ในการพัฒนา” ในปัจจุบันเราพบว่าวัฒนธรรมไทยเรามีความสับสนและเลื่อมล่อยเป็นอย่างมากด้วยเหตุหลายประการ คือ (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2521 : 4-11)

1. การยอมรับวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามาโดยเจตนา เพื่อเหตุผลบางอย่าง เช่น ความรู้สึกว่าเป็นความทันสมัย ยอมรับว่าวัฒนธรรมตะวันตกดีกว่าวัฒนธรรมไทยจึงเพียรพยายามแสวงหาและรับเข้าเป็นแบบแผนของการดำรงชีวิต

2. การปล่อยให้อาณาวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามามีอิทธิพลเหนือตัวเรา เห็นว่าวัฒนธรรมของเราโดยไม่ได้ตั้งใจ ไม่มีเจตนา และไม่รู้ตัว เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย ฯลฯ จนกลายเป็นวัฒนธรรมผสมผสานแยกไม่ออกว่าเป็นวัฒนธรรมของชาติใด

3. การปล่อยให้อาณาวัฒนธรรมถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับความสนใจมานาน และไม่มีใครศึกษาให้รู้ต้นเหตุหรือรากเหง้า จนเป็นเหตุให้อาณาวัฒนธรรมไทยบางอย่างได้สาบสูญไป

4. การที่คนไทยไม่ได้สนใจวัฒนธรรมได้ด้วยความเห็นดีเห็นงาม หรือด้วยความรู้สึกซาบซึ้งในวัฒนธรรม แต่สนใจในทัศนคติของชาตินิยม คือ ต้องการจะรักษา ถ่ายทอด และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย เพราะความรู้สึกว่าเป็นของไทยเท่านั้น ลึกกว่าอะไรเป็นของไทยก็ต้องรักษาไว้ จะต้องสืบทอดกันต่อไป โดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสม ลึกซึ้ง ความประณีตงดงามของวัฒนธรรมนั้นแต่อย่างใดทั้งสิ้น ซึ่งในที่สุดก็รักษาเอาไว้ไม่ได้

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2537 ข) ได้กล่าวถึงเรื่องของการใช้วัฒนธรรมไทยในการพัฒนาไว้ว่า ปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในสังคมไทยอย่างมาก และคนไทยได้รับวัฒนธรรมตะวันตกนี้อย่าง “เลียนแบบ” ไปทั้งหมด โดยไม่พิจารณาเลือกเฉพาะส่วนที่ดี และเป็นประโยชน์มาใช้ในสังคมไทย ทำให้สังคมไทยในปัจจุบันเกิดความสับสนทางด้านค่านิยมและวัฒนธรรมของตนเอง สังคมใด ๆ ก็ตามจะเจริญพัฒนาได้จะต้องรู้จักเลือกรับจากภายนอก โดยเลือกเอาประโยชน์

จากวัฒนธรรมของภายนอกมาเสริมวัฒนธรรมของตน เพื่อให้วัฒนธรรมเราเองเจริญงอกงาม
ยิ่งใหญ่ อุดมคุณค่ามากขึ้น ดังนั้นคนไทยจึงต้องกลับมาให้ความสนใจกับวัฒนธรรมไทยโดย
รู้จักเลือกรับ และปรับวัฒนธรรมตะวันตกให้ผสมผสานกลมกลืนให้เกิดประโยชน์แก่สังคมไทยใน
อนาคต นอกจากนั้นวัฒนธรรมไทยควรจะเป็นฝ่ายรุกบ้าง พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2537 ข
:40) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ไว้ว่า

...ถ้าพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย
วัฒนธรรมไทยจะมีอะไรให้กับชาวโลก พระพุทธศาสนาต้อง
มีเนื้อหาสาระที่เสริมเติมแก่อารยธรรมของโลกได้ ...ธรรมะ
ของพระพุทธศาสนาที่เป็นเนื้อหาสาระ คือ ความจริงของธรรมชาติ
สามารถเอามาใช้ประโยชน์แก้ปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันได้...

หลักพระพุทธศาสนาสอนให้คนมองกว้าง กล่าวคือ ไม่มองเฉพาะตนเอง หรือเฉพาะสังคม
ตนเอง แต่ให้มองทั้งโลก มองเห็นระบบความสัมพันธ์แห่งสรรพสิ่งทั้งหลายในโลก คิดไกล เป็น
การคิดไปข้างหน้า บนฐานของการทำปัจจุบันที่ดีที่สุด พัฒนาตนก้าวไปข้างหน้าตลอดเวลา และ
ใฝ่สูงคือใฝ่ธรรม ปรารถนาจะสร้างสรรค์ความดีงาม บำเพ็ญประโยชน์สุขแก่สังคม ถือความ
ถูกต้องดีงามเป็นบรรทัดฐานหลักของพุทธศาสนานี้เป็นฐานของวัฒนธรรมไทยที่สามารถใช้ในการ
พัฒนาประเทศไทยได้เป็นอย่างดี และเป็นสาระที่สามารถเผยแพร่ไปยังประเทศอื่นได้อีกด้วย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2540 : 9) ได้ทรงมีพระราชดำรัส
เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก ไว้ว่า

...แนวคิดเรื่องการปรับวัฒนธรรมตามหลักพุทธธรรมนั้นเป็นแนวคิด
ที่น่าสนใจ ควรแก่การวิเคราะห์ไตร่ตรองกันต่อไป สังคมไทยไม่ควร
กลัวต่อการริเริ่มใหม่ ๆ ไม่ต้องรอให้มีสังคมอื่น เป็นผู้นำในการปรับ
เปลี่ยนปัจจัยโครงสร้างที่สำคัญแล้วจึงทำตาม ...ถึงเวลาแล้วที่สมาชิก
ในสังคมไทยจะไตร่ตรองถึงวัฒนธรรมที่ต้องการส่งเสริม...
...สภาพของโลกในทุกวันนี้ ...ให้เห็นถึงความล้มเหลวของอารยธรรม
โลกในกระแสโลกาภิวัตน์ การที่สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
ในสังคม และพยายามปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตหรือวัฒนธรรม
ไทยใหม่ เพื่อสร้างสังคมที่ช่วยเหลือเกื้อกูลและสามารถพึ่งตนเองได้
ตามคติทางพุทธศาสนาแทนที่การล่องลอยไหลไปตามกระแสวัฒนธรรม
โลกไปสู่ความรุนแรง และความยากไร้ของคนเป็นจำนวนมาก อาจเป็น
ทางออกที่เป็นบทเรียนให้แกสังคมอื่น ๆ ได้...

การพัฒนาด้วยวัฒนธรรมเป็นแนวคิดของการพัฒนาแบบยั่งยืนดังได้กล่าวมาแล้ว สำหรับประเทศไทยที่มีประวัติความเป็นมาของประเทศยาวนานนับพันปี เป็นประเทศที่สามารถผ่านพ้นภาวะวิกฤตมาได้หลายครั้งหลายหน สามารถรักษาความเป็น “ไทย” และพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองมาได้ตราบนานัปการ เพราะรากฐานของความเป็นไทยของคนในชาตินั้นเอง ดังนั้นการพัฒนาโดยใช้วัฒนธรรมเป็นฐานสำคัญ จึงเป็นความจำเป็นที่จะทำให้ประเทศไทยมีการพัฒนาที่เป็นตัวของตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาความคิดของชาติตะวันตก และอาจจะเป็นการนำแนวทางพัฒนาใหม่ให้แก่สังคมโลกได้อีกด้วย

2.4 การพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน

การพัฒนาประเทศไทยในหลายทศวรรษที่ผ่านมาเป็นการพัฒนาประเทศในลักษณะของสังคมอุตสาหกรรมที่ใช้แนวคิดการพัฒนาประเทศตามระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศตามแนวคิดของการพัฒนากระแสหลัก เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก การพัฒนาประเทศตามแนวกระแสหลักเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจัยสำคัญของความเจริญทางเศรษฐกิจขึ้นกับภาคอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ และปัจจัยที่จะทำให้อุตสาหกรรมเจริญ คือ เทคโนโลยี ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรม และกลายเป็นเครื่องมือในการวัดความเจริญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประเทศที่มีความเจริญและมีความพร้อมทางด้านเงินทุน มีเทคโนโลยีสูง มีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมจะเป็นประเทศที่ได้เปรียบกว่าประเทศที่มีองค์ประกอบดังกล่าวน้อยกว่า ดังนั้นการพัฒนาประเทศที่มีความพร้อมจะดำเนินไปอย่างรวดเร็ว สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาซึ่งขาดแคลนเงินทุนและความเชี่ยวชาญในการทำอุตสาหกรรม จะมีสภาพเป็นประเทศบริวารที่ต้องพึ่งพาประเทศที่เจริญกว่า นักพัฒนาได้กล่าวว่า การพัฒนาประเทศของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาจะมีลักษณะของการพึ่งพาสูง โดยจะต้องพึ่งพาเงินทุน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญและเทคโนโลยีในการดำเนินงานพัฒนาประเทศอันทำให้คนในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาเหล่านั้นไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยประเทศของตนเอง ถ้าขาดความช่วยเหลือจากประเทศที่เจริญกว่า

การพัฒนาประเทศที่ยึดความเจริญของอุตสาหกรรมเป็นหลักมีผลดี คือทำให้เกิดความเจริญทางวัตถุขึ้นมากมาย แต่ก็มิผลร้ายตามมาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลายประสบปัญหาสังคม และปัญหาจิตใจต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย และสุดท้ายที่เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั่วโลก คือ ปัญหาสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ดังนั้นเมื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development)

การพัฒนาที่ยั่งยืนนี้มีแนวคิด 2 ลักษณะ คือ (พระธรรมปิฎก [ป.อ.ปยุตโต], 2539 ช)

แบบที่ 1 ความคิดของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสภาพแวดล้อมและการพัฒนา แนวความคิดนี้ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับแรก โดยกล่าวว่าการพัฒนาที่ผ่านมามุ่งแต่พัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้เกิดผลร้ายต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุลย์ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอและเกิดมลภาวะ ดังนั้นต้องปรับแนวทางการพัฒนาใหม่ พัฒนาให้เกิดความสมดุล หมายความว่าพัฒนาต้องให้เศรษฐกิจได้ผลดีและรักษาธรรมชาติแวดล้อมไว้ได้ด้วย

แบบที่ 2 ความคิดของยูเนสโก แนวความคิดนี้ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม โดยให้น้ำหนักทางวัฒนธรรมในการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาที่ผ่านมานั้นผิดพลาดเพราะไปมุ่งความเจริญทางวัตถุที่ใช้ตัวเลขทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องวัด ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นปัจจัยหลัก จึงทำให้ปัจจัยทางวัฒนธรรมขาดหายไป ทำให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจของมนุษย์ในสังคมมากขึ้น ดังนั้นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องจะต้องนำวัฒนธรรมมาเป็นแกนกลางของการพัฒนา โดยให้ถือคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรมเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา

จากความคิดของการพัฒนาแบบยั่งยืนทั้ง 2 ลักษณะนี้เอง ทำให้ศาสตร์ต่าง ๆ ได้พยายามให้ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืนในมุมมองของศาสตร์ของตน ว่า

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2536 : 147) นักเศรษฐศาสตร์ กล่าวว่า “การพัฒนาแบบยั่งยืน ยาวนาน คือการแสวงหาระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีศักยภาพสูงพอที่จะปรับปรุง และรวมทั้งรักษาคุณภาพชีวิตให้ดำรงอยู่อย่างยาวนานได้”

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2537: 24) นักการศึกษา กล่าวว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องเกี่ยวกับคน และการพัฒนาคน ...การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องได้มาจากคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่ยั่งยืน ...แผนการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มนุษย์เป็นเพียงเครื่องมือของการผลิตและการแสวงหารายได้ โดยไม่ได้ปลูกฝังคุณค่าของการเป็นมนุษย์ที่ดี”

ประเวศ วะสี (2537 :15) ได้กล่าวว่า “การพัฒนาอย่างได้สมดุล หรือการพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทุกด้านอย่างเชื่อมโยง คือทั้งเศรษฐกิจ จิตใจ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และการเมือง” และ “การกลับไปหาคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรม ให้กลับมาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคม เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนา และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2539 ช :62) กล่าวว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืนนี้มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกับครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (balanced) ระหว่างตัวมนุษย์เอง สังคม และธรรมชาติแวดล้อม”

ดังนั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาที่มีลักษณะของการพัฒนาแบบองค์รวม กล่าวคือ การพัฒนาจะคำนึงถึงการพัฒนามนุษย์ในสังคมให้มีความสมดุลระหว่างร่างกาย จิตใจ เพื่อให้นมนุษย์ที่พัฒนาแล้วนี้ไปพัฒนาสังคมได้ โดยไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่นในสังคม และไม่เบียดเบียนธรรมชาติแวดล้อม อันจะทำให้การพัฒนาของโลกในอนาคตเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมโลกต่อไปอย่างยาวนาน

ทั้งนี้ธรรมชาติของวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกัน เป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคม มีการสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันมาจากอดีตหรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับ และยึดถือเป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกัน ก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น วัฒนธรรมย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขและกาลเวลา เมื่อมีการประดิษฐ์หรือค้นพบสิ่งใหม่ วิธีใหม่ที่แก้ปัญหาคือปัญหาและตอบสนองความต้องการของสังคมได้ดีกว่า ย่อมทำให้สมาชิกของสังคมเกิดความนิยม และในที่สุดอาจเลิกใช้วัฒนธรรมเดิม การจะรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้จึงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาวัฒนธรรมนั้นให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพตามยุคสมัย รวมทั้งวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชนในสังคมใหญ่ ย่อมมีเนื้อหา รูปแบบ บทบาท และหน้าที่แตกต่างกันไป หากว่าความแตกต่างนั้นไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมโดยรวมแล้ว ก็สมควรให้กลุ่มชนทั้งหลายมีโอกาสเรียนรู้วัฒนธรรมของกันและกัน สภาพความแตกต่างเช่นนี้เป็นธรรมชาติของวัฒนธรรม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลวดี เจริญศรี (2524 : บทนำ) ได้ทำการวิจัยศึกษาค้นคว้าสังคมและวัฒนธรรม อันได้แก่ ประเพณีและความเชื่อบางประการของชาวชนบทในภาคเหนือที่ยังไม่มีผู้ศึกษามาก่อน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางด้านไฟฟ้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในรูปแบบโดยตรงและรูปแบบเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังศึกษาถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่า

1. ประเพณีและความเชื่อของชาวห้างฉัตรมีความสัมพันธ์กับปัจจัยหลายประการดังนี้

- 1.1 สิ่งเหนือธรรมชาติ
- 1.2 ค่านิยม
- 1.3 โลกทัศน์
- 1.4 ปทัสถานทางสังคม และ
- 1.5 สภาพแวดล้อมของหมู่บ้าน

2. การพัฒนาทางด้านไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมในรูปแบบโดยตรงกล่าวคือมีการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของวัฒนธรรม ได้แก่ องค์วัตถุก่อน ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์คติ และองค์พิธีการและการพัฒนาทางด้านไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมในรูปแบบเชื่อมโยงอีกด้วย กล่าวคือ เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางวัฒนธรรมทางด้านองค์วัตถุ ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสถาบัน เศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์วัตถุ องค์คติ และองค์พิธีการ

3. การศึกษาครั้งนี้พบว่า แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านไฟฟ้ามีสองแนวทางคือ

3.1 ถ้าชุมชนใดมีอาชีพที่ต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าช่วยเพิ่มผลผลิตสังคมนั้น จะเกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในทางที่ดีขึ้น ซึ่งมีผลทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ในสังคมเปลี่ยนแปลงยิ่งขึ้น และ

3.2 ถ้าชุมชนใดไม่มีอาชีพที่ต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าเพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตแล้ว สังคมนั้นจะนำพลังงานไฟฟ้า ไปใช้เพื่อความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันเพียงประการเดียว

ประจัน รักพงษ์ (2526 : บทนำ) งานวิจัยเรื่อง ประเพณีพื้นบ้านกับการพัฒนาท้องถิ่นไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในเขตสิบสองพันนา และบริเวณใกล้เคียง มีความสัมพันธ์กับล้านนาและล้านช้าง ต่อมาได้อพยพเข้าสู่หัวเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือ ตามนโยบายเก็บผ้าใส่ช้างเก็บข้าใส่เมืองของเจ้าผู้ครองล้านนาในอดีต กระจ่ายกันตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัด เชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่ ไทลื้อมีภาษา ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรม ที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ นับถือพุทธศาสนา นิกายเถรวาทเช่นเดียวกับคนไทยในภาคเหนือ ในขณะเดียวกันก็นับถือผีเรือน ผีบ้าน ผีเมือง และบูชาเสาไ้บ้าน

ชุมชนไทลื้อพัฒนาจากสังคมเกษตรกรรมแบบยังชีพไปสู่เศรษฐกิจระบบตลาดเสรีตามกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพของชุมชน และการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ส่วนปัจจัยภายนอกมาจากการติดต่อสื่อสาร การรับเอาความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีจากตะวันตก ทำให้ชุมชนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตและการดำรงชีวิต จากการผลิตเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้า มีการปลูกพืชเศรษฐกิจตามความต้องการของตลาด เพิ่มผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตรซึ่งใช้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ต้องกู้ยืมจากแหล่งทุนต่าง ๆ ก่อให้เกิดสถานะหนี้สิน จึงมีการอพยพไปทำงานต่างถิ่น ทำให้ครอบครัวขาดความอบอุ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคม อย่างไรก็ตามชุมชนไทลื้อบางแห่งได้พยายามแสวงหาทางเลือกในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม

ด้วยการรวมกลุ่มกันฟื้นฟูภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยผลิตงานหัตถกรรมทอผ้าไทลื้อออกจำหน่ายเป็น รายได้เสริมของครอบครัว บางแห่งปรับเปลี่ยนอาชีพเกษตรกรรมไปสู่พาณิชย์กรรมและรับจ้าง บางส่วนรับราชการ บางคนเข้าสู่การเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ปัจจุบันชุมชนไทลื้อมีความหลากหลายเช่นเดียวกับสังคมไทยในภาคเหนือโดยทั่วไป แต่ก็ มีปัญหาชนไทลื้อบางกลุ่มได้พยายามจุดประกายให้ชาวไทลื้อมีความสำนึกท้องถิ่น จึงได้ร่วมกันจัด กิจกรรมส่งเสริมประเพณีพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของไทลื้อ เช่น ที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา และอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีการเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือไปยังชุมชนไทลื้อใน ภาคเหนือ นอกจากนี้ยังได้มีการจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมไทลื้อ เพื่อเป็นศูนย์กลางติดต่อสัมพันธ์ ประสานงานการจัดกิจกรรม ศึกษาวิจัยอนุรักษ์ส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของไทลื้อ ไปสู่สาธารณชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในปัจจุบันสถานภาพของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมี สถานะเช่นเดียวกับชุมชนอื่น ๆ ในสังคมไทยโดยทั่วไป

ม.ร.ว.รุจยา อาภากร และ (2524 : บทนำ) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการวิจัยทางวัฒนธรรมของ ภาคเหนือในอนาคต พบว่าด้านวัฒนธรรมภาคเหนือส่วนใหญ่ยังอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย และ เน้นหนักไปในด้านใดด้านหนึ่ง อีกทั้งยังขาดทิศทางและเป้าหมายในการที่ชัดเจน และยังขาดความ พยายามที่จะทำการวิจัย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม หรือนำมาใช้ในการแก้ปัญหาวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยที่มี ผลกระทบทางด้านการวิจัย และรวบรวมแนวทางการวิจัยที่สมควรสนับสนุน ได้ข้อสรุป 3 แนวทาง คือ

1. การวิจัยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นภาคเหนือปัจจุบัน โดยเฉพาะ ในด้านภาษา วรรณกรรม ศิลปะ ดนตรี ศาสนาและความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ความสัมพันธ์ ระหว่างคนในสังคม และระหว่างคนกับธรรมชาติ ที่เกิดจากอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เช่น ระบบการค้า บริโภคนิยม การโฆษณา การท่องเที่ยว และนโยบายการ พัฒนา

2. การวิจัยภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งหมายถึง ความรู้ โลกทัศน์ และวิถีคิดแก้ปัญหา แบบพื้นบ้านในภาคเหนือ

3. การวิจัยเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการ ปรับปรุงคุณภาพชีวิต

นอกจากนี้ผู้วิจัย ยังได้สำรวจรวบรวมบรรณานุกรมงานวิจัยไว้ 7 หมวด ได้แก่ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ศิลปะ เศรษฐกิจและสังคม ศาสนาความเชื่อและพิธีกรรม ภาษา และวรรณคดี ชนกลุ่มน้อย และเทคโนโลยี

ประจักษ์ สายแสง (2532: บทนำ) การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพรรณนาและจัดประเภทของระบบการเรียนรู้แบบพื้นบ้าน และเพื่อชี้ชัดวิธีการรับและ/หรือถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติของระบบการเรียนรู้แบบพื้นบ้านจากตำบลศรีศรีมาศ อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านมีกระบวนการของการกล่อมเกลากิจกรรมทางสังคม โดยมีวิธีการอันเป็นระบบในกรณีของการถ่ายทอดความรู้ ทักษะและเจตคติ การถ่ายทอดเป็นแบบไม่เป็นทางการผ่านคติชนมุขปาฐะและประเพณีสังคมพื้นบ้าน โดยบุคคลผู้เป็นสมาชิกในครอบครัว เพื่อนเล่นและสมาชิกในชุมชนเป็นผู้รับ/หรือผู้ถ่ายทอด มีแนวทางการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสังคมศรีศรีมาศ

การเรียนรู้ที่ปรากฏในกิจกรรมตลอดชีวิตของชาวบ้านในหลายสถานที่ หลายเวลา มีลักษณะเป็นแบบไม่เป็นทางการและเป็นรากฐานแห่งความสนุกสนาน และการมีชีวิตอย่างเป็นสุขของชาวบ้าน เนื่องจากเนื้อหาของการเรียนรู้นี้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของชาวบ้าน ตั้งแต่เกิดจนถึงเข้าวัยผู้ใหญ่

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดพื้นฐานที่ว่า ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะในจังหวัดสุโขทัย จะประกอบไปด้วยประชากรที่มีเชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมในประเพณี หรือที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” หลากหลายและแตกต่างกันอย่างมาก ในกระบวนการพัฒนาของชาติที่ผ่านมากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดังกล่าวได้อาศัยพื้นฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน เป็นเครื่องช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางด้านนิเวศวิทยา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองเพื่อความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์ของตน และในขณะเดียวกันก็มีส่วนร่วมอย่างมากในอันที่จะให้เกิดบูรณาการของชาติในส่วนรวมพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือที่อาจเรียกได้ว่า “วัฒนธรรม” ดังกล่าว เป็นสิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างได้รับสืบทอดต่อ ๆ กันมาภายในชุมชนของตน ในยุคที่การพัฒนาของประเทศมุ่งที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาคมของท้องถิ่น และการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่จะต้องทำการศึกษาหาความเข้าใจ ก่อนที่จะนำไปใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น

วัฒนธรรมเป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ (Informal Grouping) โดยที่สมาชิกของกลุ่ม อาจจะใช้สิ่งที่อาจเรียกรวม ๆ ว่า “สถาบันพื้นฐาน” อันได้แก่ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ลัทธิความเชื่อ หรือการเฉลิมฉลอง เป็นเครื่องช่วยในการรวมกลุ่ม เพื่อจุดมุ่งหมายร่วมกันทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง การรวมกลุ่มทางชาติพันธุ์ และความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnicity) เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่จะพบได้ทั่วไป ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา โดยที่กลุ่มชนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม จะมีการรวมกันบนพื้นฐานของสถาบันพื้นฐาน เพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิความเป็นธรรมในการเข้าถึง

ทรัพยากรในสังคมที่กลุ่มชาติพันธุ์เป็นส่วนหนึ่ง ลักษณะของการรวมกลุ่มดังกล่าวจึงไม่ถือว่าเป็นลักษณะอนุรักษนิยม (Conservatism) หรือลัทธิการแบ่งแยก (Separatism) แต่เป็นการรวมเพื่อต่อสู้หรือปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มดังกล่าว

ลักษณะการรวมกลุ่มทางชาติพันธุ์ มักจะมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการหรือแบบพิธี (Non – Formal Grouping) เนื่องการรวมกลุ่มอาจขัดกับนโยบายของรัฐ หรือแนวความคิดหรืออุดมการณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อาจไม่เป็นที่ยอมรับของรัฐที่กลุ่มเป็นส่วนหนึ่ง การรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการจึงเป็นวิถีทางที่เป็นไปได้ทางเดียว และการใช้สถาบันพื้นฐานเป็นเครื่องช่วยในการรวมกลุ่มเป็นข้อได้เปรียบในเชิงยุทธวิธี (Strategies) เพราะรัฐคงไม่สามารถจะขัดขวางได้ เพราะเกรงว่าอาจจะขัดกับกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของประชาชนหรือสิทธิมนุษยชน

การรวมกลุ่มทางชาติพันธุ์เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง การที่กลุ่มที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยอาศัยสถาบันพื้นฐานทางดั้งเดิมทางสังคมวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาเป็นเครื่องช่วยในการรวมกลุ่มความร่วมมือ เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันทางสังคมและการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ควรศึกษาหาความเข้าใจเป็นอย่างยิ่ง

พัชรินทร์ สิริสุนทร และคณะ (2542 :บทนำ)ได้ทำการวิจัยเรื่องทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการจัดระบบ องค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง การศึกษาวิจัยเรื่องทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการจัดระบบองค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้าน เขตภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาองค์ความรู้กระบวนการรักษาเยียวยาและการสืบทอดการแพทย์พื้นบ้าน และเพื่อสำรวจแหล่งข้อมูลด้านการแพทย์พื้นบ้านและจัดทำเนียบหมอพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยระบบการแพทย์พื้นบ้านในที่นี้ หมายถึง แบบแผนทางความคิด ความเชื่อ พิธีกรรม สัญลักษณ์ บทบาท บรรทัดฐาน เทคนิค กระบวนการรักษาเยียวยาและการดูแลสุขภาพตนเองที่วางอยู่บนแนวคิดเชิงเหตุผล ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม และระบบนิเวศน์ที่ระบบการรักษายาบาลนั้นดำรงอยู่ และถือว่าเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญที่จะช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ และหมอพื้นบ้านในที่นี้

หมายถึง ผู้ทำหน้าที่รักษาเยียวยาและดูแลสุขภาพคนในท้องถิ่นซึ่งมีวิถีการดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกับผู้มารับบริการ โดยคณะวิจัยศึกษาหมอพื้นบ้านใน 8 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ พิจิตร, พิษณุโลก, นครสวรรค์, สุโขทัย, อุตรดิตถ์, เพชรบูรณ์, ตาก, และ กำแพงเพชร โดยการวิจัยจากเอกสาร,การวิจัยเชิงสำรวจ, และการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาพบว่าหมอพื้นบ้านในเขตภาคเหนือตอนล่างทั้งสิ้น 1,049 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายซึ่งอยู่ในวัยชราและมีการศึกษาน้อย สำหรับประเภทของหมอพื้นบ้านที่พบมากที่สุดเขตภาคเหนือตอนล่างสามอันดับแรกได้แก่ หมอสมุนไพร, หมอยา, และหมอไสยศาสตร์ และเมื่อ

จำแนกจำนวนของหมอพื้นบ้านตามรายจังหวัดพบว่า เพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีหมอพื้นบ้านมากที่สุด รองลงมาได้แก่พิจิตรและพิษณุโลก ส่วนกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีหมอพื้นบ้านน้อยที่สุด โดยพบว่าหมอพื้นบ้านอาศัยอยู่ทั่วไปทั้งในเขตอำเภอเมืองและในชนบท และพบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศวิทยาวัฒนธรรม ภาวะสุขภาพอนามัย และองค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้าน และเมื่อทำการศึกษาแบบเจาะลึกกับหมอพื้นบ้านในจังหวัดพิจิตรและพิษณุโลก พบว่าองค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านมีที่มาจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างหมอพื้นบ้านกับเครือข่ายในชุมชน และกระบวนการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดทั้งในระดับวิชาชีพและระดับปัจเจกซึ่งแสดงออกในรูปของการนำแนวคิดในเชิงอรรถและวัตถุดิบมาใช้ทำความเข้าใจกับระบบสุขภาพอนามัยของชุมชน, การผสมผสานกระบวนการรักษาเยียวยาแบบพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นเข้ากับองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แบบโศยศาสตร์, การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีระบบและเป็นรูปธรรม, การเชื่อมโยงเครือข่ายหมอพื้นบ้านในท้องถิ่นเข้าด้วยกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านขึ้น ซึ่งผลของการปรับตัวดังกล่าวทำให้เป็นการยากที่จะแบ่งแยกระบบการแพทย์พื้นบ้านออกจากระบบการแพทย์ระบบอื่น

ฐานคิดเรื่องสุขภาพอนามัยของหมอพื้นบ้านจะให้ความสำคัญกับระบบการแพทย์พื้นบ้านในฐานะที่เป็นระบบวัฒนธรรมย่อยที่มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อการมีสุขภาพอนามัยที่ดี มากกว่าการรักษาเยียวยาอาการเจ็บป่วยหรืออธิบายสาเหตุของการเกิดโรค ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่า ฐานคิดนี้พบได้ทั้งในส่วน of หมอพื้นบ้านและบุคลากรด้านการแพทย์ของรัฐ และความซับซ้อนของระบบคิดของผู้แสดงทางสังคม (Social Actors) ที่มีบทบาทด้านสุขภาพอนามัยดังกล่าวก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายทางสังคมของหมอพื้นบ้านกับเครือข่ายองค์กรด้านสุขภาพของรัฐในลักษณะที่เป็นองค์รวมที่ผสมผสานกลมเกลียว (Harmony) ดังนั้น ในทัศนะของหมอพื้นบ้าน การจัดการเพื่อให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีต้องเริ่มตั้งแต่เกิดจนตายและมีการจำกัดอยู่เฉพาะเวลาเจ็บป่วย ซึ่งมีติของการมีสุขภาพดีนั้นครอบคลุมวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลตั้งแต่อาหารที่บุคคลกิน เครื่องดื่ม เสื้อผ้าที่สวมใส่ การขับถ่าย การพักผ่อน การใช้เวลาว่าง การปฏิบัติตนเพื่อส่งเสริมสภาพจิตใจ เช่น การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา การปลูกสร้างบ้านเรือน และการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

สำหรับแหล่งเรียนรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านที่สำคัญได้แก่ ครอบครัว ชุมชน วัด สถาบันการศึกษา และสถานบริการด้านสุขภาพอนามัย โดยหมอพื้นบ้านเชื่อว่าความรู้คือสิ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นจากหลากหลายแหล่งที่มา เช่น สภาพแวดล้อมรอบตัว, การสอบถามจากผู้รู้, การศึกษาจาก

ตำรายา, การลองผิดลองถูก, การทดลองกับตัวเอง, การสอบถามและการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเครือข่ายทางสังคม

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ของหมอพื้นบ้านในจังหวัดพิษณุโลกเกิดขึ้นจากการตอบสนองที่สลับซับซ้อนของหมอพื้นบ้านผ่านทักษะการใช้ประสาทสัมผัสเพื่อแยกแยะความแตกต่างของ ชนิด ประเภทและกระบวนการจัดการกับสุขภาพอนามัยผ่านการท่องจำหรือการทำให้ดู จนในที่สุดสามารถเกิดการรับรู้ถึงประโยชน์และโทษของการมีสุขภาพอนามัยที่ดีบนพื้นฐานของการใช้และบริโภครักษาพยาบาลที่มีอยู่ในชุมชนหรือในครัวเรือนของตนเอง และเกิดเป็นองค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้าน ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจของหมอพื้นบ้านแต่ละคน ถึงแม้ว่ากระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาองค์ความรู้ของหมอพื้นบ้านเป็นจำนวนมากจะวางอยู่บนวิธีการลองผิดลองถูก แต่ประสบการณ์ของหมอพื้นบ้าน ที่ต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพอนามัยประเภทนั้นซ้ำๆอยู่เป็นประจำก็ทำให้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นโดยอาศัยการหยั่งรู้ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และเป็นที่น่าสนใจว่า การเปิดกว้างทางความคิดและการรับรู้ในระบบการแพทย์ระบบอื่นของหมอพื้นบ้าน และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพอนามัยโดยไม่ปิดบังด้วยภาษาที่ง่ายหรือการกระทำให้ดูทำให้องค์ความรู้ที่มีอยู่ไม่ใช่สิ่งลึกลับซับซ้อนที่ยากแก่การเข้าใจ มีความสัมพันธ์กับรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างหมอพื้นบ้านกับผู้ป่วย โดยพบว่า ยิ่งผู้ป่วยหรือชุมชนมีความรู้ด้านการจัดการกับสุขภาพอนามัยของตนเองมากเท่าใด ลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะอยู่ในแนวระนาบมากกว่าแนวคิงมากกว่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง การส่งมอบองค์ความรู้ไว้ในรูปของศาสตร์ที่ลึกลับเกินกว่าบุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ ส่งเสริมระบบความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจระหว่างหมอพื้นบ้านบางชนิด เช่น หมอผี หมอพนเป่ากับผู้ป่วยเอาไว้ได้

คณะผู้วิจัยต้องการเสนอประเด็นด้านการจัดการกับสุขภาพอนามัย โดยใช้งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงการได้มาของอำนาจของบุคคลและเครือข่ายทางสังคมในการจัดการกับสุขภาพอนามัยของตนเอง โดยการคืนความรู้ให้แก่สังคมและบุคคล ผ่านกระบวนการทำให้ง่าย (Simplicity) เพื่อให้สังคมได้มีส่วนร่วมในการใช้ พัฒนา และผลิตซ้ำองค์ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งความรู้ดังกล่าวอาจเกิดขึ้นจากการเลือกและใช้องค์ความรู้ทั้งหมดจากระบบวัฒนธรรมย่อยด้านสุขภาพอนามัย ไม่ว่าจะเป็นระบบการแพทย์แผนปัจจุบัน แผนไทย แผนโบราณ หรือระบบการแพทย์พื้นบ้านที่มีอยู่ เพื่อให้องค์ความรู้ดังกล่าวเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเสนอทางเลือกด้านสุขภาพอนามัยที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น หากสังคมต้องการคืนอำนาจด้านการจัดการกับสุขภาพอนามัยให้แก่บุคคล และเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างแพทย์กับผู้ป่วย ให้เป็นความสัมพันธ์แนวระนาบ องค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านในแต่ละท้องถิ่น

ในฐานะที่เป็นระบบวัฒนธรรมย่อยด้านสุขภาพอนามัยน่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งที่ต้องได้รับความสนใจและถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญเพื่อการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยที่ยั่งยืนต่อไป.

อานันท์ กาญจนพันธุ์และคณะ (2542 :บทนำ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาล้านนาในมิติวัฒนธรรม (การวิจัยในมิติวัฒนธรรม) ภูมิปัญญาล้านนาในมิติวัฒนธรรม เป็นการประมวลองค์ความรู้ท้องถิ่นล้านนาโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อร่างเครือข่าย ครัวในท้องถิ่น ให้มีความสามารถในการวิจัย
2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ รวบรวม และพัฒนา จนสามารถนำองค์ความรู้ท้องถิ่น มาผลิตเป็นสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ การสืบทอดแก่เยาวชน
3. เพื่อสืบสานจรรโลงมรดกทางวัฒนธรรม เป็นภูมิด้านทานให้คนรุ่นใหม่ได้ยืนหยัดในสังคมใหม่สืบไป

ซึ่งเป็นการศึกษาองค์ความรู้ในท้องถิ่น 12 เรื่อง โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. คนเชียงราย : ความหลากหลายทางชาติพันธุ์

โดย อาจารย์ปริญญา กายสิทธิ์ (ร.ร. สามัคคีวิทยาคม 2 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย)

จากภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของเชียงราย ที่พัฒนาสืบเนื่องกันมานานกว่า 700 ปี เป็นเมืองหน้าด่านและเมืองยุทธศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์ถึง 7 สายน้ำ 35 ชุมเขา และพื้นที่ราบระหว่างขุนเขาเหล่านั้น จึงมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อาศัยอยู่แต่โบราณกาลก่อนประวัติศาสตร์ และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตามอิทธิพลการครอบครองระหว่างไทยกับพม่า จึงมีการเคลื่อนย้ายถ่ายเทและอพยพของประชากรสูงเป็นระลอกในแต่ละยุค ทำให้ความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากที่สุดเมืองหนึ่ง จนกลายเป็น 30 ชาติในเชียงราย การเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดการแทนที่ของอิทธิพลทางชาติพันธุ์ในแต่ละยุค จนเป็นวัฏจักรทางประวัติศาสตร์ที่สืบมาแม้แต่ในยุคปัจจุบัน

2. ปู่อาจารย์ : ภูมิปัญญาการเลือกสรรบุคคลสาธารณะของชาวล้านนา

โดย อาจารย์เตือนใจ ไชยศิลป์ (ร.ร. ป่าแดดวิทยาคม อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย)

ปู่อาจารย์ (ปู่จ่า) หรือ มักคายนก เป็นบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาในวัดและประกอบพิธีอื่นๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านต้องฟังพา เช่น การสืบชะตาเรียกขวัญ ปู่อาจารย์จึงเป็นผู้นำชุมชน โดยเฉพาะด้านจิตวิญญาณของชาวบ้าน การได้มาซึ่งปู่อาจารย์นับเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการเลือกสรรบุคคลสาธารณะ ซึ่งตรงกับบริบทการเลือกผู้แทนระดับต่างๆ ในระบบประชาธิปไตยปัจจุบัน แต่ภูมิปัญญาเดิมไม่ได้ก่อปัญหาในเรื่องการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

3. จ้อย-ซอ : สื่อสารบันเทิงและการสืบทอดของคนล้านนา

โดย อาจารย์เกษม ดวงงาม (ร.ร. ศึกษาสงเคราะห์แม่จัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย)

จากผลของการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ทำให้เกิดการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก ดนตรีและการขับพื้นบ้านที่เรียกว่า “จ้อย” และ “ซอ” ได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมสมัยใหม่ จำเป็นปรับเปลี่ยนเนื้อหา ท่วงทำนอง และเครื่องดนตรีบางชิ้น เพื่อให้สามารถสืบทอดและดำรงอยู่ได้ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นบทเรียนของการเรียนรู้และการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด

4. พรรณไม้มงคลในวิถีชีวิตของไทลื้อลุ่มน้ำคำ

โดยอาจารย์สมพงษ์ สุพงษ์ (ร.ร. แม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย)

ชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานบนฝั่งแม่น้ำคำ ที่ยังคงดำรงรักษาวัฒนธรรมความเป็นไทลื้อไว้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านของชาวไทลื้อที่สามารถปรับตัวให้รับใช้ชุมชนไทลื้อได้ในยุคปัจจุบัน โดยเฉพาะการปลูกพรรณไม้มงคลในบ้าน ซึ่งยังคงสอดคล้องกับความเชื่อในการสร้างความมั่นคงทางจิตใจจากสิริมงคลของพรรณไม้มงคล ตลอดจนการอาศัยพรรณไม้มงคลเหล่านี้ในบทบาทด้านเศรษฐกิจชุมชนยุคใหม่

5. วัฒนธรรมหินทรายเมืองพะเยา

โดยอาจารย์บรรจง วงศ์ราษฎร์ (ร.ร. พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา)

นักโบราณคดีและนักศิลปกรรมได้กำหนดอายุเมืองพะเยาจากศิลปกรรมหินทรายว่า เมืองพะเยามีอายุเก่าแก่มากนับพันปี อย่างน้อยร่วมสมัยกับอาณาจักรหริภุญไชย วัฒนธรรมหินทรายในเมืองพะเยาเป็นสิ่งที่ช่วยให้ชาวพะเยาภาคภูมิใจในความเจริญรุ่งเรืองที่บรรพบุรุษของตนได้สร้างสรรค์ไว้ ชาวพะเยาจึงได้พยายามศึกษาและสืบทอดวัฒนธรรมหินทรายให้ยั่งยืนสืบไปคู่กับเมืองพะเยาโดยเฉพาะการสืบสานองค์ความรู้ในด้านต่างๆ จากการใช้ประโยชน์ของหินทราย

6. เวียงลอ : เมืองเอกแตก

โดย อาจารย์วุฒิกร พิทักษ์รัตนพงศ์ (ร.ร. พะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา)

เวียงลอ เป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์ของเชียงรายและล้านนา เป็นเมืองอุดมสมบูรณ์มากมีแม่น้ำอิงไหลผ่านกลางเมือง จนถูกเรียกเป็นเมืองเอกแตก ได้ผ่านประวัติศาสตร์อันยาวนานและเคยเป็นเวียงร้างเนื่องจากถูกแย่งชิงยึดครองและทอดทิ้งเช่นเดียวกับเชียงราย ปัจจุบันเวียงลอได้ฟื้นฟูเป็นบ้านและเป็นชุมชนที่มีความมั่นคงทางด้านการเกษตร ทุ่งลอเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของพะเยา ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเวียงลอ เป็นบทเรียนที่สำคัญต่อการปรับตัวและอยู่รอดของชุมชน

7. ธุรกิจชุมชนสันกำแพง

โดย อาจารย์กุหลาบ วิวัฒนาวีต และ อาจารย์ศิริรัตน์ อาสนะ (ร.ร. สตริวัฒน์โนทัยพายัพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่)

สันกำแพงเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ เพราะมีชื่อเสียงในเรื่องหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทำร่มกระดาษสาและการทอผ้าไหม ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ชาวสันกำแพงได้เรียนรู้และปรับตัว ด้วยการรวมกลุ่มและเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้สามารถต่อสู้กับภัยเศรษฐกิจได้ เช่น การรวมกลุ่มช่างแกะสลัก กลุ่มทำร่ม กลุ่มแปรรูปอาหาร และกลุ่มออมทรัพย์ ฯลฯ ชาวสันกำแพงอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมาในอดีตเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในหมู่บ้านเดิมของเขา เช่น กลุ่มเหมืองฝายเหนือ กลุ่มหัววัด ฯลฯ ทุกคนจะคุ้นเคยกับการสังกัดกลุ่มในชุมชน เมื่อเกิดปัญหาขึ้น ก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลและอาทรกัน แก้ปัญหาร่วมกัน การรวมกลุ่มและปรับตัวตามบริบทที่เปลี่ยนไปของสังคม ทำให้ชาวสันกำแพงสามารถบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่บนพื้นฐานวัฒนธรรมเดิมได้อย่างกลมกลืนและมีประสิทธิภาพ

8. อบต. อักเมื่อน่านกับอุทยานมัจฉา

โดย อาจารย์ระดม อินแสง (ร.ร. เวียงสาวิทยาคม อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน)

บนพื้นฐานในบริบททางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ชาวเมื่อน่านได้ร่วมตัวกันจนเกิดประชาสังคมน่านในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม แม้แต่องค์กรปกครองท้องถิ่นยุคใหม่อย่างองค์กรการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ยังต้องปรับตัวให้เป็นส่วนหนึ่งของกระแสประชาสังคม น่าน อันเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปที่อำนาจรัฐต้องปรับตัวเข้าหาอำนาจประชาชนได้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการสวนทางกับปรากฏการณ์ทั่วไปที่อำนาจประชาชนมักจะต้องถูกรอบงำและปรับเข้าหาอำนาจรัฐ ซึ่งกรณีตัวอย่างการอนุรักษ์พันธุ์ปลาลุ่มน้ำน่านที่อำเภอเวียงสา (อุทยานมัจฉา) เป็นบทเรียนของการปรับตัวดังกล่าว

9. วัฒนธรรมแข่งเรือเชื่อมโยงสังคมลุ่มน้ำน่าน

โดยอาจารย์สมเจตน์ วิมลเกษม (ร.ร. สตริศรียาน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน)

การแข่งเรือเป็นมรดกที่สำคัญของชาวน่านที่สืบสานต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานกว่าสองร้อยปี โดยอาศัยแม่น้ำน่านเป็นสายใยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในลุ่มแม่น้ำน่าน การสร้างเรือเพื่อนำไปเป็นเรือแข่งนั้นมีหลายขั้นตอน นับตั้งแต่เลือกหาไม้ในป่าเพื่อนำมาขุดเรือ โกลนเรือ เมื่อสร้างเสร็จจะมีการสู่ขวัญเรือแข่งนั้นด้วย ฯลฯ เรือแข่งที่สร้างขึ้นเป็นผลงานและสมบัติกลางของชาวบ้านทุกคน และเมื่อนำเรือไปแข่งขันกับเรือจากหมู่บ้านอื่นแล้ว เรือจะเป็นตัวแทนความสามัคคีของชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน นับว่าประเพณีแข่งเรือในแม่น้ำน่านเป็นสายใยสร้างความสัมพันธ์ของ

ชุมชนลุ่มแม่น้ำน่าน สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปเสริมสร้างความสามัคคีได้อย่างชาญฉลาด

10. เมืองปาย : ชุมทางชาติพันธุ์ตั้งแต่อดีต

โดย อาจารย์โกศล กันธะรส (ร.ร. ราชประชานุเคราะห์ 22 อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

เมืองปาย หรือปัจจุบันคือบริเวณที่ตั้งที่ทำการอำเภอปาย จากหลักฐานด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีพบว่าเมืองปายเป็นเมืองโบราณ มีอายุอย่างน้อยประมาณ 400 – 500 ปีมาแล้ว เมืองปายได้สร้างไปในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น หรือประมาณร้อยปีเศษ และได้ฟื้นฟูเมืองปายให้เป็นบ้านเมืองใหม่ เมืองปายได้พัฒนาเป็นชุมทางการค้าระหว่างเมืองเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน มีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มอาศัยร่วมกันอยู่สันติ กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ได้แก่ ชาวไทยวน (คนเมือง) และชาวไทใหญ่ ปัจจุบันความเจริญสมัยใหม่ได้หลั่งไหลเข้าไปในเมืองปายทุกกลุ่มต้องปรับตัวและพร้อมทั้งรับความเจริญสมัยใหม่ที่มีทั้งผลดีและผลเสียต่อชุมชนและชาวเมืองปาย

11. ภูมิปัญญาการทอผ้าของไทเงิน

โดย พระอธิการอดิศักดิ์ ปญญาวุธ และคณะ (วัดสันก้างปลา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่)

หมู่บ้านสันก้างปลา อำเภอสันกำแพง เชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านของชาวไทเงินที่อพยพมาจากรัฐชาน ประเทศพม่าเมื่อประมาณ 150 ปีที่ผ่านมา ชาวไทเงินที่บ้านสันก้างปลาได้ดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทเงินตลอดเวลา เมื่อความเจริญสมัยใหม่ได้หลั่งไหลเข้าสู่หมู่บ้านสันก้างปลา ทำให้ชาวบ้านต้องปรับตัวและรวมกลุ่มและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาวไทเงินไว้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มทอผ้าได้ปรับตัวเข้ากับกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่หรือทุนนิยม การปรับตัวได้อาศัยพื้นฐานมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าที่สืบทอดมาจากบุรุษของชาวไทเงินในอดีต สู่การเป็นเศรษฐกิจชุมชนสมัยใหม่

12. การอยู่ร่วมกับธรรมชาติของคนปกากะญอ

โดย อาจารย์จิงดี วงศ์จอมพร (ร.ร. เจริญศรี วิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่)

ปกากะญอ หรือ ที่คนเมืองและเอกสารคัมภีร์ในลานเรียกว่า “ยาง” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์ของตนเองยาวนานไม่น้อยกว่าคนเชียงใหม่ ชาวปกากะญอจะตั้งถิ่นฐานทั้งที่ราบและบนเชิงเขา มีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมการใช้ป่าและการอนุรักษ์ป่า ปัจจุบันกระแสความเจริญ พร้อมกันนั้นชาวปกากะญอก็ต้องสืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนไว้ด้วย

กรณีศึกษาองค์ความรู้ท้องถิ่นทั้ง 12 เรื่อง เป็นกรณีตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเรียนรู้และปรับตัวของบรรพชน เพื่อการอยู่รอดและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืนและชาย

ฉลาดจนสืบสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและอนุรักษัธรรมชาติไว้ให้แก่ลูกหลานถึงยุคปัจจุบันที่กำลังจะละทิ้งภูมิปัญญาของบรรพชนและทำลายธรรมชาติให้หมดไปอย่างรวดเร็วด้วยการบริโภคอย่างไม่ฉลาด

จากกรณีศึกษาทั้ง 12 เรื่อง ที่ได้ประมวลองค์ความรู้ท้องถิ่นในมิติวัฒนธรรมให้เป็นระบบเป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการปรับตัว เพื่อต่อสู้กับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยใช้มิติวัฒนธรรมชุมชนเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่อย่างชาญฉลาดและเป็นตัวของตัวเอง อันเป็นความหวังของประชาชน และเป็นภารกิจที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พึงสังวรและหันมาร่วมมืออย่างจริงจัง เพื่อหาทางออกให้กับสังคมไทยในอนาคต โดยเฉพาะการเน้นให้เยาวชนของชาติได้รับวัคซีนทางวัฒนธรรม เพื่อจะเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเชิงพลวัตร ให้สามารถยืนหยัดดำรงเผ่าพันธุ์ของตนท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไหลเชี่ยวกลาด

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในฐานะที่มีหน้าที่วิจัย ส่งเสริมและดำเนินการให้มีการใช้มิติทางวัฒนธรรม เพื่อการพัฒนาวิถีชีวิตที่ร่วมสมัยอย่างมีรากฐานที่มั่นคงตามนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ดังนั้นผลการสรุปโครงการวิจัยการประมวลองค์ความรู้ท้องถิ่นในมิติวัฒนธรรม จึงเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายท้องถิ่นศึกษาแก่ครูในท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถในการวิจัย ศึกษารวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่น จนสามารถนำองค์ความรู้ท้องถิ่นมาผลิตเป็นสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ – การสืบทอดแก่เยาวชน ที่ผสมกลมกลืนกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก เพื่อสืบสานจรรโลงมรดกทางวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาให้คนรุ่นใหม่ได้ยืนหยัดในสังคมยุคใหม่สืบไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสืบค้นข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย เชิงลึกย้อนหลังไป 100 ปี ทุกหมู่บ้านของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งวัฒนธรรม 5 ด้านประกอบด้วยวัฒนธรรมทางด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา วัฒนธรรมทางด้านวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง วัฒนธรรมทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม และงานฉลองวัฒนธรรมทางด้านความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมทางด้านความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสาน กล่าวคือ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสืบค้นหาปราชญ์และผู้รู้ในชุมชน ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและย้อนหลัง 100 ปี ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย หลังจากนั้นจึงศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมซึ่งเป็นวิธีวิทยาที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น (Community Data base Analysis) การพัฒนาระบบการสื่อสารการพัฒนาแบบสาธารณะขึ้นในชุมชน ก่อนจัดทำแผนที่ทางวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ เส้นทางการความสัมพันธ์ พัฒนาการทางความรู้ของคนในชุมชน คุณค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน และพลวัตของวัฒนธรรม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1. การสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม

1.1 ศึกษาเอกสารเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งสถานภาพการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย เพื่อค้นหาความสำคัญและคุณค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน

1.2 ทบทวนความเหมาะสมของแบบการรวบรวมและการจัดเก็บข้อมูลวัฒนธรรม โดยทดลองใช้และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาปรับปรุง

1.3 สัมภาษณ์ภาคสนาม โดยสำรวจพื้นที่ทางวัฒนธรรมครอบคลุมทุกตำบล ทุกอำเภอของจังหวัดสุโขทัย โดยเทคนิค Snow - ball Sampling เพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ขั้นตอนที่ 2. วิเคราะห์ข้อมูลและเชื่อมโยงความรู้ทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ

2.1 นักวิจัยจึงวิเคราะห์ข้อมูลและพัฒนาเส้นทางทางสังคม (Social Line) โดยนำวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ที่พบในชุมชนมากำหนดเป็นเส้นทางแสดงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เชื่อมโยงกับองค์ความรู้หรือวัฒนธรรมด้านต่างๆ ตรวจสอบฐานข้อมูลทางวัฒนธรรมโดยภาคีที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 ท่าน ประกอบด้วย

- ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.กาญจนา เจริญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
- รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ฉายแสง
สาขาวิชาคหิชนวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก
- รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์
สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
จังหวัดพิษณุโลก
- รองศาสตราจารย์ สมเกียรติ ตั้งนโม
ผู้อำนวยการ มหาวิทยาลัยเที่ยงคืนและคณบดีคณะวิจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี อนุพันธ์พิศิษฐ์
รองคณบดีฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
- นายสุรพล ยงค์เจาะ
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

และได้มีการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัยการสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยสู่การใช้ประโยชน์ ในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2553 ณ โรงแรมสุโขทัย เฮอริเทจ รีสอร์ท อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 180 ท่าน ประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ผู้บริหารสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้บริหารมหาวิทยาลัยนเรศวร เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี เทศบาลตำบลเมืองเก่า สมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย วัฒนธรรมทุกอำเภอของจังหวัดสุโขทัย นักวิชาการ ปรากฏท้องถิ่น และประชาชนจังหวัดสุโขทัย

2.2 จัดทำสรุปผลในการสืบค้นข้อมูลและการจัดการองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัย เพื่อประกอบการส่งรายงานผลฉบับสมบูรณ์ ตามรายละเอียดในข้อตกลงการรับทุนอุดหนุนการวิจัย และสัญญาฯ การรับทุนอุดหนุนการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่จะศึกษาทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดสุโขทัย

กลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

1. เกณฑ์ด้านปราชญ์หรือผู้รู้ที่อยู่ในชุมชนที่มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงสามารถเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นได้ ซึ่งอาจรวมถึงเป็นผู้นำองค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

2. เกณฑ์ด้านเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรม ที่ครอบคลุมเนื้อหา ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้แก่ วัฒนธรรมทางด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา วัฒนธรรมทางด้านวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง วัฒนธรรมทางด้านความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมทางด้านความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน และวัฒนธรรมทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรม และงานฉลองประกอบด้วย

วัฒนธรรมทางด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา

- อำเภอกงไกรลาศ	122 คน
- อำเภอกิรีมาศ	116 คน
- อำเภอทุ่งเสลี่ยม	73 คน
- อำเภอบ้านด่านลานหอย	86 คน
- อำเภอเมืองสุโขทัย	98 คน
- อำเภอศรีนคร	58 คน
- อำเภอศรีสัชนาลัย	146 คน
- อำเภอศรีสำโรง	129 คน
- อำเภอสวรรคโลก	141 คน

วัฒนธรรมทางด้านวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง

- อำเภอกงไกรลาศ	16 คน
- อำเภอกิรีมาศ	6 คน
- อำเภอทุ่งเสลี่ยม	7 คน
- อำเภอบ้านด่านลานหอย	7 คน
- อำเภอเมืองสุโขทัย	12 คน

- อำเภอศรีนคร	6 คน
- อำเภอศรีสัชนาลัย	11 คน
- อำเภอศรีสำโรง	13 คน
- อำเภอสวรรคโลก	4 คน

วัฒนธรรมทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม และงานฉลอง

- อำเภอกงไกรลาศ	10 คน
- อำเภอคีรีมาศ	5 คน
- อำเภอทุ่งเสลี่ยม	12 คน
- อำเภอบ้านด่านลานหอย	3 คน
- อำเภอเมืองสุโขทัย	1 คน
- อำเภอศรีนคร	9 คน
- อำเภอศรีสัชนาลัย	4 คน
- อำเภอศรีสำโรง	2 คน
- อำเภอสวรรคโลก	1 คน

วัฒนธรรมทางด้านความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- อำเภอกงไกรลาศ	59 คน
- อำเภอคีรีมาศ	23 คน
- อำเภอทุ่งเสลี่ยม	14 คน
- อำเภอบ้านด่านลานหอย	14 คน
- อำเภอเมืองสุโขทัย	55 คน
- อำเภอศรีนคร	38 คน
- อำเภอศรีสัชนาลัย	45 คน
- อำเภอศรีสำโรง	21 คน
- อำเภอสวรรคโลก	14 คน

วัฒนธรรมทางด้านความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน

- อำเภอองไกรลาส	48 คน
- อำเภอกีรีมาศ	73 คน
- อำเภอทุ่งเสลี่ยม	25 คน
- อำเภอบ้านด่านลานหอย	33 คน
- อำเภอเมืองสุโขทัย	32 คน
- อำเภอศรีนคร	27 คน
- อำเภอศรีสัชนาลัย	101 คน
- อำเภอศรีสำโรง	29 คน
- อำเภอสวรรคโลก	22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งสถานภาพการศึกษาวิจัยวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสุโขทัย เพื่อค้นหาความสำคัญและคุณค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน
2. ทบทวนความเหมาะสมของแบบการรวบรวมและการจัดเก็บข้อมูลวัฒนธรรม โดยทดลองใช้และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาปรับปรุง
3. สัมภาษณ์ภาคสนาม โดยสำรวจพื้นที่ทางวัฒนธรรมครอบคลุมทุกตำบล ทุกอำเภอของจังหวัดสุโขทัย โดยเทคนิค Snow - ball Sampling เพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ขณะผู้วิจัยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำแนวคิดมาสร้างเป็นเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เจาะลึกและแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งใช้กับการสัมภาษณ์ปราชญ์ของจังหวัดสุโขทัย

การสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย

ในส่วน of ข้อมูลวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย นั้น เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น โดยมีประเด็นในการศึกษา คือ วัฒนธรรมในมิติต่างๆ รวมทั้งศาสตร์ที่เกี่ยวข้องได้แก่ ภูมิปัญญา ทฤษฎีทางด้านมานุษยวิทยา ฯลฯ เพื่อการสร้างกรอบแนวคิดดังกล่าวศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นการศึกษาจากเอกสารที่นำเสนอแนวคิดและประสบการณ์ของผู้วิจัยโดยตรง ได้แก่ บทความทางวิชาการ ตำรา งานวิจัยในประเทศต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ในระดับคุุณบัณฑิต-มหาบัณฑิต สื่ออิเล็กทรอนิกส์ CD-Rom และ Internet จากฐานข้อมูลสถาบันต่างๆ

2. ศึกษาจากเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาจากรายงานการประชุมวิชาการ ผู้นำด้านวัฒนธรรม-การศึกษา บันทึกการประชุม แผนนโยบายสำนักงานวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย คู่มือการปฏิบัติงาน รายงานประจำปี สื่อบันทึกแสดงผลงานทางด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเอกสารได้ให้ความสำคัญกับผู้เขียนที่มีประสบการณ์และมีบทบาทวิชาการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงตามเนื้อหา อีกทั้งให้ความสำคัญ ด้านแหล่งผลิตที่เป็นหน่วยงานเปิดเผยที่มีบทบาทในการจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ และให้ความสำคัญกับจำนวนครั้งที่พิมพ์เอกสาร เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้ ข้อมูลด้านงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ได้ตรวจสอบจากสถาบันการศึกษาที่น่าเชื่อถือ และกำหนดระยะเวลาของงานวิจัย ในช่วงเวลา 3-5 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันที่สุด นอกจากนี้ยังได้ผู้ทรงคุณวุฒิได้กรุณานำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยอีกด้วย

3. ศึกษาจากการมีส่วนร่วมในการสัมมนา คณะผู้วิจัยมีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาหลายครั้ง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการวางแผนและพัฒนาระบบงานเทศบาล การเสวนาสำนึกรักท้องถิ่น รวมทั้งการประชุมการนำเสนอแบบประติมากรรมของเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ ปี 2551

โดยคณะผู้วิจัยได้มีการทดลองเก็บข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือการวิจัยในสถานที่ที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันไป โดยเริ่มทดลองแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ในพื้นที่ที่แตกต่างกับจังหวัดสุโขทัยทางด้านวัฒนธรรมในพื้นที่อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 7 - 8 มิถุนายน 2551 จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาปรับปรุงและทดลองใช้ในพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับจังหวัดสุโขทัย ในวันที่ 14 -15 มิถุนายน 2551 และ 28-29 มิถุนายน 2551 ที่ตำบลท่าพ้อ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตรจำนวน 7 หมู่บ้าน 4 เขตเทศบาล ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลที่ได้สมบูรณ์ที่สุด และเป็นการสร้างประสบการณ์ด้านการศึกษาข้อมูลด้านต่างๆ รวมทั้งวิธีเก็บข้อมูลภาคสนามแก่คณะผู้วิจัยด้วย

4. ศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและประสบการณ์ดังกล่าว สร้างกรอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย แล้วนำไปสัมภาษณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเก็บข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้คุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ละประเด็น เมื่อครบประเด็นแล้ว ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ใช้เวลาประมาณ 1-3 ชั่วโมง บางท่านสัมภาษณ์เพิ่มเติมหลายครั้ง เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้เป็นภาพรวมที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกรอบคำถามในการเก็บข้อมูลภาคสนามต่อไปประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการเพื่อเป็นข้อมูลด้านวัฒนธรรม จากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วสร้างแนวคำถามเกี่ยวกับข้อมูล

2. แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบกับการจดบันทึกภาคสนาม จัดทำแผนที่สังคม และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักในแต่ละชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอบเขตเชิงพื้นที่ทางกายภาพของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ครอบคลุมทุกตำบล ทุกอำเภอในจังหวัดสุโขทัย โดยมีขอบเขตของประชากรประกอบด้วย ประชาชนหรือผู้รู้ในหมู่บ้าน/ชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ผู้อาวุโสในชุมชน เจ้าอาวาสหรือพระภิกษุ และผู้มีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้ นักวิจัยใช้วิธีการค้นหาโดยใช้ Snow - ball Sampling เพื่อค้นหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้มีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมรวมทั้งย้อนหลังไปอีก 100 ปีของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลทั้งเพศหญิงและชาย ที่ไม่มีปัญหาด้านความทรงจำหรือการรับรู้ ยินดีและให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจในการสืบค้นข้อมูล และเป็นผู้ซึ่งได้รับการยอมรับจากสมาชิกในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างกว้างขวาง ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ เส้นทางการความสัมพันธ์ พัฒนาการทางความรู้ของคนในชุมชน เครือข่ายความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และพลวัตของวัฒนธรรมการเรียนรู้ของชุมชน ที่มีเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรม (สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ . 2549 : 4) ประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา

1.1 นิทาน

1.2 คำานาน

1.3 ประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า

1.4 ชื่อบ้านนามเมือง

- 1.5 สำนวน ภาษิต
- 1.6 พญาเกี่ยว
- 1.7 คำอุบ่าวสาว
- 1.8 ปริศนาคำทายและอื่น ๆ
2. วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง
 - 2.1 ด้านดนตรี
 - 2.2 ด้านการแสดง
 - 2.3 ด้านดนตรีและการแสดงในพิธีกรรม
 - 2.4 เพลงร้องพื้นบ้าน และอื่น ๆ
3. ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 - 3.1 การตั้งถิ่นฐาน
 - 3.2 อาหาร การกิน
 - 3.3 การดูแลสุขภาพ
 - 3.4 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
 - 3.5 โหราศาสตร์
 - 3.6 ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ
4. ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน
 - 4.1 ฝ้ายและผลิตภัณฑ์จากฝ้าย
 - 4.2 เครื่องจักสาน
 - 4.3 เครื่องรัก
 - 4.4 เครื่องปั้นดินเผา
 - 4.5 เครื่องโลหะ
 - 4.6 เครื่องไม้
 - 4.7 เครื่องหนัง
 - 4.8 อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
5. วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง
 - 5.1 ความเชื่อ
 - 5.2 ขนบธรรมเนียมประเพณี
 - 5.3 พิธีกรรม
 - 5.4 งานฉลอง และอื่น ๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ ทันทีขณะเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ศึกษา โดยผู้วิจัยได้ทำการจดบันทึกประเด็นสำคัญๆ ไว้ขณะสัมภาษณ์ บันทึกภาพเพื่อนำไปใช้ประกอบกับข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถามรวมทั้งฟังจากเทปบันทึกเสียงซ้ำจากการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ซึ่งได้กระทำภายหลังจากการสัมภาษณ์ทุก ๆ ครั้ง แล้วนำไปถอดเทปบันทึกคำสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ แต่ละรายการหลังกลับจากพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง คณะผู้วิจัยได้ทำการสร้างมโนทัศน์ (Concept) ของข้อมูลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันในรูปของข้อความ (Statement) และจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์เพื่อหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงเชิงเหตุผล โดยผู้วิจัยได้กำหนดรหัสพื้นที่ (GPS) แยกเป็นหมวดหมู่ (Coed mapping) และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละมโนทัศน์ จัดหมวดหมู่ให้แก่มโนทัศน์ต่าง ๆ หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจึงเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักคนต่อไป โดยผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถให้ข้อมูลที่มีความแตกต่างไปจากมิติ (Dimensions) และคุณสมบัติ (Properties) ของกลุ่มมโนทัศน์ที่พบจากการสัมภาษณ์ที่ผ่านมาไปแล้ว นอกจากนี้การเลือกผู้ตอบรายต่อไป ยังคำนึงถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมโนทัศน์ต่าง ๆ โดยการเปรียบเทียบ (Comparative case) เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง (Verify)

2. การตรวจสอบความแม่นยำของข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลภาคสนามทุกครั้งที่ได้เก็บข้อมูลด้วยการดูข้อมูลด้วยการดูคำถาม สื่อความหมายตรงตามที่ต้องการหรือไม่ขณะที่สัมภาษณ์ คำตอบที่ได้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ข้อมูลเดิม และข้อสังเกตของนักวิจัยหรือไม่ทดสอบกับสภาพแวดล้อม และข้อมูลอื่นที่มีอยู่เดิมจากแหล่งอื่น ๆ ในลักษณะทดสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ตามระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ข้อมูลมีความหมาย แม่นยำและเชื่อถือได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่สองเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จัดเป็นดัชนีแล้ว จากการสังเกตพฤติกรรมการณ์สนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก กรรมการชุมชน และบุคคลทั่วไป โดยมีการตรวจสอบสามเส้าในด้านต่าง ๆ

3. ตรวจสอบด้านปริมาณ ตรวจสอบข้อมูลที่สังเกตและบันทึกว่า ได้ปริมาณเพียงพอครอบคลุมข้อกระทงในแนวคำถาม และเพียงพอตามวัตถุประสงค์หรือไม่ หากข้อมูลไม่เพียงพอได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลายครั้ง จนสามารถสรุปข้อมูลที่ตอบวัตถุประสงค์ของภารกิจของการวิจัยได้

4. ตรวจสอบแหล่งข้อมูล (Data triangulation) ตรวจสอบเรื่องเวลา สถานที่และบุคคลว่า เมื่อต่างเวลา ต่างสถานที่ ต่างบุคคล แล้วข้อมูลยังเหมือนเดิมหรือไม่ โดยการจัดตารางกำหนดเวลาในการสังเกตพฤติกรรมให้ครอบคลุมทุกช่วงเวลา เพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

5. ตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูลและผู้เกี่ยวข้องอื่น (Cross Check) ผู้วิจัยซักถาม ผู้ให้ข้อมูลและตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องอื่นว่า ข้อมูลถูกต้องหรือไม่ด้วยการสอบถามซ้ำ ในประเด็นเดียวกัน แล้วให้ความเห็นกับผู้วิจัยในเรื่องการตีความ การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นการยืนยันความเชื่อถือได้ของข้อมูลและการรายงาน

6. ตรวจสอบด้านทฤษฎี ตรวจสอบข้อมูลขณะอยู่ในภาคสนาม การตีความหมาย พฤติกรรมว่าตรงหรือแตกต่างไปจากทฤษฎีหรือจากแนวคิดผู้เชี่ยวชาญมากน้อยเพียงใด และตรวจสอบความเข้าใจของผู้วิจัย (Investigator Triangulation) โดยศึกษาเอกสารเพิ่มเติม สอบถามความคิดเห็นอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อพบข้อมูลที่ขัดแย้งกันหรือข้อมูลไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลซ้ำเพื่อยืนยันความถูกต้อง

7. ตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูล (Methodology Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลด้วยการรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ประกอบด้วยเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์เจาะลึก การสัมภาษณ์กลุ่ม และการสนทนากลุ่ม

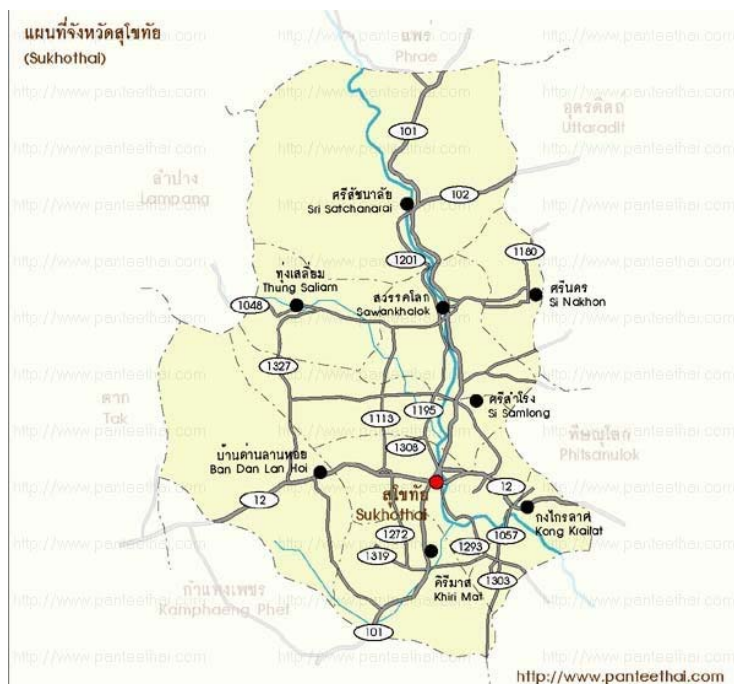
8. ตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์ – สังเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากสถานที่จริงแล้ว ได้ตรวจสอบการแปลความหมายเกี่ยวกับข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การนำเสนอเนื้อหาในบทนี้เพื่อศึกษาข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสาน กล่าวคือ การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อสืบค้นหาปราชญ์และผู้รู้ในชุมชน ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและย้อนหลัง 100 ปี ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย หลังจากนั้นจึงศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมซึ่งเป็นวิธีวิทยาที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น (Community Data base Analysis) การพัฒนาระบบการสื่อสารการพัฒนาแบบสาธารณะขึ้นในชุมชน จัดทำแผนที่ทางวัฒนธรรม เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ เส้นทางของความสัมพันธ์ พัฒนาการทางความรู้ของคนในชุมชน คุณค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน และพลวัตของวัฒนธรรม

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้วจึงนำมาสังเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีสัมมนา
วิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรมและผู้แทนของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังจัดการ
วิพากษ์วิจารณ์ผลงานวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ภาพ 1 แสดงแผนที่จังหวัดสุโขทัย

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย

คำว่า "สุโขทัย" มาจากสองคำ คือ "สุข+อุทัย" หมายความว่า "รุ่งอรุณแห่งความสุข" รอยอดีตแห่งความรุ่งเรือง เห็นได้จากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นที่รู้จักของชาวไทยและต่างประเทศ

สมัยนั้นชาวสุโขทัย ทำเกษตรกรรมเป็นหลัก อาศัยน้ำที่มีอยู่บริเวณทำนา ทำสวน ทำไร่ มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้งเรียกว่า "ท่านบพระร่วง" ซึ่งนักโบราณคดีได้ศึกษาพบถึง 7 แห่ง สุโขทัยเป็นศูนย์กลางค้าและการผลิตเครื่องถ้วยชามที่เรียกว่า "สังคโลก" ส่งขายยังต่างประเทศ เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบอร์เนียว นอกจากนั้นยังเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าจากจีน เช่น ถ้วยชามและผ้าไหม เพื่อขายในประเทศและส่งต่อต่างประเทศด้วย หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสุโขทัย ได้แก่ สมบัติทางวัฒนธรรมที่ได้รับการบูรณะขึ้นเป็นอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและมรดกโลกในปัจจุบัน

ใน พ.ศ. 1890 กรุงศรีอยุธยา มีอำนาจมากขึ้นและเป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจแทนสุโขทัย แต่สุโขทัยก็ยังมีพระมหากษัตริย์ปกครองกันติดต่อกันอีก 2 พระองค์ จึงสิ้นพระราชวงศ์สุโขทัยและได้รวมเข้ากับราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่เมืองพม่าครั้งที่ 2 สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชแห่งกรุงรัตนโกสินทร์โปรดให้ตั้งเมืองสุโขทัยขึ้นที่บ้านธานี(ทำนบนิรมแม่น้ำยมซึ่งก็คือจังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน)

สุโขทัยในปัจจุบัน ตัวเมืองในปัจจุบันนี้มีใช้กรุงสุโขทัยอันเป็นราชธานีเดิมแต่เป็นเมืองสุโขทัย ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรีทรงย้ายผู้คนทั้งหมดจากสุโขทัย ตั้งเมืองใหม่ทางฝั่งตะวันออกของลำน้ำยมเมื่อ พ.ศ. 2336 โดยห่างจากตัวเมืองสุโขทัยที่เคยเป็นราชธานี 12 กิโลเมตร พระราชดำริในครั้งนั้นมีอยู่ว่า เมืองสุโขทัยเป็นเมืองใหม่ไม่มีผู้คนพอจะต่อสู้อย่างให้พ้นจากการรุกรานจากพม่าเข้าศึกได้ เมืองสุโขทัยเคยถูกยุบเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2475 มีชื่อว่า "อำเภอธานี" ขึ้นอยู่กับอำเภอสวรรคโลก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2482 ทางกรมจึงได้ยกฐานะเป็นจังหวัดดังปรากฏอยู่จนกระทั่งปัจจุบันนี้ (ประวัติศาสตร์ไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดสุโขทัย 2552 หน้า 213)

จากร่องรอยและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่า ศิลปวัฒนธรรมของความเป็นไทยได้เริ่มต้น ณ แห่งนี้ วิทยาการความรู้ความสามารถ และเทคโนโลยีแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาษาและหนังสือของตนเองได้บ่งบอกถึงอารยธรรมอันสูงส่งของคนไทยได้เริ่มขึ้นและวิวัฒนาการเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลานไทยได้สืบทอดต่อกันมาจนตราบนานเท่านาน

ตราประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาพ 2 แสดงตราประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาพพระบรมรูปพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วง ประทับบนพระแท่นมณีคศิลา ปกครองไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินให้ได้รับความร่มเย็นเป็นสุข และทรงบริหารราชอาณาจักรแห่งนี้ให้เจริญรุ่งเรืองที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 1822 ถึง พ.ศ. 1842

คำขวัญของจังหวัดสุโขทัย

"มรดกโลกล้ำเลิศ	กำเนิดลายสือไทย
เล่นไฟลอยกระทง	ดำรงพุทธศาสนา
งามตาผ้าตีนจก	สังคโลก ทองโบราณ
สักการแม่ย่า พ่อขุน	รุ่งอรุณแห่งความสุข"

อักษรย่อจังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย ใช้อักษรย่อว่า "สท"

ดอกไม้ประจำจังหวัดได้แก่ ดอกบัวหลวง

ต้นไม้ประจำจังหวัด คือ ตาลโตนด

พันธุ์ไม้มงคลที่ได้รับพระราชทาน คือ มะค่าโมง

ธงประจำจังหวัดสุโขทัย

ภาพ 3 แสดงธงประจำจังหวัดสุโขทัย

เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีพื้นที่ 3 สี แถบแดงอยู่เบื้องบน แถบสีเหลืองอยู่ตรงกลาง และ แถบเขียวอยู่เบื้องล่าง พื้นธงมุมบนด้านใกล้คันธง มีภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์พระร่วงประทับบนพระแท่นมั่งคศิลาและมีคำว่าจังหวัดสุโขทัยอยู่เบื้องล่างได้ฐานยอดคันธงชิดกับมุมบนของธงด้านเสามีแถบสีแดง สีเหลืองและสีเขียวห้อยชายมายังเบื้องล่างในลักษณะพองาม การใช้สีแดง สีเหลือง และสีเขียวเป็นพื้นธงมีความหมายดังนี้

สีแดง หมายถึง พ่อขุนรามคำแหงมหาราชได้แผ่ขยายอาณาเขตออกไปได้อย่างกว้างขวาง ทิศเหนือได้เมืองแพร่ เมืองน่าน ทิศตะวันตกถึงเมืองหงสาวดี ทิศตะวันออกแผ่พระราชอาณาเขตออกไปจนถึงแม่น้ำโขง ต่อแดนเวียงจันทน์และเวียงคำ ทิศใต้ได้ตลอดถึงแหลมมลายู นับว่าดินแดนของประเทศไทยสมัยนั้นแผ่ขยายกว้างขวางยิ่งกว่าสมัยใดทั้งสิ้น

สีเหลือง หมายถึง พระพุทธศาสนา ในสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีได้ฟื้นฟูพระพุทธศาสนาจนเจริญรุ่งเรืองและนิมนต์พระสังฆราชจากลังกามาปรับปรุงกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องตามพุทธบัญญัติ และเป็นครั้งแรกที่พระมหากษัตริย์เสด็จออกทรงผนวช

สีเขียว หมายถึง การเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีประชาชนดำรงชีพด้วยความสบาย ข้าวปลาอาหารบริบูรณ์ ใครใคร่ประกอบอาชีพใดก็ตามใจชอบ เจ้าเมืองไม่เก็บจังกอบ จึงอยู่กันด้วยความสุขสบาย ดังปรากฏตามศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราชหลักที่ 1 ดังนี้

"...เมื่อชั่วพอรามคำแหง เมืองสุโขทัยนี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่อเอจากอบ
ในไพร่ลูทาง เพื่อนจูงวัวไปค้า จัมนำไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้า
เงือนค้าทอง ค้า ไพร่ฟ้าหน้าใส..."

สภาพภูมิศาสตร์

ขนาดและที่ตั้ง จังหวัดสุโขทัยตั้งอยู่ภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทย ห่างจาก
กรุงเทพมหานครตามระยะทางหลวงแผ่นดินประมาณ 440 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,596.092 ตาราง
กิโลเมตร หรือประมาณ 4,122,557 ไร่

อาณาเขต

จังหวัดสุโขทัยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ เขตอำเภอศรีสัชนาลัย ติดต่อกับ อำเภอวังชิ้น อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่
และอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศใต้ เขตอำเภอคีรีมาศ และอำเภอกงไกรลาศ ติดต่อกับ อำเภอพราน
กระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก

ทิศตะวันออก เขตอำเภอกงไกรลาศ อำเภอศรีสำโรง และอำเภอสวรรคโลก ติดต่อ
กับอำเภอพรหมพิราม อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ทิศตะวันตก เขตอำเภอบ้านด่านลานหอย และอำเภอทุ่งเสลี่ยม ติดต่อกับ อำเภอ
เมืองตาก อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก และอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยตอนเหนือเป็นที่ราบสูงมีภูเขาเป็น
ทอดยาวมาทางทิศตะวันตก พื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและตอนใต้เป็นที่ราบสูง มีแม่น้ำไหลผ่านจาก
เหนือลงใต้ โดยผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองสุโขทัย และกงไกรลาศ
เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร จังหวัดสุโขทัยมีภูเขาที่สูงที่สุด คือ เขาหลวง ซึ่งยอดเขามี
ความสูง 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไปของจังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพล
ของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน
ฤดูฝน และฤดูหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด

เฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 1,208.88 มิลลิเมตร บริเวณที่มีฝนตกมากที่สุดจะอยู่ตอนบนของจังหวัด บริเวณอำเภอศรีนคร และอำเภอศรีสัชนาลัย

ประชากร

ประชากรในจังหวัดสุโขทัยส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากชาวไทยดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนนี้มานานมาแล้ว โดยมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนสำเนียงภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จะมีคนอพยพมาจากท้องถิ่นอื่นบ้างไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมี ชนกลุ่มน้อยเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง ม้ง เย้า และลีซอ ซึ่งส่วนหนึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนแถบนี้มานานแล้ว และอีกส่วนหนึ่งอพยพมาจากจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดลำปาง น่าน พะเยา เชียงราย แพร่ ตาก และเพชรบูรณ์ ปัจจุบันชาวเขาเหล่านี้อาศัยอยู่ในเขตตำบลบ้านแก่ง และตำบลแม่สิน แม่สำ ในอำเภอศรีสัชนาลัย

ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วยป่าไม้มีค่า มีพื้นที่ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีแร่ธาตุที่สำคัญ มีแหล่งน้ำธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งแหล่งธรรมชาติที่งดงามเหมาะแก่การท่องเที่ยว ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวสุโขทัย

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดสุโขทัยเป็นจังหวัดหนึ่งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2552 จังหวัดสุโขทัยมีเนื้อที่ป่าไม้ 2,367.08 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 35.63ของเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัด กรมป่าไม้ได้ประกาศกำหนดพื้นที่ป่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติจำนวน 12 แห่ง เนื้อที่ 1,923,499.75 ไร่ อุทยานแห่งชาติ จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 346,375 ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 15,875 ไร่ และวนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง เนื้อที่ 11,250 ไร่

ทรัพยากรน้ำ

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งน้ำธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ที่สำคัญดังนี้

แม่น้ำยม เกิดจากสันเขาผีปันน้ำ อำเภอปาง จังหวัดพะเยา ไหลผ่านจังหวัดแพร่ และจังหวัดสุโขทัย จากทางเหนือสู่ทางใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีตำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภองงไกรลาศ เป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร ไปบรรจบแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

แม่น้ำยมเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสุโขทัย เปรียบเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของจังหวัด ราษฎรส่วนใหญ่ได้อาศัยน้ำจากแม่น้ำยมในการทำการเกษตรและการอุปโภคบริโภค แม่น้ำยมเป็นแม่น้ำที่มีความลาดเทสูง โดยเฉพาะช่วงต้นน้ำ ดังนั้นจึงเป็นปัญหาในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำในแม่น้ำ คือในฤดูฝนจะมีน้ำมากเกินความต้องการ และไหลลงสู่ทางได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดน้ำท่วมบริเวณที่ราบลุ่ม จนเป็นเหตุให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะมีปริมาณน้อย ลำน้ำจะแห้งขอดเป็นตอน ๆ ราษฎรจึงไม่มีน้ำใช้ในการเกษตรเพียงพอ ปัจจุบันได้มีการสร้างแหล่งเก็บน้ำถาวรเป็นช่วง ๆ

ห้วยแม่มอก เกิดจากเทือกเขาในเขตจังหวัดลำปาง ไหลจากทิศตะวันตกไป ตะวันออกผ่านอำเภอยางเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสำโรง และเข้าสู่อำเภอเมืองสุโขทัย จะถูกคลื่นไปกับลักษณะพื้นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ เป็นระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร

ห้วยแม่ลำพัน เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ไหลจากทางทิศตะวันตกไปตะวันออก ผ่านอำเภอบ้านด่านลานหอย แล้วมาบรรจบกับแม่น้ำยมที่อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร

ห้วยแม่ท่าแพ เกิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอศรีสัชนาลัย ไหลลงมาทางทิศใต้ ผ่านพื้นที่อำเภอสวรรคโลก ไปบรรจบกับห้วยแม่มอกที่อำเภอศรีสำโรง เป็นระยะทางประมาณ 70 กิโลเมตร

ทรัพยากรแร่ธาตุ

แร่ธาตุที่สำคัญที่พบในจังหวัดสุโขทัยมีอยู่หลายชนิด ได้แก่ หินอ่อน หินปูน พลวง ดินขาว เมงกานีส ฟลูออไรด์ และแร้รัตนชาติ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุที่มีการขุดพบแต่ยังไม่นำมาใช้ ประโยชน์ คือ ทองแดงและเหล็ก แหล่งแร่ที่สำคัญของจังหวัดสุโขทัยมีอยู่แถบภูเขาทางด้าน ตะวันออก เลียงเหนือ บริเวณอำเภอศรีสัชนาลัยและอำเภอยางเสลี่ยม

2. ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย

จังหวัดสุโขทัย แบ่งออกเป็น 9 อำเภอประกอบด้วย อำเภอกงไกรลาศ อำเภอกีรีมาศ อำเภอเมือง อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลายหอย อำเภอศรีนคร อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสำโรง และอำเภอสวรรคโลก

ตาราง 1 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามอำเภอ

ลำดับ	อำเภอ	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	กงไกรลาศ	122	16	10	59	48	255
2	กีรีมาศ	116	6	5	23	73	223
3	ทุ่งเสลี่ยม	73	7	12	14	25	131
4	บ้านด่านลายหอย	86	7	3	14	33	143
5	เมือง	98	12	1	55	32	198
6	ศรีนคร	58	6	9	38	27	138
7	ศรีสัชนาลัย	146	11	4	45	101	307
8	ศรีสำโรง	129	13	2	21	29	194
9	สวรรคโลก	141	4	1	14	22	182
	รวมทั้งหมด	969	82	47	283	390	1,771

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,771 คน จำแนกออกเป็น

อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 255 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 122 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 59 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 48 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 16 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 10 คน

อำเภอกีรีมาศ จำนวน 223 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 116 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 73 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 23 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 6 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 5 คน

อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 131 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 73 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 25 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 14 คน ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 12 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 7 คน

อำเภอบ้านด่านลายหอย จำนวน 143 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 86 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 33 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 14 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 7 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 3 คน

อำเภอเมือง จำนวน 198 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 98 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 55 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 32 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 12 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน

อำเภอศรีนคร จำนวน 138 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 58 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 38 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 27 คน ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 9 คน และ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 6 คน

อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 307 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 146 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 101 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 45 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 11 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 4 คน

อำเภอศรีลำไโรง จำนวน 194 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 129 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 29 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 21 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 13 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 2 คน

อำเภอสวรรคโลก จำนวน 182 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 141 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 22 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 14 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 4 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน

อำเภอองไกรลาส

ประวัติอำเภอองไกรลาส

องไกรลาสเดิมเป็นแขวงหนึ่งของเมืองสุโขทัย ปรากฏหลักฐานการตั้งเป็นอำเภอองไกรลาสเมื่อ พ.ศ. 2437 โดยมีพระองไกรลาสดำรงตำแหน่งนายอำเภอคนแรก ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่บนเกาะเล็ก ๆ ชื่อ “เกาะอง”

พ.ศ. 2460 ในสมัยหลวงบุรีไทยพิทักษ์ ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอองไกรลาสเป็นอำเภอบ้านไกร เนื่องจากเกาะองมีน้ำท่วมถึงในฤดูน้ำหลาก ไม่สะดวกในการติดต่อราชการของประชาชน ในปีเดียวกันนั้นจึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งบนฝั่งตะวันออกของแม่น้ำยม ห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิมประมาณ 15 เส้น

พ.ศ. 2482 ในสมัย นายเปลี่ยน สิทธิเวช ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ทางราชการได้เปลี่ยนชื่ออำเภอบ้านไกรเป็นอำเภอองไกรลาส ดังเดิม เนื่องจากชื่อองไกรลาส ปรากฏในประวัติศาสตร์ไทยมาช้านาน

พ.ศ. 2505 ในสมัย นายเอื้อน รงค์ทอง ดำรงตำแหน่งนายอำเภอ ได้พิจารณาเห็นว่าบริเวณที่ว่าการอำเภอเดิมคับแคบขยายไม่ได้ ทั้งยังมีน้ำท่วมถึง ประกอบกับอาคารที่ว่าการอำเภอเริ่มชำรุดทรุดโทรม จึงให้ขออนุญาตย้ายไปสร้างที่แห่งใหม่ กระทรวงมหาดไทยได้อนุญาตให้ย้ายไปสร้างที่แห่งใหม่บริเวณริมถนนสิงหวัฒน์ หลักกิโลเมตรที่ 21 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านกร่าง เนื้อที่ 25 ไร่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอเดิม 3 กิโลเมตร เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2505 จนถึงปัจจุบัน สถานที่เดิมใช้เป็นที่ตั้งสถานีอนามัยตำบลจนถึงปัจจุบัน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของไทรลราช

อำเภอองไทรลราชแบ่งออกเป็น 11 ตำบลประกอบด้วย ตำบล กกแรด ตำบลองไทรกลาง ตำบลไทรนอกไทร ตำบลในดงเดือย ตำบลท่าฉนวน ตำบล บ้านกร่าง ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม ตำบล ป่าแฝก และตำบลหนองตุม

ตาราง 2 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอองไทรลราช จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	กกแรด	13	-	-	2	-	15
2	อง	16	-	-	3	1	20
3	ไทรกลาง	8	1	1	11	4	25
4	ไทรนอก	8	1	-	1	7	17
5	ไทรใน	20	9	3	17	18	67
6	ดงเดือย	11	-	-	-	4	15
7	ท่าฉนวน	15	-	2	1	2	20
8	บ้านกร่าง	5	-	-	5	1	11
9	บ้านใหม่สุขเกษม	10	2	1	8	5	26
10	ป่าแฝก	9	3	3	7	5	27
11	หนองตุม	8	-	-	4	-	12
	รวมทั้งหมด	123	16	10	59	47	255

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอองไทรลราช จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 255 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลกกแรด จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 13 คน รองลงมา ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

ตำบลอง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 16 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลไกรกลาง จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 8 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน และ ด้านประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 1 คน

ตำบลไกรนอก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 8 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 7 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้านคือ คือด้าน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลไกรโน จำนวน 67 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 20 คน รองลงมาคือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 18 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 17 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 9 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 3 คน

ตำบลคงเคียง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 11 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน

ตำบลท่าฉนวน จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 15 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 2 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านกร่าง จำนวน 11 คน ประกอบด้วย จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 5 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 10 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 8 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน

ตำบลป่าแฝก จำนวน 27 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 9 คน รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 7 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 5 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 3 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 3 คน

ตำบลหนองคูม จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 8 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน

อำเภอศรีริมาศ

ประวัติอำเภอศรีริมาศ

อำเภอศรีริมาศ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2480 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะท้องที่ ตำบลโดนด ตำบลทุ่งหลวง ตำบลสามพวง และตำบลศรีศรีริมาศ ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ เรียกว่า “กิ่งอำเภอศรีศรีริมาศ” การปกครองขึ้นอยู่กับอำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย โดยตั้งที่ว่าการกิ่งอำเภออยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลศรีศรีริมาศ โดยจัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 30 หมู่บ้าน ต่อมาเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2481 ทางราชการได้โอนหมู่บ้าน หมู่ที่ 1 ตำบลศรีศรีริมาศ ซึ่งเป็นที่ตั้งที่ว่าการอำเภอไปอยู่ในเขตการปกครองของหมู่ที่ 1 ตำบลโดนด ในปี พ.ศ. 2482 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยปรับปรุงตำบล หมู่บ้าน แบ่งแยกตำบลทุ่งหลวงออกเป็นอีกตำบลหนึ่งเรียกว่า ตำบลบ้านป้อม ขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของกิ่งอำเภอศรีศรีริมาศ และเปลี่ยนนามกิ่งอำเภอศรีศรีริมาศเป็น “กิ่งอำเภอศรีริมาศ” ต่อมาในปี พ.ศ. 2499 กิ่งอำเภอศรีริมาศ ก็ได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เรียกว่า “อำเภอศรีริมาศ” โดยมีนายอรุณ พุ่มสวัสดิ์ เป็นนายอำเภอคนแรก เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2499 และในปี พ.ศ. 2522 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยปรับปรุงตำบลหมู่บ้านแบ่งแยกตำบลสามพวงออกเป็นอีกตำบลหนึ่งเรียกว่า “ตำบลหนองจิก” และเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2524 แบ่งแยกตำบลบ้านป้อมออกเป็นอีกตำบลหนึ่งเรียกว่า “ตำบลนาเชิงคีรี” และในปี 2526 แบ่งแยกตำบลโดนดออกเป็นอีกตำบลหนึ่ง เรียกว่า “ตำบลหนองกระดิ่ง” อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอศรีริมาศ

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมอำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

อำเภอคีรีมาศ แบ่งออกเป็น 10 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลคีรีมาศ ตำบลโดนด ตำบลทุ่งยางเมือง ตำบลทุ่งหลวง ตำบลนาเชิงคีรี ตำบลบ้านน้ำพุ ตำบลบ้านป้อมตำบลสามพวง ตำบลหนองกระดิ่ง และตำบลหนองจิก

ตาราง 3 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	คีรีคีรีมาศ	12	-	3	4	9	28
2	โดนด	18	1	-	3	1	23
3	ทุ่งยางเมือง	6	-	-	-	2	8
4	ทุ่งหลวง	19	1	-	5	42	67
5	นาเชิงคีรี	11	1	-	2	3	17
6	บ้านน้ำพุ	8	2	1	-	8	19
7	บ้านป้อม	10	-	-	1	1	12
8	สามพวง	12	-	-	1	3	16
9	หนองกระดิ่ง	6	-	-	1	-	7
10	หนองจิก	14	1	1	7	5	28
	รวมทั้งหมด	116	6	5	23	73	225

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคีรีคีรีมาศ จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 12 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือจำนวน 9 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 3 คน

ตำบลโตนด จำนวน 23 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 18 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน ด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน และด้านงานช่างฝีมือจำนวน 1 คน ตำบลทุ่งยางเมือง จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

ตำบลทุ่งหลวง จำนวน 67 คน ประกอบด้วย ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุดจำนวน 42 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 19 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน และด้าน ศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

ตำบลนาเชิงคีรี จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ มากที่สุดจำนวน 11 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านน้ำพุ จำนวน 19 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากัน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 8 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 2 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านป้อม จำนวน 12 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 10 คน รองลงมามี 2 ด้านเท่ากัน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลสามพวง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 12 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลหนองกระดัง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 6 คน รองลงมา คือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลหนองจิก จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 14 คน รองลงมา คือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 7 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน และมี 2 ด้านเท่ากัน คือด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน

อำเภอทุ่งเสลี่ยม

ประวัติอำเภอทุ่งเสลี่ยม

ทุ่งเสลี่ยม เป็นภาษาล้านนา หมายถึง ทุ่งต้นสะเดา อันเป็นชื่อผักต้นชนิดหนึ่ง นิยมนำดอก และยอดอ่อนมาปรุงอาหาร

เมื่อปี พ.ศ. 2428 ชาวเมืองลำปางพาครอบครัวลงมาหาเสบียง 300 คนเศษ ชนกลุ่มนี้ต่อมา พัฒนาเป็นชุมชนใหญ่ของอำเภอทุ่งเสลี่ยม คนที่เข้ามาอยู่ในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม เดิมเป็นคนที่ย้าย อยู่ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เมื่ออพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ๆ เป็นป่าดงดิบทึบ ราษฎรซึ่งมีอาชีพในการล่าสัตว์ และเอาเนื้อและหนังไปขายและแลกข้าวที่บ้านปากคลองช้างปากคลองแห้งในท้องที่ ตำบลเมืองบางขลังอำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลก ปัจจุบันเป็นบ้านทุ่งเสลี่ยม หมู่ที่ 3 ตำบล ทุ่งเสลี่ยม และเป็นที่ตั้งวัดทุ่งเสลี่ยมซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่อดิลก

เมื่อ 28 ตุลาคม 2479 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 ตุลาคม 2479 แยกหมู่บ้าน รวม 11 หมู่บ้าน ตำบลนาทุ่ง อำเภอวังไม้ขอน จังหวัดสวรรคโลก ตั้งเป็นตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอวังไม้ ขอน จังหวัดสวรรคโลก (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 53 หน้า 2012 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2479)

พ.ศ. 2482 จังหวัดสวรรคโลกได้เปลี่ยนเป็นจังหวัดสุโขทัย อำเภอวังไม้ขอน ได้เปลี่ยน เป็นอำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และ 11 พฤศจิกายน 2484 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน 2484 แยกหมู่ที่ 6, 7, 8, 9, 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัด สุโขทัย จัดตั้งตำบลขึ้นอีกตำบลหนึ่ง ขนานนามว่า ตำบลกลางดง จัดเป็น 6 หมู่บ้าน (ราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 49 หน้า 4063 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2484)

19 พฤษภาคม 2500 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2500 ยกฐานะ ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ เรียกว่า “กิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม” ให้ ขึ้นอยู่ในความปกครองของอำเภอสวรรคโลกจังหวัดสุโขทัย และให้มีเขตการปกครอง รวม 2 ตำบล คือ ตำบลทุ่งเสลี่ยม และ ตำบลกลางดง (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 74 ตอนที่ 51 หน้า 1281-1281ลง วันที่ 4 มิถุนายน 2500)

31 สิงหาคม 2500 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 29 สิงหาคม 2500 ตั้งตำบลไทย ชนะศึก กิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย และ 11 ธันวาคม 2502 พระราช กฤษฎีกา ตั้งอำเภอทุ่งเสลี่ยม 2502 ให้ตั้งกิ่งอำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย เป็น อำเภอทุ่งเสลี่ยม (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 76 ตอนที่ 113 ฉบับพิเศษ หน้า 8-10 ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2501) 15 กันยายน 2514 ประกาศกระทรวงมหาดไทยลงวันที่ 7 กันยายน 2514 ตั้งตำบลบ้านใหม่ไชย

มณฑลในท้องที่อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย และ 1 สิงหาคม 2527 ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 28 สิงหาคม 2527 ตั้งตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

อำเภอทุ่งเสลี่ยม แบ่งออกเป็น 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลกลางดง ตำบลทุ่งเสลี่ยม ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ ตำบลไทยชนะศึก และตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล

ตาราง 4 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	กลางดง	19	1	1	6	7	34
2	เขาแก้วศรีสมบูรณ์	13	-	1	2	2	18
3	ทุ่งเสลี่ยม	15	3	9	5	10	42
4	ไทยชนะศึก	12	-	-	1	4	17
5	บ้านใหม่ไชยมงคล	14	3	1	-	2	20
	รวมทั้งหมด	73	7	12	14	25	131

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 131 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลกลางดง จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 19 คน รองลงมา คือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 7 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 6 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 13 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลทุ่งเสลี่ยม จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 15 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 10 คน ด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 9 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน และ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 3 คน

ตำบลไทยชนะศึก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 12 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 14 คน รองลงมา คือ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 3 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

อำเภอบ้านด่านลานหอย

ประวัติอำเภอบ้านด่านลานหอย

แต่เดิมเป็นกิ่งอำเภอขึ้นอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมืองสุโขทัย ได้ตั้งเป็นกิ่งอำเภอเมื่อ พ.ศ. 2452 ที่ตำบลบ้านด่าน ต่อมาเมื่อ ปี พ.ศ. 2459 ได้ย้ายที่ว่าการกิ่งอำเภอไปตั้งอยู่ที่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลลานหอย และได้ย้ายไปตั้งอยู่ริมถนนจรดวิถีถ่องแล้วประกาศยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2506

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอบ้านด่านลานหอย แบ่งออกเป็น 7 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลตลิ่งชัน ตำบลวังลึก ตำบลบ้านด่าน ตำบลลานหอย ตำบลวังตะคร้อ ตำบลวังน้ำขาว และตำบลหนองหญ้า

ตาราง 5 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	ตลิ่งชัน	13	-	-	3	1	17
2	บ้านด่าน	10	-	-	1	8	19
3	ลานหอย	14	2	2	6	11	35
4	วังตะคร้อ	9	-	1	1	5	16
5	วังน้ำขาว	19	-	-	-	4	23
6	วังลึก	9	1	-	-	3	13
7	หนองหญ้าปล้อง	12	4	-	3	1	20
	รวมทั้งหมด	86	7	3	14	33	143

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 143 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคลังชัน จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 13 คน
รองลงมา คือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลบ้านด่าน จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน
รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 8 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลลานหอย จำนวน 35 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 14 คน
รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 11 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 6 คน มี
ด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 2 คน

ตำบลวังตะกร้อ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 9 คน
รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 5 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือและด้านประเพณี
พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คนและ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลวังน้ำขาว จำนวน 23 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 19 คน
รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน

ตำบลวังลึก จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมา
คือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน และด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน

ตำบลหนองหญ้าปล้อง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 12
คน รองลงมา คือ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 4 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน และ
ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

อำเภอเมือง

ประวัติอำเภอเมือง

อำเภอเมืองสุโขทัยได้รับการยกฐานะเป็นอำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2439 ชื่อ “อำเภอในเมืองสุโขทัย” ตั้งที่ทำการ ณ บ้านหลวงรักษ่นาวา ตำบลธานี โดยหลวงพิชัยมนตรีเป็นนายอำเภอคนแรก ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2441 ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอไปตั้งในที่ดินบริเวณบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยในปัจจุบัน ใช้ชื่อ “อำเภอในเมืองสุโขทัย” พอมาอยู่ในที่ดินของหลวงก็ได้ชื่อใหม่ว่า “อำเภอเมืองสุโขทัย” เหมือนกับชื่ออำเภอในปัจจุบัน แต่ใช้ชื่อนี้อยู่ได้ไม่นานก็ต้องเปลี่ยนเป็น “อำเภอธานี” ในราวปี พ.ศ. 2459 เพราะกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้เปลี่ยนชื่ออำเภอต่าง ๆ ตามชื่อดำบลที่ตั้งอำเภอนั้น ตั้งอยู่

ตัวอาคารที่ว่าการอำเภอธานีในบริเวณบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัยต่อมามีสภาพชำรุดทรุดโทรม และคับแคบ ทางราชการจึงดำริให้สร้างที่ว่าการอำเภอใหม่ โดยย้ายไปสร้างข้างศาลากลางจังหวัดสุโขทัย เมื่อ พ.ศ.2472 เมื่อครั้งอำมาตย์ตรีพระศรีพลรัตน์ (ยะพะละ เกตุเลขา) นายอำเภอคนที่ 10 และยังคงใช้ชื่ออำเภอธานีตามเดิม จนกระทั่งวันที่ 1 เมษายน 2474 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าให้ยุบจังหวัดสุโขทัยไปขึ้นกับจังหวัดสวรรคโลกและโดยที่เห็นว่าชื่อจังหวัดสุโขทัยเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาติไทยอันควรที่จะสงวนไว้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อ “อำเภอธานี” เป็น “อำเภอเมืองสุโขทัยธานี”

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2482 กระทรวงมหาดไทยได้สั่งให้ยุบจังหวัดสวรรคโลกโดยให้ขึ้นกับจังหวัดสุโขทัยตามเดิม โดยออกพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อจังหวัดสวรรคโลก เป็นจังหวัดสุโขทัย และพร้อมกันนี้ให้เปลี่ยนชื่อ “อำเภอเมืองสุโขทัยธานี” เป็น “อำเภอเมืองสุโขทัย” ครบจนทุกวันนี้

อาคารที่ว่าการอำเภอซึ่งสร้างมาตั้งแต่ พ.ศ. 2472 เป็นอาคารไม่ได้ชำรุดทรุดโทรมไปตามสภาพ นายนิพนธ์ ศิริบรรจง นายอำเภอคนที่ 21 ได้ติดต่อของบประมาณสร้างอาคารที่ว่าการอำเภอหลังใหม่ และได้รับอนุมัติให้สร้างอาคารที่ว่าการอำเภอในวงเงินงบประมาณ 500,000 บาท ในขณะเดียวกันเนื่องจากที่ว่าการอำเภอหลังเดิมอยู่ในบริเวณคับแคบ ด้านเหนือติดหอประชุมจังหวัดสุโขทัย ด้านใต้ติดกับสำนักทะเบียนที่ดินจังหวัดสุโขทัย ด้านหลังเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมในฤดูน้ำ จึงย้ายไปตั้งทางด้านหลังของบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ตัวอาคารปัจจุบันจึงติดกับบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดสุโขทัย ด้านหน้าติดถนนสิงหวัฒน์ มีบริเวณกว้างขวางกว่าเดิม ทางด้านหน้าที่สนามหญ้า ทางด้านทิศตะวันตกมีหอประชุม ตัวอาคารที่ว่าการอำเภอเป็นตึก 2 ชั้น สร้างเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

อำเภอเมือง แบ่งออกเป็น 10 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลตาลเดี่ยว ตำบลธานี ตำบลยางซ้าย ตำบลบ้านกล้วย ตำบลบ้านสวน ตำบลบ้านหลุม ตำบลปากแคว ตำบลบ้านพระ ตำบลเมืองเก่า และตำบลวังทองแดง

ตาราง 6 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	ตาลเดี่ยว	7	-	1	-	2	10
2	ธานี	1	-	-	-	1	2
3	บ้านกล้วย	16	4	1	4	13	38
4	บ้านสวน	13	-	-	7	4	24
5	บ้านหลุม	14	-	-	4	-	18
6	ปากแคว	8	-	-	2	1	11
7	ปากพระ	6	-	-	1	-	7
8	เมืองเก่า	12	2	-	22	6	42
9	ยางซ้าย	13	6	-	15	3	37
10	วังทองแดง	7	-	-	-	2	9
	รวมทั้งหมด	98	12	2	55	32	198

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 198 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลตาลเดี่ยว จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมาคือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และ ด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลธานี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลบ้านกล้วย จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 13 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 4 คน และด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านสวน จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 7 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน

ตำบลบ้านหลุม จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน

ตำบลปากแคว จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลปากพระ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลเมืองเก่า จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 22 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 12 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 6 คน และ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 2 คน

ตำบลยางซ้าย จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 13 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 6 คน และงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 3 คน

ตำบลวังทองแดง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน

อำเภอศรีนคร

ประวัติอำเภอศรีนคร

อำเภอศรีนครเชื่อว่าเคยเป็นเมืองที่ขอมปกครองมาก่อน เพราะพบหลักฐานที่พอเชื่อถือได้ คือประชาชนที่อาศัยอยู่ที่ตำบลนครเดิฐพบพระพุทธรูปบูชา ผู้รู้หลายท่านสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยขอม และยังมีคำคลองชื่อว่า “คลองขอม” และชื่อเดิมของตำบลนครเดิฐนี้ เรียกว่า “นครเดิม” ต่อมาเรียกเพี้ยนไปเป็น “นครเดิฐ” ซากของเมืองในปัจจุบันชาวบ้านเรียกว่า “เมืองกระเหียงสวนแดง” และคำคลองขอมต่อมาเรียกว่า “คลองขุม” หรือ “น้ำขุม”

สำหรับหลักฐานที่ประชาชนพบมีทั้งพระพุทธรูปบูชา พระเครื่อง ขานที่ทำด้วยทองสัมฤทธิ์ และทำด้วยหิน เครื่องปั้นดินเผาส่วนมากชำรุดเสียหายหมดและยังปรากฏซากวัดเก่าแก่หลายแห่งในเขตตำบลนครเดิฐนี้ แต่เดิมเป็นกิ่งอำเภอขึ้นอยู่ในเขตปกครองของอำเภอสวรรคโลก โดยได้ตั้งเป็นกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2519 และได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2524 โดยจัดแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 45 หมู่บ้าน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีนคร แบ่งออกเป็น 5 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลคลองมะปับ ตำบลน้ำขุม ตำบลนครเดิฐ ตำบลศรีนคร และตำบลหนองบัว

ตาราง 7 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	คลองมะปับ	12	-	-	4	2	18
2	นครเดิฐ	13	-	4	5	5	27
3	น้ำขุม	13	3	5	14	8	43
4	ศรีนคร	10	3	-	12	11	36
5	หนองบัว	10	-	-	3	1	14
รวมทั้งหมด		58	6	9	38	27	138

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอ ศรีนคร จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 138 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคลองมะพลับ จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน

ตำบลนครเดิฐ จำนวน 27 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 5 คน และประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 4 คน

ตำบลน้ำชุม จำนวน 43 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 13 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 8 คน ด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 5 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 3 คน

ตำบลศรีนคร จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 11 คน ด้านมุขปาฐะ จำนวน 10 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 3 คน

ตำบลหนองบัว จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

อำเภอศรีสัชนาลัย

ประวัติอำเภอศรีสัชนาลัย

ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำยมและที่ลาดเชิงเขาพระศรีเขาใหญ่ เขาสุวรรณคีรี เขาพนมเพลิง เป็นพื้นที่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากมีแม่น้ำ และภูเขาเป็นปราการล้อมรอบ ไม่เฉพาะทำเลเท่านั้น แต่ความอุดมสมบูรณ์จากแม่น้ำยมและคลองเล็กคลองน้อยที่ไหลเชื่อมคดงในพื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้มีชุมชนก่อตัวขึ้นบริเวณนี้ตลอดมา

มีหลักฐานเอกสาร โบราณของไทยและจีนประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 ได้กล่าวถึงเมืองโบราณแห่งหนึ่งอยู่ระหว่างบริเวณแถบเมืองสุโขทัย โดยเอกสารจีนโบราณราชวงศ์ซ่งเรียกว่าเมืองเจิงเหลียง พงสาวดารโบราณเรียกว่า แคนเจเหลียง

ก่อนช่วงเวลาที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์จะเป็นกษัตริย์ปกครองสุโขทัยนั้นมีเหตุการณ์ที่ปรากฏในศิลาจารึกตำนานและพงสาวดารยืนยันว่าปรากฏมีเมืองโบราณ 2 เมืองในลุ่มแม่น้ำยมอยู่ก่อนแล้ว คือ เมืองสุโขทัย กับเมืองเชลียง พระมหากษัตริย์ไทยองค์หนึ่งทรงพระนามว่าพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งเป็นต้นราชวงศ์ผาเมือง กับเมืองเชลียง พระมหากษัตริย์ไทยองค์หนึ่งทรงพระนามว่าพ่อขุนศรีนาวนำถม ซึ่งเป็นต้นราชวงศ์ผาเมือง เคยเป็นเจ้าเมืองเชลียงก่อนที่จะขึ้นครองราชย์ที่สุโขทัย เมื่อพ่อขุนศรีนาวนำถมสิ้นพระชนม์ ขอมสบาด โขลญล้าพวงใช้กำลังยึดทั้งเมืองสุโขทัยและศรีสัชนาลัย ต่อมาพ่อขุนผมเอง โอรสพ่อขุนศรีนาวนำถมร่วมกับพ่อขุนบางกลางหาวได้ยึดเมืองทั้งสองกลับมาได้จนในที่สุดพ่อขุนบางกลางหาวได้รับการสถาปนาเป็นพระมหากษัตริย์ปกครองสุโขทัย โดยมีพระนามว่าพ่อขุนศรีอินทราทิตย์

ต่อมาพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ได้ส่งพระราชโอรสองค์ใหญ่ของพระองค์ คือ พ่อขุนบาลเมืองไปครองเมืองศรีสัชนาลัย ต่อมาพ่อขุนบาลเมืองขึ้นครองราชย์ที่สุโขทัยแล้วพ่อขุนรามคำแหงก็ได้ปกครองเมืองศรีสัชนาลัย ซึ่งน่าจะเป็นที่มาของคำว่าเมืองลูกหลวง เมืองศรีสัชนาลัยคงดำรงความเป็นเมืองลูกหลวงของสุโขทัยต่อมาอีกหลายชั่วกษัตริย์แม้เมืองกรุงสุโขทัยตกอยู่ภายใต้อำนาจของกรุงศรีอยุธยาในช่วงต้น ๆ ของการเสียอิสรภาพเชื้อพระวงศ์ผู้สูงศักดิ์ แห่งราชวงศ์พระร่วงก็คงได้รับเกียรติปกครองดูแลเมืองศรีสัชนาลัยอยู่ตามเดิม จนมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยาเมืองนี้กลายเป็นสมรภูมิการรบครั้งสำคัญ และเป็นเมืองรับศึกระหว่างสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถแห่งอยุธยาและพระเจ้าติโลกราชแห่งเชียงใหม่ชัยชนะของอยุธยาในศึกครั้งนั้นก่อให้เกิดวรรณคดีลิลิตพระเกียรติสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ซึ่งถือเป็นชิ้นเยี่ยมของวรรณคดีคือ ลิลิตยวนพ่าย ผลอันสำคัญหลังศึกยวนพ่ายคือเมืองศรีสัชนาลัย ตกอยู่ในการควบคุมของอยุธยาอย่างจริงจัง

ชนกลุ่มแรกที่ได้ชื่อว่าเป็นกลุ่มแรกของการก่อตั้งอำเภอศรีสัชนาลัยในปัจจุบัน จากตำนานคงถือได้ว่าเป็นชนชาวบ้านดึกในปัจจุบันนี้เอง ซึ่งจากตำนานได้กล่าวไว้ว่าเมืองศรีสัชนาลัยชายแควหนึ่งได้เดินทางเข้ามาถึงบ้านแห่งนี้ (บ้านดึกในปัจจุบัน) เมื่อครั้งหมู่บ้านแห่งนี้ยังไม่มีชื่อบ้าน โดยมุ่งหน้าจะไปตั้งหลักฐานทำมาหากินใจที่อยู่ที่อุดมสมบูรณ์ พอถึงหมู่บ้านแห่งนี้แล้วก็คิดว่าคงเดินทางต่อไปไม่ได้อีกแล้ว เพราะมีภูเขาล้อมรอบกั้นขวางอยู่ข้างหน้าอีกด้วย กอรปกับในเวลานั้นมีฝนตกชุกมาก จึงได้เอ่ยขึ้นว่า ที่นี้ดีแล้ว ฝนก็ตกอย่างอื่นก็งดีด้วย และจึงหยุดเดินทางต่อไป และได้ตั้งหลักฐานมั่นคงอยู่ที่บ้านแห่งนี้และต่อมาชาวบ้านแห่งนี้จึงได้เรียกชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านดึก” ซึ่งต่อมาได้เรียกเพี้ยนมาเป็น “บ้านดึก” ในที่สุด (คำว่า “ดึก” ลงมีความหมายว่า สิ้นสุดแล้ว เช่น รอยที่สุด ไกลที่สุด ดีที่สุด ฯลฯ ประชาชนจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้ว่าบ้านดึกในที่สุดจนใช้อยู่จนปัจจุบัน)

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2441 บ้านดึกได้ตั้งเป็นที่ว่าการอำเภอครั้งแรก ตั้งอยู่ที่บ้านปลายนา (หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านดึกในปัจจุบัน) เดิมชื่ออำเภอดัง อยู่ห่างไปทางทิศเหนือของที่ว่าการอำเภอปัจจุบันประมาณ 12 กิโลเมตร สาเหตุที่ใช้ชื่อว่า “อำเภอดัง” เนื่องจากบริเวณที่ตั้งอำเภอเป็นที่ราบและมีภูเขาล้อมรอบด้วยภูเขาเป็นรูปวงกลม คล้ายรูปกระดิ่ง จึงได้ตั้งชื่อว่า อำเภอดัง ชื่อตั้งอยู่ได้นานถึง 12 ปี โดยมี นายอำเภอ 2 คน คือ คนที่ 1 ชื่อพระเมืองดั่ง คนที่ 2 ชื่อหมื่นดั่งนคร แต่ประชาชนนิยมเรียกนายอำเภอว่า เจ้าพ่อเมืองดั่งหรือเจ้าปู่เมืองดั่ง ต่อมาเมื่อนายอำเภอคนที่ 3 ชื่อขุนศรีทิพบาลมารักคำแห่งใหม่ได้พิจารณาเห็นว่าการคมนาคมไม่สะดวก เพราะในสมัยนั้นต้องใช้ลำนี้นี้เป็นเส้นทางติดต่อคมนาคมกันเป็นส่วนใหญ่ จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายังใหม่ที่บ้านป่าจั่ว ฝั่งตะวันออกริมแม่น้ำยม (ปัจจุบันอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลป่าจั่ว อำเภอศรีสัชนาลัย) และยังคงใช้ชื่ออำเภอว่า “อำเภอดัง” เหมือนเดิม ตั้งอยู่ได้นานประมาณ 5 ปี เมื่อขุนศรีทิพบาลเกษียณอายุราชการและนายอำเภอคนใหม่ยังไม่มาเข้ารับตำแหน่งนั้น ผู้ร้ายได้เข้าปล้นที่ว่าการอำเภอดัง และได้เผาที่ว่าการอำเภอดังด้วย และต่อมา นายอำเภอคนที่ 4 คือ พระยาพิศาลภูเบศ หรือพระยาพิศาลศิริ มารับตำแหน่งใหม่จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งที่บ้านหาดเชียว เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2458 และยังคงใช้ชื่อว่า “อำเภอดัง” เหมือนเดิม ซึ่งหมู่บ้านหาดเชียวนี้เดิมชื่ออะไรไม่ปรากฏ แต่มีหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่า ในสมัยนั้นพระธิดาสาวเจ้าเมืองเชียงรายเสด็จจากเชียงรายมาลงเรือมาก (เรือชุดแบบพื้นเมืองขนาดใหญ่ 4 แจว) ที่เมืองแพร่เสด็จตามลำน้ำยมลงมาเพื่อไปเยี่ยมพระสหาย คือพระธิดา เจ้าเมืองตาก ผ่านมาถึงหมู่บ้านแห่งนี้ (บ้านหาดเชียว) บังเอิญเรือรั่วจึงแวะจอดยารือที่หมู่บ้านแห่งนี้ ประกอบกับแม่น้ำในช่วงนั้นได้ไหลเป็น 2 สาย โดยมีเกาะกลางน้ำเป็นสาทรายอยู่ตรงกลางระหว่างแม่น้ำที่แยกไหลเป็น 2 สาย และบริเวณหาดทรายนั้นเองมีต้นส้มเขียวหวานขึ้นมากมาย เมื่อพระธิดาสาวเจ้าเมืองเชียงรายกำลังรอให้ลูกเรือยารือที่รั่วอยู่ และมีเวลาว่าง จึงเสด็จขึ้นไปชมการทอดผ้า การตีเหล็กที่หมู่บ้านแห่งนี้และได้

สอบถามชาวบ้านแห่งนี้ชื่อว่าบ้านอะไร ปรากฏว่าไม่มีใครทราบ เพราะชาวบ้านแห่งนี้ไม่เคยเรียกชื่อบ้านของตนเองเลยพระธิดาจึงทรงแนะนำให้หัวหน้าหมู่บ้านตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “บ้านหาดเชี้ยว” เป็นสำเนียงของชาวเหนือ ซึ่งแปลว่า น้ำไหลแรง ด้วยเหตุดังกล่าวหมู่บ้านแห่งนี้จึงได้ชื่อว่าบ้านหาดเชี้ยวมาตลอดจนถึง พ.ศ. 2460 สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเสด็จที่วัดโพธิ์ไทย (วัดหาดเลี้ยวปัจจุบัน) ได้ทรงพิจารณาเห็นว่าอักษร ช ไม่เหมาะสม เพราะขัดต่อหู เวลาฟังชาวบ้านพูดประกอบกับแม่น้ำได้แยกเป็น 2 สาย (กระแ) ซึ่งชาวบ้านเรียกว่าผ่าเลี้ยว จึงโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านเสียงซึ่งต่อมาข้าราชการและประชาชนคนได้พร้อมในการเปลี่ยนชื่อหมู่บ้านหาดเชี้ยวเป็นบ้าน “หาดเลี้ยว” และได้เปลี่ยนชื่ออำเภอตั้งเป็น “อำเภอหาดเลี้ยว” และยังเปลี่ยนชื่อวัดโพธิ์ไทย เป็น “วัดหาดเลี้ยว” ในปัจจุบัน และเปลี่ยนชื่อวัดโพธิ์ทองเป็นวัดหาดสูง ฯลฯ

หลักฐานคำไทยพวน จากรายการไทยพวนบ้านหาดเลี้ยวที่มาชุมนุมต้อนรับสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสที่เสด็จมาที่วัดโพธิ์ไทยในครั้งนี้มีตอนหนึ่งกล่าวว่า “ฝูงชนรำฟ้อนไปต้อนรับเสด็จฯ พาเข้ามาวัดโพธิ์ไทย อำเภอหาดเลี้ยว แม่น้ำหาดเลี้ยว 2 ตอน คนสะล้อคนพา ไปแห่สมเด็จฯ เพ็นสังวาลิเหือ ถึกแพ่ชื้อบ้านแก่เป็น สอ เสือ ซอ โซ่ ซอ ช้าง เอาไว้หัน จำให้มันช้อยกันแต่แปลงแล้วแกลงหือถึตาม ฮิด ช้อยกันคิดแล้วแต่งตามคอม จึงพอกันฮ้องชื้อบ้านหาดเลี้ยว ยาได้คดเลี้ยวจำสืบต่อกันไป”

หลังจากได้ย้ายที่ว่าการอำเภอดังมาอยู่ที่หมู่บ้านหาดเลี้ยว (บ้านหาดเชี้ยว) แล้วต่อมาก็ได้มีการเปลี่ยนชื่ออำเภอเป็น “อำเภอหาดเลี้ยว” ตามที่กล่าวมาข้างต้นจนถึง พ.ศ. 2476 หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว คณะรัฐบาลสมัยพระยาพหลพลพยุหเสนาพิจารณาดูเห็นว่า ควรจะนำปฐมนิยสถาน หรือสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งเป็นชื่ออำเภอ/จังหวัด จึงได้มีการเปลี่ยนชื่ออำเภอหาดเลี้ยวใหม่เป็น “อำเภอศรีสัชนาลัย” เพราะเมืองศรีสัชนาลัยเป็นเมืองเก่าแก่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์คู่กับเมืองเชลียง ซึ่งปัจจุบันนี้เมืองศรีสัชนาลัยได้ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีสัชนาลัย ได้ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีสัชนาลัย ชาวบ้านเรียกว่าเมืองเก่า คำว่าศรีสัชนาลัยเดิมเขียนมีตัว ช. 2 ตัว จนถึงวันที่ 10 มิถุนายน 2510 สมัยรัฐบาลชุดจอมพลถนอม กิตติขจร คณะราชบัณฑิตยสถาน ได้นำเอาชื่ออำเภอ/จังหวัดต่าง ๆ ขึ้นมาพิจารณาให้เข้ากับอักษรโรมัน ซึ่งอำเภอศรีสัชนาลัย ในสมัยนั้นก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงด้วยโดยให้ตัดตัว ช. ออก 1 ตัว จึงเขียนเป็น “ศรีสัชนาลัย” ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 2 เล่มที่ 84 ตอนที่ 56 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2510 และได้ใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย

อำเภอสรีษณาลัยแบ่งออกเป็น 11 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลดงคู๋ ตำบลท่าชัย ตำบลบ้านแก่ง ตำบลบ้านดึก ตำบลป่าจั่ว ตำบลแม่สำ ตำบลแม่สิน ตำบลศรีษณาลัย ตำบลสารจิต และตำบลหนองอ้อ

ตาราง 8 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	ดงคู๋	10	5	-	5	6	26
2	ท่าชัย	12	3	-	10	7	32
3	บ้านแก่ง	14	1	1	2	6	24
4	บ้านดึก	13	-	1	1	13	28
5	ป่าจั่ว	12	-	-	2	3	17
6	แม่สำ	15	-	-	3	11	29
7	แม่สิน	27	-	-	7	3	37
8	ศรีษณาลัย	7	1	1	-	5	14
9	สารจิต	14	1	-	7	14	36
10	หนองอ้อ	14	-	-	3	17	34
11	หาดเลี้ยว	8	-	1	5	16	30
	รวมทั้งหมด	146	11	4	45	101	307

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของอำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 307 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลดงคู๋ จำนวน 26 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมาคือด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 6 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 5 คน และ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 5 คน

ตำบลท่าชัย จำนวน 32 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 10 คน ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 7 คน และด้าน ศิลปะการแสดง จำนวน 3 คน

ตำบลบ้านแก่ง จำนวน 24 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 6 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน มี ด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านดึก จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านมุข ปาฐะ จำนวน 13 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 13 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้าน ธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลป่าจั่ว จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 3 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

ตำบลแม่สำ จำนวน 29 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 11 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน

ตำบลแม่สิน จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 27 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 7 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน

ตำบลศรีสัชนาลัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลสารจิตร จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 14 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและ จักรวาล จำนวน 7 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

ตำบลหนองอ้อ จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 17 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 14 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน

ตำบลหาดเสี้ยว จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 8 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน และด้าน ประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

อำเภอศรีสำโรง

ประวัติอำเภอศรีสำโรง

อำเภอศรีสำโรงได้ตั้งที่ว่าการอำเภอเป็นแห่งแรก ที่บ้านนาหลุก ซึ่งเป็นที่ตั้งหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลนาขุนไกร ต่อมาจะเป็น พ.ศ. โดยยังค้นหาหลักฐานไม่พบ ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายังที่บ้านปากแแก ตำบลเกาะตาเลียงเป็นครั้งที่ 1 แล้วย้ายไปตั้งที่บ้านวังทอง ตำบลวังทอง เป็นครั้งที่ 2 แล้วย้ายมาจากตำบลวังทองไปตั้งที่บ้านคลองตาล ตำบลวัดเกาะ เป็นครั้งที่ 3 และย้ายไปตั้งที่บ้านคลองตาล ตำบลคลองตาล ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งที่ว่าการอำเภอศรีสำโรงในปัจจุบันเป็นครั้งที่ 4

คำว่า “ศรีสำโรง” ซึ่งเป็นชื่ออำเภอได้ใช้ชื่อนี้มาตั้งแต่ยังตั้งที่ว่าการอำเภอที่บ้านนาหลุก บ้านปากแแก และบ้านวังทอง ต่อเมื่อย้ายไปตั้งที่อยู่ที่บ้านคลองตาล ตำบลวัดเกาะ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอคลองตาล” ตามนามบ้านและหลังจากที่ได้ย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอครั้งหลังสุด มาตั้งที่บ้านคลองตาล ตำบลคลองตาล จึงได้เปลี่ยนชื่อใหม่จำอำเภอคลองตาลมาใช้ชื่อเป็น “ศรีสำโรง” ตามเดิมเพื่อรักษาประวัติดั้งเดิมไว้

คำว่า “ศรีสำโรง” ไม่ใช่ชื่อหมู่บ้านของตำบลตามที่ทั่วไปนิยมใช้กัน เพราะปรากฏจากปากคำของคนเฒ่าคนแก่ได้เล่าสืบต่อกันมา “ศรีสำโรง” ซึ่งเป็นชื่ออำเภอแต่เดิมมานั้นบริเวณที่ตั้งที่ว่าการอำเภอที่บ้านนาหลุกเมื่อครั้งตั้งอยู่นั้นมีต้นสำโรงอยู่ต้นหนึ่ง เป็นต้นไม้ที่มีกิ่งก้านสาขาใหญ่โตมาก ผู้ก่อตั้งที่ว่าการอำเภอนั้นคงจะเห็นเป็นสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ จึงได้ขอใช้ชื่ออำเภอโดยอาศัยชื่อของต้นไม้ดังกล่าวเป็นหลัก และเพื่อที่จะให้เป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง จึงได้เดิมคำว่า “ศรี” เข้าไว้ข้างหน้าอีกคำหนึ่ง

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

อำเภอศรีสำโรง แบ่งออกเป็น 13 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลเกาะตาเลีย่ง ตำบลวัดเกาะ ตำบลคลองตาล ตำบลทับผึ้ง ตำบลนาขุนไกร ตำบลบ้านชาน ตำบลบ้านนา ตำบลบ้านไร่ ตำบลราวต้นจันทร์ ตำบลวังทอง ตำบลวังลึก ตำบลวังใหญ่ และตำบลสามเรือน

ตาราง 9 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	เกาะตาเลีย่ง	18	-	-	-	1	19
2	คลองตาล	9	2	-	4	-	15
3	ทับผึ้ง	11	3	-	2	2	18
4	นาขุนไกร	13	2	-	1	3	19
5	บ้านชาน	8	-	-	2	5	15
6	บ้านนา	5	-	-	-	-	5
7	บ้านไร่	11	-	-	-	4	15
8	ราวต้นจันทร์	7	-	-	1	5	13
9	วังทอง	8	1	1	5	3	18
10	วังลึก	10	2	1	1	3	17
11	วังใหญ่	10	-	-	-	-	10
12	วัดเกาะ	6	3	-	-	1	10
13	สามเรือน	13	-	-	5	2	20
	รวมทั้งหมด	129	13	2	21	29	194

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติ ของ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 194 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลเกาะตาเลียง จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลคลองตาล จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 4 คน และด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน

ตำบลทับผึ้ง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา คือ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 3 คน มีด้านเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน

ตำบลนาขุนไกร จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน และ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านชาน จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

ตำบลบ้านนา จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 5 คน

ตำบลบ้านไร่ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 4 คน

ตำบลราวต้นจันทร์ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลวังทอง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 18 คน

ตำบลวังลึก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน และ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลวังใหญ่ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน

ตำบลวัดเกาะ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือ ด้านด้านศิลปการแสดง จำนวน 3 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลสามเรือน จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 5 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

อำเภอสุวรรณโลก

ประวัติอำเภอสุวรรณโลก

จดหมายเหตุราชวงศ์จีนเมืองซ้อง (พ.ศ. 1503-1601) ได้บันทึกถึงชื่อเมืองเซลิ้งเป็นครั้งแรก ศิลาจารึกหลักที่ 2 วัดศรีชุม ได้อธิบายว่า เมืองเซลิ้งเป็นเมืองพ่อขุนศรีน่านมณฑล ซึ่งเป็นพระราชบิดาของพ่อขุนผาเมือง กำแพงเมืองเซลิ้งยังเหลืออยู่ในบริเวณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุเซลิ้งวรวิหารในปัจจุบัน

ในสมัยสุโขทัย ประมาณ 700 ปีที่ผ่านมา เรียกเมืองที่สร้างด้วยกำแพงศิลาแลงขนาดเล็กให้เล็กลงจากกำแพงเมืองเซลิ้งว่า เมืองศรีสังขาลย์

ประมาณ พ.ศ. 1994 พระเจ้าติโลกราช แห่งล้านนา ยกทัพมายึดเมืองศรีสังขาลย์ได้และเปลี่ยนชื่อเรียกว่าเชียงชื่น ต่อมา พ.ศ. 1994 พระเจ้าบรมไตรโลกนาถ แห่งอยุธยา ได้ยึดเมืองเชียงชื่นได้ทรงเปลี่ยนชื่อเมืองเชียงชื่นเป็นเมืองสุวรรณโลก เมืองสองแคว เปลี่ยนเป็นเมืองพิษณุโลก

ชื่อเมืองสุวรรณโลกใช้ตลอดสมัยอยุธยา ธนบุรี จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เมืองสุวรรณโลกใหม่ได้ย้ายลงมาตั้งที่หมู่บ้านวังไม้ขอนประมาณ พ.ศ. 2379

หลังวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 ได้เปลี่ยนคำเรียกจวนเมืองสุวรรณโลกว่า ศาลากลางเมืองสุวรรณโลก ต่อมา พ.ศ. 2458 ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศให้เปลี่ยนคำว่า เมืองให้เป็นจังหวัดทั่วประเทศ ศาลากลางเมืองสุวรรณโลกจึงได้เปลี่ยนเป็นศาลากลางจังหวัดสุวรรณโลก และศาลากลางเมืองสุโขทัยจึงเปลี่ยนเป็นศาลากลางจังหวัดสุโขทัย

อำเภอสุวรรณโลก เดิมมีชื่อว่าอำเภอวังไม้ขอน แต่เปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอเมืองสุวรรณโลกเมื่อ พ.ศ. 2476 และเปลี่ยนเป็นอำเภอสุวรรณโลก เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2482 เมื่อได้ยุบเลิกจังหวัดสุวรรณโลกมาอยู่ภายใต้การปกครองจังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

อำเภอสวรรคโลก แบ่งออกเป็น 14 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลคลองกระจง ตำบลคลองยาง ตำบลท่าทอง ตำบลนาทุ่ง ตำบลในเมือง ตำบลปากน้ำ ตำบลป่ากุมเกาะ ตำบลเมืองบางขลัง ตำบลเมืองบางยม ตำบลย่านยาว ตำบลวังพิณพาทย์ ตำบลวังไม้ขอน ตำบลหนองกลับ และตำบลหาดเสี้ยว

ตาราง 10 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามตำบล

ลำดับ	ตำบล	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	คลองกระจง	10	1	1	1	-	13
2	คลองยาง	17	2	-	1	5	25
3	ท่าทอง	7	-	-	-	-	7
4	นาทุ่ง	8	-	-	-	5	13
5	ในเมือง	18	-	-	1	-	19
6	ปากน้ำ	14	-	-	2	1	17
7	ป่ากุมเกาะ	19	-	-	2	6	27
8	เมืองบางขลัง	8	-	-	1	-	9
9	เมืองบางยม	5	-	-	-	-	5
10	ย่านยาว	16	1	-	2	-	19
11	วังพิณพาทย์	4	-	-	1	-	5
12	วังไม้ขอน	6	-	-	-	2	8
13	หนองกลับ	9	-	-	3	3	15
14	หาดเสี้ยว	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	141	4	1	14	22	182

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 182 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคลองกระเจง จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 10 คน
รองลงมามีด้านเท่ากัน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลคลองยาง จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 17 คน
รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 2 คน และด้าน
ธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลท่าทอง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 7 คน

ตำบลนาทุ่ง จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา
คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 5 คน

ตำบลในเมือง จำนวน 189 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 18 คน
รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลปากน้ำ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา
คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลป่ากุมเกาะ จำนวน 27 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 19 คน
รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 6 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

ตำบลเมืองบางขลัง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 8 คน
รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลเมืองบางยม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 5 คน

ตำบลย่านยาว จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 16 คน
รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน

ตำบลวังพิณพาทย์ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 4 คน
รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ตำบลวังไม้ขอน จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 6 คน
รองลงมา คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

ตำบลหนองกลับ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 9 คน
รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล
จำนวน 3 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลกกเรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลกกเรต แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านปรักทอง หมู่บ้านกกเรต หมู่บ้านกกเรต หมู่บ้านกกเรต หมู่บ้านคลองตะเข้ หมู่บ้านแก่งหลวง หมู่บ้านบ้านในดง หมู่บ้านบ้านบ่อเหลา หมู่บ้านบ้านเกาะทับผึ้ง หมู่บ้านบ้านคลองท่าพาย หมู่บ้านบ้านโคกมะตูม และหมู่บ้านบ้านคลองท้ายวัง

ตาราง 11 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกกเรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านปรักทอง	1	-	-	-	-	1
2	กกเรต	2	-	-	1	-	3
3	กกเรต	1	-	-	-	-	1
4	กกเรต	1	-	-	-	-	1
5	บ้านคลองตะเข้	1	-	-	-	-	1
6	บ้านแก่งหลวง	1	-	-	-	-	1
7	บ้านในดง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านบ่อเหลา	1	-	-	1	-	2
9	บ้านเกาะทับผึ้ง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านคลองท่าพาย	1	-	-	-	-	1
11	บ้านโคกมะตูม	1	-	-	-	-	1
12	บ้านคลองท้ายวัง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	-	2	-	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลกกเรต อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านปรักทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 กกเรต จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมา
คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล 1 คน

หมู่ที่ 3 กกเรต จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 กกเรต จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองตะเข้ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านแก่งหลวง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านในดง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านบ่อเหลา จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุข
ปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านเกาะทับผึ้ง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองท่าพาย จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านโคกมะตูม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านบ้านคลองท้ายวัง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลง แบ่งออกเป็น 13 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านกง หมู่บ้านบางสนิม หมู่บ้านวังปลาทอง หมู่บ้านวังอ้ายช้าง หมู่บ้านบางปะ หมู่บ้านหนองถ้ำ หมู่บ้านประคู้เต่า หมู่บ้านเนินหว่า หมู่บ้านกง หมู่บ้านกง หมู่บ้านถ้ำไม้ไผ่กล หมู่บ้านเหนือ และหมู่บ้านวังหลวง

ตาราง 12 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านกง	5	-	-	3	-	8
2	บ้านบางสนิม	1	-	-	-	-	1
3	บ้านวังปลาทอง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังอ้ายช้าง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านบางปะ	2	-	-	-	1	3
6	บ้านหนองถ้ำ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านประคู้เต่า	1	-	-	-	-	1
8	บ้านเนินหว่า	1	-	-	-	-	1
9	บ้านกง	-	-	-	-	-	-
10	บ้านกง	-	-	-	-	-	-
11	บ้านถ้ำไม้ไผ่กล	1	-	-	-	-	1
12	บ้านเหนือ	1	-	-	-	-	1
13	บ้านวังหลวง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	16	-	-	3	1	20

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านกง จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมาคือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน

หมู่ที่ 2 บ้านบางสนิม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านวังปลาทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวังอ้ายช้าง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านบางปะ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

รองลงมาคือ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านหนองถ้ำ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านประจักษ์เต่า จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านเนินหว่า จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้างกง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 10 บ้านกง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 11 บ้านถ้ำไม้ไผ่ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านเหนือ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านวังหลวง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลไกรกลาง แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านใน หมู่บ้านกลาง หมู่บ้านคอนสัก หมู่บ้านแป้ง หมู่บ้านหนองอีมื้อ หมู่บ้านป่าตาล หมู่บ้านหนองหลอด และหมู่บ้านคลองวังทอง

ตาราง 13 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านใน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านกลาง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านคอนสัก	1	1	-	5	4	11
4	บ้านแป้ง	1	-	-	4	-	5
5	บ้านหนองอีมื้อ	1	-	-	-	-	1
6	บ้านป่าตาล	1	-	-	-	-	1
7	หนองหลอด	1	-	1	3	-	5
8	บ้านคลองวังทอง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	1	1	11	4	25

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลไกรกลาง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านใน จำนวน 1 คน คือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 2 บ้านกลาง จำนวน 1 คน คือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 3 บ้านคอนสัก จำนวน 11 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 5 คน รองลงมา คือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 4 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านแป้ง จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 3 คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองอีมื้อ จำนวน 1 คน คือ ด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 6 บ้านป่าตาล จำนวน 1 คน คือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 7 หนองลวด จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านคลองวังทอง จำนวน 1 คน คือ ด้านมุขปาฐะ

ข้อมูลทางวัฒนธรรม ของตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลไกรนอก แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านวัดโบสถ์ หมู่บ้านไกรนอก หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านคู้ยาง หมู่บ้านไกรนอก หมู่บ้านไกรนอก หมู่บ้านโป่งแค และหมู่บ้านวังไผ่สูง

ตาราง 14 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านวัดโบสถ์	1	-	-	1	-	2
2	ไกรนอก	1	-	-	-	1	2
3	บ้านไร่	1	-	-	-	-	1
4	บ้านคู้ยาง	1	-	-	-	1	2
5	บ้านไกรนอก	1	1	-	-	-	2
6	บ้านไกรนอก	1	-	-	-	-	1
7	บ้านโป่งแค	1	-	-	-	-	1
8	วังไผ่สูง	1	-	-	-	5	6
	รวมทั้งหมด	8	1	-	1	7	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลไกรนอก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านวัดโบสถ์ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านไกรนอก จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านไร่ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านคู้ยง จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านไกรนอก จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและ ด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านป่ายาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านโป่งแค จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 วังไผ่สูง จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางวัฒนธรรม ของตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลไกรโน แบ่งออกเป็น 15 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองมะเกลือ หมู่บ้านบ้านโถมต้นง้าว หมู่บ้านบ้านหนองตะแบก หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านหนองเสาเถียร หมู่บ้านบ้านป่ามะม่วง หมู่บ้านบ้านวังขวัญ หมู่บ้านบ้านหนองกาสลัก หมู่บ้านบ้านหนองกระทุ่ม หมู่บ้านบ้านหนองไผ่ล้อม หมู่บ้านบ้านหนองเสาเถียรใต้ หมู่บ้านบ้านหนองเทโพ หมู่บ้านบ้านบึงบอน หมู่บ้านบ้านแปลงกุ และหมู่บ้านบ้านหนองตะแบกใต้

ตาราง 15 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองมะเกลือ	4	-	-	2	-	6
2	บ้านโถมต้นง้าว	1	1	-	-	3	5
3	บ้านหนองตะแบก	1	1	-	-	2	4
4	บ้านหนองบัว	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองเสาเถียร	2	1	-	3	2	8
6	บ้านป่ามะม่วง	1	4	1	3	3	12
7	บ้านวังขวัญ	1	-	-	-	-	1
8	บ้านหนองกาสลัก	1	-	-	-	-	1
9	บ้านหนองกระทุ่ม	1	1	-	1	3	6
10	บ้านหนองไผ่ล้อม	1	-	-	1	-	2
11	บ้านหนองเสาเถียรใต้	2	1	-	3	1	7
12	บ้านหนองเทโพ	1	-	-	2	-	3
13	บ้านบึงบอน	1	-	-	-	-	1
14	บ้านแปลงกุ	1	-	2	2	1	6
15	บ้านหนองตะแบกใต้	1	-	-	-	3	4
	รวมทั้งหมด	20	9	3	17	18	67

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลไกรโน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 67 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองมะเกลือ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 2 บ้านโหมตันจ้าว จำนวน 5 คน ประกอบด้วยช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คนและด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านหนองตะแบก จำนวน 4 คน ประกอบด้วยช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คนและด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านหนองบัว จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองเสาเถียร จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 3 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คนและช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านปามะม่วง จำนวน 12 คน ประกอบด้วยด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 3 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 3 คน และมีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรม 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านวังขวัญ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านหนองกาสลัก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านหนองกระทุ่ม จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดมีจำนวน 3 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 3 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านหนองไผ่ล้อม จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านเท่ากันมากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านหนองเสาเถียรใต้ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 3 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านเทพ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านบึงบอน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 14 บ้านแปลงภู จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้าน
ธรรมชาติและจักรวาล มีจำนวน 2 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 2 คน รองลงมาเท่ากัน 2
ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 15 บ้านหนองตะแบกใต้ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือมากที่สุด จำนวน 3
คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงเค้อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคงเค้อย แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านโพธิ์หอม หมู่บ้านบ้าน
คงเค้อย หมู่บ้านบ้านคงเค้อย หมู่บ้านบ้านคงยาง หมู่บ้านบ้านยางแดน หมู่บ้านบ้านวังสะตือ
หมู่บ้านบ้านดอนสำโรง หมู่บ้านบ้านยางมวล หมู่บ้านบ้านวังศรีไพร หมู่บ้านบ้านเนินมะกอก
หมู่บ้านบ้านคลองยายนี และหมู่บ้านบ้านเนินมะกอก

ตาราง 16 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงเค้อย อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านโพธิ์หอม	1	-	-	-	3	4
2	บ้านคงเค้อย	1	-	-	-	1	2
3	บ้านคงเค้อย	1	-	-	-	-	1
4	บ้านคงยาง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านยางแดน	1	-	-	-	-	1
6	บ้านวังสะตือ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านดอนสำโรง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านยางมวล	1	-	-	-	-	1
9	บ้านวังศรีไพร	1	-	-	-	-	1
10	บ้านเนินมะกอก	1	-	-	-	-	1
11	บ้านคลองยายนี	1	-	-	-	-	1
12	บ้านเนินมะกอก	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	11	-	-	-	4	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลคงเคือ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านโพธิ์หอม จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านคงเคือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านเท่ากันมากที่สุด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านคงเคือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านคงยาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านยางแดน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านวังสะตือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านคอนตำโรง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านยางมวลจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านวังศรีไพร จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านเนินมะกอกจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านคลองยายนิ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านเนินมะกอก ไม่พบข้อมูล

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าฉนวน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลท่าฉนวน แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านท่าฉนวน หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านทางตลาด หมู่บ้านบ้านข่อมตาล หมู่บ้านบ้านน้ำเรือง หมู่บ้านบ้านวังอ้ายขวก หมู่บ้านบ้านหนองแม่ลอน หมู่บ้านบ้านเหนือ หมู่บ้านบ้านคลองยาง หมู่บ้านบ้านปากหนอง หมู่บ้านบ้านหล่ายปอแดง และหมู่บ้านบ้านน้ำเรืองเหนือ

ตาราง 17 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าฉนวน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านท่าฉนวน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านหนองบัว	2	-	-	-	-	2
3	บ้านทางตลาด	2	-	-	-	-	2
4	บ้านข่อมตาล	1	-	-	-	-	1
5	บ้านน้ำเรือง	2	-	-	-	-	2
6	บ้านวังอ้ายขวก	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองแม่ลอน	1	-	-	-	-	1
8	บ้านเหนือ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านคลองยาง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านปากหนอง	1	-	-	-	-	1
11	บ้านหล่ายปอแดง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านน้ำเรืองเหนือ	1	-	2	1	2	6
	รวมทั้งหมด	15	-	2	1	2	20

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลท่าฉนวน อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านท่าฉนวน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 2 บ้านหนองบัว จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 3 บ้านทางตลาด จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 4 บ้านขอมตาล จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 5 บ้านน้ำเรือง จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
หมู่ที่ 6 บ้านวังอ้ายขวก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 7 บ้านหนองแม่ล่อน จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 8 บ้านเหนือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 9 บ้านคลองยาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 10 บ้านปากหนอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 11 บ้านห้วยปอแดง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่ที่ 12 บ้านน้ำเรืองเหนือ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ
ด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 2 คน และ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน รองลงมา มีด้านเท่ากัน
2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกร่าง อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านกร่าง แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านกร่าง หมู่บ้านบ้านกร่าง
หมู่บ้านบ้านหนองหญ้าปล้อง หมู่บ้านบ้านนาข้าวเบา และหมู่บ้านบ้านหนองเงิน

ตาราง 18 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกร่าง อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านกร่าง	1	-	-	4	1	6
2	บ้านกร่าง	1	-	-	1	-	2
3	บ้านหนองหญ้าปล้อง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านนาข้าวเบา	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองเงิน	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	5	-	-	5	1	11

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านกร่าง จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 4 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านกร่าง จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านหนองหญ้าปล้องจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านนาข้าวบก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองเงิน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านบึงกรอบ
หมู่บ้านบ้านใหม่สุขเกษม หมู่บ้านบ้านนาแถว หมู่บ้านบ้านใหม่สุขเกษมบ้านใหม่โพธิ์ทอง หมู่บ้าน
บ้านหนองเงิน และหมู่บ้านบ้านจิกเอน

ตาราง 19 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านบึงกรอบ	1	-	-	-	-	1
2	บ้านใหม่สุขเกษม	3	-	-	2	3	8
3	บ้านใหม่สุขเกษม	1	-	-	-	-	1
4	บ้านนาแถว	1	-	1	1	-	2
5	บ้านใหม่โพธิ์ทอง	2	-	-	-	-	3
6	บ้านใหม่โพธิ์ทอง	-	-	-	-	-	-
7	บ้านหนองเงิน	1	1	-	-	1	3
8	บ้านจิกเอน	1	1	-	5	1	8
	รวมทั้งหมด	10	2	1	8	5	26

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านใหม่สุขเกษม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน
จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านบึงกรอบ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านใหม่สุขเกษม จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน
คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 3 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน รองลงมาคือ ด้านธรรมชาติและ
จักรวาลจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 3 บ้านใหม่สุขเกษม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านนาแหว จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านใหม่โพธิ์ทอง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน รองลงมา คือ ด้านประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านใหม่โพธิ์ทอง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 7 บ้านหนองเงิน จำนวน 3 คนด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านจิกเอน จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมาเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปะและการแสดง จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าแฝก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลป่าแฝก แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านป่าแฝก หมู่บ้านป่าแฝก หมู่บ้านวัดใหม่ไทยบำรุง หมู่บ้านบ้านป่ามะขามงาม หมู่บ้านบ้านดงม่วง หมู่บ้านบ้านข่อยสอง หมู่บ้านหนองเต่า หมู่บ้านบ้านไผ่วงษ์ และหมู่บ้านบ้านเสาหิน

ตาราง 20 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าแฝก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติ และจักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านป่าแฝก	1	-	-	-	1	2
2	บ้านป่าแฝก	2	-	-	-	-	2
3	บ้านวัดใหม่ไทยบำรุง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านป่ามะขามงาม	1	1	-	1	1	4
5	บ้านดงม่วง	1	-	3	-	1	5
6	บ้านข่อยสองนาง	1	1	-	1	-	3
7	บ้านหนองเต่า	-	-	-	1	-	1
8	บ้านไผ่วงษ์	1	-	-	-	2	3
9	บ้านเสาหิน	1	1	-	4	-	6
	รวมทั้งหมด	9	3	3	7	5	27

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลป่าแฝก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 27 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านป่าแฝก จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านป่าแฝก จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 3 บ้านวัดใหม่ไทยบำรุง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านป่ามะขามงาม จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 4 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านดงม่วง จำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านประเพณีพิธีกรรมมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านข่อยสองนางจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองเต่า จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านไผ่วังฆ้อง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คนรองลงมาก็คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านเสาหิน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองตูม แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองตูม หมู่บ้านบ้านหนองตูม หมู่บ้านเกาะนอก หมู่บ้านวังนาค หมู่บ้านบ้านหนองกระจอบ หมู่บ้านบ้านคุดสมอ หมู่บ้านหนองโสน และหมู่บ้านเจริญสุข

ตาราง 21 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองตูม	1	-	-	4	-	5
2	บ้านหนองตูม	1	-	-	-	-	1
3	บ้านเกาะนอก	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังนาค	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองกระจอบ	1	-	-	-	-	1
6	บ้านคุดสมอ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองโสน	1	-	-	-	-	1
8	บ้านเจริญสุข	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	-	-	4	-	12

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลหนองตูม อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองตูม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านหนองตูม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 3 บ้านเกาะนอกจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวังนาค จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองกระจอบจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 6 บ้านคุดสมอ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองโสนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 8 บ้านเจริญสุขจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีคีรีมาศ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีคีรีมาศ แบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านท่าดินแดง หมู่บ้านบ้านโนนประคู้ หมู่บ้านบ้านหลุมแห้ง หมู่บ้านบ้านหนองดัลป์ หมู่บ้านบ้านทานตะวัน หมู่บ้านบ้านไว้งสระตลุง หมู่บ้านบ้านหนองหญ้าไซ หมู่บ้านบ้านกงเสลียง หมู่บ้านบ้านสุวรรณคีรี หมู่บ้านบ้านโนนป่าแดง และหมู่บ้านบ้านโนนใหญ่

ตาราง 22 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีคีรีมาศ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านท่าดินแดง	-	-	-	1	-	1
2	บ้านโนนประคู้	1	-	2	1	2	6
3	บ้านหลุมแห้ง	1	-	1	-	-	2
4	บ้านหนองดัลป์	2	-	-	-	-	2
5	บ้านทานตะวัน	1	-	-	-	1	2
6	บ้านไว้งสระตลุง	1	-	-	-	3	4
7	บ้านหนองหญ้าไซ	1	-	-	-	-	1
8	บ้านกงเสลียง	2	-	-	-	2	4
9	บ้านสุวรรณคีรี	1	-	-	1	1	3
10	บ้านโนนป่าแดง	1	-	-	-	-	1
11	บ้านโนนใหญ่	1	-	-	1	-	2
	รวมทั้งหมด	12	-	3	4	9	28

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลศรีคีรีมาศ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านท่าดินแดง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด
จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านโนนประคู้ จำนวน 6 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้าน
ประเพณีพิธีกรรม 2 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านหลุมแห้ง จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะ 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมฯ 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านหนองตลับ จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 5 บ้านทานตะวัน จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะ 1 คน และด้านช่างฝีมือ 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านโวง์สระตลุง จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดมี
จำนวน 3 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองหญ้า จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดมีจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านกงเสลียง จำนวน 4 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะ 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน 2 คน

หมู่ที่ 9 บ้านสุวรรณคีรี จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมี 3 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านโนนป่าแดง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านโนนใหญ่ จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลโตนด อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลโตนด แบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านสะเดาเอน หมู่บ้านบ้านโตนดบ้านใต้ หมู่บ้านบ้านปากคลองเรือ หมู่บ้านบ้านยางแหลม หมู่บ้านบ้านโตนดเก่า หมู่บ้านบ้านหนองกก หมู่บ้านบ้านโตนด หมู่บ้านบ้านหนองเรือ หมู่บ้านบ้านห้วยปลาก้าง หมู่บ้านบ้านเนินประคู้ หมู่บ้านบ้านคุดพะยอม หมู่บ้านบ้านคุดกลาง หมู่บ้านบ้านบนคุด หมู่บ้านบ้านทรายทอง หมู่บ้านบ้านวังชุมแสง หมู่บ้านบ้านป่าตะแบก และหมู่บ้านบ้านเหนือ

ตาราง 23 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลโตนด อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านสะเดาเอน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านโตนดบ้านใต้	1	-	-	-	-	1
3	บ้านปากคลองเรือ	2	-	-	-	-	2
4	บ้านยางแหลม	1	-	-	-	-	1
5	บ้านโตนดเก่า	-	-	-	-	-	-
6	บ้านหนองกก	1	-	-	-	-	1
7	บ้านโตนด	-	-	-	-	-	-
8	บ้านหนองเรือ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านห้วยปลาก้าง	2	-	-	-	-	2
10	บ้านเนินประคู้	1	-	-	1	-	2
11	บ้านคุดพะยอม	1	-	-	-	-	1
12	บ้านคุดกลาง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านบนคุด	2	-	-	-	-	2
14	บ้านทรายทอง	1	-	-	1	-	2
15	บ้านวังชุมแสง	1	-	-	-	-	1
16	บ้านป่าตะแบก	1	-	-	-	1	2
17	บ้านเหนือ	1	1	-	1	-	3
	รวมทั้งหมด	18	1	-	3	1	23

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลโดนด อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านสะเดาเอน จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านโดนดใต้ จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านปากคลองเรือ จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 4 บ้านยางแหลม จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านโดนดเก่า ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 6 บ้านหนองกกจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านโดนด ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 8 บ้านหนองเรือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านห้วยปลาก้าง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 10 บ้านเนินประคู้ จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านคุยยอม จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านคุยกลาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านบนคุย จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 14 บ้านทรายทอง จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 15 บ้านวังชุมแสงจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 16 บ้านป่าตะแบก จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 17 บ้านเหนือ จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมี 3 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 1 คน ด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งยางเมือง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลทุ่งยางเมือง แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านสงกระสา หมู่บ้านบ้านทุ่งยางเมือง หมู่บ้านบ้านเนินสะเดา หมู่บ้านบ้านวังกร่าง และหมู่บ้านบ้านคลองน้ำเย็น

ตาราง 24 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งยางเมือง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านสงกระสา	1	-	-	-	-	1
2	บ้านทุ่งยางเมือง	2	-	-	-	1	3
3	บ้านเนินสะเดา	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังกร่าง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านคลองน้ำเย็น	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	6	-	-	-	2	8

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลทุ่งยางเมือง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 8 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านสงกระสา จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านทุ่งยางเมือง จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน และรองลงมา คือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านเนินสะเดาจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวังกร่างจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองน้ำเย็น จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งหลวง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลทุ่งหลวง แบ่งออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหัวราวป่าแค หมู่บ้านบ้านหน้าวัดลาย หมู่บ้านบ้านหลังวัดลาย หมู่บ้านบ้านท่ามะเกลือ หมู่บ้านบ้านทุ่งหลวง 1 หมู่บ้านบ้านวัดกลาง หมู่บ้านบ้านทุ่งหลวง 2 หมู่บ้านบ้านวัดบึง 1 หมู่บ้านบ้านวังยาง หมู่บ้านบ้านหน้าวัดบึง หมู่บ้านบ้านหนองอ้อ หมู่บ้านบ้านหนองเกรียง และหมู่บ้านบ้านหนองหมี

ตาราง 25 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งหลวง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหัวราวป่าแค	2	-	-	-	-	2
2	บ้านหน้าวัดลาย	2	-	-	1	21	24
3	บ้านหลังวัดลาย	1	1	-	-	2	4
4	บ้านท่ามะเกลือ	1	-	-	-	6	7
5	บ้านทุ่งหลวง 1	1	-	-	-	1	2
6	บ้านวัดกลาง	2	-	-	-	-	2
7	บ้านทุ่งหลวง 2	3	-	-	-	3	6
8	บ้านวัดบึง 1	1	-	-	-	-	1
9	บ้านวังยาง	2	-	-	-	2	4
10	บ้านหน้าวัดบึง	1	-	-	-	1	2
11	บ้านหนองอ้อ	1	-	-	2	5	8
12	บ้านหนองเกรียง	1	-	-	2	1	4
13	บ้านหนองหมี	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	19	1	-	5	42	67

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลโดนด อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 67 คน จำแนกออกเป็น หมู่ที่ 1 บ้านหัวราวป่าแค จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 2 บ้านหน้าวัดลาย จำนวน 24 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 21 คน รองลงมา คือด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านหลังวัดลาย จำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านท่ามะเกลือ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือมากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งหลวง 1 จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านวัดกลางจำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 7 บ้านทุ่งหลวง 2 จำนวน 6 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 3 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 3 คน

หมู่ที่ 8 บ้านวัดบึง 1 จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านวังยาง จำนวน 4 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 10 บ้านหน้าวัดบึงจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านหนองอ้อ จำนวน 8 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา คือด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านหนองเกียง จำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านหนองหมี่จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลนาเชิงคีรี แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านกาหลง หมู่บ้านบ้านนาเชิงคีรี หมู่บ้านบ้านนาเค้าหมู หมู่บ้านบ้านขุนนางวัง หมู่บ้านบ้านไวังป่อ หมู่บ้านบ้านมะขามเอน หมู่บ้านบ้านนาป่าดำ หมู่บ้านบ้านน้ำลาด หมู่บ้านบ้านเกลียวทอง และหมู่บ้านบ้านคลองเตย

ตาราง 26 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านกาหลง	1	1	-	-	-	2
2	บ้านนาเชิงคีรี	2	-	-	-	-	2
3	บ้านนาเค้าหมู	1	-	-	-	-	1
4	บ้านขุนนางวัง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านไวังป่อ	1	-	-	-	2	3
6	บ้านมะขามเอน	1	-	-	-	-	1
7	บ้านนาป่าดำ	1	-	-	2	-	3
8	บ้านน้ำลาด	1	-	-	-	-	1
9	บ้านเกลียวทอง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านคลองเตย	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	11	1	-	2	3	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านนาหลงจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ 1 คน และด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านนาเชิงคีรี จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 3 บ้านนาเค้าหมู จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านขุนนางวังจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านโวิ่งบ่อ จำนวน 1 ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมา คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านมะขามเอนจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านนาป่าคำจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมา คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านน้ำลาดจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านเกลียวทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองเตย จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากันประกอบด้วย ด้านมุข
ปาฐะ 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านน้ำพุ แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านน้ำพุ หมู่บ้านเขาทองผา
จับ หมู่บ้านบ้านกว๊าว หมู่บ้านบ้านน้ำตกสายรุ้ง หมู่บ้านบ้านใหม่โพธิ์ทอง หมู่บ้านลานเอื้อง
หมู่บ้านบ้านน้ำพุใต้ และหมู่บ้านบ้านเขาพร้าว

ตาราง 27 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านน้ำพุ	1	-	-	-	-	1
2	เขาทองผาจับ	1	-	-	-	4	5
3	บ้านกว๊าว	1	-	-	-	-	1
4	บ้านน้ำตกสายรุ้ง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านใหม่โพธิ์ทอง	1	-	-	-	1	2
6	ลานเอื้อง	1	2	1	-	2	6
7	บ้านน้ำพุใต้	1	-	-	-	1	2
8	บ้านเขาพร้าว	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	2	1	-	8	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านน้ำพุ อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านน้ำพุ จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 เขาทองผางับจำนวน 5 คนประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดมีจำนวน 4 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านกว๊านจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านน้ำตกสายรุ้ง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านใหม่โพธิ์ทองจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 ลานเอื้องจำนวน 6 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และรองลงมามีเท่ากันจำนวน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรมฯจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านน้ำพุใต้มีจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านเขาพรมมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านป้อม อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านป้อม แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านเนินยาง หมู่บ้านบ้านวังผักบุ้ง หมู่บ้านบ้านป้อม หมู่บ้านบ้านหนองปรือ หมู่บ้านบ้านนาไผ่ล้อม หมู่บ้านบ้านตะพัง หมู่บ้านบ้านตะพังมะพลับ หมู่บ้านบ้านนาสระลอย หมู่บ้านบ้านโคกกระเซียง และหมู่บ้านบ้านเสาหิน

ตาราง 28 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านป้อม อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติ และจักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านเนินยาง	1	-	-	-	-	1
2	บ้านวังผักบุ้ง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านป้อม	1	-	-	-	1	2
4	บ้านหนองปรือ	1	-	-	-	-	1
5	บ้านนาไผ่ล้อม	2	-	-	-	-	2
6	บ้านตะพังมะพลับ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านนาสระลอย	2	-	-	-	-	2
8	บ้านโคกกระเซียง	1	-	-	1	-	2
9	บ้านเสาหิน	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	10	-	-	1	1	12

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านป้อม อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านเนินยางมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านวังผักบุ้งมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านป้อมมีจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านหนองปรือมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านนาไผ่ล้อมมีจำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 6 บ้านตะพังมะพลับมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน
หมู่ที่ 7 บ้านสระลอยมีจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน
หมู่ที่ 8 บ้านโคกกระเชียงมีจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน
หมู่ที่ 9 บ้านเสาหิน ไม่พบข้อมูล

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสามพวง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลสามพวง แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านห้วยน้ำใส หมู่บ้านบ้านตะเข้ชาน หมู่บ้านบ้านสามพวง 1 หมู่บ้านบ้านสามพวง 1 หมู่บ้านบ้านหนองสีดา หมู่บ้านบ้านอานม้า หมู่บ้านบ้านหนองแล้ง หมู่บ้านบ้านปลายนาปานทอง หมู่บ้านบ้านหัวถนน และหมู่บ้านบ้านนาดง

ตาราง 29 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสามพวง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านห้วยน้ำใส	2	-	-	-	1	3
2	บ้านตะเข้ชาน	1	-	-	-	-	1
3	บ้านสามพวง 1	2	-	-	-	-	2
4	บ้านสามพวง 1	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองสีดา	1	-	-	1	-	2
6	บ้านอานม้า	1	-	-	-	1	2
7	บ้านหนองแล้ง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านปลายนาปานทอง	1	-	-	-	-	1
9	บ้านหัวถนน	1	-	-	-	-	1
10	บ้านนาดง	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	12	-	-	1	3	16

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลสามพวง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านห้วยน้ำใส จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมา คือ ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านตะเข้ชานจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านสามพวง1 จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 4 บ้านสามพวง 1 จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 หนองสิดาจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านอานม้า จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองแล้งจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านปลายนาปาทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านหัวถนนจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านนาคงจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองกระดัง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองกระดัง แบ่งออกเป็น 6 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองกระดัง หมู่บ้านบ้านลำคลองยาง หมู่บ้านบ้านห้วยวด หมู่บ้านบ้านเนินพะยอม หมู่บ้านบ้านแม่น้ำบน และ หมู่บ้านบ้านทุ่งกระโพ

ตาราง 30 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองกระดัง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านหนองกระดัง	1	-	-	-	-	1
2	บ้านลำคลองยาง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านห้วยวด	1	-	-	-	-	1
4	บ้านเนินพะยอม	1	-	-	-	-	1
5	บ้านแม่น้ำบน	1	-	-	1	-	2
6	บ้านทุ่งกระโพ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	6	-	-	1	-	7

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลหนองกระดัง อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองกระดัง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านลำคลองยางจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านห้วยวด จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านเนินพะยอมจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านแม่น้ำบน จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านทุ่งกระโพ จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองจิก อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองจิก แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองจิก หมู่บ้านบ้านหนองยาง หมู่บ้านบ้านหนองบัวเขาดิน หมู่บ้านบ้านใหม่เจริญผล หมู่บ้านบ้านบึงหญ้า หมู่บ้านบ้านบึงสนม หมู่บ้านบ้านหนองกระทุ่ม หมู่บ้านบ้านนิคมพัฒนา หมู่บ้านบ้านดงอีขาว หมู่บ้านบ้านบึงสนิท หมู่บ้านบ้านบัวทอง และหมู่บ้านบ้านปลายนิคม

ตาราง 31 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองจิก อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองจิก	1	-	-	-	-	1
2	บ้านหนองยาง	2	-	-	4	1	7
3	บ้านหนองบัวเขาดิน	1	1	-	-	1	3
4	บ้านใหม่เจริญผล	1	-	1	-	-	2
5	บ้านบึงหญ้า	1	-	-	-	1	2
6	บ้านบึงสนม	1	-	-	2	1	4
7	บ้านหนองกระทุ่ม	1	-	-	-	-	1
8	บ้านนิคมพัฒนา	2	-	-	-	1	3
9	บ้านดงอีขาว	1	-	-	-	-	1
10	บ้านบึงสนิท	1	-	-	-	-	1
11	บ้านบัวทอง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านปลายนิคม	1	-	-	1	-	2
	รวมทั้งหมด	14	1	1	7	5	28

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลหนองจิก อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองจิกจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านหนองยาง จำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา คือด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านหนองบัวเขาดินจำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านใหม่เจริญผลจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านบึงหญ้าจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านบึงสนมจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองกระทุ่มจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านนิคมพัฒนาจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมา คือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านคงอิขาวจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านบึงสนิตจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านบัวทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านปลายนิคมจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตำบลกลางดง แบ่งออกเป็น 15 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านชัยอุดม หมู่บ้านบ้านกลางดง หมู่บ้านบ้านกลางดง หมู่บ้านบ้านโป่งฝาง หมู่บ้านบ้านหนองผักนึ่ง หมู่บ้านบ้านหนองผักนึ่ง หมู่บ้านบ้านแม่บ่อทอง หมู่บ้านบ้านหัวฝาย หมู่บ้านบ้านบึงบอน หมู่บ้านบ้านแม่ทุเลาใน หมู่บ้านบ้านดอนสว่าง หมู่บ้านบ้านเชิงผา หมู่บ้านบ้านห้วยเจริญ หมู่บ้านบ้านห้วยคันฝ้าง หมู่บ้านบ้านห้วยหัว หมู่บ้านบ้านห้วยหัวเหวน และหมู่บ้านบ้านใหม่ดอนสว่าง

ตาราง 32 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลกลางดง อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านชัยอุดม	1	-	-	-	-	1
2	บ้านกลางดง	3	-	-	-	-	3
3	บ้านกลางดง	-	-	-	-	-	-
4	บ้านโป่งฝาง	3	1	-	-	1	5
5	บ้านหนองผักนึ่ง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านแม่บ่อทอง	1	-	-	1	-	2
7	บ้านหัวฝาย	1	-	1	-	1	3
8	บ้านบึงบอน	1	-	-	-	-	1
9	บ้านแม่ทุเลาใน	1	-	-	3	2	6
10	บ้านดอนสว่าง	1	-	-	2	1	4
11	บ้านเชิงผา	1	-	-	-	2	3
12	บ้านห้วยเจริญ	-	-	-	-	-	-
13	บ้านห้วยคันฝ้าง	3	-	-	-	-	3
14	บ้านห้วยหัวเหวน	1	-	-	-	-	1
15	บ้านใหม่ดอนสว่าง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	1	1	6	7	34

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลกลางดงอำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 34 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านชัยอุดมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านกลางดงจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ที่ 3 บ้านกลางดง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 4 บ้านโป่งฝางจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 3 คน
รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน ประกอบด้วยด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน
จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองผักบุ้งจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านแม่บ่อทองจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุข
ปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหัวฝายจำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน ด้านประเพณีและพิธีกรรมฯจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านบึงบอนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านแม่ทุเลาในจำนวน 6 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด
จำนวน 3 คน รองลงมา คือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคอนสว่างจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือ
พื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านเชิงผาจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คน
รองลงมาก็คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านห้วยเจริญ ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 13 บ้านห้วยคันฝั่งจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ที่ 14 บ้านห้วยหัวเหวนจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 15 บ้านใหม่คอนสว่างจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอกู่เหล็ก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านใหม่ชัยมงคล หมู่บ้านบ้านใหม่เขาแก้ว หมู่บ้านบ้านเขาแก้วศรีสมบูรณ์ หมู่บ้านบ้านใหม่สามหลัง หมู่บ้านบ้านสามหลัง หมู่บ้านบ้านสามหลัง หมู่บ้านบ้านสามหลัง หมู่บ้านบ้านใหม่ไทยเจริญ และหมู่บ้านบ้านใหม่เขาแก้ว

ตาราง 33 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอกู่เหล็ก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านใหม่ชัยมงคล	2	-	-	-	-	2
2	บ้านใหม่เขาแก้ว	1	-	-	-	-	1
3	บ้านเขาแก้วศรีสมบูรณ์	2	-	-	-	-	2
4	บ้านใหม่สามหลัง	1	-	-	1	-	2
5	บ้านสามหลัง	6	-	-	-	2	8
6	บ้านสามหลัง	-	-	-	-	-	-
7	บ้านสามหลัง	-	-	-	-	-	-
8	บ้านใหม่ไทยเจริญ	1	-	-	1	-	2
9	บ้านใหม่เขาแก้ว	-	-	1	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	1	2	2	18

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอกู่เหล็ก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านใหม่ชัยมงคลจำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 2 บ้านใหม่เขาแก้วจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านเขาแก้วศรีสมบูรณ์จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 4 บ้านใหม่สามหลังจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้าน
มุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านสามหลังจำนวน 8 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 6 คน และ
รองลงมา คือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

หมู่ที่ 6 บ้านสามหลัง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 7 บ้านสามหลัง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 8 บ้านใหม่ไทยเจริญจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้าน
มุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านใหม่เขาแก้วจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านประเพณีและพิธีกรรมมากที่สุด
จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตำบลทุ่งเสลี่ยม แบ่งออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านเหมืองนา หมู่บ้านบ้านท่าชุม หมู่บ้านบ้านทุ่งเสลี่ยม หมู่บ้านบ้านวังธาร หมู่บ้านบ้านเทพนม หมู่บ้านบ้านท่าเตื่อ หมู่บ้านบ้านเด่นคิหมี หมู่บ้านบ้านสันป่าตึง หมู่บ้านบ้านนครท่าชุม หมู่บ้านบ้านน้ำดิบ หมู่บ้านบ้านเด่นรุกขมุล หมู่บ้านบ้านโซกม่วง และหมู่บ้านบ้านภูแก้ว

ตาราง 34 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านเหมืองนา	2	1	3	1	3	10
2	บ้านท่าชุม	1	-	2	-	1	4
3	บ้านทุ่งเสลี่ยม	1	-	1	-	-	2
4	บ้านวังธาร	1	-	1	-	-	2
5	บ้านเทพนม	1	-	1	-	-	2
6	บ้านท่าเตื่อ	1	1	-	-	-	2
7	บ้านเด่นคิหมี	1	-	-	-	-	1
8	บ้านสันป่าตึง	1	-	1	1	2	5
9	บ้านนครท่าชุม	2	-	-	2	2	6
10	บ้านน้ำดิบ	1	-	-	-	-	1
11	บ้านเด่นรุกขมุล	1	1	-	1	1	4
12	บ้านโซกม่วง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านภูแก้ว	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	15	3	9	5	10	42

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติ ของของตำบลทุ่งเสลี่ยม อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านเหมืองนาจำนวน 10 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้าน ประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 3 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 3 คน รองลงมา คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน และรองลงมามีเท่ากัน 2 ด้านประกอบ ด้วยด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และ ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านท่าชุมจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านประเพณีและพิธีกรรมฯมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านทุ่งเสลี่ยมจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุข ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านวังธารจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านเทพนมจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านท่าเคอจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านเด่นดีหมี่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านสันป่าดิง 5 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีเท่ากัน 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านประเพณีและพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านนครท่าชุมจำนวน 6 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

หมู่ 10 บ้านน้ำดิบจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 11 บ้านเด่นรุกขมูลจำนวน 4 คน ประกอบด้วย จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดง 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 12 บ้านโซกม่วงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 13 บ้านภูแก้วจำนวน 1 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ตำบลไทยชนะศึก แบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านท่าคันธง หมู่บ้านบ้านแม่ทุเลา บ้านคลองสำราญ หมู่บ้านบ้านฝางหมื่น หมู่บ้านบ้านหนองหมื่นชัย หมู่บ้านบ้านธารชะอม หมู่บ้านบ้านหนองหญ้าปล้อง หมู่บ้านบ้านราษฎร์ร่วมใจ หมู่บ้านบ้านสำราญราษฎร์ หมู่บ้านบ้านแม่ทุเลาพัฒนา หมู่บ้านบ้านท่าคันธงพัฒนา

ตาราง 35 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านท่าคันธง	2	-	-	1	1	4
2	บ้านแม่ทุเลา	1	-	-	-	2	3
3	บ้านคลองสำราญ	1	-	-	-	-	1
4	บ้านฝางหมื่น	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองหมื่นชัย	1	-	-	-	-	1
6	บ้านธารชะอม	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองหญ้าปล้อง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านราษฎร์ร่วมใจ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านสำราญราษฎร์	1	-	-	-	1	2
10	บ้านแม่ทุเลาพัฒนา	1	-	-	-	-	1
11	บ้านท่าคันธงพัฒนา	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	12	-	-	1	4	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของตำบลไทยชนะศึก อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านท่าคันธงจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมา มีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านแม่ทุเลาจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมา คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านคลองสำราญจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านฝางหมื่นจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านหนองหมื่นชัยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านธารชะอมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านหนองหญ้าปล้องจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านราษฎร์ร่วมใจจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านสำราญราษฎร์จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านแม่ทุเลาพัฒนาจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 11 บ้านท่าตันธงพัฒนาจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล อำเภอกู่เสียม จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านกมลราษฎร์ หมู่บ้านบ้านท่าวิเศษ หมู่บ้านบ้านแสงสว่าง หมู่บ้านบ้านหนองรังสิต หมู่บ้านบ้านโค้งเจริญ หมู่บ้านบ้านลานตาเมือง หมู่บ้านบ้านหนองตาเพ็ง หมู่บ้านบ้านนาพะละ หมู่บ้านบ้านใหม่ไชยมงคล

ตาราง 36 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านใหม่ไชยมงคล อำเภอกู่เสียม จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านกมลราษฎร์	2	-	-	-	-	2
2	บ้านท่าวิเศษ	2	-	-	-	-	2
3	บ้านแสงสว่าง	1	1	1	-	-	3
4	บ้านหนองรังสิต	3	1	-	-	1	5
5	บ้านโค้งเจริญ	1	-	-	-	-	1
6	บ้านลานตาเมือง	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองตาเพ็ง	2	-	-	-	-	2
8	บ้านนาพะละ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านใหม่ไชยมงคล	1	1	-	-	1	3
	รวมทั้งหมด	14	3	1	-	2	20

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของตำบลบ้านใหม่ไชยมงคลอำเภอกู่เสียม จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน จำแนกออกเป็น หมู่ 1 บ้านกมลราษฎร์จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน หมู่ 2 บ้านท่าวิเศษจำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน หมู่ 3 บ้านแสงสว่างจำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดง 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านหนองรังสิตจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน
รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน ประกอบด้วยด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน และช่างฝีมือพื้นบ้าน
จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านโค้งเจริญจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านลานตาเมืองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านหนองตาเพ็งจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 8 บ้านนาแพะจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านใหม่ไชยมงคลจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วยด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดง 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลลี้ชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลลี้ชัน แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านลี้ชัน หมู่บ้านบ้านวังหาด หมู่บ้านบ้านวังหิน หมู่บ้านบ้านลานกระบือ หมู่บ้านบ้านวังโคก หมู่บ้านบ้านหนองเตาปูน หมู่บ้านบ้านลี้ชันใต้ หมู่บ้านบ้านลานกระบือใต้ หมู่บ้านบ้านวังไทรย้อย

ตาราง 37 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลลี้ชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านลี้ชัน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านวังหาด	2	-	-	-	-	2
3	บ้านวังหิน	1	-	-	-	-	1
4	บ้านลานกระบือ	1	-	-	1	-	2
5	บ้านวังโคก	2	-	-	1	-	3
6	บ้านหนองเตาปูน	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองบัวดำ	2	-	-	1	1	4
8	บ้านลี้ชันใต้	1	-	-	-	-	1
9	บ้านลานกระบือใต้	1	-	-	-	-	1
10	บ้านวังไทรย้อย	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	-	3	1	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลลี้ชัน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านลี้ชันจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านวังหาดจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่3 บ้านวังหินจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านลานกระบือจำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านวังโตกจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านหนองเตาปูนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านหนองบัวคำจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมีจำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านตลิ่งชันใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านลานกระบือใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านวังไทร้อยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านด่าน แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองจ้ง หมู่บ้านบ้านด่าน หมู่บ้านบ้านด่าน หมู่บ้านบ้านบ่อไม้แดง หมู่บ้านบ้านวังแคด หมู่บ้านบ้านวังสั้มปอย หมู่บ้านบ้านหนองน้ำขุ่น และหมู่บ้านบ้านนาตาปาด

ตาราง 38 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองจ้ง	1	-	-	-	1	2
2	บ้านด่าน	1	-	-	-	-	1
3	บ้านด่าน	2	-	-	-	1	3
4	บ้านบ่อไม้แดง	1	-	-	-	1	2
5	บ้านวังแคด	2	-	-	1	3	6
6	บ้านวังสั้มปอย	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองน้ำขุ่น	1	-	-	-	-	1
8	บ้านนาตาปาด	1	-	-	-	2	3
	รวมทั้งหมด	10	-	-	-	8	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านหนองจ้งจำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านด่านจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านด่านจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่4 บ้านบ่อไม้แดงจำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านวังแคจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน และ ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านวังสั้มป้อยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านหนองน้ำขุ่นจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านนาตาปาดจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลลานหอย แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านลานหอย หมู่บ้านเชิงคีรี หมู่บ้านเชิงคีรี หมู่บ้านหนองกวาง หมู่บ้านบ้านหนองเต่า หมู่บ้านบ้านวังตะแบก หมู่บ้านบ้านวังโคน เปลือย หมู่บ้านบ้านนาล้อม หมู่บ้านบ้านไร่เต็ง และหมู่บ้านบ้านสะเดางาม

ตาราง 39 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	ลานหอย	4	-	1	-	2	7
2	เชิงคีรี	-	-	1	1	-	2
3	เชิงคีรี	1	-	-	2	4	7
4	หนองกวาง	2	1	-	1	2	6
5	บ้านหนองเต่า	1	-	-	-	-	1
6	บ้านวังตะแบก	1	-	-	-	2	3
7	บ้านวังโคนเปลือย	2	-	-	-	1	3
8	บ้านนาล้อม	1	1	-	2	-	4
9	บ้านไร่เต็ง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านสะเดางาม	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	2	2	6	11	35

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลลานหอย อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 ลานหอยจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 2 คน และรองลงมาด้านประเพณีและพิธีกรรมจำนวน 1 คน

หมู่ 2 เจริญศิริจำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านประเพณีและพิธีกรรมมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 3 เจริญศิริจำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 2 คน และรองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ 4 หนองกวางจำนวน 6 คน จำนวนที่มากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านหนองเต่าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านวังตะแบกจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านวังโคนเปื่อยจำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านนาล้อมจำนวน 4 คน คนประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คนรองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือมุขปาฐะมีจำนวน 1 คน และด้านศิลปการแสดงมีจำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านไร่เต็งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านสะเดางามจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังตะคร้อ แบ่งเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านสวนป่า หมู่บ้านวังไทร หมู่บ้านบ้านใหม่ หมู่บ้านบ้านวังตะคร้อ หมู่บ้านบ้านภูหีบ หมู่บ้านปากคลองร่วม หมู่บ้านบ้านใหม่คลองอุดม และหมู่บ้านหัวแรต

ตาราง 40 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านสวนป่า	2	-	1	-	-	3
2	วังไทร	1	-	-	-	2	3
3	บ้านใหม่	1	-	-	-	1	2
4	บ้านวังตะคร้อ	1	-	-	-	-	1
5	บ้านภูหีบ	1	-	-	-	-	1
6	ปากคลองร่วม	1	-	-	1	-	2
7	บ้านใหม่คลองอุดม	1	-	-	-	1	2
8	หัวแรต	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	9	-	1	1	5	16

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลวังตะคร้อ อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 16 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านสวนป่าจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมจำนวน 1 คน

หมู่2 วังไทรจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านใหม่จำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านวังตะคร้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านภูหีบจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 ปากคลองร่วมจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่7 อุดมจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้าน ช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่8 หัวแรดจำนวน 2 จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวังน้ำขาว อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังน้ำขาว แบ่งออกเป็น 17 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านคลองสระเกษ หมู่บ้านบ้านวังน้ำขาว หมู่บ้านบ้านลานคู่ หมู่บ้านบ้านวังโคนไผ่ หมู่บ้านบ้านห้วยไคร้ หมู่บ้านบ้านคอกควาย หมู่บ้านบ้านวังเด่น หมู่บ้านบ้านวังพง หมู่บ้านบ้านภูเขาทอง หมู่บ้านบ้านน้ำลาด หมู่บ้านบ้านลานทอง หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านเขาขวาง หมู่บ้านบ้านใหม่เกาะแก้ว หมู่บ้านบ้านภูเงิน หมู่บ้านบ้านโพธิ์งาม และหมู่บ้านบ้านห้วยไคร้ได้

ตาราง 41 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวังน้ำขาว อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านคลองสระเกษ	1	-	-	-	1	2
2	บ้านวังน้ำขาว	1	-	-	-	1	2
3	บ้านลานคู่	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังโคนไผ่	1	-	-	-	-	1
5	บ้านห้วยไคร้	2	-	-	-	-	2
6	บ้านคอกควาย	1	-	-	-	-	1
7	บ้านวังเด่น	1	-	-	-	1	2
8	บ้านวังพง	2	-	-	-	-	2
9	บ้านภูเขาทอง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านน้ำลาด	1	-	-	-	1	2
11	บ้านลานทอง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านหนองบัว	1	-	-	-	-	1
13	บ้านเขาขวาง	1	-	-	-	-	1
14	บ้านใหม่เกาะแก้ว	1	-	-	-	-	1
15	บ้านภูเงิน	1	-	-	-	-	1
16	บ้านโพธิ์งาม	1	-	-	-	-	1
17	บ้านห้วยไคร้ใต้	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	19	-	-	-	4	23

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลวังน้ำขาว อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านคลองสระเกษ จำนวน 2 จำนวนที่มากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านวังน้ำขาวจำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านลานคู้ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านวังโคนไผ่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านห้วยไคร้ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 6 บ้านคอกควาย จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านวังเด่น จำนวน 2 คน จำนวนที่มากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือจำนวนมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านวังพงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 9 บ้านภูเขาทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านน้ำลาดจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านข้างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 11 บ้านลานทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 12 บ้านหนองบัวจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 13 บ้านเขาขวางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 14 บ้านใหม่เกาะแก้วจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 15 บ้านภูเงินจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 16 บ้านโพธิ์งามจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 17 บ้านห้วยไคร้ใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังลึก แยกออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านวังลึก หมู่บ้านบ้านใหม่ฝ่งคลอง หมู่บ้านบ้านสองชั้น หมู่บ้านบ้านหนองสองตอน หมู่บ้านบ้านหนองป่าเต้ว หมู่บ้านบ้านหนองตม หมู่บ้านบ้านหนองตุม และหมู่บ้านบ้านชะลาด

ตาราง 42 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านวังลึก	1	-	-	-	-	1
2	บ้านใหม่ฝ่งคลอง	1	-	-	-	2	3
3	บ้านสองชั้น	1	-	-	-	-	1
4	บ้านหนองสองตอน	1	1	-	-	1	3
5	บ้านหนองป่าเต้ว	1	-	-	-	-	1
6	บ้านหนองตม	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองตุม	2	-	-	-	-	2
8	บ้านชะลาด	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	9	1	-	-	3	13

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของของ ตำบลของตำบลวังลึก อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านวังลึก จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านใหม่ฝ่งคลอง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คนรองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านสองชั้น จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านหนองสองตอน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านหนองป่าเต้า จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านหนองตม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านหนองตม จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 8 บ้านชะลาด จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองหญ้าปล้อง แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองไม้กอง หมู่บ้านบ้านเขาปูน หมู่บ้านบ้านหนองจิกดินเนิน หมู่บ้านบ้านหนองจิกกรี หมู่บ้านบ้านหนองหญ้าปล้อง หมู่บ้านบ้านหนองโพธิ์ หมู่บ้านบ้านนาขุนเจริญ หมู่บ้านบ้านคลองเจริญ หมู่บ้านบ้านเตาปูน และหมู่บ้านบ้านทุ่งพะยอมงาม

ตาราง 43 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านหนองไม้กอง	1	1	-	-	-	2
2	บ้านเขาปูน	2	-	-	-	-	2
3	บ้านหนองจิกดินเนิน	1	-	-	-	-	1
4	บ้านหนองจิกกรี	1	-	-	2	1	4
5	บ้านหนองหญ้าปล้อง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านหนองโพธิ์	2	-	-	-	-	2
7	บ้านนาขุนเจริญ	1	2	-	1	-	4
8	บ้านคลองเจริญ	1	1	-	-	-	2
9	บ้านเตาปูน	1	-	-	-	-	1
10	บ้านทุ่งพะยอมงาม	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	12	4	-	3	1	20

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 20
คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านหนองไม้กองจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คนและด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านเขาปูนจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 3 บ้านหนองจิกดินเนิน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านหนองจิกกรี จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด
จำนวน 2 คนรองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านหนองหญ้าปล้อง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านหนองโพธิ์ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 7 บ้านนาขุนเจริญ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านคลองเจริญ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คนและ ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านเตาปูน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านทุ่งพะยอมงาม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลตาลเตี้ย แยกออกเป็น 4 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านตาลเตี้ย หมู่บ้านบ้านวัดขุนช้าง หมู่บ้านบ้านยางเอน และหมู่บ้านบ้านคลองโบสถ์

ตาราง 44 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านตาลเตี้ย	1	-	-	-	1	2
2	บ้านวัดขุนช้าง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านยางเอน	5	-	1	-	-	6
4	บ้านคลองโบสถ์	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	-	1	-	1	10

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลตาลเตี้ย อำเภอเมืองสุโขทัยจังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 10 คนจำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านตาลเตี้ย จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านวัดขุนช้าง จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านยางเอนจำนวน 6คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านคลองโบสถ์ จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลธานี แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านธานีทั้ง 10 หมู่บ้าน

ตาราง 45 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	ธานี	-	-	-	-	-	-
2	ธานี	-	-	-	-	-	-
3	ธานี	-	-	-	-	-	-
4	ธานี	-	-	-	-	-	-
5	ธานี	-	-	-	-	-	-
6	ธานี	-	-	-	-	-	-
7	ธานี	-	-	-	-	-	-
8	ธานี	-	-	-	-	-	-
9	ธานี	-	-	-	-	-	-
10	ธานี	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	1	-	-	-	1	2

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลธานี อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 – หมู่ที่ 9 ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 10 ธานี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านกล้วย แยกออกเป็น 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านสนามบิน หมู่บ้านบ้านเหนือวัด หมู่บ้านบ้านขวาง หมู่บ้านบ้านเพชรไฟ หมู่บ้านบ้านหางคลอง หมู่บ้านบ้านเหมืองน้ำหัก หมู่บ้านบ้านคลอง หมู่บ้านบ้านนาโพธิ์ หมู่บ้านบ้านตะพังมะกอก หมู่บ้านบ้านคลองนาทุ่ง หมู่บ้านบ้านในคอน หมู่บ้านบ้านโพธิ์ทองพัฒนา หมู่บ้านบ้านคลองโพธิ์ และหมู่บ้านบ้านเนินทอง

ตาราง 46 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านสนามบิน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านเหนือวัด	2	2	-	-	1	5
3	บ้านขวาง	1	-	-	-	1	2
4	บ้านเพชรไฟ	1	1	-	1	7	10
5	บ้านหางคลอง	2	-	-	-	1	3
6	บ้านเหมืองน้ำหัก	1	-	-	-	-	1
7	บ้านคลอง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านนาโพธิ์	1	-	-	1	1	3
9	บ้านตะพังมะกอก	1	1	-	2	2	6
10	บ้านคลองนาทุ่ง	1	-	-	-	-	1
11	บ้านในคอน	1	-	-	-	-	1
12	บ้านโพธิ์ทองพัฒนา	1	-	-	-	-	1
13	บ้านคลองโพธิ์	1	-	-	-	-	1
14	บ้านเนินทอง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	16	4	-	13	13	37

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านกล้วย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านสนามบินจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านเหนือวัดจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 2 คน และรองลงมาด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านขวางจำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านเพชรไผ่มีจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมีจำนวนมากที่สุดคือ 7 คน รองลงมาเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหางคลอง จำนวน 3 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน และรองลงมาด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านเหมืองน้ำหัก จำนวน 1 คนคือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 7 บ้านคลอง จำนวน 1 คนคือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 8 บ้านนาโพธิ์จำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน ด้าน ธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านตะพังมะกอกจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คนด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองนาทุ่ง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านในคอน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านโพธิ์ทองพัฒนา จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านคลองโพธิ์ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 14 บ้านเนินทอง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านสวน แยกออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านวังทองแดง หมู่บ้านบ้านสวน หมู่บ้านบ้านคลองแค หมู่บ้านบ้านวัดบอน หมู่บ้านบ้านคลองด่าน หมู่บ้านบ้านคลองตะเคียน หมู่บ้านบ้านหนองโคร่ง หมู่บ้านบ้านไผ่ขวาง หมู่บ้านบ้านสวนเหนือ หมู่บ้านบ้านคลองปลายนา หมู่บ้านบ้านหนองทอง หมู่บ้านบ้านโป่ง และหมู่บ้านบ้านวัดจันทร์

ตาราง 47 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านวังทองแดง	1	-	-	-	-	1
2	บ้านสวน	1	-	-	3	1	5
3	บ้านคลองแค	1	-	-	-	2	3
4	บ้านวัดบอน	1	-	-	3	1	5
5	บ้านคลองด่าน	1	-	-	-	-	1
6	บ้านคลองตะเคียน	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองโคร่ง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านไผ่ขวาง	1	-	-	-	-	1
9	บ้านสวนเหนือ	1	-	-	1	-	2
10	บ้านคลองปลายนา	1	-	-	-	-	1
11	บ้านหนองทอง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านโป่ง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านวัดจันทร์	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	-	7	4	24

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านวังทองแดงจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านกลางจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดมีจำนวน 3 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านคลองแกลจำนวน 3 คนประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวัดบอนจำนวน 5 คนประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดมีจำนวน 3 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองด่าน จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านคลองตะเคียนจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองไครง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านไผ่ขวาง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านสวนเหนือจำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองปลายนา จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านหนองทอง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านโปรง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านวัดจันทร์ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านหลุม แยกออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหลุม หมู่บ้านบ้านหลุม หมู่บ้านบ้านวังครกวังแดง หมู่บ้านบ้านคลองกระซังค์ หมู่บ้านบ้านคลองระหัน หมู่บ้านบ้านคลองกง หมู่บ้านบ้านทางคลอง หมู่บ้านบ้านเหนือ หมู่บ้านบ้านเนินยาง หมู่บ้านบ้านคลองปลายนา หมู่บ้านบ้านหนองทอง หมู่บ้านบ้านโปรง และหมู่บ้านบ้านวัดจันทร์

ตาราง 48 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหลุม	1	-	-	-	-	1
2	บ้านหลุม	1	-	-	-	-	1
3	บ้านวังครกวังแดง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านคลองกระซังค์	1	-	-	2	-	3
5	บ้านคลองระหัน	1	-	-	-	-	1
6	บ้านคลองกง	1	-	-	2	-	3
7	บ้านทางคลอง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านเหนือ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านเนินยาง	1	-	-	-	-	1
10	บ้านคลองปลายนา	2	-	-	-	-	2
11	บ้านหนองทอง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านโปรง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านวัดจันทร์	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	-	-	4	-	18

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลบ้านหลุม อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหลุม จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านหลุม จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านวังครกวังแดง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านกระซัง จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติละจักรวาลมีจำนวนมากสุด
จำนวน 2 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองระหัน จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านคลองกง จำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านธรรมชาติละจักรวาลมีจำนวนมากสุด
จำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านหางคลอง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านเหนือ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านเนินยาง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านคลองปลายนา จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านหนองทอง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านโปรง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 13 บ้านวัดจันทร์ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลปากแคว แยกออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านวังหิน หมู่บ้านบ้านบางควาย หมู่บ้านบ้านบางคลอง หมู่บ้านบ้านปากแคว หมู่บ้านบ้านท่าพระ หมู่บ้านบ้านบางคลอง หมู่บ้านบ้านบางสง หมู่บ้านบ้านบางคลอง และหมู่บ้านบ้านห้วยลาก

ตาราง 49 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านวังหิน	2	-	-	1	-	3
2	บ้านบางควาย	1	-	-	-	-	1
3	บ้านบางคลอง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านปากแคว	1	-	-	1	1	3
5	บ้านท่าพระ	1	-	-	-	-	1
6	บ้านบางคลอง	1	-	-	-	-	1
7	บ้านบางสง	-	-	-	-	-	-
8	บ้านบางคลอง	-	-	-	-	-	-
9	บ้านห้วยลาก	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	-	-	2	1	11

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลปากแคว อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 11 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านวังหินจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านบางควาย จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านบางคลอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านปากแควจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือ
พื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านท่าพระ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านบางคลอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านบางสง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 8 บ้านบางคลอง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 9 บ้านห้วยลาก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากพระ อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลปากพระ แยกออกเป็น 6 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านปากพระ หมู่บ้านบ้าน
ลัดทรายมูล หมู่บ้านบ้านลัดทรายมูล หมู่บ้านบ้านวังขวก หมู่บ้านบ้านหนองพยอม และหมู่บ้าน
บ้านวังกุ้ง

ตาราง 50 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากพระ อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านปากพระ	1	-	-	-	-	1
2	บ้านลัดทรายมูล	1	-	-	-	-	1
3	บ้านลัดทรายมูล	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังขวก	1	-	-	1	-	2
5	บ้านหนองพยอม	1	-	-	-	-	1
6	บ้านวังกุ้ง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	6	-	-	1	-	7

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลปากพระ อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านปากพระจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านลัดทรายมูล จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านลัดทรายมูล จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวังขวกจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองพะยอม จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านวัดกุ่ม จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองเก่า แยกออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านเพชรไฟ หมู่บ้านบ้านนา หมู่บ้านบ้านเมืองเก่า หมู่บ้านบ้านวังตะคร้อ หมู่บ้านบ้านปากคลอง หมู่บ้านบ้านมนต์ศิริ หมู่บ้านบ้านวังวน หมู่บ้านบ้านเชตุพน หมู่บ้านบ้านราวต้นเกลือ หมู่บ้านบ้านศรีชุม และหมู่บ้านบ้านวังใหม่เจริญสุข

ตาราง 51 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านเพชรไผ่	1	-	-	1	-	2
2	บ้านนา	1	-	-	-	3	4
3	บ้านเมืองเก่า	1	-	-	15	-	16
4	บ้านวังตะคร้อ	1	1	-	6	-	8
5	บ้านปากคลอง	1	-	-	-	3	4
6	บ้านมนต์ศิริ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านวังวน	1	-	-	-	-	1
8	บ้านเชตุพน	2	-	-	-	-	2
9	บ้านราวคันเกลือ	1	-	-	-	-	1
10	บ้านศรีชุม	1	1	-	-	-	2
11	บ้านวังใหม่เจริญสุข	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	12	2	-	22	6	42

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 42 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านเพชรไผ่ จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านนาจำนวน 3 คนประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวนมากที่สุดคือ 3 คน และด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านเมืองเก่าจำนวน 16 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 15 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านวังตะคร้อ มีจำนวน 8 คน ประกอบด้วยธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 6 คนรองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้าน ศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านปากคลอง มีจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 3 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านมนต์คีรี จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านวังวน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านเชตุพน จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านราวต้นเกลือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านศรีชุม จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านวังใหม่เจริญสุข จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลยางซ้าย แยกออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านยางซ้าย หมู่บ้านบ้านบางหวาน หมู่บ้านบ้านกระซัง หมู่บ้านบ้านหรรษา หมู่บ้านบ้านวังโพธิ์ หมู่บ้านบ้านวังขวัญ หมู่บ้านบ้านบางกระบือ หมู่บ้านบ้านใหม่บางหวาน หมู่บ้านบ้านมะขามอ่อน หมู่บ้านบ้านมะขามอ่อน หมู่บ้านบ้านยางซ้ายสามัคคี และหมู่บ้านบ้านชนเมืองพัฒนา

ตาราง 52 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านยางซ้าย	1	-	-	1	-	2
2	บ้านบางหวาน	1	-	-	-	-	1
3	บ้านกระซัง	1	-	-	4	-	5
4	บ้านหรรษา	1	-	-	1	-	2
5	บ้านวังโพธิ์	1	-	-	-	-	1
6	บ้านวังขวัญ	2	-	-	-	-	2
7	บ้านบางกระบือ	1	1	-	3	-	5
8	บ้านใหม่บางหวาน	1	-	-	-	-	1
9	บ้านมะขามอ่อน	1	5	-	5	3	14
10	บ้านมะขามอ่อน	-	-	-	-	-	-
11	บ้านยางซ้ายสามัคคี	2	-	-	1	-	3
12	บ้านชนเมืองพัฒนา	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	6	-	15	3	37

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลยางซ้าย อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 37 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านยางซ้ายจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านบางหว้าน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านกระซัง จำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด
จำนวน 4 คน รองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านหรรษา จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะ
มากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านวังโพธิ์ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านวงษ์ชัย จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 7 บ้านบางกระบือ จำนวน 5 คนประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมีจำนวน
มากที่สุดคือ 3 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านศิลปการแสดง
จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านใหม่บางขวาน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านมะขามอ่อน จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้าน
ศิลปการแสดงมากที่สุดจำนวน 5 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 5 คน รองลงมา
คือด้านช่างฝีมือจำนวน 3 คน และรองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านมะขามอ่อน ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 11 บ้านยางซ้ายสามัคคี จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน และ
ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 12 บ้านชานเมืองพัฒนา จำนวน 1 คน คือด้านมุขปาฐะ

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังทองแดง แยกออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านวังทองแดง หมู่บ้านบ้านไธยาสน์ หมู่บ้านบ้านคลองขย หมู่บ้านบ้านราวรังงาม หมู่บ้านบ้านหนองตาโชติ หมู่บ้านบ้านหนองยาว หมู่บ้านบ้านสำนัก และหมู่บ้านบ้านตระพังโพธิ์ศรี

ตาราง 53 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านวังทองแดง	-	-	-	-	-	-
2	บ้านไธยาสน์	1	-	-	-	-	1
3	บ้านคลองขย	1	-	-	-	-	1
4	บ้านราวรังงาม	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองตาโชติ	1	-	-	-	-	1
6	บ้านหนองยาว	1	-	-	-	1	2
7	บ้านสำนัก	1	-	-	-	-	1
8	บ้านตระพังโพธิ์ศรี	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	7	-	-	-	2	9

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลวังทองแดง อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านวังทองแดง ไม่พบข้อมูล

หมู่ที่ 2 บ้านไธยาสน์ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านคลองขย จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านราวรังงาม จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองตาโชติ จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านหนองยาว จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านสำนักจำนวน 1 คนคือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 8 บ้านตระพังโพธิ์ศรี จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองมะพลับ อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคลองมะพลับ แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านนิคมสหกรณ์ หมู่บ้านบ้านศิริบูรณาราม หมู่บ้านบ้านทุ่งมหาชัย หมู่บ้านบ้านบึงพระยอด หมู่บ้านบ้านนิคมสหกรณ์ หมู่บ้านบ้านคลองปู่ หมู่บ้านบ้านคลองพลับ หมู่บ้านบ้านโรตารี และหมู่บ้านบ้านสายใจไทย

ตาราง 54 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองมะพลับ อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านนิคมสหกรณ์	1	-	-	-	-	1
2	บ้านศิริบูรณาราม	1	-	-	2	-	3
3	บ้านทุ่งมหาชัย	1	-	-	-	1	2
4	บ้านบึงพระยอด	1	-	-	1	-	2
5	บ้านนิคมสหกรณ์	1	-	-	-	-	1
6	บ้านนิคมสหกรณ์	1	-	-	-	-	1
7	บ้านคลองปู่	1	-	-	1	2	3
8	บ้านคลองพลับ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านโรตารี	1	1	-	-	-	2
10	บ้านสายใจไทย	2	-	-	-	-	2
	รวมทั้งหมด	12	-	-	4	2	18

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของตำบลคลองมะพลับ อำเภอสครินคร จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านนิคมสหกรณ์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 1 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านศิริบูรณารามจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านบ้านทุ่งมหาชัยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านท่าชัยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านนิคมสหกรณ์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 1 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านนิคมสหกรณ์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 1 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านคลองปู้จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ด้าน มุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านคลองมะพลับจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 1 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านไรตารีจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 1 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 10 บ้านสายใจไทยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนครเดิฐ อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลนครเดิฐ แยกออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองแห่น หมู่บ้านบ้านดงจันทร์ หมู่บ้านบ้านบึงสวาย หมู่บ้านบ้านบึงงาม หมู่บ้านบ้านปากอ่าว หมู่บ้านบ้านนิคมพัฒนา หมู่บ้านบ้านฟากคลอง หมู่บ้านบ้านหนองแห่นใต้ หมู่บ้านบ้านหนองซาน หมู่บ้านบ้านบึงเจริญ และ หมู่บ้านบ้านเนินกระเซา

ตาราง 55 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนครเดิฐ อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองแห่น	2	-	-	1	-	3
2	บ้านดงจันทร์	1	-	-	-	1	2
3	บ้านบึงสวาย	1	-	-	-	1	2
4	บ้านบึงงาม	2	-	-	-	-	2
5	บ้านปากอ่าว	1	-	-	1	1	3
6	บ้านนิคมพัฒนา	1	-	-	-	1	2
7	บ้านฟากคลอง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านหนองแห่นใต้	1	-	1	1	1	4
9	บ้านหนองซาน	1	-	-	-	-	1
10	บ้านบึงเจริญ	1	-	-	2	-	3
11	บ้านเนินกระเซา	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	1	5	5	24

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลนครเดิฐ อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 24 คนจำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองแห่นมีจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านคงจันทร์จำนวน 2 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านบึงสวาย จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านบึงงาม จำนวน 2 คน ประกอบด้วยมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 5 บ้านปากอ่าว จำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านนิคมพัฒนา จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 คือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านปากคลอง จำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านหนองแห่นไต้ จำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 คนคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านหนองซาน จำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 คนคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านประเพณีและพิธีกรรมมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านบึงเจริญ จำนวน 3 คนประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 11 บ้านเนินกระเซา จำนวน 4 คนประกอบด้วยด้านประเพณีและพิธีกรรมมากที่สุดจำนวน 3 คนรองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของตำบลน้ำชุม อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลน้ำชุม แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านคลองต่าง หมู่บ้านบ้านคลอง หมู่บ้านบ้านน้ำชุม หมู่บ้านบ้านด้นนา หมู่บ้านบ้านคลองใหม่ หมู่บ้านบ้านบัวเจริญ หมู่บ้านบ้านผาสุก หมู่บ้านบ้านคลองต่างเหนือ หมู่บ้านบ้านคลองเจริญ และหมู่บ้านบ้านชัยเจริญ

ตาราง 56 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของตำบลน้ำชุม อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านคลองต่าง	1	-	-	2	1	4
2	บ้านคลอง	3	-	-	1	1	5
3	บ้านน้ำชุม	1	2	1	2	2	8
4	บ้านด้นนา	1	1	-	2	-	4
5	บ้านคลองใหม่	1	-	1	-	2	4
6	บ้านบัวเจริญ	1	-	-	2	-	3
7	บ้านผาสุก	2	-	-	1	2	5
8	บ้านคลองต่างเหนือ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านคลองเจริญ	1	-	-	2	-	3
10	บ้านชัยเจริญ	1	-	3	2	-	6
	รวมทั้งหมด	13	3	5	14	8	43

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลน้ำชุม อำเภอสรีนคร จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 43 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านคลองต่างมีจำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้านคือด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 2 คนรองเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านคลองมีจำนวน 5 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 3 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านน้ำชุมจำนวน 8 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้านคือด้านศิลปะ และการแสดงมากที่สุดจำนวน 2 คนด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คนและด้าน ช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้าน ประเพณีพิธีกรรมจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านต้นนาจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คนรองลงมา เท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองใหม่จำนวน 4 คนประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดมีจำนวน 2 คนด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านบัวเจริญจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านผาสุกจำนวน 5 คนประกอบด้วย ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 2 คนด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาด้าน ธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านคลองค้างเหนือจำนวน 1 คนคือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 9 บ้านคลองเจริญจำนวน 3 คนประกอบด้วยธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านชัยเจริญจำนวน 6 คนประกอบด้วยด้านประเพณีและพิธีกรรมมากที่สุดจำนวน 3 คนรองลงมาด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 2 คน และรองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีนคร แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วยหมู่บ้านบ้านหนองแห่น หมู่บ้านบ้านเหมือง หมู่บ้านบ้านศรีนคร หมู่บ้านบ้านสวนพลู หมู่บ้านบ้านทุ่งเลน หมู่บ้านบ้านหนองโสน หมู่บ้านบ้านไผ่เกาะ หมู่บ้านบ้านหนองนา หมู่บ้านบ้านราษฎร์อุดมสุข และหมู่บ้านบ้านเด่นประดู่

ตาราง 57 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองแห่น	-	-	-	-	1	1
2	บ้านเหมือง	1	-	-	2	-	3
3	บ้านศรีนคร	1	1	-	1	2	5
4	บ้านสวนพลู	1	-	-	2	1	4
5	บ้านทุ่งเลน	1	-	-	1	-	2
6	บ้านหนองโสน	1	-	-	1	1	3
7	บ้านไผ่เกาะ	2	-	-	-	3	4
8	บ้านหนองนา	1	-	-	3	1	5
9	บ้านราษฎร์อุดมสุข	1	-	-	-	-	1
10	บ้านเด่นประดู่	1	2	-	2	2	7
	รวมทั้งหมด	10	3	-	12	11	36

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่หมู่บ้านของตำบลศรีนคร อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านหนองแห่นจำนวน 1 คนคือ ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน

หมู่ที่ 2 บ้านเหมืองจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดมีจำนวน

2 คน และรองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านศรีนคร จำนวน 5 คนประกอบด้วยช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมาเท่ากัน 3 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คนและด้าน ธรรมชาติจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 4 บ้านสวนพลูจำนวน 4 คน ประกอบด้วยธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมา เท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านทุ่งเลนจำนวน 2 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะ มากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านหนองโสนจำนวน 3 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้านคือด้านมุข ปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านไผ่เกาะ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวนจำนวน 3 คนและรองลงมาด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน

หมู่ที่ 8 บ้านหนองนาจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดคือ 3 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 9 บ้านราษฎร์อุดมสุขจำนวน 1 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 10 บ้านเด่นประดู่ จำนวน 7 คนประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้านคือด้าน ศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 2 คนด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 2 คนด้านช่างฝีมือ พื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 2 คนรองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลหนองบัว อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองบัว แยกออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านป่ากระทุ่ม หมู่บ้านบ้านศิริพัฒนา หมู่บ้านบ้านไร่เมืองกาญจน์ หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านหนองโรง หมู่บ้านบ้านบึง หมู่บ้านบ้านบึงลับแล หมู่บ้านบ้านนิคมสหกรณ์

ตาราง 58 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมของ ตำบลหนองบัว อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านป่ากระทุ่ม	1	-	-	-	-	1
2	บ้านศิริพัฒนา	1	-	-	2	1	4
3	บ้านไร่เมืองกาญจน์	1	-	-	-	-	1
4	บ้านหนองบัว	2	-	-	-	-	2
5	บ้านหนองโรง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านบึง	1	-	-	-	-	1
7	บ้านบึงลับแล	1	-	-	-	-	1
8	บ้านนิคมสหกรณ์	2	-	-	1	-	3
	รวมทั้งหมด	10	-	-	3	1	14

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลหนองบัว อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัยมีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ที่ 1 บ้านป่ากระทุ่มมีจำนวน 1 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 2 บ้านศิริพัฒนามีจำนวน 4 คนประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 2 คน

รองลงมาเท่ากับ 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 3 บ้านไร่เมืองกาญจน์มีจำนวน 1 คนคือด้านมุขปาฐะ

หมู่ที่ 4 บ้านหนองบัวมีจำนวน 2 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 5 บ้านหนองโรง มีจำนวน 1 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 6 บ้านบึงมีจำนวน 1 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 7 บ้านบึงลับแลมีจำนวน 1 คนประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ที่ 8 บ้านนิคมสหกรณ์ มีจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน รองลงมา ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงคู่ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคงคู่ แยกออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านห้วยไคร้ หมู่บ้านบ้านคงคู่ หมู่บ้านบ้านคงคู่ใต้ หมู่บ้านบ้านธารทอง หมู่บ้านบ้านหนองชายไผ่ หมู่บ้านบ้านห้วยสัก หมู่บ้านบ้านห้วยคู้ หมู่บ้านบ้านแหลมเจริญสุข และหมู่บ้านบ้านหนองวัวเฒ่า

ตาราง 59 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคงคู่ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านห้วยไคร้	1	-	-	1	-	2
2	บ้านคงคู่	1	-	-	1	1	3
3	บ้านคงคู่ใต้	1	-	-	2	2	5
4	บ้านธารทอง	1	2	-	1	1	5
5	บ้านหนองชายไผ่	2	-	-	-	1	3
6	บ้านห้วยสัก	1	-	-	-	-	1
7	บ้านห้วยคู้	1	3	-	-	1	5
8	บ้านแหลมเจริญสุข	1	-	-	-	-	1
9	บ้านหนองวัวเฒ่า	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	10	5	-	5	6	26

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ตำบลคงคู่ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านห้วยไคร้จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านคงคู่จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน ด้านธรรมชาติและจกवालมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านคงคู่ใต้จำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจกवालมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน และ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านธารทองจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ด้านด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 5 บ้านหนองชายไฟจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่ 6 บ้านห้วยสักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 7 บ้านห้วยคู่อุ่จำนวน 5 คนประกอบด้วย ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน

หมู่ 8 บ้านแหลมเจริญสุขจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านหนองวัวเฒ่าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลท่าชัย แยกออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านปากกล้วย หมู่บ้านบ้านหมอนสูง หมู่บ้านบ้านวังยายมาก หมู่บ้านบ้านท่าชัย หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านหนองบัว หมู่บ้านบ้านศาลาไก่อุป หมู่บ้านบ้านหมอนสูงประชาสรรค์ หมู่บ้านบ้านดงพริกแจว หมู่บ้านท่าชัย หมู่บ้านบ้านท่าชัยใหม่ หมู่บ้านบ้านเหนือ และหมู่บ้านบ้านหมอนสูงพัฒนา

ตาราง 60 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านปากกล้วย	1	-	-	1	-	2
2	บ้านหมอนสูง	1	-	-	1	-	2
3	บ้านวังยายมาก	1	-	-	-	1	2
4	บ้านท่าชัย	1	1	-	1	-	3
5	บ้านท่าชัย	1	-	-	1	3	5
6	บ้านหนองบัว	1	-	-	3	1	5
7	บ้านศาลาไก่อุป	1	-	-	-	-	1
8	บ้านหมอนสูงประชาสรรค์	1	-	-	-	1	2
9	บ้านดงพริกแจว	1	1	-	-	-	2
10	ท่าชัย	1	-	-	1	1	3
11	บ้านท่าชัยใหม่	1	1	-	-	-	2
12	บ้านเหนือ	1	-	-	-	-	1
13	บ้านหมอนสูงพัฒนา	-	-	-	2	-	2
	รวมทั้งหมด	12	3	-	10	7	32

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของของ ตำบลของตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 32 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านปากกล้วยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านหมอนสูงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านวังยายมากจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านท่าชัยจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านท่าชัยจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 3 คน
รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านหนองบัวจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด
จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านศาลาไถ่ฟุบจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านหมอนสูงประชาสรรค์ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน
คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านคงพริกแจว จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่10 ท่าชัย จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่11บ้านท่าชัยใหม่จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านเหนือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่13 บ้านหมอนสูงพัฒนา จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมาก
ที่สุด จำนวน 2 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านแก่ง แยกออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านแก่ง หมู่บ้านศรีสวรรค์ หมู่บ้านปากกะยาง หมู่บ้านปากกะยาง หมู่บ้านบ้านห้วยหยวก หมู่บ้านบ้านป่าคา หมู่บ้านบ้านลำโศก หมู่บ้านบ้านแม่ท่าแพ หมู่บ้านบ้านแก่งเหนือ หมู่บ้านบ้านแก่งใต้ หมู่บ้านบ้านปง หมู่บ้านบ้านแคทอง และหมู่บ้านบ้านห้วยสูง

ตาราง 61 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านแก่ง	-	-	-	-	2	2
2	ศรีสวรรค์	1	-	-	1	-	2
3	ปากกะยาง	2	-	-	-	-	2
4	ปากกะยาง	1	-	-	-	-	1
5	บ้านห้วยหยวก	2	1	-	-	1	4
6	บ้านป่าคา	1	-	-	1	1	3
7	บ้านลำโศก	1	-	1	-	-	2
8	บ้านแม่ท่าแพ	1	-	-	-	1	2
9	บ้านแก่งเหนือ	1	-	-	-	-	1
10	บ้านแก่งใต้	1	-	-	-	1	2
11	บ้านปง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านแคทอง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านห้วยสูง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	1	1	2	6	24

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของของ ตำบลของตำบลบ้านแก่ง อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 24 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านแก่งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 ศรีสวรรค์ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่3 ปากค่างจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่4 ปากค่างจำนวน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดคือ ด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านห้วยหยวกจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านป่าคาจำนวน จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือด้าน
มุขปาฐะ จำนวน 1 ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1
คน

หมู่7 บ้านลำโศกจำนวน จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้าน
มุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านแม่ท่าแพจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านแก่งเหนือจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านแก่งใต้จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่11 บ้านปงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านแคทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่13 บ้านห้วยสูงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านดึก แยกออกเป็น 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านแม่รากใต้ หมู่บ้านบ้านแม่รากเหนือ หมู่บ้านบ้านปลายนา หมู่บ้านบ้านกนก หมู่บ้านบ้านนาต้นจั่น หมู่บ้านบ้านดงยาป่า หมู่บ้านบ้านห้วยตามา หมู่บ้านบ้านแม่คุ หมู่บ้านบ้านห้วยสัก หมู่บ้านบ้านหมอนสูง หมู่บ้านบ้านดั่งนครปลายนา หมู่บ้านบ้านปากทรวง และหมู่บ้านบ้านแม่รากกลาง

ตาราง 62 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านแม่รากใต้	1	-	-	-	-	1
2	บ้านแม่รากเหนือ	1	-	-	-	1	2
3	บ้านปลายนา	1	-	-	1	2	4
4	บ้านกนก	1	-	1	-	-	2
5	บ้านนาต้นจั่น	1	-	-	-	9	10
6	บ้านดงยาป่า	1	-	-	-	-	1
7	บ้านห้วยตามา	1	-	-	-	-	1
8	บ้านแม่คุ	1	-	-	-	-	1
9	บ้านห้วยสัก	1	-	-	-	-	1
10	บ้านหมอนสูง	1	-	-	-	-	1
11	บ้านดั่งนครปลายนา	1	-	-	-	1	2
12	บ้านปากทรวง	1	-	-	-	-	1
13	บ้านแม่รากกลาง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	1	1	13	28

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของของ ตำบลของตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 28 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านแม่รากใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านแม่รากเหนือจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านปลายนาจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านกุนกจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านนาต้นจั่นจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่6บ้านดงยาปาจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านห้วยตามาจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8บ้านแม่คุจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านห้วยสักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านหมอนสูงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11บ้านดงนครปลายนาจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านปากทรวงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่13 บ้านแม่รากกลางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าจี่ อำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลป่าจี่ แยกออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านป่าจี่ หมู่บ้านบ้านแม่ราก หมู่บ้านบ้านทุ่งพล้อ หมู่บ้านบ้านวังคำ หมู่บ้านบ้านป่าจี่ หมู่บ้านบ้านป่าจี่ หมู่บ้านบ้านทุ่งพล้อ หมู่บ้านบ้านคอยไก่อ๊ะ หมู่บ้านบ้านห้วยตะเพียนทอง หมู่บ้านบ้านทุ่งพล้อ หมู่บ้านบ้านท่าด่าน หมู่บ้านบ้านแม่ราก และหมู่บ้านบ้านวังเจริญ

ตาราง 63 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่าจี่ อำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านป่าจี่	1	-	-	1	2	4
2	บ้านแม่ราก	1	-	-	-	-	1
3	บ้านทุ่งพล้อ	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวังคำ	1	-	-	-	-	1
5	บ้านป่าจี่	1	-	-	-	-	1
6	บ้านทุ่งพล้อ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านคอยไก่อ๊ะ	1	-	-	-	-	1
8	บ้านห้วยตะเพียนทอง	1	-	-	-	1	2
9	บ้านทุ่งพล้อ	1	-	-	-	-	1
10	บ้านท่าด่าน	1	-	-	1	-	2
11	บ้านแม่ราก	1	-	-	-	-	1
12	บ้านวังเจริญ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	12	-	-	2	3	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ตำบลของตำบลป่าจี่ อำเภอสรีษณาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านป่าจี่จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

- หมู่2 บ้านแม่รากจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่3 บ้านทุ่งพล้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่4 บ้านวังคำจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่5 บ้านป่าจั่วจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่6 บ้านทุ่งพล้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่7 บ้านคอยไก่อ๊ะจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่8 บ้านห้วยตะเพียนทองจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ
ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน
หมู่9 บ้านทุ่งพล้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่10 บ้านท่าด่านจำนวน จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ
ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน
หมู่11บ้านแม่รากจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่12บ้านวังเจริญจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่คำ อำเภอสรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลแม่คำ แยกออกเป็น 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านแม่คำใต้ หมู่บ้านบ้านแม่
คำเหนือ หมู่บ้านบ้านท่าโพธิ์ หมู่บ้านบ้านดอนระเบียบ หมู่บ้านบ้านเกาะระเบียบ หมู่บ้านบ้านแม่
สถาน หมู่บ้านบ้านวังขอนจุ่น หมู่บ้านบ้านสันหีบ หมู่บ้านบ้านแม่คำฟากท่า หมู่บ้านบ้านสะพานยาว
หมู่บ้านบ้านไร่นา หมู่บ้านบ้านบานชื่น หมู่บ้านบ้านตอสัก และหมู่บ้านบ้านโพธิ์เจริญ

ตาราง 64 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านแม่สำใต้	1	-	-	-	-	1
2	บ้านแม่สำเหนือ	1	-	-	1	2	4
3	บ้านท่าโพธิ์	2	-	-	-	1	3
4	บ้านดอนระเบียง	1	-	-	-	1	2
5	บ้านเกาะระเบียง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านแม่सान	1	-	-	-	-	1
7	บ้านวังขอนจุ่น	1	-	-	-	1	2
8	บ้านสันหีบ	1	-	-	2	1	4
9	บ้านแม่สำฟากท่า	1	-	-	-	2	3
10	บ้านสะพานยาว	1	-	-	-	1	2
11	บ้านไร่โน	1	-	-	-	-	1
12	บ้านบานชื่น	1	-	-	-	1	2
13	บ้านตอสัก	1	-	-	-	-	1
14	บ้านโพธิ์เจริญ	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	15	-	-	3	11	29

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลแม่สำ อำเภอสรีษัณาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่1 บ้านแม่สำใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2บ้านแม่สำเหนือจำนวน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านท่าโพธิ์จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านคอนระเบียงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านเกาะระเบียงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านแม่สานจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านวังขอยุ่นจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านสันหีบจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านแม่ลำปากท่าจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านข้างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านสะพานยาวจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่11 บ้านไร่ในจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านบานชื่นจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่13 บ้านตอสักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่14 บ้านโพธิ์เจริญจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่สิน อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลแม่สิน แยกออกเป็น 25 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านสุเม่น หมู่บ้านบ้านแม่ทิน
ใต้ หมู่บ้านบ้านผาเมือง หมู่บ้านบ้านผาเมือง หมู่บ้านบ้านห้วยโป้ หมู่บ้านบ้านแม่ฮู้ หมู่บ้านบ้านสะ
ท้อ หมู่บ้านบ้านผาคำ หมู่บ้านบ้านแม่ทินเหนือ หมู่บ้านบ้านนาปลากั้ง หมู่บ้านบ้านปางสา หมู่บ้าน
บ้านโป่งดินตั่ง หมู่บ้านบ้านปากสิน หมู่บ้านบ้านหาดแค หมู่บ้านบ้านพงเสถียง หมู่บ้านบ้านปาง
ตะเคียน หมู่บ้านบ้านโป่งวัว หมู่บ้านบ้านโป่งลำปาง หมู่บ้านบ้านปางสัก หมู่บ้านบ้านห้วยเคื้อ
หมู่บ้านบ้านคอนเพชร หมู่บ้านบ้านสุเม่นเหนือ หมู่บ้านบ้านยางดอย หมู่บ้านบ้านวังทอง หมู่บ้าน
บ้านดงพริกแจว และหมู่บ้านบ้านแม่ทาง

ตาราง 65 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลแม่สิน อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านสุเม่น	2	-	-	-	-	2
2	บ้านแม่เทินใต้	1	-	-	1	-	2
3	บ้านผาเมือง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านห้วยโป้	2	-	-	-	-	2
5	บ้านแม่ฮู้	1	-	-	-	-	1
6	บ้านสะท้อ	1	-	-	-	-	1
7	บ้านผาคำ	1	-	-	-	-	1
8	บ้านแม่เทินเหนือ	1	-	-	2	-	3
9	บ้านนาปลากั้ง	1	-	-	1	-	2
10	บ้านปางสา	1	-	-	-	-	1
11	บ้านโป่งดินตั่ง	1	-	-	-	-	1
12	บ้านปากสิน	1	-	-	1	2	3
13	บ้านหาดแค	1	-	-	-	-	1
14	บ้านพงเสลียง	1	-	-	-	-	1
15	บ้านปางตะเคียน	1	-	-	-	-	1
16	บ้านโป่งวัว	1	-	-	-	-	1
17	บ้านโป่งลำปาง	1	-	-	1	-	2
18	บ้านปางสัก	1	-	-	1	-	2
19	บ้านห้วยเตือ	1	-	-	-	-	1
20	บ้านดอนเพชร	1	-	-	-	-	1
21	บ้านสุเม่นเหนือ	1	-	-	-	-	1
22	บ้านยางตอย	1	-	-	-	-	1
23	บ้านวังทอง	1	-	-	-	1	2

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
24	บ้านดงพริกแจว	1	-	-	-	-	1
25	บ้านแม่ทาง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	27	-	-	7	3	37

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ตำบลของตำบลแม่สิน อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 38 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านสุเม่นจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่2 บ้านแม่เทินใต้จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านผาเมืองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านห้วยโป้จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่5 บ้านแม่ฮู้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านสะท้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านผาคำจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านแม่เทินเหนือจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านนาปลากั้งจำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านปางสาจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11บ้านโป่งดินตั่งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านปากสินจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่13 บ้านหาดแคะจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่14 บ้านพงเสถียงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่15 บ้านปางตะเคียนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่16 บ้านโป่งว้าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่17 บ้านโป่งลำปางจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน

หมู่18 บ้านปางสักจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่20 บ้านคอนเพชรจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่21 บ้านสุเม่นเหนือจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่22 บ้านยางตอยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่23 บ้านวังทองจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่24 บ้านคงพริกแจวจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่25 บ้านแม่ทางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีษะนาถ อำเภศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลศรีษะนาถ แยกออกเป็น 6 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านวังวน หมู่บ้านบ้านวังใหญ่ หมู่บ้านบ้านเมืองเก่า หมู่บ้านบ้านเมืองเก่า หมู่บ้านบ้านหนองช้าง และหมู่บ้านบ้านพระปรางค์

ตาราง 66 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลศรีษะนาถ อำเภศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจกवाल	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านวังวน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านวังใหญ่	1	1	-	-	1	3
3	บ้านเมืองเก่า	1	-	-	-	2	3
4	บ้านเมืองเก่า	2	-	1	-	-	3
5	บ้านหนองช้าง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านพระปรางค์	1	-	-	-	2	3
	รวมทั้งหมด	7	1	1	-	5	14

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลศรีสัชนาลัย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่1 บ้านวังวนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านวงษ์ใหญ่ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1
คน ด้าน ศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจกवाल จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านเมืองเก่าจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านเมืองเก่าจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านประเพณี พิธีกรรม จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านหนองช้างจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านพระปารค์จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน
2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสารจิต อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลสารจิต แยกออกเป็น 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านโบราณหลวง หมู่บ้าน
บ้านคุก หมู่บ้านบ้านสารจิต หมู่บ้านบ้านสารจิต หมู่บ้านบ้านแสนตอ หมู่บ้านบ้านโป่ง หมู่บ้าน
บ้านใหม่ไทยพัฒนา หมู่บ้านบ้านสามหลุม หมู่บ้านบ้านคุกเหนือ หมู่บ้านบ้านไร่บัวงาม หมู่บ้าน
บ้านคุกพัฒนา หมู่บ้านริมคลองเจริญ และหมู่บ้านบ้านคุกใต้

ตาราง 67 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลสารจิต อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านโบราณหลวง	1	-	-	1	-	2
2	บ้านคูก	1	-	-	2	4	7
3	บ้านสารจิต	1	-	-	1	1	3
4	บ้านสารจิต	1	-	-	-	3	4
5	บ้านแสนตอ	1	1	-	1	-	3
6	บ้านโป่ง	1	-	-	-	2	3
7	บ้านใหม่ไทยพัฒนา	1	-	-	-	1	2
8	บ้านสามหลุม	1	-	-	-	-	1
9	บ้านคูกเหนือ	1	-	-	2	-	3
10	บ้านสารจิตเหนือ	1	-	-	-	-	1
11	บ้านไร่บัวงาม	1	-	-	-	-	1
12	บ้านคูกพัฒนา	1	-	-	-	1	2
13	ริมคลองเจริญ	1	-	-	-	2	3
14	บ้านคูกใต้	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	1	-	7	14	36

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลสารจิต อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 36 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่1 บ้านโบราณหลวงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้าน
มุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านคูกจำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 4 คน
รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านสารจิตรจำนวน 23 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านสารจิตรจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านแสนตอประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านโป่งจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านใหม่ไทยพัฒนาจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านสามหลุมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านคุกเหนือจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาล มากที่สุด จำนวน 2 คนรองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านสารจิตรเหนือจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11 บ้านไร่บัวงามจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านคุกพัฒนาจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่13ริมคลองเจริญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่14 บ้านคุกใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองอ้อ แยกออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านป่ายาง หมู่บ้านบ้านคลองปากกร้าว หมู่บ้านบ้านคลองปากกร้าว หมู่บ้านบ้านหนองอ้อ หมู่บ้านบ้านเกาะน้อย หมู่บ้านบ้านเกาะน้อยฝั่งตะวันออก หมู่บ้านบ้านดงยาง หมู่บ้านบ้านปางถ่าน หมู่บ้านบ้านบำเพ็ญพัฒนา และหมู่บ้านบ้านหนองอ้อ

ตาราง 68 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านป่ายาง	1	-	-	-	-	1
2	บ้านคลองปากกร้าว	1	-	-	-	2	3
3	บ้านคลองปากกร้าว	2	-	-	-	2	4
4	บ้านหนองอ้อ	1	-	-	-	-	1
5	บ้านเกาะน้อย	2	-	-	2	3	7
6	บ้านเกาะน้อยฝั่งตะวันออก	2	-	-	-	3	5
7	บ้านดงยาง	2	-	-	1	1	4
8	บ้านปางถ่าน	1	-	-	-	4	5
9	บ้านบำเพ็ญพัฒนา	1	-	-	-	2	3
10	บ้านหนองอ้อ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	-	-	3	17	34

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของของ ตำบลของตำบลหนองอ้อ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 34 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านป่ายางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านคลองปากกร้าวจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านหนองอ้อจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุข
ปาฐะ จำนวน 2 คน และด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

หมู่4 บ้านหนองอ้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านเกาะน้อยจำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านด้านข้างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด
จำนวน 3 คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน

หมู่6 บ้านเกาะน้อยฝั่งตะวันออกจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน มาก
ที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน

หมู่7 บ้านดงยางจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านปางถ่านจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านข้างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 4
คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านบำเพ็ญพัฒนาจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านข้างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด
จำนวน 2 คน รองลงมาคือ ด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่10 หนองอ้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะ มากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหาดเลี้ยว แยกออกเป็น 5 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านหาดเลี้ยว หมู่บ้านหาดเลี้ยว
หมู่บ้านหาดสูง หมู่บ้านบ้านใหม่ และหมู่บ้านป่าไผ่

ตาราง 69 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	หาดเลี้ยว	2	-	1	-	1	4
2	หาดเลี้ยว	2	-	-	-	8	10
3	หาดสูง	2	-	-	3	2	7
4	บ้านใหม่	1	-	-	2	4	7
5	บ้านป่าไผ่	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	8	-	1	5	16	30

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 3 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่1 หาดเลี้ยวจำนวน 4 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาก็คือด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่2 หาดเลี้ยวจำนวน 10 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 8 คน
รองลงมาก็คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน

หมู่3 หาดสูงจำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 3
คน รองลงมาก็คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน

หมู่4 บ้านใหม่จำนวน 7 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 4 คน
รองลงมาก็คือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านป่าไผ่จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเกาะตาเลียง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเกาะตาเลียง แบ่งออกเป็น 14 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านหนองกระดี่ หนองกระดี่ หมู่บ้านบ้านปากแก่ง หมู่บ้านวัดทุ่ง หมู่บ้านหนองยาว หมู่บ้านหนองยาว หมู่บ้านหนองกระดี่ หมู่บ้านวงษ์อึ่ง หมู่บ้านปากแก่ง หมู่บ้านชุมแสง หมู่บ้านวังยาว หมู่บ้านคลองน้ำออก หมู่บ้านหนอง โสน และหมู่บ้านเกาะตาเลียง

ตาราง 70 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเกาะตาเลียง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกเป็นตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	หนองกระดี่	1	-	-	-	-	1
2	หนองกระดี่	3	-	-	-	-	3
3	บ้านปากแก่ง	1	-	-	-	-	1
4	วัดทุ่ง	1	-	-	-	-	1
5	หนองยาว	1	-	-	-	-	1
6	หนองยาว	1	-	-	-	-	1
7	หนองกระดี่	2	-	-	-	-	2
8	วงษ์อึ่ง	1	-	-	-	-	1
9	ปากแก่ง	1	-	-	-	-	1
10	ชุมแสง	2	-	-	-	-	2
11	วังยาว	1	-	-	-	-	1
12	คลองน้ำออก	1	-	-	-	1	2
13	หนองโสน	1	-	-	-	-	1
14	เกาะตาเลียง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	18	-	-	-	1	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลเกาะตาเลีย อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน จำแนกออกเป็น

- หมู่1 หนองกระดี่ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่2 หนองกระดี่จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน
- หมู่3 บ้านปากแก่งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่4 วัดทุ่งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่5 หนองยาวจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่6 หนองยาวจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่7 หนองกระดี่จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
- หมู่8 วงษ์ทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่9 ปากแก่งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่10 ชุมแสงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
- หมู่11 วังยาวจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่12 คลองน้ำออกจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

และรองลงมาด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

- หมู่13 หนองโสนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่14 เกาะตาเลียจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองตาล อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคลองตาล แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านคลองตาล หมู่บ้านคลองตาล หมู่บ้านคลองตาล หมู่บ้านคลองตะรัง หมู่บ้านท่าควาย หมู่บ้านคลองตาล หมู่บ้านคลองตาล และ หมู่บ้านคลองตาล

ตาราง 71 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองตาล อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	คลองตาล	1	-	-	1	-	2
2	คลองตาล	1	-	-	-	-	1
3	คลองตาล	1	1	-	-	-	2
4	คลองตะรัง	1	-	-	-	-	1
5	ท่าควาย	1	-	-	1	-	2
6	คลองตาล	-	-	-	-	-	-
7	คลองตาล	3	-	-	1	-	4
8	คลองตาล	1	1	-	1	-	3
	รวมทั้งหมด	9	2	-	4	-	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลคลองตาล อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน จำแนกออกเป็น

คลองตาล หมู่ 1 จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 2 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 3 จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากัน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คนและด้านศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 4 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 5 จำนวน 2 จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากัน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 6 ไม่พบข้อมูล

คลองตาล หมู่ 7 จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

คลองตาล หมู่ 8 จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดมี 3 ด้านเท่ากัน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลทับผึ้ง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านทับผึ้ง หมู่บ้านเกาะวงศ์เกียรติ หมู่บ้านเกาะวงศ์เกียรติ หมู่บ้านเตวีคกลาง หมู่บ้านเตวีคนอก หมู่บ้านท่าช้าง หมู่บ้านท่าช้าง หมู่บ้านทับผึ้ง และหมู่บ้านเตวีคนอก

ตาราง 72 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	ทับผึ้ง	1	-	-	-	1	2
2	เกาะวงศ์เกียรติ	-	-	-	-	-	0
3	เกาะวงศ์เกียรติ	2	-	-	-	-	2
4	เตวีคกลาง	1	1	-	-	-	2
5	เตวีคนอก	1	-	-	-	-	1
6	ท่าช้าง	1	-	-	-	-	1
7	ท่าช้าง	1	-	-	-	-	1
8	ทับผึ้ง	1	1	-	1	-	3
9	เตวีคนอก	3	1	-	1	1	6
	รวมทั้งหมด	11	3	-	2	2	18

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 ทับผึ้ง จำนวน 2 จำนวน จำนวนมากที่สุดในเท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่2 เกาะวงศ์เกียรติ ไม่พบข้อมูล

หมู่3 เกาะวงศ์เกียรติ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่4 เหว็ดกลาง จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดในเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านศิลปการแสดงมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่5 เหว็ดนอก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 ท่าช้าง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 ท่าช้างจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 ทับผึ้ง จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดในเท่ากัน 3 ด้านประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุดมีจำนวน 1 คน ด้านศิลปการแสดงมากที่สุดมีจำนวน 1 คน และ ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดมีจำนวน 1 คน

หมู่9 เหว็ดนอกจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน 3 ด้านคือ ด้านศิลปการแสดงจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลนาขุนไกร อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลนาขุนไกร แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านนาขุนไกร หมู่บ้านสันติสุข หมู่บ้านวังพิกุล หมู่บ้านเขาคินไพรวัลย์ หมู่บ้านวังสมบุรณ์ หมู่บ้านวังตามนิ หมู่บ้านโชกเปื่อย หมู่บ้านลู่เต่า หมู่บ้านลู่ตะแบก หมู่บ้านนองจิก หมู่บ้านผาแดง และหมู่บ้านหนองสะแก

ตาราง 73 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลนาขุนไกร อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	นาขุนไกร	1	-	-	-	-	1
2	สันติสุข	1	-	-	-	-	2
3	วังพิกุล	1	-	-	-	-	1
4	เขาคินไพรวัลย์	2	-	-	-	-	3
5	วังสมบุรณ์	1	-	-	-	-	1
6	วังตามน	1	-	-	-	-	1
7	โชกเปื่อย	1	-	-	-	-	1
8	ลู่เต่า	1	-	-	-	-	1
9	ลู่ตะแบก	1	-	-	-	-	1
10	หนองจิก	1	-	-	-	-	1
11	ผาแดง	1	2	-	1	1	5
12	หนองสะแก	1			-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	2	-	1	3	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลนาขุนไกร อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 นาขุนไกร จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 สันติสุข จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 วังพิบูล จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 เขาคินไพรวัลย์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือจำนวน 1 คน

หมู่5 วังสมบุรณ์ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 วังตามนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 โชกเปื้อยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 ลู่เต่าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 ลุดะแบกจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่10 หนองจิก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11 ผาแดง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 3 ด้านคือ ด้านมุขปาฐะมีจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลมีจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมีจำนวน 1 คน

หมู่12 หนองสะแก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านช้าง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านช้าง แบ่งออกเป็น 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านชาน หมู่บ้านบ้านชาน หมู่บ้านบ้านชาน หมู่บ้านบ้านชาน หมู่บ้านบ้านชาน หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่บ้านหนองเรียง หมู่บ้านปากคลองเรียง หมู่บ้านทุ่งรวงทอง และหมู่บ้านทุ่งมะโกเจียว

ตาราง 74 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านช้าง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านชาน	1	-	-	-	-	1
2	บ้านชาน	2	-	-	2	4	8
3	บ้านชาน	1	-	-	-	1	1
4	บ้านชาน	2	-	-	-	-	3
5	บ้านชาน	1	-	-	-	-	1
6	บ้านไร่	-	-	-	-	-	-
7	หนองเรียง	-	-	-	-	-	-
8	ปากคลองเรียง	-	-	-	-	-	-
9	ทุ่งรวงทอง	-	-	-	-	-	-
10	ทุ่งมะโกเจียว	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	-	-	2	5	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลบ้านชาน อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านชานจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านชานฝั่ง จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน มากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 2 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 2 คน

หมู่3 บ้านชานจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านชานจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านไร่ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านไร่ ไม่พบข้อมูล

หมู่7 หนองเรียง ไม่พบข้อมูล

หมู่8 ปากคลองแดน ไม่พบข้อมูล

หมู่9 ท่งรวงทอง ไม่พบข้อมูล

หมู่10 ท่งรวงทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านนา อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านนา แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองแห่น หมู่บ้านบ้าน
วังตาเยหมู่บ้านบ้านคลองตาเป้า หมู่บ้านบ้านหนองฝาด หมู่บ้านบ้านไกรใหม่ หมู่บ้านบ้านตะพังงาม
และหมู่บ้านบ้านสันติ

ตาราง 75 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านนา อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านหนองแห่น	-	-	-	-	-	-
2	บ้านวังตาเย	1	-	-	-	-	1
3	บ้านคลองตาเป้า	1	-	-	-	-	1
4	บ้านหนองฝาด	1	-	-	-	-	1
5	บ้านไกรใหม่	1	-	-	-	-	1
6	บ้านตะพังงาม	1	-	-	-	-	1
7	บ้านสันติ	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	5	-	-	-	-	5

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลบ้านนา อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านหนองแห่น ไม่พบข้อมูล

หมู่2 บ้านวังตาเย จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านคลองตาเป้าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านหนองฝาดจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านไกรใหม่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านสันติ ไม่พบข้อมูล

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านไร่ แบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านผาแดง หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านไร่หมู่บ้านคอนจันทร์ หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านแม่น้ำ หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านบึงสั๊ก หมู่บ้านนาทุ่ง หมู่บ้านคลองซัด และหมู่บ้านไร่ใต้

ตาราง 76 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	ผาแดง	1	-	-	-	-	1
2	ไร่	2	-	-	-	-	2
3	ไร่	1	-	-	-	-	1
4	ดอนจันทร์	1	-	-	-	-	1
5	ไร่	1	-	-	-	1	2
6	แม่น้ำ	1	-	-	-	-	1
7	ไร่	1	-	-	-	-	1
8	บึงลึก	1	-	-	-	-	1
9	นาทุ่ง	1	-	-	-	2	3
10	คลองซัด	1	-	-	-	-	1
11	ไร่ใต้	-	-	-	-	1	1
	รวมทั้งหมด	11	-	-	-	4	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลบ้านไร่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 14 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 ผาแดง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 ไร่จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่3 ไร่ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 ดอนจันทร์ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 ไร่ จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดมีจำนวน 1 คน

หมู่6 แม่น้ำ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 ไร่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 บุ่งสักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 นาทุ่งจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน

รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่10 คลองซัด จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11 ไร่ได้ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือมีจำนวนมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลราวต้นจันทน์ แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้าน คลองป่าไผ่ หมู่บ้าน หนองตาโชติ หมู่บ้านตลุก หมู่บ้านราวต้นจันทน์ หมู่บ้านวังไฟไหม้ หมู่บ้านท่ามกกะสัง และ หมู่บ้านนาขลุ

ตาราง 77 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	คลองป่าไผ่	1	-	-	1	2	4
2	หนองตาโชติ	-	-	-	-	-	-
3	ตลุก	1	-	-	-	-	1
4	ราวต้นจันทน์	1	-	-	-	2	3
5	วังไฟไหม้	1	-	-	-	-	1
6	ท่ามกกะสัง	2	-	-	-	1	3
7	นาขลุ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	7	-	-	1	5	13

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลราวต้นจันทน์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น13คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 คลองป่าไฟจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือมีจำนวนมากที่สุดจำนวน 2 คน รองลงมา มีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่2 หนองตาโชติ ไม่พบข้อมูล

หมู่3 ตลุก จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 ราวคันจันทร์ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่5 วังไฟไหม้จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 ท่ามกะสัง จำนวน 3 คน จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่7 นาหลุกจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังทอง แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านวังทอง หมู่บ้านวังทอง หมู่บ้านวังทอง หมู่บ้านคลองตาโนม หมู่บ้านวังทอง หมู่บ้านคลองตาเพชร หมู่บ้านวังทอง และหมู่บ้านวังทอง

ตาราง 78 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	วังทอง	1	-	-	1	1	3
2	วังทอง	1	-	-	-	-	1
3	วังทอง	1	1	-	3	2	7
4	คลองตาโนม	1	-	-	-	-	1
5	วังทอง	1	-	1	1	-	3
6	คลองตาเพชร	1	-	-	-	-	1
7	วังทอง	1	-	-	-	-	1
8	วังทอง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	8	1	1	5	3	18

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลวังทอง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 วังทอง จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดมีจำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติมากที่สุดมีจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่2 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 วังทอง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 2 คน และรองลงมามีจำนวนเท่ากัน 2 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมีจำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดงมีจำนวน 1 คน

หมู่4 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 วังทอง จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คน ด้านประเพณีและพิธีกรรมจำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่6 คลองตาเพชร จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 วังทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 วังทอง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังลึก อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังลึก แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านป่าชาน หมู่บ้านวังลึก หมู่บ้านวังลึก หมู่บ้านเกาะไม้แดง หมู่บ้านหนองรัง หมู่บ้านเกาะไม้แดง และหมู่บ้านหนองรังเหนือ

ตาราง 79 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังลึก อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	ป่าชาน	1	-	-	1	1	3
2	วังลึก	3	-	-	-	-	3
3	วังลึก	1	1	-	-	1	3
4	เกาะไม้แดง	1	-	-	-	-	1
5	หนองรัง	1	-	-	-	-	1
6	เกาะไม้แดง	2	1	1	-	1	5
7	หนองรังเหนือ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	10	2	1	1	3	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลวังลึก อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 ป่าชานจำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 2 จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ 3 วังลึก จำนวน 3 คน จำนวนมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน ด้านศิลปะมากที่สุดจำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 4 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 5 จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 เกาะไม้แดง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน ด้านประเพณีพิธีกรรมจำนวน 1 คน และด้าน ช่างฝีมือจำนวน 1 คน

หมู่7 หนองรังเหนือ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านวังใหญ่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลบ้านวังใหญ่ แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านคลองยอ หมู่บ้านใหม่ หมู่บ้านพรง หมู่บ้านควนหมาก หมู่บ้านทุ่งหรี หมู่บ้านวังใหญ่ หมู่บ้านโละบอน และหมู่บ้านควน

ตาราง 80 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลบ้านวังใหญ่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกออกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านคลองยอ	1	-	-	-	-	1
2	บ้านพรง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านควนหมาก	1	-	-	-	-	1
4	บ้านใหม่	3	-	-	-	-	3
5	บ้านทุ่งหรี	1	-	-	-	-	1
6	บ้านวังใหญ่	1	-	-	-	-	1
7	บ้านโละบอน	1	-	-	-	-	1
8	บ้านควน	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	10	-	-	-	-	10

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลบ้านวังใหญ่ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น10คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านคลองยอ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านพรงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านควนหมากจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่4 บ้านใหม่จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน
 หมู่5 บ้านทุ่งหรีจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่6 บ้านวังใหญ่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่7 บ้านโหล๊ะบอนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่8 บ้านควนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวัดเกาะ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวัดเกาะแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านหนองแห่น หมู่บ้านไ้วัด
 หมู่บ้านวัดเกาะ หมู่บ้านหนองฝาด หมู่บ้านคลองตาล หมู่บ้านหนองทอง และหมู่บ้านสันติ

ตาราง 81 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของ ตำบลวัดเกาะ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกออกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	หนองแห่น	1	-	-	-	-	1
2	ไ้วัด	2	3	-	-	1	6
3	วัดเกาะ	1	-	-	-	-	1
4	หนองฝาด	1	-	-	-	-	1
5	คลองตาล	1	-	-	-	-	1
6	หนองทอง	-	-	-	-	-	-
7	สันติ	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	6	3	-	-	1	10

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลวัดเกาะ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น10คน
 จำแนกออกเป็น

หมู่1 หนองแห่น จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 ได้วัดจำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 3 คน
รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 2 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

หมู่3 วัดเกาะ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 ได้วัดจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 คลองตาลจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 หนองทอง ไม่พบข้อมูล

หมู่7สันติ ไม่พบข้อมูล

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ตำบลสามเรือน แบ่งออกเป็น 11 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านหนองไฉ้ หมู่บ้านกร
หมู่บ้านคลองโป่ง หมู่บ้านสามเรือน หมู่บ้านโรงเจ็ก หมู่บ้านปามะม่วง หมู่บ้านวัดลำยวน
หมู่บ้านวัดใหม่ หมู่บ้านห้วยคล้า หมู่บ้านนิคม และหมู่บ้านสมาคมนา

ตาราง 82 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	หนองไฉ้	1	-	-	-	-	1
2	คลองโป่ง	1	-	-	3	2	1
3	สามเรือน	1	-	-	-	-	6
4	บ้านกร	1	-	-	-	-	1
5	โรงเจ็ก	3	-	-	-	-	3
6	ปามะม่วง	-	-	-	-	-	-
7	วัดลำยวน	1	-	-	-	-	1
8	วัดใหม่	1	-	-	-	-	1
9	บ้านห้วยคล้า	2	-	-	-	-	2
10	นิคม	1	-	-	2	-	3
11	สมาคมนา	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	13	-	-	5	2	20

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 หนองโวัง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 คลองโป่ง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 3 สามเรือน จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด

จำนวน 3 คน รองลงมาคือด้านช่างฝีมือ จำนวน 2 คน และด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านกรู จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 5 โรงเจ็ก จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ 6 ป่ามะม่วง ไม่ปรากฏ

หมู่ 7 วัดลำยวน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 วัดใหม่ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 บ้านห้วยคร้า จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 10 นิคม จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 11 สมากมนา จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคลองกระเจง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านคลองกระเจง
ทั้ง 9 หมู่บ้าน

ตาราง 83 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	คลองกระเจง	1	-	-	-	-	1
2	คลองกระเจง	1	-	-	-	-	1
3	คลองกระเจง	1	-	-	1	-	2
4	คลองกระเจง	2	-	-	-	-	2
5	คลองกระเจง	1	-	-	-	-	1
6	คลองกระเจง	1	-	1	-	-	2
7	คลองกระเจง	1	-	-	-	-	1
8	คลองกระเจง	1	1	-	-	-	2
9	คลองกระเจง	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	10	1	1	1	-	13

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่ 1 คลองกระเจง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 คลองกระเจงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 3 คลองกระเจงจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่ 4 คลองกระเจงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 5 คลองกระเจงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 คลองกระจงจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 1 คน

หมู่ 7 คลองกระจงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 8 คลองกระจงจำนวน 1 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน

หมู่ 9 คลองกระจงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลคลองยาง แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านคลองปู่ หมู่บ้านสมุย
หมู่บ้านวังแร่ หมู่บ้านคลองยาง หมู่บ้านคลองยาง หมู่บ้านหนองตะเข้ หมู่บ้านไผ่ตะล่อม หมู่บ้าน
โป่งมะขาม หมู่บ้านคลองวังทอง หมู่บ้านหัวเขา หมู่บ้านป่าสัก และหมู่บ้านไผ่ตะล่อมใต้

ตาราง 84 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	คลองปู่	1	-	-	-	2	3
2	วังแร่	2	-	-	-	-	2
3	คลองยาง	1	-	-	-	-	1
4	คลองยาง	3	-	-	-	-	3
5	หนองตะเข้	1	-	-	-	1	2
6	ไผ่ตะล่อม	3	-	-	-	-	3
7	โป่งมะขาม	1	-	-	-	1	2
8	คลองวังทอง	1	-	-	-	-	1
9	หัวเขา	1	-	-	-	-	1
10	สมุย	1	2	-	1	1	5
11	ป่าสัก	1	-	-	-	-	1
12	ไผ่ตะล่อมใต้	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	17	2	-	1	5	25

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลคลองยาง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 25 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่ 1 คลองปู่จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมา คือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่ 2 วังแร่จำนวน 2 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 3 คลองยางจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 หนองตะเข้จำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ 5 หนองตะเข้จำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 6 ไร่ตะล่อมจำนวน 3 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่ 7 โป่งมะขามจำนวน 2 คน จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้านประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ
จำนวน 1 คน และด้านช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 8 คลองวังทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 9 หัวเขาจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 10 สมุยจำนวน 5 คน ประกอบด้วยด้านศิลปะการแสดงมากที่สุด จำนวน 2 คน
รองลงมามีจำนวนเท่ากัน 3 ด้าน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน ด้านธรรมชาติและจักรวาล
จำนวน 1 คน และช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 1 คน

หมู่ 11 ป่าสักจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 12 ไร่ตะล่อมใต้จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลท่าทอง แบ่งออกเป็น 7 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านหนองป่าตอหมู่บ้านท่าทอง หมู่บ้านท่าทอง หมู่บ้านหนองไฉ้ หมู่บ้านวัดเกาะ หมู่บ้านหนองชุมแสง และหมู่บ้านหนองไฉ้

ตาราง 85 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านหนองป่าตอ	1	-	-	-	-	1
2	บ้านท่าทอง	1	-	-	-	-	1
3	บ้านหนองไฉ้	1	-	-	-	-	1
4	บ้านวัดเกาะ	1	-	-	-	-	1
5	บ้านหนองชุมแสง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านท่าทอง	1	-	-	-	-	1
7	บ้านหนองไฉ้	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	7	-	-	-	-	7

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ของ ตำบลของตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 7 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านหนองป่าตอจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านท่าทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านท่าทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านวัดเกาะจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านหนองชุมแสงจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านท่าเกษมจำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านหนองไฉ้จำนวน 1 คน ประกอบด้วยด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาทุ่ง อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย

ตำบลนาทุ่ง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านดงไทย หมู่บ้านดงไทย หมู่บ้านดงไทย หมู่บ้านโบสถ์โพธิ์ หมู่บ้านถนนพระร่วง หมู่บ้านดงไทย หมู่บ้านดงไทย หมู่บ้านดงไทย และหมู่บ้านดงไทย

ตาราง 86 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลนาทุ่ง อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านดงไทย	1	-	-	-	-	1
2	บ้านดงไทย	1	-	-	-	1	2
3	บ้านดงไทย	1	-	-	-	1	2
4	บ้านโบสถ์โพธิ์	1	-	-	-	-	1
5	บ้านถนนพระร่วง	1	-	-	-	-	1
6	บ้านดงไทย	1	-	-	-	1	2
7	บ้านดงไทย	1	-	-	-	2	3
8	บ้านดงไทย	1	-	-	-	-	1
9	บ้านดงไทย	-	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	8	-	-	-	5	13

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ ของ ตำบลของตำบลนาทุ่ง อำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 13 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านดงไทยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านดงไทยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านดงไทยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านโบสถ์โพธิ์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านถนนพระร่วงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านคงไทยจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านคงไทยจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านคงไทยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านคงไทย ไม่พบข้อมูล

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลในเมือง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลในเมือง แบ่งออกเป็น 14 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านป่าทอง หมู่บ้านในเมือง หมู่บ้านคลองหอม หมู่บ้านสนามบินเก่า หมู่บ้านเนินจันทร์ หมู่บ้านเจ็ดธรรมาสัน หมู่บ้านแม่น้ำเก่า หมู่บ้านมิตรภาพ หมู่บ้านคลองแค หมู่บ้านหนองเรียง หมู่บ้านป่ามะม่วง หมู่บ้านบ่อแปดร้อย หมู่บ้านหนองเรียง และหมู่บ้านประชาสงเคราะห์

ตาราง 87 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลในเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	ป่าทอง	1	-	-	-	-	1
2	ในเมือง	1	-	-	-	-	1
3	คลองหอม	2	-	-	-	-	2
4	สนามบินเก่า	2	-	-	-	-	2
5	เนินจันทร์	1	-	-	-	-	1
6	เจ็ดธรรมาสัน	1	-	-	-	-	1
7	คลองแค	1	-	-	-	-	1
8	หนองเรียง	2	-	-	-	-	2
9	ป่ามะม่วง	1	-	-	-	-	1
10	บ่อแปดร้อย	1	-	-	-	-	1
11	แม่น้ำเก่า	1	-	-	-	-	1
12	หนองเรียง	3	-	-	-	-	3
13	มิตรภาพ	1	-	-	-	-	1
14	ประชาสงเคราะห์	-	-	-	1	-	1
	รวมทั้งหมด	18	-	-	1	-	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของตำบลของตำบลในเมือง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 19 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 ป่าทองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 ในเมืองจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 3 คลองหอมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 สนามบินเก่าจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 5 เนินจันทร์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

- หมู่6 เจ็ดธรรมาสน์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่7 คลองแควจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่8 หองเรียงจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
หมู่9 ป่ามะม่วงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่10 บ่อแปดร้อยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่11 แม่น้ำเก่าจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
หมู่12 หองเรียงจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน
หมู่13 มิตรภาพจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากน้ำ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลปากน้ำ แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านเหนือ หมู่บ้านใต้ หมู่บ้านหน้าโบสถ์ หมู่บ้านตะวันขึ้น หมู่บ้านไม้งาม หมู่บ้านวังตาเลน หมู่บ้านมาบป่าเลา หมู่บ้านคันนาหลวง หมู่บ้านน้ำโจน หมู่บ้านไทรงาม หมู่บ้านหนองวงเวียน และหมู่บ้านอ้อมรอบ

ตาราง 88 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลปากน้ำ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย
ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านเหนือ	1	-	-	1	-	2
2	บ้านหน้าโบสถ์	1	-	-	-	-	1
3	บ้านตะวันขึ้น	2	-	-	-	-	2
4	บ้านไผ่งาม	1	-	-	-	-	1
5	บ้านใต้	1	-	-	-	1	2
6	บ้านวังตาเลน	1	-	-	-	-	1
7	บ้านมาบป่าเลา	2	-	-	1	-	3
8	บ้านต้นนาหลวง	1	-	-	-	-	1
9	บ้านน้ำโจน	1	-	-	-	-	1
10	บ้านไทรงาม	1	-	-	-	-	1
11	บ้านหนองวงเกวียน	1	-	-	-	-	1
12	บ้านอ้อมรอบ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	14	-	-	2	1	17

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลปากน้ำ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 17 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านเหนือ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านหน้าโบสถ์ จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านตะวันขึ้นจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่4 บ้านไผ่งามจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านใต้จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านวังตาเลนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่7 บ้านมาบป่าเถาจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านต้นนาหลวงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านน้ำโจนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านไทรงามจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11 บ้านหนองวงเวียนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านอ้อมรอบจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย

ตำบลป่ากุมเกาะ แบ่งออกเป็น 14 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านคู้ยาง หมู่บ้านคู้ยาง หมู่บ้านคู้ยาง หมู่บ้านป่ากุมเกาะ หมู่บ้านคู้ยาง หมู่บ้านคลองหกบาท หมู่บ้านใหม่โพธิ์งาม หมู่บ้านวังหัว หมู่บ้านวังวน หมู่บ้านดงมะพูด หมู่บ้านคลองแค หมู่บ้านหนองซัง หมู่บ้านศรีสังวร และหมู่บ้านจิวงาม

ตาราง 89 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	คู้ยาง	1	-	-	-	-	1
2	คู้ยาง	1	-	-	-	-	1
3	คู้ยาง	1	-	-	-	-	1
4	ป่ากุมเกาะ	3	-	-	-	1	4
5	คู้ยาง	2	-	-	-	-	2
6	คลองหกบาท	-	-	-	1	2	3
7	บ้านใหม่โพธิ์งาม	1	-	-	-	-	1
8	วังหัว	2	-	-	-	-	2
9	วังวน	1	-	-	1	2	4
10	ดงมะพูด	1	-	-	-	-	1
11	คลองแค	1	-	-	-	-	1
12	หนองซัง	3	-	-	-	-	3
13	ศรีสังวร	1	-	-	-	1	2
14	จิวาม	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	19	-	-	2	6	27

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของ
ของ ตำบลของตำบลป่ากุมเกาะ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 27 คน จำแนก
ออกเป็น

หมู่1 คู้ยาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 คู้ยาง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 คู้ยางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 ป่ากุมเกาะจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

- หมู่ 5 กู้ยง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่ 6 คลองหกบาท จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน
- หมู่ 7 บ้านใหม่โพธิ์งาม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่ 8 วังหัว จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน
- หมู่ 9 วังวน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน
- หมู่ 10 ดงมะพูด จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่ 11 คลองแค จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
- หมู่ 12 หนองซัง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน
- หมู่ 13 ศรีสังวร จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะ มากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน
- หมู่ 14 จี๊งาม จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองบางขลัง แบ่งออกเป็น 9 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านคลองแห้ง หมู่บ้านปากคลองช้าง หมู่บ้านปากคลองช้าง หมู่บ้านขอนแก่น หมู่บ้านวัดโบสถ์ หมู่บ้านน้ำคั่ว หมู่บ้านนากลาง หมู่บ้านไผ่ขวาง และ หมู่บ้านขอนแก่น

ตาราง 90 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านคลองแห้ง	1	-	-	-	-	1
2	ปากคลองช้าง	-	-	-	1	-	1
3	ปากคลองช้าง	1	-	-	-	-	1
4	ขอนแก่น	1	-	-	-	-	1
5	วัดโบสถ์	1	-	-	-	-	1
6	น้ำคั่ว	1	-	-	-	-	1
7	นากลาง	1	-	-	-	-	1
8	ไผ่ขวาง	1	-	-	-	-	1
9	ขอนแก่น	1	-	-	-	-	-
	รวมทั้งหมด	8	-	-	1	-	9

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลเมืองบางขลัง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 9 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 คลองแห้งจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 ปากคลองช้าง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 ปากคลองช้างจำนวน 1 คนประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 ขอนขง จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 วัดโบสถ์จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่6 น้ำด้วน จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่7 นากลางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่8 ไร่ขวางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่9 ขอนซุงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลเมืองบางยม แบ่งออกเป็น 5 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านบ้านหนองไฉ่
 หมู่บ้านบ้านเมืองบางยม หมู่บ้านบ้านสวะ หมู่บ้านบ้านท่าเกษม และหมู่บ้านบ้านท่าเกษมศรี

ตาราง 91 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลเมืองบางยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านหนองไฉ่	1	-	-	-	-	1
2	บ้านเมืองบางยม	1	-	-	-	-	1
3	บ้านสวะ	1	-	-	-	-	1
4	บ้านท่าเกษม	1	-	-	-	-	1
5	บ้านท่าเกษมศรี	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	5	-	-	-	-	5

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลเมืองบางยม อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านหนองไฉ่จำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่2 บ้านเมืองบางยมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่3 บ้านสวะจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่4 บ้านท่าเกษมจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน
 หมู่5 บ้านท่าเกษมศรีจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลย่านยาว อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลย่านยาว แบ่งออกเป็น 12 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านหนองปลาหมอ หมู่บ้านคู้งวารี หมู่บ้านปิ่นจั่น หมู่บ้านคลองน้ำหัก หมู่บ้านย่านยาว หมู่บ้านท่าช้าง หมู่บ้านบึง หมู่บ้านไผ่ล้อม หมู่บ้านเหนือคู้งวารี หมู่บ้านไทรย้อย หมู่บ้านคลองตะค้อ และหมู่บ้านหนองปลาหมอ

ตาราง 92 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลย่านยาว อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะการแสดง	ประเพณีพิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและจักรวาล	ช่างฝีมือพื้นบ้าน	
1	บ้านหนองปลาหมอ	2	-	-	1	-	3
2	บ้านคู้งวารี	2	-	-	-	-	2
3	บ้านปิ่นจั่น	1	-	-	-	-	1
4	บ้านคลองน้ำหัก	1	-	-	-	-	1
5	บ้านย่านยาว	1	1	-	-	-	2
6	บ้านท่าช้าง	3	-	-	-	-	3
7	บ้านบึง	1	-	-	-	-	1
8	บ้านไผ่ล้อม	1	-	-	1	-	2
9	บ้านเหนือคู้งวารี	1	-	-	-	-	1
10	บ้านไทรย้อย	1	-	-	-	-	1
11	บ้านคลองตะค้อ	1	-	-	-	-	1
12	บ้านหนองปลาหมอ	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	16	1	-	2	-	19

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลย่านยาว อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านหนองปลาหมอจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านธรรมชาติและจักรวาล จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านคู้งวารีจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่3 บ้านปิ่นจันจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านคลองน้ำหักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่5 บ้านย่านยาวจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและศิลปะการแสดงมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่6 บ้านท่าช้างจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

หมู่7 บ้านบึงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่8 บ้านไผ่ล้อมจำนวน 2 ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่9 บ้านเหนือคู้งวารีจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่10 บ้านไทรย้อยจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่11 บ้านคลองตระกล้อจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่12 บ้านหนองปลาหมอจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังพิณพาทย์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังพิณพาทย์แบ่งออกเป็น 4 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านเหนือวัดกลาง
หมู่บ้านห่อมใหญ่ หมู่บ้านปามะม่วง และหมู่บ้านท่าพิกุล

ตาราง 93 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ตำบลวังพิณพาทย์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านเหนือวัดกลาง	1	-	-	-	-	1
2	บ้านห่อมใหญ่	1	-	-	1	-	2
3	บ้านปามะม่วง	1	-	-	-	-	1
4	บ้านท่าพิกุล	1	-	-	-	-	1
	รวมทั้งหมด	4	-	-	1	-	5

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลวังพิณพาทย์ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จำแนกออกเป็น

หมู่ 1 บ้านเหนือวัดกลางจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 2 บ้านห่อมใหญ่จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 3 บ้านปามะม่วงจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 4 บ้านท่าพิกุลจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังไม้ขอน อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลวังไม้ขอน แบ่งออกเป็น 4 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านคลองน้ำหัก หมู่บ้านไร่ หมู่บ้านวังไม้ขอน และหมู่บ้านจันทโรภาส

ตาราง 94 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลวังไม้ขอน อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	บ้านคลองน้ำหัก	1	-	-	-	-	1
2	บ้านวังไม้ขอน	1	-	-	-	-	1
3	บ้านจันทโรภาส	1	-	-	-	-	1
4	บ้านไร่	3	-	-	-	2	5
	รวมทั้งหมด	6	-	-	-	2	8

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลวังไม้ขอน อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 5 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 บ้านน้ำหักจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่2 บ้านวังไม้ขอนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่3 บ้านจันทโรภาสจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 บ้านไร่จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 3 คน

รองลงมาคือด้านช่างฝีมือพื้นบ้าน จำนวน 1 คน

ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลหนองกลับ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ตำบลหนองกลับแบ่งออกเป็น 4 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้านหนองเรียง

หมู่บ้านหนองกลับ หมู่บ้านหนองกลับ หมู่บ้านป่าถ่อน หมู่บ้านหนองกลับ
หมู่บ้านหนองแถม และหมู่บ้านหนองกลับ

ตาราง 95 สรุปข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม ของตำบลหนองกลับ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย

ข้อมูลแยกตามหมู่บ้าน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ประเภทข้อมูลด้านวัฒนธรรม					รวม
		มุขปาฐะ	ศิลปะ การแสดง	ประเพณี พิธีกรรมฯ	ธรรมชาติและ จักรวาล	ช่างฝีมือ พื้นบ้าน	
1	หนองเรียง	1	-	-	1	-	2
2	หนองกลับ	1	-	-	1	2	4
3	หนองกลับ	1	-	-	-	-	1
4	หนองกลับ	1	-	-	-	-	1
5	ป่าถ่อน	1	-	-	-	-	1
6	หนองกลับ	2	-	-	-	-	2
7	หนองแถม	1	-	-	1	-	2
8	หนองกลับ	1	-	-	-	1	2
	รวมทั้งหมด	9	-	-	3	3	15

จากตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่าจำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ในข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติในแต่ละหมู่บ้านของ ตำบลของตำบลหนองกลับ อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 15 คน จำแนกออกเป็น

หมู่1 หนองเรียง จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่2 หนองกลับจำนวน 4 คน ประกอบด้วย ด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุด จำนวน 2 คน รองลงมาคือด้านมุขปาฐะ จำนวน 1 คน และรองลงมาด้านธรรมชาติและจักรวาลจำนวน 1 คน

หมู่3 หนองกลับจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่4 หนองกลับจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 5 ป่าอ่อนจำนวน 1 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 1 คน

หมู่ 6 หนองกลับจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมุขปาฐะมากที่สุด จำนวน 2 คน

หมู่ 7 หนองแขม จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านธรรมชาติและจักรวาลมากที่สุดจำนวน 1 คน

หมู่ 8 หนองกลับจำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้านคือด้านมุขปาฐะมากที่สุดจำนวน 1 คนและด้านช่างฝีมือพื้นบ้านมากที่สุดจำนวน 1 คน

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จังหวัดสุโขทัย เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ กล่าวคือ มีแม่น้ำยมไหลผ่านตั้งแต่ตอนเหนือตลอดถึงตอนใต้ของจังหวัด สภาพแวดล้อมดังกล่าวทำให้สุโขทัยมีความอุดมสมบูรณ์ มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น แม้ว่าสุโขทัยจะมีช่วงที่เจริญสูงสุด แต่ก็ถึงแก่การเสื่อมลงในเวลาต่อมา แต่อย่างไรก็ตาม อารยธรรมและความเจริญรุ่งเรืองของสุโขทัยก็ได้เลือนหายไป ผลผลิตแห่งภูมิปัญญามากมายที่ปรากฏในอดีตได้มอดไหม้เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ยังคงเหลือร่องรอยให้เห็น อาทิ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ดำรับคำรายนงานศิลปหัตถกรรม สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมการต่างๆ

แต่อย่างไรก็ตาม กาลเวลาที่ดำเนินไปทำให้ ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ด้านต่างๆ ตลอดจนปราชญ์และผู้รู้ทั้งหลายของจังหวัดสุโขทัย ได้ค่อยๆ สูญหายและเสียชีวิตไปเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการสูญหายและเสื่อมโทรมลงของภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมจำนวนมาก จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบระเบียบ เพื่อสืบค้นภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของสุโขทัยและจัดเก็บให้เป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การขึ้นทะเบียนทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติให้สามารถตรวจสอบ และดำเนินการเพื่อจัดการองค์ความรู้บนพื้นฐานของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและตรวจสอบความถูกต้องของชุมชนและประชาคมทุกภาคส่วน ของจังหวัดสุโขทัย ในมิติการพัฒนาแบบบูรณาการ โดยใช้วัฒนธรรมเป็นเข็มทิศนำทางในการพัฒนา

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายหลักในการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือ “ การสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้ร่วมรับรู้ถึงคุณค่า และความสำคัญของมรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อการอยู่เย็นเป็นสุข ” เพราะเมื่อเกิดการรับรู้และเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ แล้ว การรับรู้ดังกล่าวก็จะสามารถถูกพัฒนาขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกิดความสนใจมีส่วนร่วมอนุรักษ์และปกป้องมรดกของท้องถิ่น รวมไปถึงการบอกเล่า แปลความหมายให้กับผู้ที่มาเยือนให้ทราบถึงความสำคัญ และแรงจูงใจเพื่อให้คนในท้องถิ่น ภาคที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด ปรับปรุง บริหารจัดการและพัฒนาให้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเป็นทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมระบบเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสืบค้นข้อมูลทางด้านวัฒนธรรม 5 มิติเชิงลึกโดยการมุ่งเน้นที่การสืบค้นองค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน ในลักษณะของข้อมูลย้อนหลัง 100 ปี จากทุกหมู่บ้านของจังหวัดสุโขทัยประกอบด้วย วัฒนธรรมที่สืบทอดต่อมาในรูปลักษณะต่างๆ ได้แก่ 1) วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา 2) วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง 3) ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ 4) ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน และ 5) วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีพิธีกรรมและงานฉลอง

สรุปผลการวิจัย

โดยการศึกษาวิจัยเรื่องนี้คณะผู้วิจัย มีขอบเขตด้านพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ประกอบด้วย อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 11 ตำบล 108 หมู่บ้าน อำเภอกิรินาส จำนวน 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 5 ตำบล 55 หมู่บ้าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 7 ตำบล 71 หมู่บ้าน อำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 9 ตำบล 84 หมู่บ้าน 1 เทศบาล อำเภอศรีนคร จำนวน 5 ตำบล 49 หมู่บ้าน อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 11 ตำบล 133 หมู่บ้าน อำเภอศรีสำโรง จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน และอำเภอสวรรคโลก จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน 1 เทศบาล

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สืบค้นวัฒนธรรมมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาต่อเนื่องมา ผ่านนิทาน ตำนาน ประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า ชื่อบ้านนาเมือง ตำนาน ภาษิต ผญาเกี่ยว คำอุ้วบ่าวสาว และปริศนาคำทายและอื่น ๆ สำหรับวัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงคณะผู้วิจัยสืบค้นผ่านดนตรี การแสดงในพิธีกรรม ตลอดจนเพลงร้องพื้นบ้าน และอื่น ๆ สำหรับความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สืบค้นจากการตั้งถิ่นฐาน อาหาร การกิน การดูแลสุขภาพ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และอื่น ๆ ในส่วนของความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน สืบค้นผ่านผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องรัก เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ และในส่วนสุดท้ายได้แก่การสืบค้นวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง ซึ่งคณะผู้วิจัยดำเนินงานผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านความเชื่อ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง และอื่นๆ

โดยในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้วิธีวิทยาแบบผสมผสาน (Multi-Methodology) กล่าวคือ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสืบค้นหาปราชญ์และผู้รู้ในชุมชน ตลอดจนองค์ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและย้อนหลัง 100 ปี ที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย หลังจากนั้นจึงศึกษาเชิงคุณภาพ

(Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่น (Community Data base Analysis) การพัฒนาระบบการสื่อสารสาธารณะแบบมีส่วนร่วม (Participatory Public Communication/ PPC) ขึ้นในชุมชน ก่อนจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม (Cultural Strategic Mapping) เพื่อวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ เส้นทางของความสัมพันธ์ พัฒนาการทางความรู้ของคนในชุมชน คุณค่าที่มีต่อบริบทของชุมชน และพลวัตของวัฒนธรรม

เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ดังกล่าวแล้วจึงนำมาสังเคราะห์โดยวิธีสัมมนาวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรมและผู้แทนของจังหวัดสุโขทัย นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังจัดให้มีการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานวิจัย และการคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูลแบบหลายทิศทาง (Multi-angulations Method) เพื่อให้ได้ข้อมูลทางวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยที่ได้ จากการวิจัยครั้งนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุดผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจพอสรุปได้คือ จำนวนปราชญ์หรือผู้รู้ข้อมูลทางวัฒนธรรม 5 มิติของจังหวัดสุโขทัย มีจำนวนทั้งสิ้น 1,771 คน จำแนกออกเป็น

อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 255 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 123 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 59 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 47 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง จำนวน 16 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 10 คน

อำเภอกีรีมาศ จำนวน 225 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 116 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 73 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 23 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง จำนวน 6 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 5 คน

อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 131 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 73 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 25 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 14 คน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 12 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 7 คน

อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 143 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 86 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 33 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 14 คน วัฒนธรรมด้าน

ศิลปะการแสดงจำนวน 7 คน และ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 3 คน

อำเภอเมือง จำนวน 198 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 98 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 55 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 32 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 12 คน และ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 2 คน

อำเภอศรีนคร จำนวน 138 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 58 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 38 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 27 คน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 9 คน และ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 6 คน

อำเภอศรีสัชนาลัย จำนวน 307 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 146 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 101 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 45 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 11 คน และ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 4 คน

อำเภอศรีสำโรง จำนวน 194 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 129 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 29 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 21 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 13 คน และ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 2 คน

อำเภอสวรรคโลก จำนวน 182 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 141 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 22 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 14 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 4 คน และ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 1 คน

อนึ่ง หากพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นจะพบว่า วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาเป็นสิ่งที่พบมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญในทุกอำเภอของจังหวัดสุโขทัย และอำเภอองไกรลาศเป็นอำเภอที่มีจำนวนปราชญ์มากที่สุดกล่าวคือ 255 คนและเมื่อจำแนกรายตำบล ซึ่งมีทั้งหมด 11 ตำบลพบรายละเอียดที่สำคัญดังนี้

ตำบลกกแรต จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 13 คน รองลงมา ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน

ตำบลกง จำนวน 20 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 16 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลไกรกลาง จำนวน 25 คน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมาคือวัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 8 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 4 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และ ด้านประเพณีและพิธีกรรม จำนวน 1 คน

ตำบลไกรนอก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 8 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 7 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้านคือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน ศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

ตำบลไกรโน จำนวน 67 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 20 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 18 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 17 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 9 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 3 คน

ตำบลดงเคียว จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 11 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 4 คน

ตำบลท่าฉนวน จำนวน 20 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 15 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 2 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านกร่าง จำนวน 11 คน ประกอบด้วย จำนวนมากที่สุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 5 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านใหม่สุขเกษม จำนวน 26 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 10 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 8 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองจำนวน 1 คน

ตำบลป่าแฝก จำนวน 27 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 9 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 7 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 5 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 3 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 3 คน

ตำบลหนองคู จำนวน 12 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 8 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน

จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ หากพิจารณาข้อมูลที่สืบค้นจากทุกตำบลของอำเภอท่งเมือง จะพบว่าประเภทของวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดในทุกตำบลยังได้แก่มุขปาฐะ โดยพบมากที่สุดที่ ตำบลไกรใน จำนวน 67 คน รองลงมาได้แก่ ตำบลป่าแฝก (จำนวน 27 คน) แต่ข้อมูลที่ลักษณะกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้านต่างๆ และบ้านใหม่สุขเกษม (จำนวน 26 คน) โดยมีหมู่บ้านสุขเกษมหมู่ 3 ที่พบว่ามีการกระจุกตัวของปราชญ์มากกว่าที่อื่นเล็กน้อย ทั้งนี้ มีเพียงตำบลไกรกลาง เพียงตำบลเดียวที่พบว่า จากจำนวนปราชญ์ทั้งสิ้น 25 คน ประกอบด้วยผู้ที่มีองค์ความรู้ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มากที่สุด โดยสภาพของข้อมูลมีลักษณะกระจุกตัวอยู่ในหมู่บ้านคอนสัก และบ้านแป้งมากที่สุด

ในกรณีของอำเภอสิริรีมาส เมื่อจำแนกรายตำบล คณะผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ

ตำบลศรีศรีรีมาส มีปราชญ์ทั้งสิ้นจำนวน 28 คน ประกอบด้วย ผู้มีองค์ความรู้วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 12 คน รองลงมา คือด้านงานช่างฝีมือจำนวน 9 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 3 คน

ตำบลโตนด จำนวน 23 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 18 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 1 คน และด้านงานช่างฝีมือจำนวน 1 คน

ตำบลทุ่งยางเมือง จำนวน 8 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 2 คน

ตำบลทุ่งหลวง จำนวน 67 คน ประกอบด้วย ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน มากที่สุดจำนวน 42 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 19 คน ความรู้

เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

ตำบลนาเชิงคีรี จำนวน 17 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 11 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 3 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

ตำบลบ้านน้ำพุ จำนวน 19 คน จำนวนมากที่สุดมี 2 ด้านเท่ากัน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 8 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 8 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลอง จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านป้อม จำนวน 12 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 10 คน รองลงมามี 2 ด้านเท่ากัน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน และ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลสามพวง จำนวน 16 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 12 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 3 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลหนองกระดัง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 6 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลหนองจิก จำนวน 28 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุดจำนวน 14 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 7 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน และมี 2 ด้านเท่ากัน คือวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และด้านประเพณีพิธีกรรม จำนวน 1 คน

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า อำเภอคีรีมาศ เป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีวัฒนธรรมซึ่งอยู่ในรูปของมุขปาฐะมากที่สุด โดยพบว่าตำบลคีรีมาศและตำบลหนองจิก คือตำบลที่มีปราชญ์วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด คือจำนวน 28 คน แต่ลักษณะของข้อมูลจะกระจายตัวอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ มีหมู่บ้านหนองยางและนิคมพัฒนาที่มากกว่าที่อื่นเพียงเล็กน้อย และสำหรับที่ตำบลคีรีมาศ ข้อมูลมีลักษณะกระจายตัวตามหมู่บ้านต่างๆ ในลักษณะที่เท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจคือ ข้อมูลที่สืบค้นได้จากตำบลทุ่งหลวง จำนวน 67 คน ประกอบด้วย ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน มากที่สุดจำนวน 42 คน รองลงมาคือ วัฒนธรรม

ด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 19 คน ซึ่งในประเด็นดังกล่าวเมื่อสืบค้นลงไป ในรายละเอียดระดับหมู่บ้าน พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ข้อมูลวัฒนธรรมด้านงานช่างพื้นบ้านมีการ กระจุกตัวหนาแน่นมากบริเวณ บ้านหน้าวัดลาย บ้านท่ามะเกลือ และบ้านหนองอ้อ และในหมู่บ้าน ที่เหลือ ข้อมูลวัฒนธรรมดังกล่าวกระจายตัวกันทั่วไปในทุกหมู่บ้าน

สำหรับอำเภอทุ่งเสลี่ยม พบว่ามีจำนวนปราชญ์ทั้งสิ้น 131 คน และเมื่อจำแนกข้อมูล ออกเป็นรายตำบลพบว่า ประเภทของวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดยังได้แก่ วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้าน มุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาโดยตำบลที่พบมากที่สุดได้แก่ ตำบลทุ่งเสลี่ยมมากที่สุดหรือจำนวน 42 คน โดยข้อมูลมีลักษณะกระจายตัวอย่างเท่าเทียมกัน มีเพียงหมู่บ้านเหมืองนา และหมู่บ้านนครท่า ชุม ที่มีปราชญ์มากกว่าที่อื่นเพียงเล็กน้อย รองลงมาได้แก่ ตำบลกลางดง มีจำนวนปราชญ์ทั้งสิ้น จำนวน 34 คน โดยพบว่าที่บ้านกลางดง บ้านห้วยคันฝั่ง และบ้านโป่งผาง เป็นหมู่บ้านที่มีจำนวน ปราชญ์อาศัยอยู่หนาแน่นกว่าที่อื่น

สำหรับอำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีปราชญ์จำนวนทั้งสิ้น 143 คน เมื่อ จำแนกออกเป็นรายตำบลทั้ง 7 ตำบลโดยสรุปพบว่ามียรายละเอียดคือ วัฒนธรรมวัฒนธรรมด้านมุข ปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา ยังคงเป็นประเภทที่พบมากที่สุด โดยเรียงลำดับตามตำบลที่พบมากที่สุด 3 ตำบลแรกคือ ตำบลลานหอย (จำนวน 35 คน) โดยพบว่าที่หมู่บ้านลานหอยที่ปราชญ์มากที่สุด ตำบล วังน้ำขาว (จำนวน 23 คน) และตำบลหนองหญ้าปล้อง (จำนวน 20 คน) มีปราชญ์กระจายตัวกันอยู่ ทุกหมู่บ้านในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก อนึ่ง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของตำบลลานหอย ซึ่งเป็นตำบลที่มีปราชญ์มากที่สุดพบว่า บริเวณหมู่บ้านลานหอย เป็นบริเวณที่มีปราชญ์อาศัยอยู่ หนาแน่นมากที่สุด สำหรับในหมู่บ้านอื่นๆพบว่าข้อมูลกระจายตัวกันโดยมีความหนาแน่นปานกลาง อยู่ที่บ้านหนองกวาง และบ้านวังโคนเปลือย ส่วนในหมู่บ้านที่เหลือ ข้อมูลมีลักษณะกระจายตัวอยู่ ทั่วๆไป

ในกรณีของอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีทั้งสิ้น 10 ตำบล พบปราชญ์จำนวน ทั้งสิ้น 198 คนมีรายละเอียดสำคัญพอสรุปได้คือ

ตำบลตาลเดี่ยว จำนวน 10 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามาก ที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองฯ จำนวน 1 คน

ตำบลธานี จำนวน 2 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ วัฒนธรรมด้านมุข ปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 1 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลบ้านกล้วย จำนวน 37 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา มากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 13 คน มีด้าน

เท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 4 คน และด้านประเพณีฯ จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านสวน จำนวน 24 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 7 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 4 คน

ตำบลบ้านหลุม จำนวน 18 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน

ตำบลปากแคว จำนวน 11 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลปากพระ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลเมืองเก่า จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 22 คนรองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 12 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 6 คน และ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน

ตำบลยางซ้าย จำนวน 37 คน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 13 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 6 คน และงานช่างฝีมือพื้นบ้านจำนวน 3 คน

ตำบลวังทองแดง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 2 คน

จากข้อมูลที่สืบค้นได้ในพื้นที่ 10 ตำบล ของเขตอำเภอเมือง สุโขทัยพบว่า ข้อมูลวัฒนธรรมที่เก็บได้มีความหลากหลาย โดยแม้จะพบว่าวัฒนธรรมประเภทมุขปาฐะจะเป็นประเภทที่พบมากที่สุดในภาพรวมของอำเภอ แต่เมื่อพิจารณารายตำบลกลับพบว่า ในเขตตำบลเมืองเก่า และตำบลยางซ้าย มีปราชญ์ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด (จำนวน 42 คน และ 37 คน) ตามลำดับ โดยที่ตำบลเมืองเก่า มีปราชญ์กระจุกตัวอยู่มากที่บ้านเมืองเก่าและที่บ้านวังตะคร้อ ในขณะที่ตำบลยางซ้ายมีปราชญ์กระจายตัวอยู่ในทุกหมู่บ้าน มีเพียงหมู่บ้านคลองปลายนา ที่มีจำนวนปราชญ์มากกว่าที่หมู่บ้านอื่นเพียงเล็กน้อย

อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย มีจำนวนปราชญ์ทั้งสิ้น 138 คน จาก 5 ตำบล สามารถจำแนกออกเป็น

ตำบลคลองมะพลับมีปราชญ์จำนวน 18 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 2 คน

ตำบลนครเดิฐ จำนวน 27 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 5 คน และประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 4 คน

ตำบลน้ำชุม จำนวน 43 คน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 13 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 8 คน วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองฯ จำนวน 5 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 3 คน

ตำบลศรีนคร จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 11 คน วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 10 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 3 คน

ตำบลหนองบัว จำนวน 14 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 1 คน

อนึ่ง จากข้อมูลข้างต้น คณะผู้วิจัยพบว่า จากตำบลทั้งหมดของอำเภอศรีนคร ประเภทของวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดในภาพรวมได้แก่ มุขปาฐะ โดยพบมากที่สุดที่ตำบล ตำบลนครเดิฐ (จำนวน 27 คน) ตำบลคลองมะพลับมีปราชญ์ (จำนวน 18 คน) และตำบลหนองบัว (จำนวน 14 คน) ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณารายตำบลกลับพบประเด็นที่น่าสนใจคือ พบว่ามี 2 ตำบลที่มีวัฒนธรรมความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด ได้แก่ ตำบลน้ำชุม (จำนวน 43 คน) และตำบลศรีนคร (จำนวน 36 คน)

สำหรับอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีตำบลทั้งหมด 11 ตำบล มีปราชญ์รวมทั้งสิ้นจำนวน 307 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคงคู่ มีปราชญ์ทั้งสิ้นจำนวน 26 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา คือความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 6 คน มีด้าน

เท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน และ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 5 คน

ตำบลท่าชัย จำนวน 32 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 10 คน ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 7 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง จำนวน 3 คน

ตำบลบ้านแก่ง จำนวน 24 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 6 คน ความรู้เกี่ยวกับ จักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้าน คือวัฒนธรรมด้าน ศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองฯ จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านดึก จำนวน 28 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 13 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 13 คน รองลงมาเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงาน ฉลองฯ จำนวน 1 คน

ตำบลป่าจั่ว จำนวน 17 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามาก ที่สุด จำนวน 12 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 3 คน และความรู้เกี่ยวกับ จักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน

ตำบลแม่สำ จำนวน 29 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามาก ที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 11 คน และความรู้ เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน

ตำบลแม่สิน จำนวน 37 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามาก ที่สุด จำนวน 27 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 7 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 3 คน

ตำบลศรีสัชนาลัย จำนวน 14 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่าน ภาษามากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน มีด้าน เท่ากัน 2 ด้านคือ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน และวัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองฯ จำนวน 1 คน

ตำบลสารจิตร จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ด้านมากที่สุดเท่ากัน 2 ด้าน คือ วัฒนธรรม ด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 14 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 7 คน และ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

ตำบลหนองอ้อ จำนวน 34 คน ประกอบด้วย ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านมากที่สุด จำนวน 17 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา จำนวน 14 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน

ตำบลหาดเลี้ยว จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านมากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษาจำนวน 8 คน ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน และด้านประเพณีพิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่าผลของการสืบค้นข้อมูลวัฒนธรรมของอำเภอศรีสัชนาลัย จำนวนปราชญ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษา ในจำนวนนี้ มีเพียง 3 ตำบล คือ ตำบลแม่สิน (จำนวน 37 คน) ตำบลสารจิตร (จำนวน 36 คน) และ ตำบลหนองอ้อ (จำนวน 34 คน) ซึ่งมีลักษณะของข้อมูลกระจายตัวอยู่ที่บ้านหนองอ้อ เกาะน้อย เกาะน้อยฝั่งตะวันออกมากกว่าที่อื่นๆ

กรณีของอำเภอศรีตำโรง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีจำนวนตำบลทั้งสิ้น 13 ตำบล พบว่ามีจำนวนปราชญ์ทั้งสิ้น 194 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลเกาะตาเลีย มีปราชญ์จำนวน 19 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 1 คน

ตำบลคลองตาล จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 4 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน

ตำบลทับผึ้ง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา คือ วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 3 คน มีด้านเท่ากันจำนวน 2 ด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน และ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้านจำนวน 2 คน

ตำบลนาขุนไกร จำนวน 19 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 3 คน วัฒนธรรม

ด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน และ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลบ้านซ่าน จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน

ตำบลบ้านนา จำนวน 5 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 5 คน

ตำบลบ้านไร่ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 11 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 4 คน

ตำบลราวต้นจันทร์ จำนวน 13 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 5 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน และ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลวังทอง จำนวน 18 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 18 คน

ตำบลวังลึก จำนวน 17 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 3 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน มีด้านเท่ากัน 2 ด้านคือ วัฒนธรรมด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมและงานฉลองฯ จำนวน 1 คน และ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลวังใหญ่ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 10 คน

ตำบลวัดเกาะ จำนวน 10 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 3 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลสามเรือน จำนวน 20 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 5 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 2 คน

จากข้อมูลข้างต้นของอำเภอศรีสำโรง พบว่า ประเภทของวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดจากการสืบค้นในครั้งนี้ในภาพรวมของทุกตำบล ได้แก่ มุขปาฐะ โดยพบว่าตำบลที่พบมากที่สุด ได้แก่ ตำบลสามเรือน (จำนวน 20 คน) ซึ่งพบข้อมูลกระจายอยู่มากที่บ้านโรงเจ็กและบ้านห้วยคล้า ส่วนที่

ตำบลเกาะตาเลียงและตำบลนาขุนไกร มีปราชญ์จำนวนเท่ากันคือ 19 คน โดยส่วนใหญ่ข้อมูลมีลักษณะกระจายตัวอยู่ตามหมู่บ้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน และตำบลทับผึ้ง จำนวน 18 คน ตามลำดับ

สำหรับข้อมูลวัฒนธรรมของอำเภอสุวรรณโคตร จังหวัดสุโขทัย ที่ได้จากการสืบค้นพบว่า ในภาพรวม อำเภอสุวรรณโคตรทั้ง 13 ตำบลมีปราชญ์จำนวนทั้งสิ้น 182 คน จำแนกออกเป็น

ตำบลคลองกระจง จำนวน 13 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมามีด้านเท่ากัน คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน ศิลปะการแสดง จำนวน 1 คน และ ประเพณี พิธีกรรมฯ จำนวน 1 คน

ตำบลคลองยาง จำนวน 25 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 17 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 2 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลท่าทอง จำนวน 7 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 7 คน

ตำบลนาทุ่ง จำนวน 13 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 5 คน

ตำบลในเมือง จำนวน 19 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลปากน้ำ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน และความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 1 คน

ตำบลป่ากุมเกาะ จำนวน 27 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 19 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 6 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน

ตำบลเมืองบางขลัง จำนวน 9 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 8 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลเมืองบางยม จำนวน 5 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 5 คน

ตำบลย่านยาว จำนวน 19 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 2 คน และวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงจำนวน 1 คน

ตำบลวังพิณพาทย์ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 4 คน รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 1 คน

ตำบลวังไม้ขอน จำนวน 8 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมา คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 2 คน

ตำบลหนองกลีบ จำนวน 15 คน ประกอบด้วย วัฒนธรรมด้านมุขปาฐะที่สืบทอดผ่านภาษามากที่สุด จำนวน 9 คน รองลงมามีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความรู้ด้านช่างฝีมือของชาวบ้าน จำนวน 3 คน และความรู้เกี่ยวกับจักรวาลและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 3 คน

จากข้อมูลข้างต้นของอำเภอสุวรรณโคตร จะเห็นว่าประเภทของวัฒนธรรมที่พบมากที่สุดในภาพรวมทุกตำบลได้แก่ มุขปาฐะ โดยตำบลที่พบมากที่สุดได้แก่ ตำบลป่ากุมเกาะ จำนวน 27 คน ที่พบว่า ข้อมูลมีลักษณะหนาแน่นที่ บ้านป่ากุมเกาะ บ้านหนองซัง บ้านคู้ยาง และบ้านวังหั่ว และสำหรับที่ตำบลคลองยาง พบปราชญ์จำนวน 25 คน โดยพบว่าที่บ้านคลองยางและบ้านไผ่ตะล่อมมีปราชญ์อาศัยอยู่หนาแน่นกว่าที่อื่นๆ ซึ่งพบว่ามี ความแตกต่างอย่างมาก ระหว่างตำบลในเมืองที่มีปราชญ์จำนวนมาก กับตำบลอื่นๆ และตำบลในเมือง จำนวน 19 คน โดยพบว่าข้อมูลมีลักษณะกระจายตัว ยกเว้นที่บ้านคลองหอม สนามบินเก่า หนองเรียง หมู่ 8 และ 12 ที่พบว่ามี ความหนาแน่นของข้อมูลมากกว่าหมู่บ้านอื่น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการสืบค้นข้อมูลวัฒนธรรม จังหวัดสุโขทัยทั้งหมด 9 อำเภอ 84 ตำบล 834 หมู่บ้าน และ 2 เทศบาล รวมจำนวน 836 พื้นที่ ประกอบด้วย อำเภอกงไกรลาศ จำนวน 11 ตำบล 108 หมู่บ้าน อำเภอกิรีมาศ จำนวน 10 ตำบล 100 หมู่บ้าน อำเภอทุ่งเสลี่ยม จำนวน 5 ตำบล 55 หมู่บ้าน อำเภอบ้านด่านลานหอย จำนวน 7 ตำบล 71 หมู่บ้าน อำเภอเมืองสุโขทัย จำนวน 9 ตำบล 84 หมู่บ้าน 1 เทศบาล อำเภอสรีนคร จำนวน 5 ตำบล 49 หมู่บ้าน อำเภอสรีสัชนาลัย จำนวน 11 ตำบล 133 หมู่บ้าน อำเภอสรีสำโรง จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน และอำเภอสุวรรณโคตร จำนวน 13 ตำบล 117 หมู่บ้าน 1 เทศบาล คณะผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมส่วนใหญ่ของสุโขทัยล้วนอยู่ในรูปของมุขปาฐะ ดังนั้นจึงควรเร่งสืบค้นและจัดทำเป็นฐานข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ ก่อนที่จะสูญหายไปพร้อมกับปราชญ์ซึ่งในปัจจุบันนี้ มีอายุมาก และมีปัญหาด้านสุขภาพ
2. ควรมีการรวบรวมและจัดทำทำเนียบปราชญ์ พร้อมปรับปรุงให้ข้อมูลมีความทันสมัยอยู่เสมอ
3. ควรจัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนเป็นสวัสดิการสังคมให้แก่ปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งอาจอยู่ในรูปของสิทธิพิเศษ อาทิ การเดินทางโดยรถขนส่งมวลชนขึ้นประหยัดโดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม และ กองทุนปราชญ์ท้องถิ่น เป็นต้น
4. ควรมีการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาบันการศึกษาระดับสูง ในการศึกษาวิจัยต่อยอด เพื่อพัฒนาไปสู่การสร้างระบบเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่มีรากฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. ควรเร่งดำเนินการทั้งในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการเพื่อผลักดันให้ เกิดการบูรณาการพระราชบัญญัติสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และองค์ความรู้ของท้องถิ่น เพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นและประชาชนโดยรวม ผู้เป็นเจ้าขององค์ความรู้นั้นได้รับประโยชน์สูงสุด
6. มีการนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปสังเคราะห์และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนและเยาวชนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน และค้นคว้าวิจัยต่อไปทั้งในระบบโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
7. ควรมีการประสานงานและออกแบบรูปแบบของความร่วมมือกับผู้รู้และผู้ปฏิบัติงานด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม
8. ฐานข้อมูลที่จัดทำแล้วเสร็จ ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งโดยหน่วยงาน ปราชญ์และผู้รู้ด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น
9. การนำฐานข้อมูลไปสู่การออกแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรมีการสำรวจความต้องการของคนในท้องถิ่น ความพร้อมขององค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแต่ละเส้นทาง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร. (2515). ประชุมจารึกภาคที่ 1. พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา,
- กรมศิลปากร. (2521). เรื่องกฎหมายตราสามดวง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา,
- กรรณิการ์ สักกุล.(2537). เอกสารคำสอนวิชา 411178 วัฒนธรรมไทย. ภาควิชาสารัตถศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (เอกสารอัดสำเนา),
- กุลวดี เจริญศรี. (2525). รายงานการวิจัย ผลกระทบของการพัฒนาทางด้านไฟฟ้าที่มีต่อการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ของอำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง กรุงเทพมหานคร
: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.(2535). ความหมายและขอบข่ายของงานวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ : คุรุสภา,
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.(2535). สารนิพนธ์การบริหารงานวัฒนธรรม 2535.
กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พลชัย,
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. กระทรวงศึกษาธิการ.(2531). วัฒนธรรมประจำชาติ.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป,
- กีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (กุมภาพันธ์ 2521). “การศึกษาเกี่ยวกับการสืบทอดและการเสริมสร้าง
วัฒนธรรม”. วารสารวัฒนธรรมไทย,
- กีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. (2524). พื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : ธรรมศาสตร์,
ชนิตา รักษ์พลเมือง รัตนา ตุงคสวัสดิ์ และประภาศรี สีหอำไพ.(2527). แนวโน้มการศึกษาใน
ระบบโรงเรียนในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และ 7. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ชยันต์ วรรณะภูติ และม.ร.ว.รุจยา อาภากร .(2530). แนวทางการวิจัยทางวัฒนธรรมของ
ภาคเหนือในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,
- ชูดา จิตพิทักษ์ (2528). แนวคิดวัฒนธรรมชุมชนในงานพัฒนา. สภาคาทอเล็กแห่งประเทศไทย
เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : กังหัน,
- เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (กันยายน 2540) “วัฒนธรรมไทยในกระแส
วัฒนธรรมโลก” วารสารบัณฑิตศึกษา,
- นิคม ทาแดง (2523) . วัฒนธรรมกับการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ,

- ประจักษ์ สายแสง.(2532). ระบบการเรียนรู้แบบพื้นบ้าน : กรณีศึกษาจากตำบลศรีศรีมาศ อำเภอศรี
มาศ จังหวัดสุโขทัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,
ประจักษ์ รักพงษ์.(2526). ประเพณีพื้นบ้านกับการพัฒนาท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ชีวิตและงานผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง,
ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาคจังหวัดสุโขทัย(2552). เอกสารและสำเนา กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงมหาดไทย,
ประเวศ วะสี. (2537). สืบสานวัฒนธรรมไทยบนฐานการศึกษาที่แท้. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
ประเวศ วะสี.(2537). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ทางปัญญาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์
ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน. (ม.ป.ท.),
ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2536). เศรษฐกิจสีเขียวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2536). พุทธธรรม: กฎธรรมชาติและคุณค่าสำหรับชีวิต
(กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2538),
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (239) การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2538) ธรรมกับการพัฒนาชีวิต. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก,
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2539) จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาคนตามแนวธรรมชาติ. กรุงเทพฯ :
สหธรรมิก,
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2537). วัฒนธรรมไทยสู่ยุคเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้. กรุงเทพฯ :
สหธรรมิก,
พระยาอนุมานราชชน (2498). ลัทธิธรรมเนียมและประเพณีไทย. พระนคร : สำนักพิมพ์บรรณาการ,
พระยาอนุมานราชชน (2515). วิวัฒนาการก่อน. พระนคร: ราชบัณฑิตยสถาน,
พระยาอนุมานราชชน. 2531). วัฒนธรรม. นครหลวง: สำนักพิมพ์บรรณาการ,
พระยาอนุมานราชชน. (2531). ได้กล่าวไว้เพิ่มเติมว่า การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวไทย
สมัยก่อน. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา,
พัชรินทร์ สิริสุนทร และคณะ. (2543). ทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาการ
จัดระบบ องค์ความรู้ด้านการแพทย์พื้นบ้านเขตภาคเหนือตอนล่าง. กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2535). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (พิมพ์ครั้งที่ 3).
 กรุงเทพฯ ฯ : อักษรเจริญทัศน์,
- วิเชียร รักการ.(2529). วัฒนธรรมและพฤติกรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2536:). ชีวิตวัฒนธรรมกับความเชื่อในสังคมไทย. ใน มองอนาคต : บทวิเคราะห์
 เพื่อการปรับเปลี่ยนทิศทางทางสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา,
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2538). เชรามิกส์ในประเทศไทย ชุดที่ 5 : เตาแม่ น้ำ
 น้อย 2. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิชาการกองโบราณคดี กรมศิลปากร,
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2534) . พระราชพงสาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา
 เล่มที่ 1-2. กรุงเทพมหานคร : คลังวิทยา,
- สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2549). การอนุรักษ์เมืองศรีสัชนาลัย,
 สมคิด โชติภวณิชย์.(2531).วัฒนธรรมและการพัฒนา. วัฒนธรรมประจำชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
 พรินติ้งกรุ๊ป,
- สมัชชาศิลปวัฒนธรรมไทย สภาผู้แทนราษฎร,ม.ป.ป. : 1) เอกสารประกอบการจัดทำตัวชี้วัดความ
 ร่วมเย็นเป็นสุขของชุมชน ท้องถิ่น และจังหวัด. เอกสารอัดสำเนา,
 สาโรช บัวศรี.(2531). ความหมายของวัฒนธรรม. วัฒนธรรมประจำชาติ. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
 พรินติ้งกรุ๊ป,
- ลีปนันท เกตุทัต. (2542). “บทวิเคราะห์ว่าด้วยการศึกษากับการวิจัยและพัฒนา” ใน การศึกษา
 กับ การวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี,
- เสรี พงศ์พิศ.(2529) วิวาทะเรื่องสวรรค์หาย. คืบสู่รากเหง้า. หน้า 20-25. กรุงเทพมหานคร :
 เทียนวรรณ,
- อมรา พงศาพิชญ์. (2534). วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ : วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา.
 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2538:) การวิจัยในมิติวัฒนธรรม. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์มิ่งเมือง,
- อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2538:). “พิธีกรรมและความเชื่อล้านนา : การผลิตใหม่ของอำนาจทาง
 ศีลธรรม,” ใน สมุดสังคมศาสตร์ 12 (2) : 123-139,
- อานันท์ กาญจนพันธุ์และคณะ . (2540 . การประมวลองค์ความรู้ท้องถิ่นของภาคเหนือ.
 กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2536). การศึกษากับการพัฒนา. เอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีทางพัฒนา
 ศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2537). ภูมิปัญญาล้านนา (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อัมรินทร์

Robert Redfield 1965) Rural Development Participation : Concept and measures for project design implementation and evaluation. Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการ

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) รองศาสตราจารย์ ดร. จีรวัดน์ พิระสันต์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr. Jirawat Phirasant
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3 1009 03016 544
3. ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ e-mail
ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
โทรศัพท์ 055-961614 , 081-6885848 E-Mail : phirasant@ hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. ที่จบ	วุฒิ	สถานศึกษา
2527	กศ.บ. (ศิลปศึกษา)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
2533	กศ.ม. (ศิลปศึกษา)	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2547	กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยนเรศวร

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ปฏิสัมพันธ์ความรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับศิลปกรรมชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2541 ทุนวิจักษณ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร
2. ทักษะคิดและความผูกพันของชุมชนเครื่องปั้นดินเผาของภาคเหนือตอนล่าง
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2542 ทุนวิจักษณ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร
3. การวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีทางด้านวิถีชุมชนศิลปกรรมท้องถิ่น
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2542 ทุนวิจักษณ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร
4. ศึกษาจิตรกรรมฝาผนังวัดห้วยแก้ว อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2542 ทุนวิจักษณ์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ม.นเรศวร
5. การพัฒนาการรูปแบบภารกิจของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น
กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่พิมพ์ 2547 ทุนวิจักษณ์.นเรศวร
6. การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์
ในระบบ CISST : กรณีศึกษาภาคเหนือตอนล่าง ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2547
ทุนวิจักษณ์.นเรศวร

7. โครงการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหน้า กรณีศิลปกรรมชุมชนภาคเหนือตอนล่าง
ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2548 ทุนวิชัยม.นเรศวร
8. โครงการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นหน้า กรณีพิพิธภัณฑสถานบ้านภาคเหนือตอนล่าง
ทุนวิชัยงบประมาณแผ่นดิน ปี 2548 ม.นเรศวร
9. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาหน้า กรณีกลุ่มเครื่องปั้นดินเผา ตำบลท่าโพธิ์
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทุนวิชัยงบประมาณแผ่นดินปี 2548
เครือข่ายการวิจัยภาคเหนือตอนล่าง
10. การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองศิลปวัฒนธรรมในประเทศไทย ทุนวิชัยสำนักงาน
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552
11. การจัดการพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาภูมิปัญญาของ 3 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ทุนวิชัย
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552

ผู้ร่วมวิจัย

1. การพัฒนาเทศบาลตัวอย่างแบบบูรณาการ หน้า กรณีศึกษานครบาลเพชรบูรณ์
พ.ศ.2549-2551 ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2548 ทุนวิชัยนครบาลเพชรบูรณ์
2. การศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพของ
หมู่บ้าน / ชุมชน (SML) ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2548 ทุนวิชัยสำนักงาน
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี
3. การพัฒนาเทศบาลตัวอย่างแบบบูรณาการหน้า กรณีศึกษานครบาลเพชรบูรณ์
พ.ศ.2549-2551 (ระยะที่ 2 - 5) ทุนวิชัยเทศบาลนครบาลเพชรบูรณ์
4. โครงการประเมินผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวชายแดน
ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ทุนวิชัยกองทัพภาคที่ 3
5. โครงการวิจัยประเมินผลกองทุนสุขภาพท้องถิ่นในระดับพื้นที่ ทุนวิชัยกระทรวง
สาธารณสุข
6. โครงการเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและ
เยาวชนในจังหวัดพิษณุโลก ทุนวิชัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
เป็นผู้ร่วมวิจัย ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2552

7. รางวัลวิจัยที่เคยได้รับ

- 2550 รางวัลดีเด่น ผลงานวิจัยประเภท Oral Presentation นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 3
- 2551 รางวัลชมเชยผลงานวิจัยประเภท Oral Presentation นเรศวรวิจัย ครั้งที่ 4
- 2551 รางวัลนักวิจัยดีเด่นมหาวิทยาลัยนเรศวร

8. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

- ภูมิปัญญาและศิลปกรรมท้องถิ่น

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์ สิริสุนทร

(ภาษาอังกฤษ) Assoc. Prof. Patcharin Sirasoonthorn, Ph.D.

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 28 กุมภาพันธ์ 2505

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

สถานที่ติดต่อ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 6500

โทรศัพท์ 0-5526-1000 ต่อ 2183 โทรสาร 0-5526-1034

E-mail-address patcharins76@hotmail.com, patcharins@nu.ac.th

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 4/2 หมู่ 3 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140

ประวัติการศึกษา

สสب. (จิตวิทยา/สังคมสงเคราะห์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สคม. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยมหิดล

Ph.D (Social Planning and Development) The University of Queensland, Australia

Post – doctoral research at Josai International University, Japan

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานการวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

- A Study of Laos's Social Identify and Cultural Changes as a Consequence of Socio-economic Policy (2007), Faculty of Social Sciences at Naresuan University, Thailand
- Rethinking of Urban Development Policy: The Best Practice of Applied Sociology for the Integrated Development of Municipality in Thailand (2007), China

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

- ทูทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (สวช) , 2544
- Problems of Socialization Modern Society (JSPS) , 2545
- การจัดการองค์ความรู้ในท้องถิ่น (ม.นเรศวร) , 2546
- โครงการศึกษาเชิงลึกเพื่อประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ SML (Prime minister Task Force) , 2547
- ภูมิปัญญาพื้นบ้านและการจัดการความรู้ (ม.นเรศวร) , 2547
- การพัฒนาเทศบาลตัวอย่างแบบบูรณาการ: กรณีศึกษานครบาลเพชรบูรณ์, 2547-2551 (เทศบาลเพชรบูรณ์) , 2547-2551

- การพัฒนานโยบายสาธารณะ และตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการ
เขื่อนแควน้อย (กรมอนามัย) , 2549
- โครงการวิจัยเพื่อสืบค้นข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
(สภาวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร) , 2549
- นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและผลกระทบต่ออัตลักษณ์ทางสังคมของชาว
ลาว (ม.นเรศวร), 2550
- โครงการประเมินกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง
(สปสช.), 2550
- การปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน ตามแนว
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สถาบันสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชน), 2550
- โครงการประเมินผลการดำเนินการกิจด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ตามแนวชายแดน ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพบกที่ 3 (ศตส. ทบ.3)
, 2550

ค. ผลงานอื่น ๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- Rethinking of the Role of Social Actors in Development: Theory and Evidence
ASAIHL – Thailand and Journal Vol.2 No.1. May 1999
- The Influences of Social Actors on Rural Development: Practice and Outcomes: A
Paper for 2nd International Outlook Conference on Community Development in
Asia-Pacific. Institute of Social Sciences in Ho Chi Minh City. Vietnam. (2000)
- A Possible Linkage between University and People’s Organizations. Journal of the
Faculty of Humanities and Social Sciences. Naresuan University. 8 (2). 2000
- Resettlement and the Loss of People’s Identity and Power, A Paper for the First
National Conference of Sociology (2000), Thailand
- วัฒนธรรมการเรียนรู้ของคนไทย. บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: บริษัทพี. เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด
(2545)
- บทความเรื่อง “Rethinking of the Changes in State Policy for the Better Society”,
วารสาร การวิจัยและการพัฒนา คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้
เชียงใหม่ (2547)
- เอกสารคำสอนวิชา แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาสังคม (2548)
- บทความเรื่อง “Problems of Socialization in Modern Society” รวมบทความจากการ

ประชุมวิชาการประจำปี 2547 มหาวิทยาลัยนเรศวร: ทุนสังคม และทุน
วัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจ และการจัดการยุคใหม่. กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอ.
ลิฟวิ่ง จำกัด (2548)

- ตำรา เรื่อง “ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้” 2550 กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. รางวัลวิจัยที่เคยได้รับ

- นักวิจัยยอดเยี่ยม มหาวิทยาลัยนเรศวร 2548

จ. สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

- การพัฒนาสังคม
- การวางแผนและการวิเคราะห์นโยบาย
- ภูมิปัญญาและการจัดการความรู้

ฉ. ภาระงานในปัจจุบัน

งานประจำ

- รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) ดร.พีรธร บุญยรัตพันธุ์

(ภาษาอังกฤษ) Dr. Piratorn Punyaratabandhu

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 26 พฤศจิกายน 2518

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สถานที่ติดต่อ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 6500

โทรศัพท์ 0-5526-1000 ต่อ 2197 โทรสาร 0-5526-1034

E-mail-address piratorn@gmail.com, nrotarip@hotmail.com

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 4/5 หมู่ 3 ตำบลบางระกำ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 65140

เงินเดือนปัจจุบัน 23,880 บาท

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี

- พ.ศ.2538 วิทยาศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับ 1 ทางวิทยาการคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3.66

ปริญญาโท

- พ.ศ.2540 พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต ทางรัฐประศาสนศาสตร์ (การบริหารองค์การ) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) กรุงเทพมหานคร ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3.54

ปริญญาเอก

- พ.ศ.2547 รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3.78

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานการวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

- Rethinking of Urban Development Policy: The Best Practice of Applied Sociology for the Integrated Development of Municipality in Thailand (2007), China

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

- พ.ศ. 2550 โครงการวิจัยประเมินผลกองทุนสุขภาพท้องถิ่นในระดับพื้นที่ (สปสช.)
- พ.ศ. 2550 โครงการประเมินผลการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดน ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกองทัพบกที่ 3 (ศตส. ทบ.3)

- พ.ศ. 2550 การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการปรับบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สถาบันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน มหาวิทยาลัยนเรศวร (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ.2550 การวิจัย เรื่อง “การจัดทำฐานข้อมูลวัฒนธรรมเพื่อการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมไทย” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ.2549 การวิจัย เรื่อง “การติดตามตรวจสอบกระบวนการสรรหาสมาชิกสภาแห่งชาติ จังหวัดพิษณุโลก” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสภาแห่งชาติ (กคส.) (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ.2549 การวิจัย เรื่อง “การพัฒนานโยบายสาธารณะ และตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการเขื่อนแควน้อย” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (หัวหน้าโครงการวิจัย)
- พ.ศ. 2549 การวิจัย เรื่อง “การศึกษาการใช้กองทุนเงินกู้เพื่อการศึกษาเป็นกลไกเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์สำหรับเป็นฐานการพัฒนา อุตสาหกรรมตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาล” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก กองทุนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ.2549 การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเทศบาลตัวอย่างแบบบูรณาการ: กรณีศึกษานครบาลเพชรบูรณ์ พ.ศ.2547-2551” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ. 2548 การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน / ชุมชน (SML)” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีและสำนักงานประมาณแห่งชาติ (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ. 2543 การวิจัย “การศึกษาศักยภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการรับถ่ายโอนภารกิจจากกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทปีงบประมาณ 2543” โดยการสนับสนุนของ โครงการความร่วมมือทางวิชาการจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) (GMBH) ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท (Advisory Assistance to the Department of

Accelerated Rural Development : ARD/GTZ Project)

- พ.ศ. 2543 การวิจัย **“การประเมินประสิทธิผลโครงการพัฒนาที่ดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจจากกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทปีงบประมาณ 2543”** โดยการสนับสนุนของโครงการความร่วมมือทางวิชาการจากสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Deutsche Gesellschaft für Technische Zusammenarbeit (GTZ) GMBH) ในโครงการความร่วมมือทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท (Advisory Assistance to the Department of Accelerated Rural Development : ARD/GTZ Project)
- พ.ศ. 2540 การวิจัย เรื่อง **“การศึกษาเปรียบเทียบการประเมินประสิทธิผลขององค์การกรณศึกษา การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และบริษัท ไทยน้ำทิพย์จำกัด”** (คณะผู้วิจัย)
- พ.ศ. 2539 การวิจัย เรื่อง **“การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดที่จะลาออกของพนักงานบริษัท ไทยน้ำทิพย์ จำกัด โรงงานปทุมธานี”** (คณะผู้วิจัย)

ค. ผลงานอื่น ๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- พ.ศ. 2550 บทความวิจัย เรื่อง **“บทวิเคราะห์การปรับตัวของหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการนำนโยบายในการพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ”** ตีพิมพ์และนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 8 (พ.ศ. 2550) จัดโดย คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พ.ศ. 2550 บทความวิจัย เรื่อง **“รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ ชุมชน : การถอดบทเรียนจากประสบการณ์การวิจัยในระดับชุมชน”** ตีพิมพ์และนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 (พ.ศ. 2550) จัดโดย คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พ.ศ. 2546 บทความจากการวิจัย เรื่อง **“แนวโน้มปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำบริการสาธารณะและเค้าโครงการกิจในการจัดทำบริการสาธารณะ”** ตีพิมพ์และนำเสนอในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2546) จัดโดย คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

- พ.ศ. 2543 เอกสารวิชาการกึ่งวิจัย เรื่อง “ระบบราชการในสหัฐวรรษใหม่ : การปกครองและการบริหารที่ดีภายใต้ความสัมพันธ์ที่เปลี่ยนแปลงระหว่างกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบทและองค์การบริหารส่วนตำบล” กองวิจัยและ ประเมินผล กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท
- พ.ศ. 2543 เอกสารวิชาการกึ่งวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์องค์การเชิงนิเวศวิทยา และการสังเคราะห์แนวทางการปรับรูปแบบขององค์การที่เหมาะสม : กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท” กองวิจัยและประเมินผล กรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท
- พ.ศ. 2542 บทความประกอบการสอนวิชา การพัฒนาองค์การ และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เรื่อง “กระแสสิ่งแวดล้อมมหภาคภายนอกองค์การและผลกระทบพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ” ตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความวิชาการ “วิทยาการจัดการ : เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา” คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- พ.ศ. 2541 บทความประกอบการสอนวิชา การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เรื่อง “มุมมองการเปลี่ยนแปลงจากการจัดการงานบุคคลไปสู่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และกรอบในการศึกษา” ตีพิมพ์ในหนังสือรวมบทความวิชาการ “วิทยาการจัดการ : ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21” โครงการส่งเสริมวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- พ.ศ. 2540 เอกสารประกอบการสอนวิชา การพัฒนาองค์การ เรื่อง “ความหมาย ความสำคัญขององค์การ สภาพแวดล้อมขององค์การและการปรับตัว” คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
- พ.ศ. 2540 เอกสารวิชาการกึ่งวิจัย เรื่อง “การศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างองค์การกรณีศึกษา สถาบันราชภัฏจันทรเกษม”
- พ.ศ. 2537 บทความพิเศษเกี่ยวกับแนวโน้มเทคโนโลยีสารสนเทศในคอลัมน์ “เอกสารไร้กระดาษ...ฝันที่ใกล้เป็นจริง” วารสาร “บิสซิเนส คอมพิวเตอร์ แมกะซีน” ของเครือแอดวานซ์ริเชิร์ส
- พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2537 บทความประจำเกี่ยวกับการแนะนำการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในคอลัมน์ “แะรอยปาสกาล” วารสาร “คอมพิวเตอร์ทูเดย์” ของเครือแอดวานซ์ริเชิร์ส
- พ.ศ. 2532 บทความประจำเกี่ยวกับประวัติบุคคลและเหตุการณ์สำคัญ ในคอลัมน์ “เดือนนี้ในอดีต” วารสาร “เสริมปัญญา” ของเครือดวงกมล

- พ.ศ. 2532 บทความประจำเกี่ยวกับเกร็ดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในคอลัมน์ “วิทยาน่ารู้” วารสาร “เสริมปัญญา” ของเครือดวงกมล

ง. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 สาขา)

- รัฐศาสตร์
- นโยบายสาธารณะ
- องค์การและการจัดการ
- การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร

จ. ภาระงานในปัจจุบัน

งานประจำ

- อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นายอนันต์ ชูโชติ

(ภาษาอังกฤษ) Mr. Anandha Chuchoti

เพศ ชาย วันเดือนปีเกิด 25 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2501

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย

สถานที่ติดต่อ สำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย 64120

โทรศัพท์/โทรสาร 055 – 633456, 055 – 697364.

E-mail – address Fado6@yahoo.com

ที่อยู่(ที่บ้าน) 95/1 หมู่ที่ 5 ตำบลวังลึก อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย 64120

ประวัติการศึกษา

ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

- โบราณคดี, การบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

ภาระงานในปัจจุบัน

งานประจำ

- ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 6 สุโขทัย กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

- รับผิดชอบบริหารจัดการมรดกทางศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย ตาม

กำแพงเพชร พิษณุโลก พิจิตร และอุตรดิตถ์

ประวัติผู้ร่วมวิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวทัศนีย์ น้อยวงศ์

(ภาษาอังกฤษ) Miss. Tasanee Noi Wong

เพศ หญิง วันเดือนปีเกิด 25 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2498

ตำแหน่งปัจจุบัน ครู กศ 3

สถานที่ติดต่อ โรงเรียนอุดมครุณี อ.เมืองสุโขทัย จ. สุโขทัย 64000

โทรศัพท์/โทรสาร 055-612900

E-mail – address tassanee98@yahoo.com

ที่อยู่ (ที่บ้าน) 25/10 หมู่ 4 ถ. จรวิถิถ้อง ต. ธานี อ. เมืองสุโขทัย จ. สุโขทัย 64000

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี – เอก; สาขา และสถาบัน)

2521 กศ.บ. (คณิตศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

2535 รป.บ. (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

2539 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- บทความเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น ในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้าครั้งที่ 7 พ.ศ. 2547

รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

- รางวัลผลงานวิจัยดีเด่นระดับทอง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประเภทพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน พ.ศ. 2548

สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ

- สถิติวิจัย
- การมีส่วนร่วมชุมชน

ภาระงานในปัจจุบัน

งานประจำ

- ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์

งานวิจัยที่รับผิดชอบในปัจจุบัน

- หัวหน้าโครงการย่อย ในโครงการจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชน กลุ่ม 1 ลุ่มน้ำฝาง แม่วางและแม่มอก สกว.